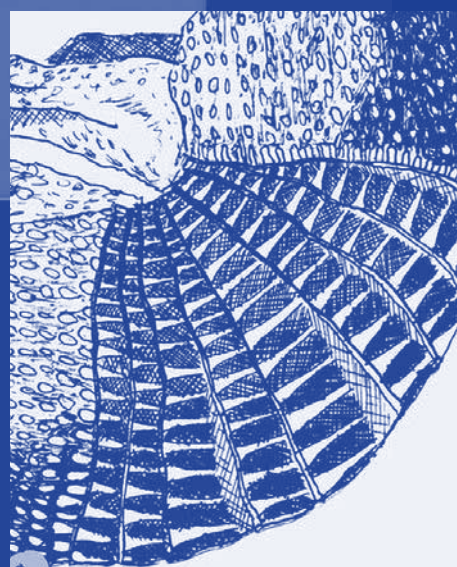

Nederlands
letterenfonds
dutch foundation
for literature

Jaar verslag 2019

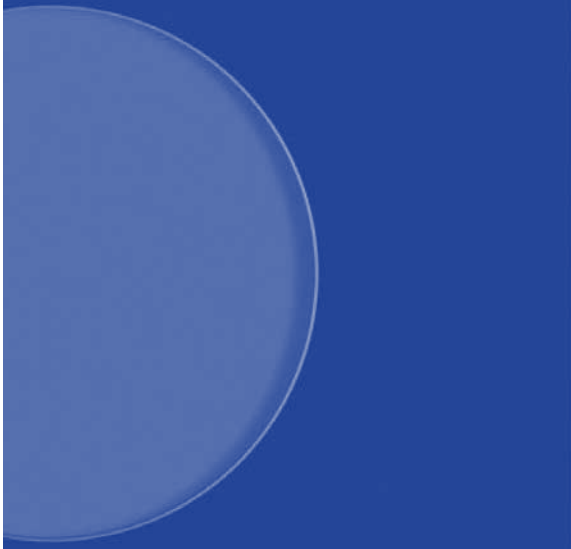

gebrek is
groot we

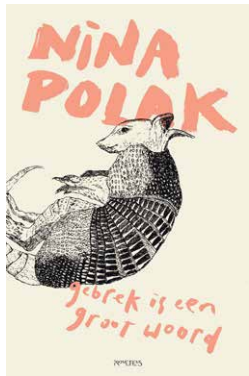

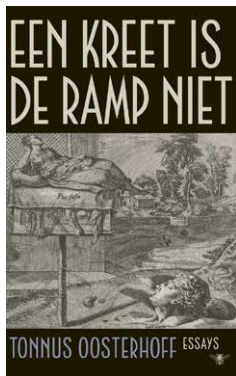
EEN KRE DE DAM

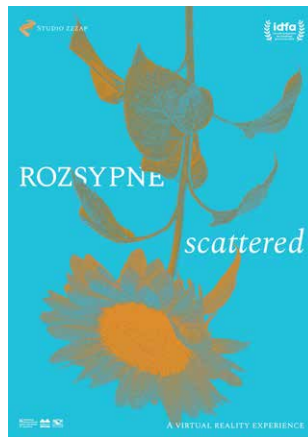
Inleiding	3		
Hoofdstuk 1	4		
Het Nederlands Letterenfonds in 2019			
Hoofdstuk 2	6	2.1	Creatie 6
Binnenland: creatie, productie, innovatie, zichtbaarheid		–	Regelingen 6
		–	Programma's: talentontwikkeling 7
		2.2	Productie 8
		–	Regelingen 8
		–	Programma's 9
		2.3	Innovatie 9
		–	Regeling 9
		–	Programma's 9
		2.4	Zichtbaarheid 10
		–	Regelingen 10
		–	Programma's 14
		–	Residenties 15
		–	Prijzen 16
Hoofdstuk 3	18	3.1	Aanvragen en vertalingen 18
Internationalisering – de Nederlandse literatuur in het buitenland		–	Verdeling over genres en auteurs 18
		3.2	Activiteiten 19
		–	Brochures 19
		–	Boekenbeurzen 20
		–	Stedenbezoeken 20
		3.3	Internationaal cultuurbeleid (ICB): manifestaties en fellowships 20
		3.4	Auteurs naar het buitenland 26
		3.5	Netwerk vertalers en vertaalopleidingen 26
		3.6	Vertalershuis Amsterdam 27
Hoofdstuk 4	28	4.1	Communicatie 28
Communicatie, kwaliteitsbeleid en onderzoek		4.2	Kwaliteitsbeleid en onderzoek 29
		4.3	Vertalingendatabase.nl 31
Hoofdstuk 5	32	5.1	Bestuur en beheer 32
Organisatie en personeel		5.2	Bezwaar, beroep en klachten 33
		5.3	Personeelsbeleid en Code Culturele Diversiteit en Inclusie 33
		5.4	ICT 34
		5.5	Huisvesting 34
		5.6	Exploitatieresultaat, financiële positie, realisatie doelstellingen 35
		5.7	Risicomanagement 36
		5.8	Recoupment 40
		5.9	Liquiditeitenbeheer 40
		5.10	Financiële en organisatorische vooruitzichten 40
Hoofdstuk 6	41		
Vooruitzichten 2020 en verder			
Hoofdstuk 7	42		
Samenwerking cultuurfondsen in 2019			
Bijlagen	45	1	Verslag Raad van Toezicht 45
		2	Raad van advies, externe lezers & bureau 47
		3	Subsidies 53
		4	Programma's en activiteiten 85
		5	Publicaties, website, sociale media en voorlichting 93
Institutionele partners	99	6	Balans & exploitatierekening 95
Fotoverantwoording & colofon	100	7	Private stichtingen 98

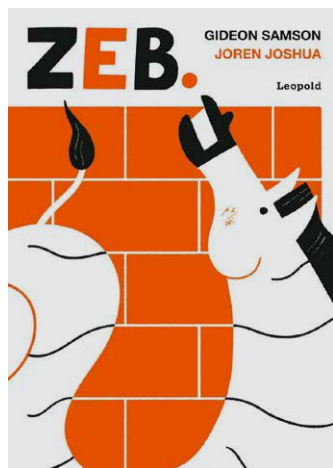
BNG Bank Literatuurprijs

Tzum-prijs

Genomineerd voor IDFA DocLab:
Immersive Non-Fiction

Gouden Griffel
Zilveren Penseel

Anna Blaman Prijs

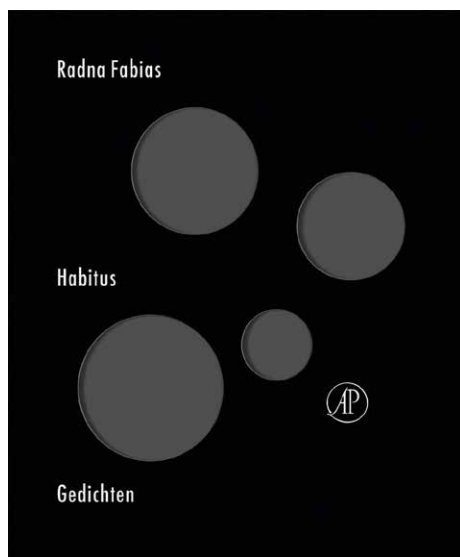
ANV Debutantenprijs

BookSpot Literatuurprijs
Zeeuwse Boekenprijs

Stripschapprijs

Herman De Coninckprijs
Awater Poëzieprijs
C. Buddingh'-prijs
Grote Poëzieprijs

“Dichter Radna Fabias heeft met *Habitus* de Grote Poëzieprijs 2019 gewonnen. De grootste Nederlandse onderscheiding voor de beste dichtbundel van het jaar is de vierde prijs voor *Habitus*. Het is daarmee de meest bekroonde dichtbundel in de Nederlandse poëziegeschiedenis, waarbij nog eens extra bijzonder is dat het hier om Fabias' debuut gaat.”

— NRC Handelsblad, 16 juni 2019

Libris Literatuur Prijs

Ook bekroond in 2019:

Jan Willem Bos werd tijdens een Schwob-leesclub rond een door hem vertaald boek verrast met de winst van de Martinus Nijhoff Vertaalprijs. Hij kreeg de prijs 'voor het meesterschap waarmee hij zeer veeleisende en complexe literaire werken uit het Roemeens in het Nederlands vertaald heeft'. Mathijs Deen kreeg de Halewijnprijs van de stad Roermond toegekend voor zijn oeuvre. Het Beste Groninger Boek kende in 2019 twee winnaars: Auke Hulst voor *Zoeklicht op het gazon* en Peter Middendorp voor *Jij bent van mij*. Bibi Dumon Tak, die op de foto collega-auteur Edward van de Vendel feliciteert met de Anna Blaman Prijs, ontving de Zilveren Griffel voor *Laat een boodschap achter in het zand*. De Gouden Penseel ging naar Yvonne Jagtenberg voor het prentenboek *Mijn wonderlijke oom*. Sylvia Weve ontving de Max Velthuis-prijs, een driejaarlijkse oeuvreprijs voor illustratoren. Bij de ANV Debutantenprijs kozen de vakjury en de lezersjury voor het eerst verschillende winnaars, respectievelijk Marieke Lucas Rijneveld (*De avond is ongemak*) en Mirthe van Doornik (*Moeders van anderen*). De Frans Kellendonkprijs ging naar Wylske Versteeg voor de intellectuele en maatschappelijke kwaliteit van haar werk. Marente de Moor ontving de Jan Wolkers Prijs voor haar roman *Foon*, dat ook werd genomineerd voor de BookSpot Literatuurprijs. Jonathan Griffioen won met zijn bundel *Gedichten met een mazda 626* de J.C. Bloem-poëzieprijs. Het Charlotte Köhler Stipendium ging naar dichter Simone Atangana Bekono, oud-deelnemer van het Slow Writing Lab, voor *hoe de eerste vonken zichtbaar waren*. Ester Naomi Perquin ontving de Prijs van de KANTL voor Poëzie voor haar bundel *Meervoudig afwezig*. De Nobelprijs voor de Literatuur werd toegekend aan Olga Tokarczuk, die als een van de eerste gasten in de schrijvers-residentie van het fonds op het Spui in Amsterdam verbleef om onderzoek te doen voor *De rustelozen* (vertaling Greet Pauwelijn). Eind 2019 werd bekendgemaakt dat Maxim Februari de P.C. Hooft-prijs 2020 zal ontvangen. Kort daarvoor mocht hij al de C.C.S. Crone Prijs van de gemeente Utrecht in ontvangst nemen.

Inleiding

2019 was een jaar van reflectie. Over leescultuur en onderwijs, het cultuurstelsel, de vorming van stedelijke cultuurregio's, fair practice in de cultuursector en over de rol, organisatie, regelingen en activiteiten van het Nederlands Letterenfonds. Door het Letterenfonds, de collega-rijkscultuurfondsen en vele instellingen in de cultuursector is hard gewerkt aan de totstandkoming van meerjarenbeleidsplannen en subsidieaanvragen in het kader van de culturele basisinfrastructuur. Het fonds voerde gesprekken, organiseerde rondetafels en beleidsbijeenkomsten met schrijvers, vertalers, samenwerkingspartners, aanvragers en belanghebbenden, die inspirerend waren, kritisch, en veel stof tot nadenken gaven. Ze maakten duidelijk dat de betrokkenheid van de letterensector bij het werk van het Letterenfonds onverminderd groot is.

Context en richting voor deze reflectie en gesprekken werden gegeven door de onderzoeken en trendanalyses van KVB Boekwerk, het inmiddels onmisbare kennis- en informatieplatform voor het boekenvak waarin het Letterenfonds participeert, en door het stelseladvies en het rapport *Lees! Een oproep tot een leesoffensief* van de Raad voor Cultuur en de *Uitgangspunten Cultuurbeleid 2021-2024* van minister Van Engelshoven van OCW. Samen met de partners verenigd in het Expertisecentrum Literair Vertalen publiceerde het Letterenfonds bovendien een nieuw vertaalpleidooi, *VerTALEN voor de toekomst*, met aanbevelingen voor het behoud van een bloeiende vertaalcultuur.

Die gedachtenvorming, adviezen en geformuleerde uitgangspunten zijn belangrijk en noodzakelijk, maar ze bepalen niet waar het in de literatuur en de kunsten werkelijk om gaat. Die rol is weggelegd voor de schrijvers, vertalers, makers, performers, hemelbestormers en vernieuwers, en het werk dat zij maken. Het Nederlands Letterenfonds is er voor hen, en voor de organisaties, festivals, uitgeverijen en individuen die ze behulpzaam zijn bij het maken, produceren en presenteren van de mooie, veelvormige, dwarse en klassieke literatuur die Nederland rijk is. De wijze waarop het Nederlands Letterenfonds hieraan in 2019 heeft kunnen bijdragen en de manier waarop het voor de Nederlandstalige literatuur in het buitenland aandacht heeft gevraagd, daarover leest u in dit jaarverslag.

Het fonds is trots op de rol die het voor de letteren mag vervullen. Op het feit dat niet alleen de winnaars van de Libris en de Bookspot Literatuurprijs 2019 met subsidie van het Letterenfonds hun winnende boeken konden schrijven, maar dat voor alle fictieauteurs op de Bookspot-shortlist hetzelfde gold. Op de werkbeurzen aan Karol Lesman voor de vertalingen van de romans van Nobelprijswinnaar Olga Tokarczuk en op het verblijf in Amsterdam dat Tokarczuk geboden kon worden voor het schrijven van *De rustelozen*. Ook het verrassend hoge aantal Franse vertalingen van Nederlandstalige poëzie dat dit jaar verscheen, wil het fonds niet ongenoemd laten. Grote en kleine successen zoals deze stimuleren het fonds om met onverminderde inzet bij te dragen aan een vitale lees- en schrijfcultuur.

Hoofdstuk 1

Het Nederlands Letterenfonds in 2019

Het Nederlands Letterenfonds is het publieke fonds voor de Nederlandse en Friestalige literatuur en een van de zes door de Rijksoverheid ingestelde en gefinancierde cultuurfondsen. Het fonds wil bijdragen aan een beleving, intelligente en creatieve samenleving waarin de rol van de letteren, van schrijvers en vertalers, wordt erkend en gewaardeerd. In opdracht van de minister van OCW is het fonds verantwoordelijk voor het bevorderen van de kwaliteit en diversiteit in de literatuur en voor de promotie daarvan in binnen- en buitenland. Het fonds verleent beurzen en subsidies aan schrijvers, vertalers, uitgevers, tijdschriften en festivals en zet zich in voor een rijk en divers literair klimaat, met oog voor literair erfgoed en nieuwe ontwikkelingen in het boekenvak. Het fonds organiseert verschillende activiteiten en programma's die dit beleid ondersteunen en die hoofdzakelijk zijn gericht op de promotie van het werk van auteurs en vertalers, het verruimen van hun markt en het vergroten van hun (internationale) zichtbaarheid.

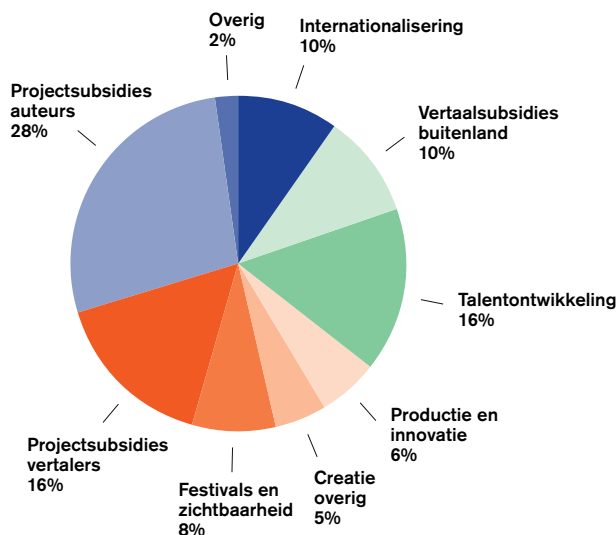
Ook in 2019 droegen subsidies van het Letterenfonds bij aan een gevarieerd literatuur aanbod van hoge kwaliteit. In totaal 130 schrijvers en 136 vertalers konden met een projectsubsidie werken aan de totstandkoming van literaire projecten in vrijwel alle literaire genres: romans, poëzie, verhalen, literaire non-fictie, biografieën en kinder- en jeugdboeken. Het fonds maakte 184 literaire vertalingen mogelijk, zes schrijversbiografieën en 132 nieuwe titels van Nederlands- en Friestalige schrijvers. Dankzij werkbijdragen voor theaterteksten (i.s.m. met het Fonds Podiumkunsten) konden 13 auteurs nieuwe theaterstukken schrijven. *Spoken word* en andere vormen van literatuur buiten het boek hebben eveneens de aandacht van het Letterenfonds. De ondersteuningsmogelijkheden hiervoor worden stapsgewijs verruimd. Dat de kwaliteit van bovengenoemde werken wordt gezien en gewaardeerd blijkt uit het feit dat in 2019 verschillende door het Letterenfonds ondersteunde schrijvers en vertalers met literaire prijzen werden bekroond. Op pagina 2 is een overzicht opgenomen.

In het buitenland brengt het Letterenfonds de Nederlands- en Friestalige literatuur onder de aandacht van uitgevers, festivals, lezers en media door gerichte promotieactiviteiten, programma's en campagnes. In nauw verband hiermee bevordert het fonds de kwaliteit van de vertalingen en stimuleert het buitenlandse uitgevers en festivals met subsidies om Nederlandse en Friese schrijvers uit te geven en op diverse podia over het voetlicht te brengen. Het fonds voert hiertoe onder meer gesprekken met uitgevers

en festivalorganisatoren op de belangrijkste internationale boekenvakbeurzen in onder meer Bologna, Frankfurt en Londen en organiseert ten behoeve van het Nederlandse boekbedrijf prospectiereizen, fellowships en marktverkenningen. In 2019 hebben deze inspanningen er onder meer toe geleid dat het aantal aanvragen voor *translation grants*, die op termijn zullen leiden tot publicaties van Nederlandse titels in buitenlandse vertalingen, op hetzelfde hoge niveau als het jaar ervoor is gebleven. In totaal ontving het Letterenfonds 314 aanvragen (ten opzichte van 316 het jaar ervoor). Het aantal Nederlandstalige en Friese titels dat in 2019 in vertaling bij buitenlandse uitgevers verscheen bedroeg 504, ook dit aantal bleef nagenoeg gelijk aan 2018.

In totaal behandelde het Letterenfonds in 2019 1.260 aanvragen, waarvan er 1.057 konden worden gehonoreerd. Het fonds besteedde in 2019 € 9.558.726 aan subsidies, programma's en activiteiten. Hoe die middelen werden verdeeld ziet u in het onderstaande diagram.

Subsidies en activiteiten 2019

Beleidsmatig werd 2019 in belangrijke mate bepaald door de voorbereidingen op de nieuwe beleidsperiode 2021–2024 en het schrijven van het beleidsplan, dat op 30 januari 2020 aan minister Ingrid van Engelshoven van OCW werd aangeboden. In hoofdstuk 6 wordt hierop in meer detail ingegaan. Voor de gedachtenvorming over het beleidsplan organiseerde het Letterenfonds verschillende rondetafelgesprekken met aanvragers, belanghebbenden, adviseurs en samenwerkingspartners van het Nederlands Letterenfonds. Voor de totstandkoming is ook gebruik gemaakt van de resultaten van de stakeholders- en gebruikersonderzoeken die het Letterenfonds in 2018 liet uitvoeren, evenals van de adviezen van de Visitatiecommissie cultuurfondsen die in datzelfde jaar het functioneren van de rijks cultuurfondsen heeft beoordeeld. Een leidende rol speelden de brief

Uitgangspunten Cultuurbeleid 2021–2024 van de minister van OCW die in juni 2019 werd gepresenteerd en het daaruit voortvloeiende beleidskader voor het Nederlands Letterenfonds 2021–2024 dat uitkwam in oktober 2019. Ter inspiratie dienden voorts de rapporten van de Raad voor Cultuur, waaronder het advies *Lees! Een oproep tot een leesoffensief*, dat in samenwerking met de Onderwijsraad werd opgesteld.

In mei 2019 verscheen *VerTALEN voor de toekomst. Een nieuw vertaalpleidooi* van het Expertisecentrum Literair Vertalen (ELV), een samenwerkingsverband waarin ook het Letterenfonds participeert. In dit vertaalpleidooi worden recente ontwikkelingen geschetst die een bedreiging vormen voor een blijvende en bloeiende vertaalcultuur in Nederland en Vlaanderen. Naast het feit dat steeds minder studenten kiezen voor talen en er ook steeds minder talen worden aangeboden in de talenopleidingen, benoemt *VerTALEN voor de toekomst* ook de kwetsbare financiële positie van vertalers. Literair vertalen is een kunst en een kunde. De hoge kwaliteit van het literair vertalen kan in Nederland alleen behouden blijven als de investeringen in taalopleidingen op niveau blijven.

Bij alle inspanningen en inzet van het Nederlands Letterenfonds is samenwerking met de rijkscultuurfondsen, Literatuur Vlaanderen, de collega's in het Letterenhuis en andere culturele partners van cruciaal belang. Het Letterenfonds is ze voor die samenwerking zeer erkentelijk. In 2019 namen Doreen Boonekamp (Nederlands Filmfonds), Jan Jaap Knol (Fonds voor Cultuurparticipatie) en Koen Van Bockstal (Literatuur Vlaanderen) afscheid als directeur van hun respectieve cultuurfondsen. Bestuur, medewerkers en Raad van Toezicht (RvT) van het Letterenfonds zijn ze dankbaar voor de jarenlange collegiale samenwerking. Tot slot dankt het Letterenfonds het ministerie van OCW voor zijn steun en voor de meerjarensubsidie die het fonds voor de uitvoering van zijn taken ontvangt.

Hoofdstuk 2

Binnenland: creatie, productie, innovatie, zichtbaarheid

2.1 Creatie

Het is een kerntaak van het Nederlands Letterenfonds om te investeren in de creatie van belangwekkend literair werk. Dat doet het met projectsubsidies aan schrijvers en vertalers voor literaire creatie in boekvorm, maar ook door literaire performancekunst, vernieuwende (digitale) projecten, literaire festivals en literair-educatieve organisaties met subsidies te ondersteunen. De samenwerking met Fonds Podiumkunsten werd in 2019 geïntensiveerd; naast de gezamenlijke *regeling Werkbijdrage theatertekst* werd ook de eerste editie van het talentontwikkelingsprogramma #NieuweStukken door beide fondsen uitgevoerd, evenals de organisatie en uitreiking van de Toneelschrijfprijs 2019. Zowel #NieuweStukken als het talentontwikkelingsprogramma *Slow Writing Lab* (dat het Letterenfonds samen met onder meer schrijfopleidingen uitvoert) zorgt op verschillende niveaus voor meer diversiteit in de literaire kunst; niet alleen voor een grotere diversiteit onder makers maar ook in de literaire vormen waarmee wordt geëxperimenteerd.

Regelingen

De belangrijkste regelingen ter stimulering en ondersteuning van nieuw literair werk in boekvorm (papier of e-book) zijn de *regeling Projectsubsidies voor publicaties* (ten behoeve van nieuw literair werk van in Nederland wonende schrijvers, bestemd voor de Nederlands- of Friestalige markt) en de *regeling Projectsubsidies voor literaire vertalingen* (ten behoeve van vertalingen van buitenlandse literaire werken bestemd voor de Nederlands- of Friestalige markt). Aanvragers dienen een intentieverklaring dan wel een Modelcontract van hun uitgever te overleggen. Het fonds ziet de afgelopen jaren een toename van het aantal kleine uitgeverijen dat vertaalde literatuur uitbrengt.

Een groot deel van de vertaalde literatuur in de Nederlandse boekenmarkt komt tot stand met steun van het fonds. Sinds 2015 steeg jaarlijks het aantal aanvragen van vertalers. Deze trend zette in 2019 niet door (254 aanvragen; 2018: 258). Van die 254 aanvragen werden er 212 gehonoreerd. De gemiddelde omvang van de in 2019 gehonoreerde vertaalprojecten was 67.594 woorden (2018: 64.508). Sinds 2014 is deze gemiddelde omvang met ruim 30.000 woorden gedaald. Dit heeft natuurlijk consequenties voor de inkomsten van vertalers wier honorarium is gebaseerd op een woordtarief. De gemiddelde projectbeurs bedroeg € 7.315 (2018: € 7.189). De regeling biedt

vertalers ook de mogelijkheid een toeslag aan te vragen voor vertalingen met een hoge moeilijkheidsgraad, voor het schrijven van een voor- of nawoord, of voor selectie- en editiewerkzaamheden. Aangezien uit evaluatie bleek dat deze toeslag weinig werd toegekend omdat de omvang van de werkzaamheden niet in verhouding stond tot de hoogte van de toeslag (30% over het verleende bedrag) is er sinds 2018 ook de mogelijkheid van een halve toeslag voor selectie- en editiewerkzaamheden. Deze optie werd in 2019 uitgebreid naar de toeslag voor de moeilijkheidsgraad van de brontekst. Er werden dit jaar drie van de zes gevraagde toeslagen voor editiewerkzaamheden verleend. Voor de moeilijkheidsgraad werd 44 keer een toeslag aangevraagd en 39 daarvan zijn toegekend. Bij 16 aanvragen is een toeslag voor een voor- of nawoord verstrekt.

Ook het aantal aanvragen van literaire schrijvers in het kader van de *regeling voor Projectsubsidies voor publicaties* was aanzienlijk. In 2019 lag dat aantal ruim boven gemiddeld, namelijk 192 (2018: 156). In totaal werden 132 aanvragen voor het schrijven van nieuw werk gehonoreerd. De gemiddelde projectbeurs bedroeg € 20.288 (2018: € 20.113).

Beide regelingen hanteren een inkomensgrens (€ 45.000 verzamelinkomen per jaar). De toename in het aantal aanvragen bij de *regeling Projectsubsidies voor publicaties* is deels te verklaren uit het feit dat verschillende schrijvers na jaren zonder subsidie nu weer onder de inkomensgrens zakken. Gezien de krimpende markt en dalende verkoopcijfers per titel bij met name fictie (KVB Boekwerk spreekt van een daling van 3% van Nederlandse fictieboeken in 2019) worden de projectsubsidies van het fonds steeds belangrijker voor de inkomenspositie van professionele schrijvers en vertalers.

De *Biografieregeling* had ook in 2019 weer een hoog aantal aanvragen (18; 2018: 17) voor het schrijven van een kunstenaarsbiografie. Vanwege budgettaire beperkingen konden zes van de achttien in behandeling genomen aanvragen worden gehonoreerd. Dit jaar betroffen de honoreringen wederom uitsluitend aanvragen voor schrijversbiografieën. De regeling geeft prioriteit aan biografieën van schrijvers en letterkundigen. Vanwege het hoge aantal aanvragen maken aanvragen voor biografieën buiten het letterkundig domein de laatste jaren nauwelijks kans op honorering.

Twee subsidieregelingen gericht op creatie wijken in opzet af van de hierboven genoemde. De *regeling Reiskosten buitenland – studiereizen* is een ondersteunende financiering voor schrijvers en vertalers bij hun voorbereiding op een te creëren literair werk in boekvorm. Studiereizen verhogen kwaliteit, versterken netwerken en bevorderen deskundigheid, zoals ook moge blijken uit de online verslagen van onder meer Kiki Coumans, Jannah Loontjens, Aimée de Jongh en Geart Tigchelaar. Omdat het subsidieplafond al vroeg werd bereikt is de regeling van 1 oktober tot het einde van het jaar stopgezet. In totaal konden 49 aanvragen worden gehonoreerd.

Met de *regeling Literaire tijdschriften* worden tweejarige subsidies verstrekt aan literaire tijdschriften (zowel op papier als digitaal) waarbij het accent ligt op een passend honorarium voor makers. In 2019 was opnieuw een aanvraagronde; alle veertien aanvragen konden worden gehonoreerd.

In 2019 is het Letterenfonds tevens gestart met het verlenen van *Ontwikkelbeurzen* voor schrijvers die daarmee kunnen investeren in hun professionele ontwikkeling en cultureel ondernemerschap. Schrijvers die in 2019 een projectsubsidie ontvingen konden daarnaast aanvragen voor scholing, coaching of begeleiding. Van de 57 aanvragen die werden ingediend voor een ontwikkelbeurs konden er 56 worden gehonoreerd. Met ingang van 2021 komen er ook ontwikkelbeurzen beschikbaar voor literair vertalers.

Programma's: talentontwikkeling

In 2019 werd vóór de zomer de vierde editie van het *Slow Writing Lab* (SWL) afgerond en ging in het najaar de vijfde editie van start. Voor beide edities werden negen deelnemers geselecteerd; zes door de vaste partners (de drie schrijfopleidingen Gerrit Rietveld Academie/Beeld en Taal, Hogeschool voor de Kunsten Utrecht/Writing for Performance, ArtEZ/Creative Writing) en, op uitnodiging van het Letterenfonds om de diversiteit onder de deelnemers te vergroten, drie door El Hizra, Poetry Circle Nowhere en One World. De deelnemers ontvingen een beurs van het Nederlands Letterenfonds voor hun individuele onderzoek inclusief coaching, daarnaast volgen ze maandelijkse masterclasses en (werk)bijeenkomsten.

Als eindpresentatie publiceerde het fonds een boekje met teksten waaraan de deelnemers tijdens SWL IV hebben gewerkt.

Het in 2018 geïnitieerde *#NieuweStukken* van Fonds Podiumkunsten en Nederlands Letterenfonds rondde vóór de zomer de eerste editie af. Donderdag 28 februari 2019 vond een eerste presentatie van de teksten plaats bij El Hizra in Amsterdam. Delen van de teksten werden gelezen door acteurs. De eindpresentatie, voor publiek toegankelijk, vond plaats op donderdag 27 juni bij Stichting Nowhere in Amsterdam. Daarbij werden fragmenten uit de nieuw geschreven theaterteksten uitgevoerd. In het najaar ging een tweede lichting talenten aan de slag bij *#NieuweStukken*. Bij de eerste twee edities is door Fonds Podiumkunsten en het Letterenfonds samengewerkt met het Bijlmer Parktheater, Stichting El Hizra, Poetry Circle Nowhere, ROSE Stories en Theater Zuidplein.

Eind 2018/begin 2019 werden de acht audio-monologen gepresenteerd die tot stand kwamen in de vierde editie van *Fluiten in het donker/De Kloof*, een samenwerking van het Letterenfonds met het NPO-fonds en de omroepen AVROTROS, VPRO en NTR. De monologen werden vergezeld van een interview met de schrijver en uitgezonden op NPO Radio 1 in het programma *Nooit Meer Slapen*. Het project werd eind maart door het NPO-fonds aan vakgenoten gepresenteerd tijdens het Oorzaken Festival, een driedaags festival over podcasts in De Brakke Grond te Amsterdam. Voorjaar 2019 werd 'Tot we rust hebben' van Nina Polak geselecteerd als inzending voor de Prix Italia. Het programma zal geen vervolg krijgen, na afronding van de succesvolle vierde editie is het tijd voor andere podcastinitiatieven uit het veld. Het Letterenfonds heeft via de *regeling Digitale literatuur* in 2019 verschillende podcastinitiatieven ondersteund.

Het *Debutantenprogramma* voor de acht recent gedebuteerde schrijvers die dit jaar een eerste projectsubsidie van het fonds ontvingen, kreeg door de komst van de ontwikkelbeurzen een ander karakter. Het initiatief en de verantwoordelijkheid voor het ontwikkelen van eigen kunstenaarschap en cultureel ondernemerschap kwam daarmee meer bij de schrijvers te liggen. Zo werd er aangevraagd voor een werkverblijf in Europese schrijversresidenties, een coachingstraject en cursussen bij de Schrijversvakschool. Wel vond er in het voorjaar nog een afronding van het debutantenprogramma van de voor-

gaande lichting plaats met de, in samenwerking met Wintertuin Nijmegen georganiseerde, leesclub *Club Debuut*, waarbij de debuten in aanwezigheid van de schrijvers werden besproken.

De *Vertalersfabriek*, een uitbreiding op *The Chronicles* van het Crossing Border Festival, beleefde in 2019 haar vijfde editie. Opnieuw coachten ervaren vertalers jonge literair vertalers in en uit het Nederlands. In het Vertalershuis werkten ze aan nog niet eerder vertaalde teksten van 'hun' *Chronicles*-auteurs. De auteurs deden dagelijks verslag van het festival waarna hun columns direct vertaald werden door de jonge vertalers; ook presenteerden ze gezamenlijk hun werk voor het publiek. De jonge vertalers kregen op het Letterenfonds een introductie in beleid, werkwijze en regelingen van het fonds.

In samenwerking met het Letterenfonds en Literatuur Vlaanderen faciliteerde het Expertisecentrum Literair Vertalen ook dit jaar een drietal vormen van *individuele begeleiding voor literair vertalers* gedurende meerdere stadia van hun carrière. Er werden door beginnende Nederlandse en Vlaamse vertalers zonder vertaalopdracht in totaal 28 aanvragen voor een ontwikkelingsbeurs ingediend. Van de Nederlandse aanvragen zijn er zes gehonoreerd. Zij werkten met een ervaren vertaler als begeleider aan de vertaling van een zelf gekozen kort verhaal of een literair fragment, met als beoogd resultaat de publicatie in een literair tijdschrift of publicatie van het gekozen boek. Daarnaast kwamen vijf van de acht Nederlandse vertalers die een aanvraag deden voor een mentoraat daarvoor in aanmerking (vereiste is dat de vertaler over een Modelcontract beschikt en aan het begin staat van zijn vertaalcarrière). Eén ervaren vertaler kreeg in 2019 individuele begeleiding in de vorm van een coachingstraject (één aanvraag). Het ELV verzorgt alle aanvragen. De helft van de kosten voor een ontwikkelingsbeurs of mentoraat wordt betaald door het ELV, de andere helft komt voor rekening van het betreffende fonds. Coachingtrajecten worden volledig gefinancierd door het Letterenfonds.

Daarnaast zijn *talentbeurzen* verstrekt aan afstuderende studenten van de Vertalersvakschool in Amsterdam.

Wanderlust is het internationale programma voor talentontwikkeling van het Letterenfonds. Het geeft *schrijvers en bemiddelaars* (zoals bijvoorbeeld

literaire programmamakers en redacteurs van literaire tijdschriften) de kans om zich internationaal te oriënteren. Talentvolle jonge schrijvers kunnen twee à drie maanden verblijven in kunstenaarsresidentie Deltaworkers in New Orleans voor onderzoek of aan de multidisciplinaire Van Eyck Academie in Maastricht. Nina Polak, Laura Broekhuysen en Persis Bekkering verbleven dit jaar aan de Van Eyck. Alle drie hadden zij tijdens hun residentie een publiek gesprek (dat ook is opgenomen als podcast) onder leiding van Erik Lindner met een schrijver die zij zelf hadden uitgenodigd. Teksten die zij tijdens hun residentie tot stand brengen worden gepubliceerd in de reeks *Schemerschijn* van Van Eyck. Dit jaar verschenen de tweetaalige bundeltjes *Residuen* van Maarten van der Graaff (Engelse vertaling Mia You) en *De tuin, het beest, de geest* van Nina Polak (Engelse vertaling David Colmer) naar aanleiding van hun verblijf in 2018.

Simon(e) van Saarloos en Dean Bowen waren in het voorjaar bij Deltaworkers in New Orleans. Bowen onderzocht er het mechaniek achter groepsidentificatie, een thema dat hij in zijn tweede dichtbundel wil uitwerken. Van Saarloos ging op zoek naar de verborgen lgbtq-geschiedenis van de zuidelijke staten, dit resulteerde onder meer al in het essay 'Voorbij Stonewall' in *De Groene Amsterdammer*.

Drie projecten voor bemiddelaars in de literatuur konden worden gehonoreerd: Anna Eble (redacteur *Terras*) doet onderzoek naar nieuwe stemmen in de poëzie van de Scandinavische landen en de Baltische staten voor een speciaal themanummer van het tijdschrift *Terras*. Bernke Klein Zandvoort (redacteur *De Revisor*) gaat naar Mexico-Stad om een samenwerking op te zetten met de redacties van twee literaire tijdschriften, waarvan één werd opgericht door schrijver Octavio Paz. Ebissé Rouw zal voor Dipsaus en Writers Unlimited onderzoek doen naar (internationale) literaire festivals en/of platforms die zich met name richten op schrijvers van kleur.

Tot slot verbleef Bregje Hofstede in het kader van de New Dutch Writing-campagne in oktober in Dragon Hall, de schrijversresidentie van het National Centre for Writing in Norwich. Ze werkte er aan haar derde roman, verzorgde samen met Eva Meijer een optreden, en droeg bij aan de vice versa vertaalworkshop die tegelijkertijd in Norwich plaatsvond.

2.2. Productie

Regelingen

Voor ondersteuning van uitgevers heeft het fonds drie subsidieregelingen: de *regeling Literaire uitgaven* (productiesubsidies voor Nederlands- en Friestalig werk), de *regeling Geïllustreerde kinder- en jeugdliteratuur* (GKJL), en de *Schwob-regeling*. De twee laatstgenoemde regelingen werken met een adviescommissie. In totaal ontvingen de uitgevers dit jaar 32 (2018: 53) productiesubsidies voor een totaal van 163.571 euro voor uitgaven als geïllustreerde kinderboeken, biografieën, verzameld werk, essayis-

tiek en vertalingen van literaire klassiekers. Met name de subsidies voor literaire uitgaven en de Schwob-subsidies werden dit jaar minder aangevraagd door uitgevers (totaal 32 aanvragen; 52 in 2018).

Programma's

Schwob, gericht op vertalingen van vergeten meesterwerken, behelst naast een regeling ook een programma en een reeks activiteiten om het publieksbereik te vergroten. Elk kwartaal wordt in samenwerking met boekhandelaren en uitgevers een Schwob-actie georganiseerd, waarbij een selectie van titels een prominente plek in de boekhandel krijgt. Schwob organiseert samen met de boekhandel leesclubs, lezingen en bijeenkomsten rond deze titels. De nieuwe titels worden twee keer per jaar bij het Letterenfonds door de uitgevers aan boekhandels gepresenteerd. Dit voorjaar ging Schwob een samenwerking aan met leescluborganisatie Senia voor de promotie van Japanse klassiekers. Op basis van actueel verschenen herontdekkingen kregen de boekhandels opnieuw ook een thema-lezing aangeboden; drie NRC-redacteuren verzorgden door heel Nederland presentaties over *De mijlpalen van de Afro-Amerikaanse literatuur in de 20e eeuw*. De kosten voor alle leesclubs en lezingen werden grotendeels door de boekhandels gefinancierd. Zes leesclubs, onder leiding van vertalers en schrijvers, werden financieel ondersteund door De Schrijverscentrale en het Nederlands Letterenfonds. In december 2019 werd de honderdste herontdekking binnen de Schwob-actie aan publiek en boekhandel gepresenteerd. De activiteiten rondom dit jubileum vinden in 2020 plaats. De in 2017 in samenwerking met de VPRO gestarte maandelijkse podcast *Lees Dees* waarbij Anton de Goede met vertalers, lezers en experts in gesprek gaat over een actuele Schwob-titel leverde in 2019 tien nieuwe afleveringen op. Alle afleveringen zijn te beluisteren op www.vpro.nl/leesdees of via de gebruikelijke podcastkanalen.

Tijdens de grote Europese boekenbeurzen in Londen en Frankfurt biedt Schwob – samen met de Duitse uitgeverij dtv – een wisselende groep buitenlandse uitgevers van klassiekers gelegenheid om kennis uit te wisselen en elkaar op nieuwe herontdekkingen te attenderen.

De verhoogde aandacht die het fonds sinds een aantal jaren heeft voor *diversiteit en talent* met een andere culturele achtergrond zette zich onverminderd voort. Talentontwikkelaar ROSE Stories kreeg met de EU-subsidie voor internationale samenwerkingsverbanden groen licht voor een internationale editie van haar kinderverhalentrajec Every Story Matters. Het fonds droeg hier financieel maar ook met kennis en expertise aan bij en was aanwezig bij de openingsconferentie van Every Story Matters in Lissabon. Met de kinderverhalentrajecten werkt Stichting ROSE Stories al enkele jaren aan haar doel het kindermidia- en boekenaanbod inclusiever te maken. In totaal ontving ROSE Stories voor de jaren 2019–2020

€ 100.000, bestemd voor twee kinderverhalentrajecten en het professionaliseren van de organisatie.

Stichting El Hizra, die ook met een tweejaarlijkse subsidie (120.000 euro) wordt ondersteund, richtte zich op het organiseren van literaire activiteiten in het binnen- en buitenland, zoals de jaarlijkse editie van de El Hizra-literatuurprijs, de opening van een Arabische bibliotheek in de Openbare Bibliotheek van Amsterdam, en in opdracht van de Nederlandse ambassade een literaire uitwisseling in Rabat. Daarnaast werkt El Hizra aan de oprichting van een nieuw huis voor Arabische kunst en literatuur in Amsterdam West. Zowel ROSE Stories als Stichting El Hizra stelde in 2019 een zakelijk leider aan.

Eind 2019 leverde Framer Framed de quickscan over inclusie in het boekenvak op waartoe het fonds in 2018 opdracht had gegeven. Er bleek geen draagvlak te zijn voor een diversiteitsdebat zoals eerder in de kunsten was gevoerd. Inzetten op het vergroten van diversiteit bij organisaties in het boekenvak werd wel als beloftevol gezien, evenals het onder de loop nemen van dominante literaturopvattingen.

2.3 Innovatie

Regeling

De *regeling Digitale literatuur* richt zich op vernieuwende, experimentele projecten die voor de markt (nog) niet interessant zijn maar wel een bijdrage leveren aan de diversiteit en artistieke ontwikkeling van de literatuur. Er werden dit jaar 15 aanvragen ingediend waarvan acht ontvankelijk (19 aanvragen in 2018). Zeven aanvragen konden worden gehonoreerd. De gehonoreerde projecten variëren van een verplaatsbare gedichtenkubus met *augmented reality*, een interactief prentenboek dat significant de aandacht en het leesplezier vergroot en experimentele, literaire podcasts die de grenzen van het medium oprekken.

Eerdere subsidies resulteerden in 2019 onder meer in de app *Decoding Daniel*, een game voor adolescenten die al vanaf de kinderleeftijd een medische aandoening hebben en op het punt staan de overstap van een kinderarts naar de volwassenen dokter te maken; in de installatie de Virtuele Boekenkast (in het Groninger Forum); in een reeks door jongeren gemaakte poëziefilms onder de titel *Bewogen verzen* en in Scripts off Screen.

Programma's

Op 10 april vond in Spring House in Amsterdam de eindpresentatie plaats van *Literatuur op het Scherm*, een tweejaarlijks programma van het Letterenfonds en het Stimuleringsfonds Creatieve Industrie. Schrijvers werken hierin nauw samen met (interactie-) ontwerpers, makers en programmeurs aan de ontwikkeling van literaire of poëtische producties voor het digitale domein. Opvallend bij deze editie was het professionele niveau en de hoge productie: drie afgeronde projecten (in bèta-versie), drie promo-

tietrailers en drie presentaties. Internationaal VR-specialist Michel Reilhac verzorgde bij de presentatie een keynote evenals schrijver en onderzoeker Miriam Rasch. Van de presentatie werd een samenvattende eindfilm gemaakt.

Het programma *talentontwikkeling interdisciplinair* richt zich in het bijzonder op het ontdekken en verder ontwikkelen van de mogelijkheden voor de literatuur en literaire makers buiten het boek (digitaal, op podia, audio). In 2019 was er bijzondere aandacht voor de podcast. Zo ondersteunde het de tweede editie van het Podcastfestival op 28 september in de Tolhuistuin, Amsterdam. Daarnaast gaf het Stichting Podcastnetwerk de opdracht tot het ontwikkelen van een pilotcursus 'Literair podcasten' die februari 2020 van start zal gaan. De pilot wordt in eerste instantie aangeboden aan schrijvers die de afgelopen vijf jaar een startersbeurs ontvingen van het fonds. Bij een positieve evaluatie wordt de cursus doorontwikkeld en breder aangeboden onder schrijvers en vertalers.

Tijdens Livre Paris in maart verraste het fonds de bezoekers, zowel vakgenoten als een algemeen publiek, met een stand die geheel gewijd was aan digitale literatuur uit Nederland. Zowel de kindergame *Puzzling Poetry Schatkist* als het interactieve prentenboek *Een verre reis* van Gwen Stok en Toon Tellegen werd hiervoor in het Frans vertaald. Op verzoek van en in samenwerking met de ambassade in Rome presenteerde het fonds op Festival della Scienza in Genua, 24 oktober tot 4 november, onder meer een nieuwe manier van schermlezen via de app Immer (zie ook activiteiten Buitenland).

2.4 Zichtbaarheid

Regelingen

De subsidiëring van *literaire manifestaties* en *literair-educatieve instellingen* beschouwt het Letterenfonds als één van zijn hoofdtaken. Er zijn drie vormen van subsidiëring: *structurele meerjarige subsidiëring voor vier of twee jaar of incidentele (project)subsidies*. Een belangrijk deel van de extra middelen talentontwikkeling & vernieuwing die door het ministerie van OCW aan het Letterenfonds beschikbaar zijn gesteld, een bedrag van € 673.000 voor 2019–2020, is aangewend ter versterking van de veertien meerjarig gesubsidieerde literaire manifestaties en de literair-educatieve organisaties. Het Letterenfonds kiest hiervoor omdat deze organisaties vanuit hun positie goed in staat zijn om literatuur buiten het boek, het programmeren van nieuwe genres, het scouten van talent en het (daarmee) bereiken van nieuwe, jonge publieksgroepen verder te stimuleren. Gezien de krimpende markt, de terugloop in het aantal lezers – met name onder jongeren –, en de verminderde aandacht voor literatuureducatie op scholen is een investering juist in deze functies van festivals en cultuur-educatieve organisaties van groot belang. Festivals profileren zich meer en meer als productiehuizen waar bij het ontwikkelen van nieuwe (podium)

producties zowel jonge als midcareer auteurs worden ingezet. Alle meerjarig gesubsidieerde organisaties hebben voor de besteding van dit extra budget plannen en begrotingen ingediend als aanvulling op het reguliere activiteitenplan. In verband met loonbijstelling werd de subsidie van de tweejarige en vierjarige manifestaties in 2019 geïndexeerd met een percentage van 2,7%.

In 2018 en 2019 evalueerde het fonds zowel intern als extern de regeling meerjarige subsidies 2017–2020, onder meer door middel van een gebruikersonderzoek, een rondetafelbijeenkomst (voorjaar 2019) met vertegenwoordigers van festivals en literair-educatieve organisaties en een evaluatiebijeenkomst met de adviescommissie Literaire manifestaties.

De 'oude' regeling kwam onvoldoende tegemoet aan de veranderende rol van literaire festivals (van puur presentatie-instelling tot meer en meer ook productiehuis). De nieuwe regeling vierjarige subsidies 2021–2024 geeft aanvragers meer ruimte tot het uiteenzetten van eigen taakopvatting en doelen. De beoordeling van artistieke kwaliteit van ondernomen en voorgenomen manifestaties en activiteiten van aanvragers moet positief zijn (het fonds hecht in dezen ook aan continuïteit en aan voortzetting van dat wat goed is gebleken), maar verder kan de zwaarte van de verschillende criteria per aanvrager verschillen; aanvragen worden getoetst aan de criteria in het licht van de beschreven artistieke visie en het profiel.

Vernieuwing (artistieke ontplooiing van talent en innovatie op vorm en inhoud) is een van de vijf beoordelingscriteria; een deel van de middelen voor talentontwikkeling en vernieuwing wordt toegevoegd aan het budget voor de meerjarige regeling. Met deze verhoging van het budget wordt tevens ruimte gecreëerd voor nieuwe toetreders. Mocht het tot een keuze moeten komen tussen twee gelijkwaardig getoetste aanvragen dan zal geografische spreiding een doorslaggevende rol spelen.

Een ander belangrijk nieuw aandachtspunt is de Fair Practice Code. Begin december werd de vierjarige regeling goedgekeurd door het ministerie waarna ze in de *Staatscourant* werd gepubliceerd.

Ook de tweejarige regeling zal herschreven worden, uiteraard in samenhang met de vierjarige subsidieregeling. De tweejarige regeling heeft bijgedragen aan de verdere ontwikkeling en professionalisering van organisaties en zorgt daardoor voor meer dynamiek in het veld. In die zin is het 'middenveld' van literaire organisaties belangrijk versterkt, zeker ook in de regio.

In aanloop naar de nieuwe cultuurplanperiode organiseerde OCW een uitgebreide tournee (naar 11 stadsregio's) met vertegenwoordigers van alle cultuurfondsen langs de verschillende regio's die op verzoek van de minister een (culturele) proeftuin hadden ingediend. Regionale spreiding is een belangrijk element in advisering en besluitvorming over subsidieaanvragen. De informatieronde in de regio's leidde tot een verhoging van het aantal subsidieaanvragen

"Een tekst is op alle mogelijk denkbare manieren een makkelijk medium, merken we naarmate we langer aan het project werken. Wat we ook al snel zien: te veel tekst is de stille moordenaar van goede VR, dus halen we weg en halen we weg en halen we nog meer weg. [...] In plaats daarvan bouwen we een woonkamer, een kelder, een keuken, een zonnebloemveld [...] We richten een wereld in die een combinatie is van fictie en werkelijkheid."

Blog Lisa Weeda op website DeBuren, 27 juni 2019

"In hun poëtische 'roomscale vr-ervaring' ROZSYYPNE bieden Nienke Huitenga-Broeren en Lisa Weeda een gefragmenteerd inkijkje in het leven van Nina, een bejaarde inwoner van Rozsypne."

'Deze 14 docu's moet je zien tijdens Idfa 2019',
Het Parool, 18 november 2019

Fadua El Akchaoui: “Ik heb geleerd om een proces aan te gaan en dat creatief proces ook toe te laten, door het lelijke heen te schrijven.”

Brooklyn Mozes: “Mijn coaches verdienen een cadeau. Echt waar. Het belangrijkste is dat ze in mij geloofden toen ik niet in mezelf geloofde. Wanneer ik aan mezelf twijfelde gaven ze mij het vertrouwen dat ik het kon.”

Filmverslag #NieuweStukken

“Jongeren schrijven tegenwoordig best veel. Vooral veel digitale korte en creatieve teksten voor appjes en social media.’ [...] Een creatieve omgang met taal en woordgebruik sluit daar goed bij aan. ‘Spoken word past heel goed bij deze tijd.’”

‘Spoken word: ik zou het iedere VO-school aanraden’, interview met docent Nederlands, website De Schrijverscentrale, 21 mei 2019

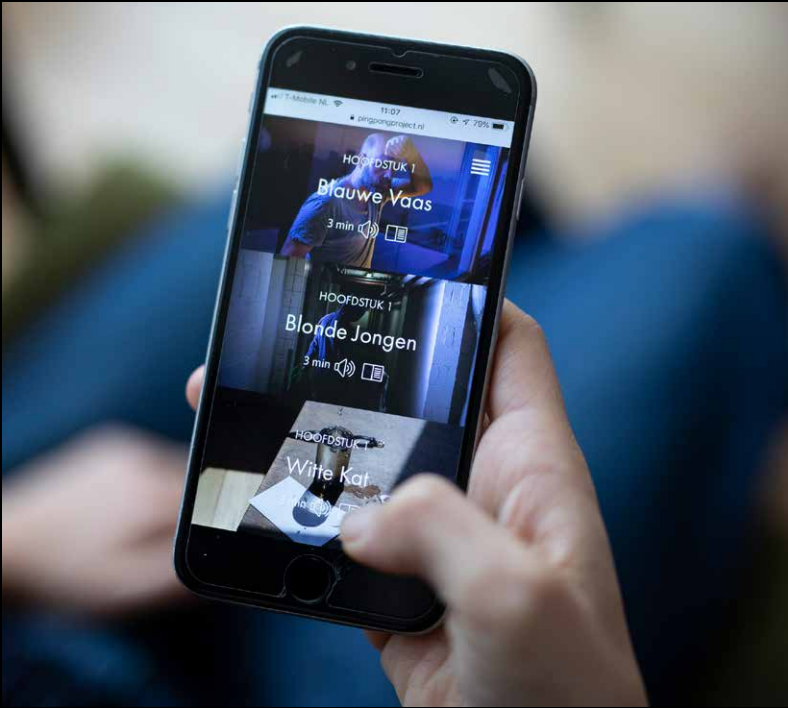
“Joost Oomen ratelt zijn gedichten als een soort overstuurde *beat poems* af met ludieke teksten over gele jojo’s, stokbroden en verlossing, ondersteund door de band die in alle manie verrassend strak blijft spelen. Hierdoor is *Vruchtjes eten* niet alleen een theatraal spektakelstuk, maar ook een set bijzonder creatieve nummers met teksten die nog tot ver in de nacht – nog tot de verbeelding spreken.”

3 voor 12 vanuit Explore the North! VPRO, 24 november 2019

“Een van de interessantste ontwikkelingen in het digitale schrijven, wat mij betreft, trekt juist naar de complexiteit toe. Ze gebruikt het fragmentarische en seriële, maar zet die twee kenmerken juist in om serieuze, soms zelfs theoretische verhalen te vertellen. Dat klinkt niet meteen heel digitaal en ook niet direct literair. Het is dan ook eerder postdigitaal te noemen. De grenzen tussen digitaal en analoog, tussen online en offline, zijn verdwenen, evenzeer als grenzen tussen genres.”

'Schermwegen: over digitale literatuur', blog door Miriam Rasch op website Letterenfonds, 24 april 2019

“Wat ik dan ook wil doen, is een brug slaan tussen klassieke poëzie en wat men nu poëzie vindt, en dat gesprek aangaan. Er zijn inmiddels veel verschillende aftakkingen van de klassieke poëzie: spoken word, rap, theatervoorstellingen op een poëtische manier geschreven... [...] die wil ik bij elkaar brengen.”

Gershwin Bonevacia in *Het Parool*, 27 maart 2019

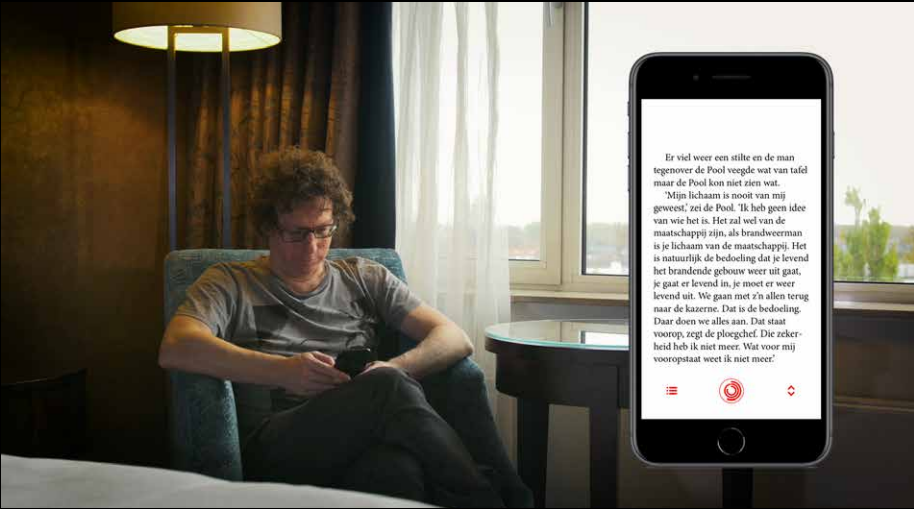
“Er zijn bepaalde gevestigde schrijfstijlen binnen de poëzie waar je je gauw aan wil meten, maar het hielp mij om in te zien dat ik mijn eigen (literaire) voorbeelden moet vinden en zelf op zoek moet gaan naar een vorm die voor mij werkt op papier.”

Jasper Albinus over zijn deelname aan het Slow Writing Lab

“De vernieuwende aspecten van Immer werden zeer gewaardeerd. Zo loopt de tekst van *Goede Mannen* niet eindeloos door, maar is hij opgeknipt in logische fragmenten zodat je steeds een afgerond stuk tekst op je scherm ziet. 83% van de gebruikers vond dat fijner lezen dan een gewoon e-boek. En tweederde vond het zelfs fijner lezen dan een papieren boek. Vooral dat laatste had ik niet verwacht.”

Interview met Niels 't Hooft over de app Immer in *Boekblad*, 1 augustus 2019

en zorgde voor nieuwe aanvragers binnen de *regeling Literaire manifestaties en activiteiten*. In totaal werden in 2019 56 aanvragen voor incidentele manifestatiesubsidies ingediend (39 in 2018). Opvallend was ook dat meer aanvragers om hogere subsidiebedragen verzochten (het maximum is € 40.000). Er waren meer aanvragen van kleinere regionale partijen én meer aanvragen van multidisciplinaire festivals die – uit de aard en breedte van hun programmering – meerdere subsidiebronnen zoeken. Ook worden er meer projecten ingediend die zijn gericht op cultuurparticipatie en leesbevordering: binnen dit domein beperkt de verantwoordelijkheid – ook in financiële zin – van het Letterenfonds zich tot aandacht voor de literaire competentie en het stimuleren van de aandacht voor en kennis van het lezen van literatuur. Deze inzichten zullen, ook in overleg met het Fonds voor Cultuurparticipatie, verwerkt worden in een nieuwe regeling die per 2021 van kracht wordt.

Op grond van de adviezen over de aanvragen in de tweede subsidieronde werd besloten het budgetplafond voor 2019 met € 105.000 te verhogen uit de middelen bestemd voor talentontwikkeling, nieuwe genres, nieuw publiek. Dit extra bedrag is met name geïnvesteerd in organisaties met literatuur-educatieprogramma's gericht op het vmbo en voor projecten gericht op het bereiken van nieuw publiek. Subsidie is verleend aan 33 aanvragers voor een totaalbedrag van € 533.564.

In 2019 werd voor de tweede keer door Literatuur Vlaanderen, het Nederlands Letterenfonds en de Taalunie uitvoering gegeven aan de *regeling Literair Grensverkeer*. De regeling beoogt literaire projecten en initiatieven te ondersteunen die duurzame uitwisseling van kennis en expertise in het letterenveld stimuleren tussen de verschillende delen van het Nederlands taalgebied. Een gezamenlijke Vlaams-Nederlandse adviescommissie adviseerde over de 16 aanvragen (19 in 2018). Acht aanvragen zijn gehonoreerd voor een bedrag van € 65.000; Literatuur Vlaanderen trad daarbij op als penvoerder.

Programma's

Sinds 2013 is het Letterenfonds partner in de *Boekenweek voor jongeren* ('Literatour'), waarvan de CPNB initiatiefnemer en uitvoerder is. Tijdens de Boekenweek voor jongeren in september werden door 25 schrijvers optredens verzorgd op 100 scholen waarmee circa 10.000 leerlingen werden bereikt. Ook dit keer bleek de vraag naar schrijversbezoeken groot. Het boekenpakket dat scholen die schrijvers boeken van De Versterking cadeau kregen, heeft hier zeker aan bijgedragen: uit de enquête onder docenten blijkt dat 70% het boekenpakket als één van de redenen voor deelname opgeeft. De CPNB leverde een extra inspanning om de schrijverstournee ook de grensprovincies te laten aandoen; daarmee werden dit jaar Gelderland, Groningen en Limburg beter bediend. Daarnaast heeft het fonds in aanloop naar en tijdens de Poëzieweek een samenwerking opgezet met De

Schrijverscentrale getiteld *Boek een dichter*, waarbij zo veel mogelijk dichtersoptredens worden gerealiseerd op scholen, in bibliotheken en op literaire podia. Tijdens de zesde editie in 2019 vond het recordaantal van 137 dichtersoptredens plaats door heel Nederland. Meer dan de helft van de optredens was op scholen en in bibliotheken.

In 2019 werd *Spoken voor de klas* gestart, een samenwerking waarmee De Schrijverscentrale en het Letterenfonds proberen het aantal Spoken Word-optredens op scholen en andere podia te vergroten. In augustus 2019 werd de pilot geëvalueerd. Er vonden 51 bezoeken en workshops van spoken word-performers plaats waarvan er 30 schoolgebonden waren, de meeste uitnodigingen kwamen van vmbo-scholen (14). Het programma zal, ook gezien het enthousiasme van de deelnemers, in het schooljaar 2019–2020 worden gecontinueerd.

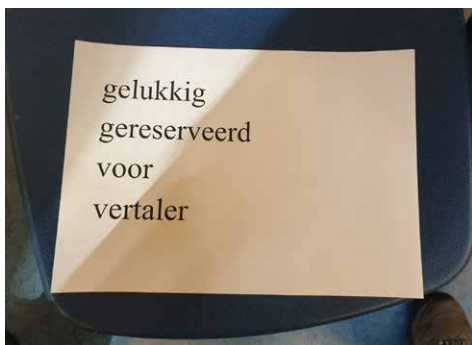

Op 23 januari werd Tsead Bruinja, die zowel in het Nederlands als het Fries publiceert, in De Balie met een feestelijk programma officieel geïnstalleerd als *Dichter des Vaderlands* voor de jaren 2019 en 2020. Elke Dichter des Vaderlands legt een eigen accent bij de invulling van het ambt; Bruinja werkte in 2019 onder meer aan een streektaalenproject dat eind 2020 in een poëziebloemlezing zal uitmonden en aan projecten die in het sociale domein liggen. Het Letterenfonds verleent een subsidie aan de Stichting Dichter des Vaderlands voor de organisatiekosten van het bureau en draagt samen met Stichting Lezen zorg voor het honorarium van de Dichter des Vaderlands. Andere partners zijn Poetry International, de Schrijverscentrale, Koninklijke Bibliotheek, *NRC Handelsblad* en Poëzieclub.

De nieuwe *Kinderboekenambassadeur*, Manon Sikkel, werd op 10 april 2019 officieel beëdigd en nam de eer over van Hans en Monique Hagen. Het ambt is in 2015 opgezet door het Letterenfonds en Stichting Lezen (co-financiers) in samenwerking met de Schrijverscentrale en CPNB om een rolmodel het belang van (voor)lezen onder de aandacht te laten brengen bij een breed publiek. Iedere ambassadeur geeft de promotie van kinder- en jeugdboeken een herkenbaar, persoonlijk gezicht. Manon Sikkel legt het accent op inclusie in kinderboeken met de boodschap *Lezen brengt ons samen*.

Jaarlijks wordt in nauwe samenhang met de Europese Literatuurprijs (ELP) de *Vertalersgeluktournee* georganiseerd: de vertalers van de twintig titels op de longlist worden uitgenodigd deel te nemen aan de tournee langs de bij de ELP betrokken boekhandels. De tournee wordt financieel ondersteund door het Lira Fonds. De negende editie, wederom georganiseerd in samenwerking met literair vertalers Nicolette Hoekmeijer en Andrea Kluitmann, ging in april en mei langs acht boekhandels verspreid over heel Nederland. In totaal 18 vertalers vertelden over 15 romanvertalingen uit zeven verschillende talen. De Vereniging van Nieuwe Vertalers (Vertaalkriebels) verzorgde op alle avonden een interactieve entr'acte. Daarnaast is voor het eerst samengewerkt met de opleiding Beeld & Taal van de Rietveld Academie in Amsterdam: de studenten maakten korte animaties rond het thema literair vertalen. Van de mogelijkheid die, in samenwerking met De Schrijverscentrale, aan leesclubs werd geboden om tegen een gereduceerd tarief een van de longlist vertalers uit te nodigen is zes keer gebruikgemaakt. Een overzicht is opgenomen in de bijlage Programma's en activiteiten.

Residenties

Het Letterenfonds ontvangt al bijna vijftien jaar buitenlandse auteurs in zijn *schrijversresidentie* aan het Spui in Amsterdam. In 2019 waren dat Hugh Aldersley-Williams (Engeland; Thomas Rap), Antjie Krog (Zuid-Afrika; Podium), Kate Mosse (Engeland; Meulenhoff/Boekerij), Rosemary Sullivan (Canada; Ambo Anthos), Frank Báez (Dominicaanse Republiek; Karaat), Kamil Baluk (Polen; De Geus), Erika Fatland (Noorwegen; uitgeverij De Geus), Dorthe Nors (Denemarken; Podium) en Lies Van Gasse (België; Wereldbibliotheek). Samen verzorgden zij zo'n twintig openbare optredens in Nederland en Vlaanderen (zie bijlage Programma's en activiteiten). Bij de organisatie hiervan is samengewerkt met genoemde uitgeverijen en met literatuurfestivals, podia, boekhandels en openbare bibliotheken. Er verschenen interviews met de residenten in onder meer *Het Parool* en *Trouw*.

Op 25 oktober ging in het Internationaal Theater Amsterdam de eerste Koerdische opera ooit in première. De libretto *Tosca* werd vertaald en bewerkt door dichter en vertaler Kawa Nemir tijdens zijn verblijf in 2019 in het kader van het Letterenfonds-programma *Amsterdam Vluchtstad*. Dit programma, dat in samenwerking met de gemeente Amsterdam en de Anne Frank Stichting door het Letterenfonds wordt uitgevoerd, biedt jaarlijks in de voormalige woning van de familie van Anne Frank onderdak aan een schrijver of

journalist die in eigen land vanwege zijn werk wordt vervolgd of bedreigd dan wel in zijn schrijverschap wordt belemmerd.

Het *writer in residence*programma dat het Letterenfonds in samenwerking met het NIAS-KNAW organiseert is uniek vanwege de band met de wetenschap. De schrijver werkt gedurende vijf maanden in een (inter)nationaal gezelschap van wetenschappers. Elk academisch jaar is er plaats voor een Nederlandstalige schrijver en een buitenlandse schrijver wiens werk in vertaling verschijnt bij een Nederlandse uitgeverij.

Van september 2018 tot 1 februari 2019 werkte dichter Hélène Gelens als writer in residence aan de afronding van haar eerste roman getiteld *Op de golven* (werktitel) die bij uitgeverij Cossee zal verschijnen. Van februari tot en met juni verbleef de Palestijns/Zweedse dichter Ghayath Almadhoun aan het NIAS. Almadhoun trad, mede door de inzet van zijn uitgever Jurgen Maas, vele malen op. Per 1 september trad schrijver en dichter Hagar Peeters aan als writer in residence. Zij werkt daar de komende vijf maanden aan een trilogie, die zowel gestoeld is op wetenschappelijk onderzoek als op ervaringen van haarzelf en haar moeder.

Vertaler Hongaars-Nederlands Rebekka Hermán Mostert verbleef in mei met een internationaal gezelschap van schrijvers en vertalers in het *Ledig House* (dat deel uitmaakt van kunst- en cultuurcentrum Art Omi), upstate New York (VS). Het stelde haar in staat haar omvangrijke Miklós Bánffy-vertaling af te ronden, inmiddels verschenen als *Te licht bevonden* (Atlas Contact) en uitgeroepen tot de 100ste Schwob-actietitel.

Elk jaar doet het Letterenfonds een voordracht voor een Nederlandse kandidaat voor deelname aan het *Banff Literary Translation Programme* in Canada. Aangezien het programma dankzij de aanwezige mentoren ook erg geschikt is voor jonge vertalers is er in 2019 gekozen voor de afvaardiging van Linda Broeder (1984). Zij werkte er aan de vertaling van *The Old Drift* van Namwali Serpell, die begin 2020 bij Atlas Contact verschijnt onder de titel *De rook die dondert*.

De aan het Letterenfonds gelieerde Stichting Bert Schierbeekfonds beheert in samenwerking met de Stichting Adriaan Roland Holst het voormalige woonhuis van de prins der dichters aan de Nesdijk in Bergen. Dichters, schrijvers en vertalers kunnen hier gedurende een maand in 'betrekkelijke ballingschap' werken aan hun oeuvre. Het huis wordt telkens voor één maand ter beschikking gesteld tegen een bescheiden huur. In 2019 verbleven Anne van Amstel, Peter Bergsma, Bregje Bleeker, Niels Bokhove, Florette Dijkstra, Erik Lindner, Erik Rozing, Hanneke van Schooten, Mustafa Stitou, Arjen van Veelen, Pauline Vijverberg, Christiaan Weijts en Sophie Zijlstra in

het *Roland Holst*huis. Een aantal van deze schrijvers gaf tijdens hun verblijf een rondleiding in Museum Kranenburg in Bergen.

Prijzen

Op 15 september 2019 werd in Theater Bellevue te Amsterdam de *Toneelschrijfprijs 2019* uitgereikt aan Saman Amini & Nima Mohaghegh voor hun toneeltekst *A Seat at The Table*. De Toneelschrijfprijs is een jaarlijkse prijs van 10.000 euro voor de beste Nederlandstalige toneeltekst van het afgelopen seizoen. De prijs biedt theaterauteurs de mogelijkheid het schrijverschap verder te ontwikkelen. De jury koos de winnende tekst uit 64 inzendingen. Daarnaast ontving Freek Mariën de vertaalprijs van Dutch Performing Arts en Literatuur Vlaanderen voor *The Wetsuit Man*. Voor de uitreiking werkten het Fonds Podiumkunsten en het Nederlands Letterenfonds samen met Theater Bellevue, Literatuur Vlaanderen en de Taalunie. De prijs wordt financieel ondersteund door de Taalunie, SABAM for Culture en het Lira Fonds.

Op Hiëronymusdag maakte het fonds bekend dat aan Aai Prins, literair vertaler Russisch-Nederlands de Letterenfonds Vertaalprijs was toegekend. Hiermee wordt niet alleen de hoge kwaliteit van haar vertaaloeuvre maar ook haar inzet als cultureel ambassadeur bekroond. Aangezien de prijs voortaan tweejaarlijks wordt uitgereikt, was er ruimte om het prijzengeld te verhogen naar 15.000 euro. De jury van de Letterenfonds Vertaalprijs bestond uit voorzitter Elly Schippers (literair vertaler Duits-Nederlands), Niek Miedema (literair vertaler Engels-Nederlands) en Janny Middelbeek-Oortgiesen (literair vertaler Zweeds-Nederlands).

Naar aanleiding van deze bekroning werd Aai Prins geïnterviewd in de literaire talkshow *Letteren Live* en in *Het Parool*.

De Europese Literatuurprijs is een initiatief van *De Groene Amsterdammer*, SPUI25, Athenaeum Boekhandel en het Letterenfonds, en wordt gefinancierd door het Lira Fonds, de De Lancey & De la Hanty Foundation en het Nederlands Letterenfonds. De prijs bekroont zowel auteur als vertaler van de beste hedendaagse Europese roman die in het voorgaande jaar in Nederlandse vertaling is verschenen. De longlist van twintig titels wordt geselecteerd door boekhandels met een onafhankelijk inkoopbeleid uit heel Nederland; de shortlist en de winnaar worden geselecteerd door een vakjury, die deze negende editie onder voorzitterschap stond van Abdelkader Benali. De shortlist werd op 18 juni in een vol SPUI25 feestelijk bekendgemaakt door vijf lofredenaars, aansluitend interviewde Benali de genomineerde vertalers. De prijs werd op *Crossing Border* uitgereikt aan de Oostenrijkse auteur Arno Geiger en vertaler Wil Hansen voor *Onder de Drachenwand* (De Bezige Bij).

Hoofdstuk 3

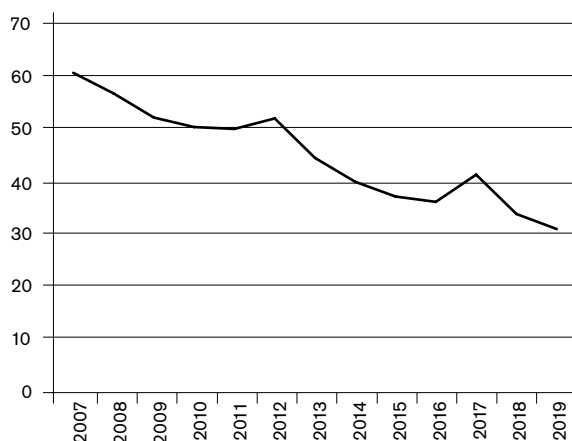
Internationalisering – de Nederlandse literatuur in het buitenland

Het Letterenfonds constateert dat de internationale markt voor vertalingen onder druk staat. Eerste oplages van vertalingen dalen in vele buitenlandse landen, onder meer als gevolg van dalende boekverkoop. Vertaal- en productiesubsidies blijken steeds vaker een voorwaarde om een Nederlandse titel in vertaling te kunnen publiceren.

3.1 Aanvragen en vertalingen

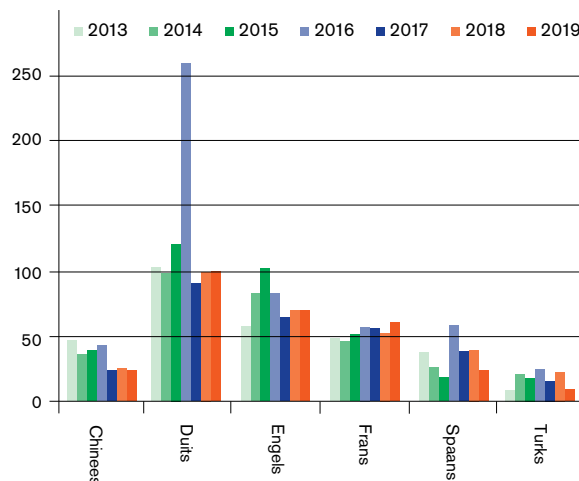
In 2019 zijn 314 aanvragen van buitenlandse uitgevers ontvangen voor een zogenoemde *translation grant*, een subsidie ter ondersteuning van de vertaling van een oorspronkelijk Nederlandstalig boek. Daarvan zijn er 301 gehonoreerd voor een bedrag van € 938.401. Ten opzichte van vorige jaren is dit aantal redelijk constant. In totaal verschenen er 553 vertalingen uit het Nederlands in 47 verschillende talen (stand op 17 februari 2020, gebaseerd op de vertalingendatabase.nl), inclusief 14 heruitgaven – waarvan 52% met subsidie van het Letterenfonds.

Aandeel ongesubsidieerde uitgaven als percentage van het totale aantal uitgaven per jaar van vertalingen van Nederlandstalige literatuur

Traditiegetrouw verschijnen de meeste vertalingen van Nederlandse literatuur in het Duits (100 dit jaar), op de voet gevolgd door Engels (71), Frans (67) en Italiaans (43). Het aandeel Engelse vertalingen is van strategisch en promotioneel belang; het Engels is immers de lingua franca in het internationale boekbedrijf. Het aantal vertalingen in het Frans steeg, dankzij de inspanningen voor de campagne *Les Phares du Nord* en de programma's in het kader van *Paris–Amsterdam* in de afgelopen jaren.

Prioriteitstalen

In Centraal- en Oost-Europa blijft de aandacht voor Nederlandstalige literatuur op peil. Dat dit niet onopgemerkt blijft merkt het fonds aan de herhaalde verzoeken van boekenbeurzen, zoals die in Warschau en Budapest, om een gastlandschap te verzorgen.

Het aantal vertalingen in het Chinees is daarentegen gedaald, als gevolg van een toenemend aantal beperkingen dat is opgelegd door de Chinese overheid. Het Letterenfonds bezocht de internationale boekenbeurzen in Beijing (augustus) en Shanghai (november) en werkt samen met de ambassade aan de promotie van vertaalde titels. Ook in Turkije is er nauw contact met de ambassade en vond op 8 juli op het consulaat in Istanbul een bijeenkomst met 13 uitgevers en een aantal vertalers plaats. Om vertalingen in het Arabisch te stimuleren is het fonds een samenwerking met een – in Nederland wonende – Syrische uitgever aangegaan, die op de Arabische boekenbeurzen Nederlandse literatuur onder de aandacht brengt.

Langzaam maar zeker stijgt het aantal vertalingen in Scandinavische talen (Zweeds 11, Noors 4 en Deens 9), mede door de bijeenkomsten voor uitgevers die zijn georganiseerd in samenwerking met de Nederlandse ambassades in Oslo en Stockholm.

Verdeling over genres en auteurs

De in 2019 gepubliceerde vertalingen zijn als volgt verdeeld over de verschillende genres: kinder- en jeugdliteratuur (230, waarvan 113 prentenboeken), fictie (156), non-fictie (96), poëzie (52) en graphic novels (19).

De meest vertaalde Nederlandse auteurs waren dit jaar: Paul van Loon en Jaap Robben met ieder negen vertalingen, gevolgd door Cees Nooteboom (acht) en Herman Koch, Hendrik Groen, Eva Meijer en Edward van de Vendel met ieder zeven vertalingen.

Kinderboeken blijven het meest vertaalde genre. De Nederlandse kindercultuur staat wereldwijd bekend om haar kwaliteit en open karakter, en het werk van Nederlandse illustratoren spreekt internationaal aan. Zo maakte Annemarie van Haeringen zelfs een tweetal boeken direct voor haar Chinese uitgever. *Lampje* van Annet Schaap verscheen in het Deens, Duits, Engels, Italiaans, Russisch en Sloveens. Het inmiddels klassieke *De brief voor de koning* van Tonke Dragt (1962) verscheen in 2019 voor het eerst in het Roemeens en Zweeds en stevent met de opmars naar de 'release' van de Netflix-serie in maart 2020 af op de status van het meest vertaalde Nederlandse kinderboek. Nu is dat nog *Minoes* van Annie M.G. Schmidt dat in dertig talen is vertaald.

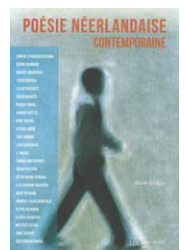
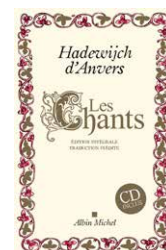
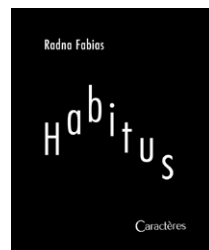

De informatieve boeken van Jan Paul Schutten en Floor Rieder oogsten in het buitenland ook veel succes; zo werd de Chinese editie van *Het raadsel van alles wat leeft* bekrond in Shenzhen als een van de 'Top Tien Kinderboeken van het jaar 2019', een prijs die de Chinese uitgever, Shanghai 99, nog niet eerder won en die ook nog nooit een Nederlandse auteur ten deel viel.

Een opvallend succesvolle fictietitel is *De avond is ongemak* van Marieke Lucas Rijneveld, een donkere, zeer Nederlandse roman die verkocht is aan zeven prominente buitenlandse uitgevers, waaronder het Engelse Faber & Faber, dat de roman tot *lead debut* voor het voorjaar van 2020 heeft gekozen. Opvallend is ook dat Nederlandse moderne klassiekers de laatste jaren aandacht genieten in het buitenland: *Karakter* van Bordewijk is in januari 2019 in het Koreaans verschenen. Naar aanleiding van de Duitse vertaling (door Rolf Erdorf) van *Kees de jongen* van Theo Thijssen organiseerde het Letterenfonds een persbezoek rond deze en andere klassiekers voor Duitse literair journalisten, dat resulteerde in veel media-aandacht, waaronder een paginagrote besprekingen in de *FAZ*, *Tagesspiegel* en in *Het Parool* en radioreportages op onder meer Deutschlandfunk.

Poëzievertalingen vertonen een sterke stijging, van 33 vertalingen in 2018 naar 47 in 2019 (+42%). Daaronder is een flink aantal Franse vertalingen. Deze werden gepresenteerd op Frankrijks belangrijkste en grootste poëziefestival, de Marché de la Poésie. Twaalf Nederlandse dichters droegen daar voor uit hun werk (zie bijlage 4).

En tot slot: ook het Nederlandse beeldverhaal wordt steeds vaker vertaald. Het *Financieel Dagblad* vestigde aandacht op het succes van de graphic novel in het buitenland (op 6 april) in een spread met de kop 'De wraak van de negende kunst – De Nederlandse graphic novel is hot'.

3.2 Activiteiten

Om vertalingen te stimuleren verstrekt het Letterenfonds informatie over klassiekers en hedendaagse titels uit de Nederlandse literatuur aan buitenlandse uitgevers en redacteurs, vertalers, agenten en andere bemiddelaars. Die informatie wordt deels digitaal verstrekt – op de website van het fonds, en via gerichte nieuwsbrieven en mailings – deels in papieren brochures en deels in persoonlijke gesprekken, bijvoorbeeld op boekenbeurzen of tijdens fellowships.

Brochures

In 2019 werden zes brochures gemaakt, twee edities van *10 Books from Holland*, twee edities van *Quality Non-Fiction from Holland*, één *Children's Books from Holland* en één *Reading for Empathy* met een selectie kinderboeken die in het bijzonder empathie versterken – een onderwerp dat wereldwijd in verband gebracht wordt met het lezen van literatuur.

Boekenbeurzen

Om uitgevers persoonlijk te informeren over Nederlandse titels die passen bij hun fonds, bezochten medewerkers van het Letterenfonds dit jaar veertien internationale boekenbeurzen, waaronder de grote beurzen in Frankfurt, London en Bologna, twee in China, en een vernieuwde beurs in New York. Een overzicht is opgenomen in de bijlage Programma's en activiteiten. Naar enkele beurzen reisden ook Nederlandse auteurs mee, zoals hieronder bij de Leipziger Buchmesse wordt beschreven.

Stedenbezoeken

Het Letterenfonds werkt nauw samen met ambassades en consulaten bij de organisatie van uitgevers- en B2B-bijeenkomsten. Deze vonden dit jaar onder meer plaats in Oslo, Stockholm en Istanbul. Deze samenwerking tussen de posten, vertalers en het fonds blijkt een effectieve manier om de Nederlandse literatuur te presenteren. Ook de uitreiking van een vertaalprij, een vertaalworkshop, een programma van een vakgroep Nederlands op een buitenlandse universiteit, of een Nederlandse literaire bijeenkomst georganiseerd door een nationale organisatie is een goede mogelijkheid om meerdere geïnteresseerde uitgevers te spreken. Zo bezochten medewerkers Berlijn (Else Otten Übersetzerpreis) en Sofia (High Literature from the Lowlands).

3.3 Internationaal cultuurbeleid (ICB): manifestaties en fellowships

Manifestaties

De grootschalige internationale manifestaties die het fonds organiseert vormen een belangrijk verlengstuk van het buitenlandse vertaalbeleid. Ze ondersteunen internationale uitgevers bij de promotie van Nederlandse vertaalde titels, maken Nederlandse auteurs zichtbaar op prominente buitenlandse podia en in de pers, en vestigen meer in het algemeen de aandacht op de Nederlandse literatuur in een internationale context, als een veelstemmige, relevante en jonge literaire cultuur die het vermogen heeft om buitenlandse lezers aan te spreken.

De op Frankrijk gerichte campagne *Les Phares du Nord*, die in 2018 van start ging en die tot in 2020 zal doorlopen, werd in 2019 voortgezet met vijftien verschillende evenementen op festivals, beurzen en literaire podia. In het Maison de la Poésie in Parijs vond *Café Amsterdam* plaats, een minifestival waaraan Nederlandse en Franse auteurs deelnamen. Nederland was gastland op de *Marché de la Poésie* in juni in Parijs; een delegatie van Nederlandse dichters droeg voor op de podia op de Place Saint-Sulpice en in het kielzog daarvan ook op verschillende plekken in Frankrijk, in de zogenaamde *périphérie* van de *Marché*. *Le Boekenbal*, de traditionele afsluiting van het literaire seizoen in de Nederlandse residentie, is inmiddels een begrip in de Franse uitgeverwereld en fungeert als een belangrijk netwerkmoment; op de dag van het bal wordt steeds een rechtencentrum georganiseerd waar Nederlandse en Franse uitgevers elkaar treffen en rechten verhandelen. Met *Bibliocité* (de koepelorganisatie van Parijse bibliotheken) werden in de zomer en het najaar een aantal goed bezochte literaire programma's rond Nederlandse auteurs georganiseerd; deze succesvolle samenwerking zal in de komende jaren worden voortgezet.

De campagne *Les Phares du Nord* heeft tot dusver geleid tot een stijging van het aantal vertalingen naar het Frans en een veel betere waarneming bij Franse uitgevers en pers van wat er in de Nederlandse

literatuur gebeurt. Van de aanzienlijke uitbreiding van het netwerk onder festivals, journalisten en uitgevers en van de geïnitieerde samenwerkingsverbanden zal zowel het fonds als de ambassade de komende jaren profijt hebben.

In 2019 ging *New Dutch Writing* van start, een ambitieuze campagne die erop gericht is de Nederlandse literatuur te promoten en beter zichtbaar te maken in Groot-Brittannië. De Britse markt is van oudsher lastig te betreden, maar het belang van een Engelse vertaling voor een Nederlands auteur is voor zijn of haar zichtbaarheid en voor de internationale verspreiding van zijn of haar werk nauwelijks te overschatten. Al in 2018 organiseerde het fonds ter voorbereiding een aantal uitgeversbezoeken, die leidden tot een aantal nieuwe vertalingen in verschillende genres. In september bracht een groep Britse en Ierse 'influentials' (festivaldirecteuren en -programmeurs) een bezoek aan Amsterdam en maakte kennis met auteurs, vertalers, illustratoren en Nederlandse festivals. Dit fellowship leidde tot een aanzienlijk aantal uitnodigingen aan Nederlandse auteurs en illustratoren van de festivals voor het najaar van 2019 en voor 2020.

Op 5 juli werd *New Dutch Writing* voorgesteld tijdens een *launch* in de Union Club in Soho, die goed werd bezocht door Britse uitgevers, vertalers, journalisten en de ambassade. Na de zomer volgden de eerste optredens van Nederlandse schrijvers: op het Edinburgh International Book Festival, het *National Centre for Writing in Norwich* (residenties, vertaalworkshop, optredens), het Cheltenham Literature Festival, Durham Book Festival, de British Library London (een aan Nederlandse literatuur gewijde dag met vier literaire programma's), *Poetry in Aldeburgh* en een aantal afzonderlijke presentaties in boekhandels, waaronder Toppings in Bath en Hatchards in Londen.

Voor de programmering en het productionele deel van de campagne heeft het fonds het Londense bureau Modern Culture in de arm genomen. Martin Colthorpe en Rachel Toogood hebben een indrukwekkend netwerk onder Britse literaire festivals, podia en uitgevers. Pers en publiciteit zijn in handen van de ervaren agent Dusty Miller. Een kort bezoek aan Amsterdam in januari stelde hen in staat om kennis te maken met de Nederlandse literatuur en het Nederlandse literaire bedrijf en om met de collega's van het Letterenfonds te spreken over ontwerp, ambities en doelen van de campagne.

Het fonds blijft ook in Duitsland actief – om recht te doen aan het belang van de grootste afzetmarkt voor de Nederlandse literatuur en om na het gastlandschap in Frankfurt in 2016 de vergrote zichtbaarheid voor de Nederlandse literatuur op peil te houden. De Leipziger Buchmesse biedt daarvoor het beste podium. Zeven Nederlandse auteurs presenteerden hun nieuwe Duitse vertaling in verschillende programma's op de beurs en in de stad, onder de titel *Leipzig am Meer*. Erna Sassens *Ein Indianer wie du und ich* stond centraal in het illustratieatelier op de Nederlandse stand, waar Duitse schoolkinderen werden uitgenodigd om te komen tekenen onder begeleiding van illustrator Martijn van der Linden. Samen met de Nederlandse ambassade in Berlijn werd op vrijdagmiddag 22 maart een netwerkreceptie georganiseerd waar auteurs, vertalers, uitgevers en journalisten bijeenkwamen.

Fellowships

Om contact te houden met internationale uitgevers reizen fondsmedewerkers niet alleen naar het buitenland, het fonds nodigt ook geregeld buitenlandse uitgevers uit voor een meerdaags groepsbezoek aan Nederland. Dit jaar organiseerde het fonds twee van deze *fellowships* – één voor uitgevers van volwassen fictie uit diverse taalgebieden en één voor kinder- en jeugduitgevers uit verschillende Engelstalige landen. Zie ook de bijlage Programma's en Activiteiten. De uitgevers ontmoeten tijdens hun verblijf Nederlandse collega-uitgevers, redacteurs, auteurs en illustratoren alsmede partnerorganisaties uit het boekenvak, zoals CPNB, KVB Boekwerk, bibliotheken en boekwinkels. Deze fellowships blijken effectief bij de totstandkoming van nieuwe vertalingen van Nederlandse titels.

Hiernaast organiseerde het fonds in het najaar samen met de Nederlandse ambassade in Berlijn een kort bezoek van Duitse journalisten aan Amsterdam, om aandacht te vragen voor het groeiend aantal Nederlandse literaire klassieken in Duitse vertaling (o.a. Theo Thijssen, Simon Carmiggelt, Maria Dermoût, Multatuli). Zie ook paragraaf 3.1.

Extra middelen

In 2019 had het Letterenfonds de beschikking over extra middelen om een impuls te geven aan verschillende promotionele activiteiten.

Voor de campagne *New Dutch Writing* kon met deze middelen het budget voor promotiemateriaal en website worden verruimd en een apart fellowship voor Engelstalige uitgevers worden georganiseerd. Daarnaast kon een groter aantal auteurs ter promotie van de Engelse vertaling van hun boek naar andere Engelstalige landen (VS en Australië) afreizen.

Voor de internationale presentatie van Nederlandse kindercultuur werkt het Letterenfonds nauw samen met het Fonds Podiumkunsten, het Filmfonds en verschillende ambassades en consulaten. Voor de campagne *Never Grow Up!* in de VS heeft het fonds een intendant aangesteld, die contact onderhoudt met Amerikaanse uitgevers, festivals en andere podia. In november 2019 vond op de ambassade in Washington een persbijeenkomst plaats over verschillende onderdelen van de campagne. Ook in China bereidt het fonds een dergelijk

programma voor, gericht op de kinderboekenbeurs in Shanghai.

Met de extra middelen kon het fonds in 2019 intendanten aanstellen voor de Arabische wereld, Argentinië, Rusland, Turkije en Zuid-Afrika. Deze intendanten stellen het fonds in staat om contact te leggen en te onderhouden met verder weg gelegen, maar desondanks belangrijke markten, die fondsmedewerkers zelf niet of onvoldoende kunnen bezoeken. Deze intendanten fungeren als voorpost van het Letterenfonds – door intensief contact met lokale uitgevers te onderhouden in hun eigen taal, door hen te informeren over nieuwe Nederlandse titels en hen te wijzen op ondersteuningsmogelijkheden bij het fonds. Daarnaast kon er voor vertalingen van Nederlandse literatuur in economisch zwakke landen aanvullende financiële steun worden geboden.

Tot slot zijn er met behulp van de extra middelen meer fragmentvertalingen gemaakt. Deze *sample translations* vormen een effectief en noodzakelijk promotie-instrument, dat de buitenlandse uitgever een nauwkeurige indruk van het boek geeft.

“Steeds minder studenten kiezen voor talenopleidingen. Universiteiten bieden opleidingen in minder talen aan. Opleidingen neerlandistiek buiten het taalgebied kunnen geen vertaalon-derwijs op niveau aanbieden. En: de financiële positie van literair vertalers is kwetsbaar. Als er niets gebeurt om deze ontwikkelingen tegen te gaan, is het volgens het ELV de vraag of er voldoende vertalers worden opgeleid om aan de toekomstige vraag te voldoen.”

‘ELV: “Uitgevers moeten hun vertalers beter vergoeden”’ door Maarten Delsing op *Boekblad*, 27 mei 2019

“Zonder vertalers is er geen mogelijkheid tot contact. Wie een land wil leren kennen: lees zijn literatuur.”

‘Red de literair vertaler’ door Abdelkader Benali in *NRC Handelsblad*, 27 mei 2019

“Vertalers zijn beroerde lobbyisten. Ze gaan nooit de straat op, ze staken niet, ze schreeuwen niets van daken. [...] Toch hebben ze alle reden om in opstand te komen.”

‘Vertalers hebben alle reden om in opstand te komen’ door Wilma de Rek in *De Volkskrant*, 28 juni 2019

Jan Willem Bos: “Ik vind het belangrijk dat deze twee volken, die redelijk ver van elkaar gelegen kamers binnen het Europese huis bewonen, op deze manier met elkaar kunnen communiceren.”

Cătălina Oşlobanu: “Literatuur gaan vertalen leek de volgende stap om op een wat actievere manier dichterbij de Nederlandse taal en literatuur te komen. En tegelijkertijd ook dichterbij het Roemeens.”

 ‘Vertalen in en uit het Roemeens’ Een e-mailgesprek tussen twee CELA-deelnemers, *Filter*, mei 2019

“Beide groepen merkten op dat het gezamenlijk vertalen veel tijd vergde, maar wel heel leerzaam was. Juist ook de uitwisseling tussen deelnemers, in verschillende fases van hun vertaalloopbaan en met hun eigen vertaalopvattingen, maakt de Zomercursus - binnen en buiten het klaslokaal - tot zo’n inspirerende en waardevolle week.”

 ‘Dit was de Zomercursus Literair Vertalen 2019’ (Duits en Italiaans), website ELV, 4 september 2019

“Dus laat ik ook maar eens vier wilde aanbevelingen doen: *Overheid*: verbreed de beleidsopdracht van het Letterenfonds van ‘literair’ naar ‘cultureel belangrijk’ [...] Boeken over psychologie of biologie hoeven niet minder waardevol te zijn dan belletristiek.”

 Martin de Haan over het vertaalpleidooi in *Filter* 26:2, 2019

Michal van Zelm: “Het bijzondere van de opzet van de Vertalersfabriek is dat je als gementoreerde de kans krijgt om van heel dichtbij te zien hoe ervaren vertalers problemen constateren, analyseren en oplossen.”

Noëlle Michel: “De ervaring om samen met andere vertalers in het Vertalershuis te verblijven vond ik fijn. Het was leerzaam om ervaringen uit te wisselen met vertalers van verschillende afkomst en in verschillende taalcombinaties.”

 Vertalersfabriek 4-15 november 2019, blog Marije de Bie op website Vertalerhuis

“Stel, zo vroeg ik me af als ik weer eens een machtig epos had dichtgeslagen, dat deze boeken niet vertaald zouden worden. Dan ontnemt men mensen het perspectief van het verhaal van de ander.”

 ‘Red de literair vertaler’ door Abdelkader Benali in *NRC Handelsblad*, 27 mei 2019

“Het beeld van iemand die in zijn eentje op een zolderkamer zit te werken mag overdreven zijn, vertalers opereren nog altijd op de achtergrond. Een vertaler zou zelf vaker moeten schrijven over zijn vak, vindt Van Gelder. In diverse media spreken vertalers zich inmiddels ook uit.”

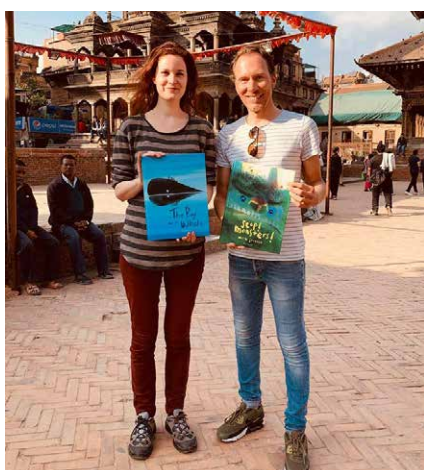
 ‘Vertaler, ondergeschoven kindje in de literatuur’, interview met Molly van Gelder in *Reformatisch Dagblad*, 4 november 2019

3.4 Auteurs naar het buitenland

Als een vertaling van een Nederlandse auteur verschenen is, ondersteunt het Letterenfonds desgewenst buitenlandse uitgevers bij de promotie van het werk en benadert samen met hen pers, festivals, bibliotheken en boekhandels. Concreet kan het fonds een bezoek van de auteur of illustrator aan het land in kwestie medefinancieren vanuit de *regeling Reiskosten buitenland*. In 2019 werden 97 promotiereizen ondersteund voor auteurs in alle genres.

Enkele voorbeelden: Simon(e) van Saarloos reisde door Noord-Amerika ter promotie van de Engelse editie van *Het monogame drama*: 'Wat mij zeer raakte, was de serieuze interesse in mijn stem en blik. Van tevoren vreesde ik dat ik voor Engelstalige lezers niet zoveel toe te voegen zou hebben, maar eenmaal op tour, voelde het juist alsof ik mijn stem en denken nog veel beter kan laten gelden in internationale context dan in Nederland.' Aimée de Jongh nam deel aan het Toronto Comic Arts Festival en deed uitgebreid verslag van The Dutch Invasion daar. 'Er is veel interesse in de Nederlandse cultuur, niet in de laatste plaats omdat er door de jaren heen meer dan een miljoen Nederlanders naar Canada zijn geëmigreerd.' Vier auteurs namen deel aan verschillende literaire evenementen in Kroatië. Onder hen Mischa Andriessen die optrad op het poëziefestival Goran Spring: 'Bijzonder, te meer daar het betreffende land een bewogen geschiedenis kent, en – dat kan haast niet anders – over veel minder financiële middelen beschikt dan we in Nederland gewend zijn. Het voelt urgenter en het levert heel veel waardevolle gesprekken op, die je het belang van poëzie opnieuw doen inzien.' En Mark Janssen en Linde Faas reisden naar Nepal op uitnodiging van uitgeverij Thang, een stichting die creatieve educatieprojecten voor kinderen ontwikkelt en uitvoert, om het kinderboek en lezen te promoten en hun Nepalese vertaling te vieren van *De jongen en de walvis* en *Stop! Monsters!*

3.5 Netwerk vertalers en vertaalopleidingen

Het Letterenfonds verstrekt subsidies voor vertalingen op voorwaarde dat de beoogde vertaler de literaire kwaliteit van het oorspronkelijke werk adequaat weergeeft. Talentontwikkeling en deskundigheidsbevordering van vertalers zijn belangrijke onderdelen van het fondsbeleid. Zo ondersteunde het fonds via het Expertisecentrum Literair Vertalen (ELV) twee ontwikkelingsbeurzen voor beginnende vertalers van Nederlandse literatuur zonder vertaalopdracht, en zes mentoraten voor vertalers van Nederlandse literatuur met een vertaalopdracht. Dankzij deze vormen van individuele begeleiding kunnen beginnende vertalers zich laten begeleiden door een ervaren collega.

Om buitenlandse uitgevers in contact te brengen met goede vertalers werkt het fonds met overzichten van geaccrediteerde vertalers (704 namen eind 2019) en actualiseert deze met vertalers wiens werk positief beoordeeld wordt. In 2019 ontving het fonds 72 proefvertalingen ter beoordeling, waarvan 41 op verzoek van buitenlandse uitgevers. Van de 72 proefvertalingen zijn er 43 positief bevonden, 19 afgewezen en 10 nog in behandeling.

3.6 Vertalershuis Amsterdam

Geaccrediteerde vertalers met een vertaalcontract voor een Nederlands literair werk, kunnen een periode in het Vertalershuis verblijven om aan hun vertaling te werken, onderzoek te doen, te overleggen met hun auteurs en Nederlandse uitgevers te ontmoeten. Het Vertalershuis ontving in 2019 56 vertalers uit twintig verschillende landen die uit het Nederlands vertalen in twintig verschillende talen, en die voor een periode van minimaal twee weken en maximaal twee maanden in Amsterdam konden verblijven.

Vertaalworkshops

Het Vertalershuis organiseert jaarlijks een aantal vertaalworkshops Nederlands-vreemde taal om het 'reservoir' van buitenlandse vertalers op peil en up-to-date te houden. Ook worden er regelmatig vice versa workshops gehouden, waaraan vertalers in en uit het Nederlands deelnemen zodat zij tijdens de workshops beurtelings als vraagbaak over de moedertaal kunnen fungeren. Voordeel hiervan is dat ook de vertalers in het Nederlands op deze manier (bij)scholing krijgen en dat de verschillende vertalersnetwerken verbonden raken.

In 2019 is een vertaalworkshop Nederlands-Italiaans georganiseerd voor studenten Nederlands uit heel Italië, in samenwerking met Franco Paris van de Università degli Studi di Napoli 'L'Orientale'. Ilja Leonard Pfeijffer schoof aan bij de bespreking van de vertaling van een fragment uit zijn werk. Daarnaast is een vice versaworkshop Nederlands-Engels / Engels-Nederlands opgezet met het National Centre for Writing in Norwich. Als extra talentontwikkeling-initiatief loopt sinds vijf jaar het project The Chronicles en de zogenaamde Vertalersfabriek, georganiseerd in samenwerking met het Crossing Border Festival in Den Haag. Tijdens deze twee met elkaar verbonden projecten worden vijf jonge vertalers (< 40 jaar) intensief begeleid door ervaren collega's bij het vertalen van teksten van jonge auteurs (eveneens < 40 jaar). Zie ook de bijlage Programma's en activiteiten.

Vertaalprijzen

Het Vertalershuis organiseert een aantal vertalersprijzen met het doel aandacht te vragen voor vertaalde Nederlandse literatuur en erkenning van het vertalersvak.

De Else Otten Übersetzerpreis werd op 11 april in Berlijn uitgereikt aan Ira Wilhelm voor *Die Fremde*, haar Duitse vertaling van *De bekeerlinge* van Stefan Hertmans. Wilhelms vertaling getuigt, aldus de jury, van een bijzonder scherpe lectuur, van stilistische zekerheid en van een enorme taalcreativiteit.

Eind 2019 zijn de nominaties voor de *Vondel Translation Prize* bekendgemaakt. De jury, die bestond uit David Colmer, Jane Draycott en Anthony Paul, nomineerde David Doherty voor *Monte Carlo* van Peter Terrin (MacLehose Press), Antoinette Fawcett voor *Bird Cottage* van Eva Meijer (Pushkin Press), Nancy Forest-Flier voor *The Story of Shit* van Midas Dekkers (Text Publishing) en Michele Hutchison voor *Stage Four* van Sander Kollaard (Amazon Crossing).

Literaire Vertaaldagen

Ten slotte organiseert het Vertalershuis regelmatig evenementen rondom literair vertalen, zoals de Literaire Vertaaldagen. In 2019 werd de symposiumdag met het thema 'Vertalen en muziek' door 314 vertalers in en uit het Nederlands bezocht, de meeste lezingen zijn na te lezen op de website van het fonds. De workshopdag kende 168 deelnemers verspreid over vijftien verschillende vertaalworkshops, waaronder dit jaar drie workshops over de bijzondere onderwerpen 'Hoe verkoop ik mijn werk (en een beetje mijzelf)', 'Verschuivende opvattingen over beladen termen' en 'Vertalen zonder regels? Over het vertalen van beeld'.

Hoofdstuk 4

Communicatie, kwaliteitsbeleid en onderzoek

4.1 Communicatie

Het fonds informeert zijn primaire en potentiële doelgroepen helder en actief over alle activiteiten en regelingen. Opvallend is dat de social media hierbij steeds belangrijker worden. De tweetalige website speelt een essentiële rol, maar het aantal gebruikers loopt terug, terwijl het gebruik van de verschillende socialmediakanalen van het Letterenfonds stijgt.

De frequentie van nieuwsbrieven en persberichten bleef gelijk. Een gedetailleerd overzicht van alle publicaties, video's, websites en socialmediakanalen van het fonds is opgenomen in bijlage 5.

Om de zichtbaarheid van (de resultaten van) het werk van het Letterenfonds te vergroten, zijn nieuwe allianties aangegaan met *Boekblad Magazine*, *Het Parool* en SPUI25.

In Nederland

Via de website worden (potentiële) aanvragers geïnformeerd over de mogelijkheden en de voorwaarden; daarbij zijn bij alle regelingen ook de antwoorden op veelgestelde vragen en/of voorbeeldverhalen opgenomen. Voorts is dit jaar voor het eerst een spreekuur georganiseerd voor nieuwe schrijvers; bijna een derde (28%) van de debutanten maakte hiervan gebruik. Potentiële aanvragers, zowel individuen als organisaties, hebben altijd de mogelijkheid (telefonisch of persoonlijk) een oriënterend gesprek te voeren, ook in 2019 werd hiervan zeer regelmatig gebruik gemaakt. Bij regelingen als de *Incidentele literaire manifestaties en projecten* en de *Meerjarige festivals* wordt vrijwel altijd vooraf overlegd om aandachtspunten voor de aanvraag te bespreken.

Resultaten van fondsinvesteringen worden structureel zichtbaar gemaakt door het logo in het resulterende boek of de publiciteit rond het project of evenement op te nemen. Ook worden op Facebook maandelijks albums met de recent verschenen en ondersteunde titels gedeeld met een breder publiek.

Sinds dit najaar wordt samen met *Het Parool* en SPUI25 de literaire talkshow *Letteren Live* gemaakt, met daarin interviews over nieuwe boeken in alle genres en voordrachten van nieuwe makers. Voornemen is acht afleveringen per jaar te maken. De video kan rechtstreeks worden gedeeld; naast *Het Parool* en het Letterenfonds verspreiden ook online communities als *Bazarow* en *Hebban* de talkshow via hun nieuwsbrieven, website of sociale media. Bij de opnamen van de eerste drie edities waren in totaal 260 bezoekers aanwezig. Eind 2019 werd de talkshow genomineerd voor de Jan van Luxemburg Prijs, die wordt uitgereikt aan mensen en/of organisaties die anderen aanzetten tot lezen.

Bij de Europese Literatuurprijs en de daaraan verbonden Vertalersgeluktournee werkt het Letterenfonds samen met *De Groene Amsterdammer*, de webredactie van Athenaeum Boekhandel en 360. Schwob werkt samen met de VPRO in de vorm van *Lees Dees*, de (bijna) maandelijks podcast over een 'vergeten klassieker', met leescluborganisatie Senia, en nu ook met Hebban. Whylovethisbook produceerde voor het fonds tien korte video's: vijf buitenlandse auteurs die als writer in residence in Amsterdam verbleven vertellen over hun nieuwe werk en over een boek dat zij aanbevelen. Ook voor Literatuur op het Scherm en de Toneelschrijfprijs 2019 zijn (i.s.m. het Fonds Podiumkunsten) video's gemaakt en op de sociale media gedeeld. De lichting van Slow Writing Lab IV presenteerde het resultaat van hun werk in een boekje waarvan het fonds de productie in handen had.

Publicitaire zwaartepunten in 2019 waren de vervolgcampagne *Les Phares du Nord* en in het bijzonder het Nederlands-Vlaamse gastlandschap in Cognac, de start van de campagne *New Dutch Writing* in Engeland, de Kinderboekenambassadeur, het vertaalpleidooi *VerTALEN voor de toekomst* dat zowel in de media als elders een debat losmaakte over het belang van literaire vertalingen en de inkomenspositie van vertalers, de Europese Literatuurprijs en de bijbehorende Vertalersgeluktournee, writers in residence Kate Mosse (Engeland) en Erika Fatland (Noorwegen), en de nieuwe literaire talkshow *Letteren Live*.

Vanuit de afdeling buitenland/bibliotheek is bijgedragen aan meerdere exposities in Nederland, waarmee de zichtbaarheid van de Nederlandse literatuur in vertaling in eigen land is vergroot. Zo zijn exposities ingericht in de Airport Library op Schiphol en bij de Boekmanstichting in Amsterdam. Ook is een nieuwe samenwerking aangegaan met het Huis van Alle Talen in de Openbare Bibliotheek te Amsterdam (OBA), waaraan honderden vertalingen van Nederlands werk zijn geschonken die door bezoekers ter plekke kunnen worden gelezen of geleend. Een overzicht van de exposities is opgenomen in de bijlage Programma's en activiteiten.

Kennisdeling

Binnen Nederland lag de nadruk verder op het delen van kennis met het boekenvak en partijen daarbuiten. Met *Boekblad Magazine* is een nieuwe samenwerking opgezet die het fonds ruimte biedt om vier keer per jaar het boekenvak breder te informeren over ontwikkelingen in het eigen domein. In november verscheen een eerste artikel over het Kindercultuur Congres 2019: 'Diversiteit moet mainstream worden'.

In het verlengde van het succesvolle symposium *Poëzie in de klas* van vorig jaar, organiseerden Stichting Lezen, wetenschapper Kila van der Starre (Universiteit Utrecht) en het Letterenfonds het symposium *Uitgesproken poëzie* voor docenten van het primair en voortgezet onderwijs. Voorafgaand aan het symposium was er een netwerkdiner bij het Letterenfonds, met dichters, academici en festivalmedewerkers, dat tot doel had kennis te delen en de mogelijkheden

voor een dergelijke wedstrijd in Nederland te verken-
nen. Uit de enquête achteraf bleek dat het gros van
de aanwezige docenten hun kennis en vaardigheden
had vergroot, nieuwe ideeën had opgedaan en zich
geïnspireerd voelde. Het symposium werd algemeen
met een 7,8 gewaardeerd.

Voorts nam het fonds deel aan de experttafel van
het Nederlands Film Festival (NFF Expert Meeting, 1
oktober) en die van het IDFA Doclab (R&D Summit,
24 november). Ook zit het fonds in de Raad van ad-
vies van het project Track Changes: Textual scholar-
ship and the challenge of digital literary writing, een
samenwerking tussen het Huygens Instituut (KNAW)
en de Universiteit Antwerpen.

Internationaal

Bij uitgeverijen, vertalers en literaire organisaties in
het buitenland presenteert het fonds jaarlijks vele
boeken en auteurs, en het informeert deze partijen
over de stand van zaken in de Nederlandse literatuur.
Uitwisseling van kennis en promotie van literatuur
staan hierbij voorop.

Les Phares du Nord

Voor de promotie van het Les Phares du Nord-
programma in Frankrijk werd tot en met juni 2019
samen gewerkt met Adélaïde Fabre en Alina Gurdziel.
Net als afgelopen jaren verscheen in het voorjaar een
Phares du Nord-brochure waarmee nieuwe Franse
vertalingen van Nederlandstalige literatuur onder
de aandacht zijn gebracht van de pers, festivals en
uitgevers in Frankrijk. Ook zijn de goed bezochte
evenementen – waaronder de Marché de la Poésie,
Café Amsterdam en Livre Paris – via fotoreportages
breed gedeeld, met name via de socialmediakanalen
van de campagne (Facebook, Twitter en Instagram),
de fondsen en de Nederlandse ambassade Parijs. De
optredens van de schrijvers, striptekenaars en illustra-
toren leidden tot de nodige persaandacht, online ging
het om krap 700 artikelen en recensies, onder meer
op de sites van gerenommeerde kranten en tijdschrif-
ten als *Le Monde*, *Le Figaro* en *Télérama*.

New Dutch Writing: start campagne in Groot-Brittannië

De succesvolle launch begin juli van de New Dutch
Writing-campagne voor het boekenvak werd op-
gemerkt door *The Bookseller*, in Nederland deed
Boekblad was erbij verslag. Eind augustus lanceerde
Picador groots het verschijnen van *The Ditch* van
Herman Koch (in vertaling van Sam Garrett). Op 4
september informeerde het fonds Britse en Ierse
journalisten, programmamakers en directeuren van
literaire festivals over nieuwe ontwikkelingen en
digitale literaire projecten, waarbij ook de makers van
de literaire VR-installatie *Rozsypne* hun werk konden
presenteren. In september ging de campagne in
Engeland daadwerkelijk van start met een serie eve-
nementen. De optredens leidden ook publicitair tot
de nodige aandacht voor de Nederlandse literatuur.
Zo besteedde BBC Radio 3 een uur lang aandacht

aan Modern Dutch Writing, en interviewde daarvoor
Rodaan Al Galidi, Eva Meijer, Onno Blom, Herman
Koch en Toon Tellegen. *Animal Languages* van Eva
Meijer (vertaling Laura Watkinson) werd breed en
positief besproken, onder meer in de *Daily Mail*. *The
Times* bracht een paginagrote bespreking van *The
Young Rembrandt* van Onno Blom (vertaling Beverley
Jackson). En *The Discomfort of Evening* van Marieke
Lucas Rijneveld (vertaling Michele Hutchison), dat
maart 2020 bij Faber & Faber verschijnt, werd al in
november door *The Guardian* uitgeroepen tot een
van de beste nieuwe boeken in vertaling.

Website en social media

Het aantal (unieke) gebruikers van de tweetalige
website – met uitzondering van de vertalingendata-
base – daalde dit jaar met 32%. Omdat de websta-
tistieken een relatief eenvoudige opzet kennen is het
moeilijk die daling te duiden. Tegelijk steeg in 2019
het gebruik van de verschillende socialmediakanalen
van het Letterenfonds (Facebook, Twitter, Youtube en
Instagram), variërend van plus tien tot 40%. Waar het
aantal (dagelijkse) gebruikers van Facebook in Ne-
derland volgens het Nationale Social Media Onder-
zoek 2020 slechts licht steeg (2% tot 4%), groeide
het aantal volgers van de pagina @Letterenfonds
met 10% en het aantal impressies met 17%. Ook de
interactie steeg: het aantal clicks (doorklikken op de
link naar andere sites, waaronder letterenfonds.nl) is
in 2019 gestegen ten opzichte van 2018.

Op de Engelstalige kanalen is vanaf de start van
de *New Dutch Writing*-campagne samen gewerkt
met het team in Groot-Brittannië – hier deed zich
de sterkste groei voor. Het aantal volgers op Twit-
ter groeide met 44% en op Instagram met 26%;
het aantal impressies op Facebook steeg met 29%.
Anders dan bij eerdere campagnes worden voor de
New Dutch Writing-campagne alleen de (bestaande)
kanalen van het fonds gebruikt, zowel de taal als het
feit dat de campagne niet in samenwerking met een
partner als Literatuur Vlaanderen wordt georgani-
seerd, maakt dit tot een logische keuze. De inhoud
wordt steeds afgestemd met, en deels verzorgd door,
de Britse collega's van het campagneteam.

Voorlichting

Het Letterenfonds verzorgt regelmatig presentaties
voor nieuwe generaties letterkundigen, zowel in huis
als op locatie. In 2019 gaven fondsmedewerkers
voorlichting aan 130 studenten van vier verschillende
universiteiten en een kunstacademie. Bijlage 5 bevat
een gedetailleerder overzicht.

4.2 Kwaliteitsbeleid en onderzoek

Beleidsbijeenkomsten

In de aanloop naar het Beleidsplan 2021–2024
organiseerde het Letterenfonds een reeks beleidsbij-
eenkomsten met verschillende stakeholders en doel-
groepen. Deze bijeenkomsten waren een vervolg op

de startbijeenkomst (november 2018) voor bureau, Raad van advies, Raad van Toezicht en de selectiecommissie waarin de beleidsdoelen voor de nieuwe beleidsperiode werden verkend. De vijf bijeenkomsten leverden belangrijke informatie op over belangen en verlangens van de verschillende stakeholders en doelgroepen waartoe het fonds zich verhoudt waarbij ook de urgentie voor een heldere (her)positionering van alle partners in het veranderende veld vaak ter sprake kwam. Ontlezing, leesbevordering, diversiteit en inclusie, (literaire) kwaliteit, de inkomenspositie van auteurs en nieuwe vormen van literatuur waren terugkerende thema's. In april waren er beleidsbijeenkomsten met vertalers (2 april), met schrijvers (10 april), met literaire festivals en literair-educatieve organisaties (16 april), de maand erop met uitgevers (14 mei) en met partners gericht op internationalisering (16 mei). De reeks werd in het najaar afgesloten met een beleidsbijeenkomst over digitale literatuur en innovatie (12 september). De resultaten zijn meegenomen in het Beleidsplan 2021–2024, dat eind januari 2020 werd gepresenteerd.

KVB Boekwerk: inkomenspositie auteurs

In november publiceerde KVB Boekwerk een belangrijk onderzoek naar de inkomsten van auteurs uit boekenverkoop (de ontvangen royalty's), waaraan ook het Letterenfonds zijn medewerking verleende. De situatie voor auteurs in de Nederlandstalige algemene boekenmarkt werd vergeleken met die van auteurs van literair-culturele titels, gebaseerd op de selectie van literair-culturele NUR-codes. Dit gebeurde ook voor de auteurs die in de afgelopen jaren (2014–2018) op enige wijze een bijdrage ontvingen van het Letterenfonds, bijvoorbeeld omdat een werk in het buitenland is vertaald, een reisvergoeding voor optredens in het buitenland of die een projectbeurs ontvingen voor het schrijven van nieuw werk. Samen met de eerder uitgebrachte Monitor Makers biedt het onderzoek relevante informatie voor beleidsontwikkeling ten aanzien van fair practice en fair pay in de sector. *Boekblad Magazine* besteedde op 22 november aandacht aan het onderzoek middels een interview met Tiziano Perez (Letterenfonds), Tanja Hendriks (Ambo|Anthos, tevens voorzitter LUG) en Jeroen Thijssen (Auteursbond, schrijver).

Werkgroep Onderzoek

Het belang van het delen van onderzoeksresultaten in de kunstensector en het benoemen van gemeenschappelijke onderzoeksresultaten vormt de grondslag van de Werkgroep Onderzoek van het ministerie van OCW waarin het fonds participeert, samen met de andere rijkscultuurfondsen en de Raad voor Cultuur. Het Letterenfonds hecht aan dit overleg, mede gezien de eigen beperkte budgettaire ruimte voor extern onderzoek gericht op strategische beleidsontwikkeling en evaluatie. De Werkgroep Onderzoek kwam 3 oktober bijeen bij Stimuleringsfonds Creatieve Industrie in Rotterdam.

Effectmeting subsidies

De grootste groep aanvragers bij het Letterenfonds zijn de schrijvers en vertalers. Zij keren regelmatig terug met een nieuwe aanvraag, waarna zowel externe lezers als commissieleden aan de hand van richtlijnen het resultaat beoordelen van de eerdere toekenning (boekpublicatie). Het effect van de projectsubsidies wordt dus voortdurend gemeten. De literaire tijdschriften en festivals worden op vergelijkbare wijze geëvalueerd. Leden van de adviescommissie en externe adviseurs bezoeken festivals en andere literaire activiteiten, zodat de commissie zich een goed beeld kan vormen van de kwaliteit van de programma's en festivals en van het publiek dat de festivals bezoekt. Ook bij andere regelingen zijn checkpoints ingebouwd: zo betaalt het fonds vertaalsubsidies (*translation grants*) pas uit na ontvangst van de bewijsexemplaren. Een vergelijkbare procedure is er bij productiesubsidies voor uitgevers in Nederland. Daarnaast vraagt het fonds deelnemers aan de verschillende programma's na afloop om een evaluatieverslag.

Effectmeting internationalisering

Om ontwikkelingen op het gebied van vertalingen uit het Nederlands en Fries bij te houden en te meten heeft het fonds de vertalingendatabase.nl ontwikkeld. Daarin worden alle vertalingen geregistreerd van Nederlands- en Friestalige literatuur die in het buitenland zijn verschenen of in voorbereiding zijn. De vertalingendatabase behoort tot de meest geraadpleegde onderdelen van de Letterenfondswebsite en is een onmisbaar instrument voor de promotie van de Nederlandse literatuur in het buitenland. In 2019 werd deze database 18.599 keer geraadpleegd, een lichte stijging ten opzicht van 2018.

Verbetering digitaal aanvraagstelsel

Het fonds werkte in 2019 in samenwerking met G-Company aan een verbetering van het digitaal aanvraagstelsel dat niet alleen zal leiden tot een volledig digitaal aanvraagproces bij alle regelingen, maar ook tot het efficiënt genereren van relevante onderzoeksgegevens (zoals de doorlooptijd van aanvragen per regeling, de instroom van nieuwe aanvragers, et cetera). Deze data zullen, aangevuld met de informatie uit structurele interne en externe evaluaties, een grotere strategische beleidsevaluatie en -sturing mogelijk maken.

Onderzoeksalarm

Stichting Lezen, De Schrijverscentrale en het Letterenfonds organiseerden dit jaar twee keer (in januari en juli) voor alle collega's het onderzoeksalarm in de bibliotheek van het Letterenhuis. Tijdens een onderzoeksalarm (zo genaamd omdat het altijd op de eerste maandag van een maand om 12.00 uur plaatsvindt) worden de collega's van de verschillende instellingen bijgepraat over verschillende onderzoeken die hebben plaatsgevonden en worden inzichten en ervaringen gedeeld.

4.3 Vertalingendatabase.nl

De vertalingendatabase biedt, zoals hierboven al werd beschreven, een actueel overzicht van alle – al dan niet ondersteunde – literaire vertalingen uit het Nederlands en Fries. Op 31 december 2019 bedroeg het aantal vertalingen in de vertalingendatabase iets meer dan 22.000, waarvan 16.195 daadwerkelijk aanwezig in de bibliotheek van het Nederlands Letterenfonds. De collectie kan op afspraak door vertalers en wetenschappers worden benut voor onderzoek.

Via Instagram 'dutchliteratureintranslation' (voorheen 'dutchliterature') worden de meest recente vertalingen van Nederlandse literatuur (fictie, non-fictie, poëzie, kinder- en jeugd en graphic novels) getoond, die merendeels met steun van het Letterenfonds tot stand kwamen.

In het jaar 2019 verschenen, voor zover medio februari 2020* bekend, in totaal 553 vertalingen uit het Nederlands in 47 verschillende talen, inclusief 17 heruitgaven. Zie hiervoor ook paragraaf 3.1. De vertalingen verschenen in de volgende talen (tussen haakjes het aantal vertalingen dat met een zogenoemde *translation grant* van het Nederlands Letterenfonds tot stand kwam):

Afrikaans 5 (3)
Albanees 7 (6)
Amhaars 1 (1)
Arabisch 6 (5)
Armeens 1 (1)
Bosnisch 1 (1)
Bulgaars 7 (3)
Catalaans 6 (4)
Chinees 27 (1)
Complex Chinees 3 (1)
Deens 9 (4)
Duits 100 (55)
Engels 71 (26)
Estisch 1 (1)
Fins 1 (1)
Frans 67 (28)
Fries 1 (0)
Galicisch 1 (1)
Georgisch 1 (1)
Grieks 1 (0)
Hebreeuws 2 (2)
Hongaars 10 (6)
IJslands 1 (1)
Indonesisch 1 (1)
Italiaans 43 (20)
Japans 7 (5)
Koreaans 9 (5)
Kroatisch 9 (6)
Lets 3 (0)
Litouws 6 (4)
Macedonisch 3 (3)
Marathi 1 (1)
Noors 4 (4)
Odia 1 (1)
Oekraïens 7 (6)
Perzisch/Farsi 3 (3)
Pools 13 (12)
Portugees 6 (4)
Roemeens 8 (4)
Russisch 12 (4)
Servisch 5 (3)
Sloveens 7 (4)
Slowaaks 2 (2)
Spaans 38 (23)
Tsjechisch 9 (3)
Turks 11 (8)
Zweeds 14 (8)

**In de vertalingendatabase staan voor verschijning tot en met december 2019 nog steeds vertalingen in voorbereiding. Het betreft niet alleen vertalingen die moeilijk via internet te traceren zijn en waar we op zullen moeten wachten, maar ook vertalingen waarvan de publicatiedatum verplaatst is, dan wel zal worden, naar een later tijdstip. Op 31/12/2019 stonden er 586 vertalingen in de vertalingendatabase die in 2018 zijn verschenen. Bij verschijning van het vorige jaarverslag stond de teller nog op 543.*

Hoofstuk 5

Organisatie en personeel

5.1 Bestuur en beheer

Kernwaarden

Het Letterenfonds hanteert vier kernwaarden: kwaliteit, diversiteit, integriteit en openheid. Deze waarden gelden behalve voor de totstandkoming van subsidiebeslissingen en de uitvoering van (promotie) activiteiten ook voor de inrichting van de organisatie en het personeelsbeleid.

Governance-structuur

Het Letterenfonds heeft een Raad van Toezicht-model. Het governance-model is vastgelegd in de statuten en nader uitgewerkt in het huishoudelijk reglement, een reglement van de Raad van Toezicht en een directiereglement. Tiziano Perez is op 1 april 2019 door de minister van OCW herbenoemd tot directeur-bestuurder van het Nederlands Letterenfonds tot 1 april 2024. Hij is niet herbenoembaar. De directeur-bestuurder is belast met het besturen van het fonds en met het beheer van en de beschikking over het vermogen van het fonds, waaronder het nemen van de beslissingen op subsidieaanvragen. Hij vertegenwoordigt het fonds en heeft de dagelijkse leiding over het fondsbureau.

De Raad van Toezicht (maximaal zeven leden) is in het bijzonder verantwoordelijk voor het houden van toezicht op het beleid van de directeur-bestuurder en op de algemene gang van zaken in het fonds. De Raad van Toezicht staat de directeur-bestuurder met advies terzijde. Van de samenstelling en werkzaamheden wordt hierna separaat verslag gedaan in het verslag van de Raad van Toezicht.

Het fondsbureau (35 medewerkers) bestaat uit twee uitvoerende beleidsafdelingen: binnen- en buitenland, de afdeling bedrijfsvoering en het Vertalershuis. De hoofden van de drie afdelingen vormen samen met de directeur het managementteam van het fonds. De medewerkers communicatie en informatisering vallen hiërarchisch rechtstreeks onder de directeur, evenals de coördinator van het Vertalershuis.

Adviesstructuur subsidies

De directeur-bestuurder wint waar nodig advies in over de ingediende subsidieaanvragen bij adviescommissies, die per subsidieronde worden samengesteld uit de Raad van advies van het Letterenfonds. De leden van de Raad van advies worden door de directeur-bestuurder benoemd voor de duur van twee jaar, met de mogelijkheid van herbenoeming voor twee jaar. Aan de benoeming gaat een voordracht door de selectiecommissie vooraf; de selectiecommissie bestaat uit twee externen, één uit

kringen van de Auteursbond (Gerry van der Linden) en één vertegenwoordiger van de LUG (Elik Lettinga). Het beleid van het Letterenfonds is erop gericht de culturele diversiteit binnen de Raad van advies te vergroten.

Bij enkele subsidieregelingen maken de adviescommissies gebruik van adviezen van externe adviseurs. Bijvoorbeeld bij de Projectsubsidies voor literaire vertalingen, waarbij literaire werken en vertalingen uit zeer veel verschillende taalgebieden worden beoordeeld en die expertises niet allemaal in één commissie vertegenwoordigd kunnen zijn.

Wet, regelgeving en gedragscodes

Het Letterenfonds is een zelfstandig bestuursorgaan. Het is gebonden aan onder meer de Algemene wet bestuursrecht (Awb) en het daarin verankerde gelijkheidsbeginsel. Subsidiebeslissingen van het fonds zijn gebaseerd op het Algemeen reglement en de deelreglementen van het fonds, die door de directeur-bestuurder worden vastgesteld en aan de voorafgaande goedkeuring door de minister van OCW zijn onderworpen. De beslissingen van de directeur-bestuurder zijn voor bezwaar vatbaar, en kunnen ter toetsing worden voorgelegd aan de bestuursrechter. Naast de Awb past het fonds zowel de *Gedragscode Cultuurfondsen* als de *Governance Code Cultuur* toe. Van de *Gedragscode Cultuurfondsen* wordt op één punt afgeweken. Paragraaf 6 van deze code schrijft voor dat het jaarverslag informatie dient te bevatten over afgewezen projecten. Het Letterenfonds past dit gedeeltelijk toe. Bij de afweging van belangen tussen volledige openheid over de behandeling van bij het fonds ingediende subsidieaanvragen enerzijds en privacy van individuele aanvragers anderzijds, wordt door het fonds geen informatie verstrekt over afgewezen aanvragen van natuurlijke personen. Afgewezen aanvragen van rechtspersonen worden wel in de publiekseditie van het jaarverslag opgenomen.

Integriteit en het vermijden van de schijn van belangenverstrengeling binnen de hele organisatie (Raad van Toezicht, directeur-bestuurder, medewerkers en adviseurs) zijn, zoals de Awb voorschrijft, een terugkerend punt van aandacht. Openheid met respect voor de privacy van aanvragers en het intellectuele eigendom van creatieve plannen en een goed evenwicht tussen de verschillende organen van het fonds, met vastgelegde advies- en besluitprocedures, zijn daarbij richtsnoer. Over alle subsidiebesluiten wordt achteraf aan de Raad van Toezicht gerapporteerd.

Ten aanzien van belangenverstrengeling wordt afgeweken van principe 3 van de *Governance Code Cultuur* en wordt het strengere normenkader uit de Awb gevolgd. Verder wordt er op grond van wettelijke verplichtingen die op het Letterenfonds van toepassing zijn ook afgeweken van aanbeveling 5 bij principe 1: eventuele exploitatieoverschotten vloeien

naar het bestemmingsfonds OCW, en aanbeveling 7 bij principe 7: niet de Raad van Toezicht, maar de minister van OCW benoemt de directeur-bestuurder.

Toegekende subsidies worden op de website van het fonds bekendgemaakt, via de digitale nieuwsbrief verspreid en in de uitgebreidere, digitale publiekseditie van dit jaarverslag gepubliceerd. Bij betalingen is sprake van formele én technische functiescheiding; er zijn altijd ten minste vier ogen bij betrokken.

Functies en nevenfuncties van de Raad van Toezicht, directeur-bestuurder, directeur en leden van de Raad van advies zijn op de website van het fonds te vinden. Nevenfuncties van de medewerkers zijn in kaart gebracht en worden periodiek besproken op wijzigingen.

In 2019 fungeerde Tiziano Perez als voorzitter van het overleg van de directeurs van de cultuurfondsen. Daarnaast had hij ook de volgende nevenfuncties: *qualitate qua* directeur-bestuurder van de Stichting Bert Schierbeekfonds en de Stichting Steunfonds Stimulering Nederlandse Literatuur; penningmeester Stichting Vluchtstad; lid van de Raad van advies van de Koninklijke Vereniging van het Boekenvak en lid van de Raad van advies van de Internationale Vereniging voor Neerlandistiek, geassocieerd lid van het bestuur van het Expertisecentrum Literair Vertalen en namens de rijkscultuurfondsen, lid Regiegroep arbeidsmarkt voor de culturele sector.

Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG)

Adri van der Peet is in per 1 januari 2019 aangesteld als Functionaris Gegevensbescherming voor de duur van drie jaar, met mogelijkheid van verlenging. Hij is ook aangesteld door de andere rijkscultuurfondsen.

In 2019 heeft hij onderzoek gedaan en rapport uitgebracht over zijn bevindingen en enkele aanbevelingen gedaan om het AVG-beleid te versterken. Dit rapport is met de Raad van Toezicht besproken. Er waren dit jaar twee AVG-gerelateerde incidenten, echter zonder aanwijzingen voor schade of schending van de privacy. Naar aanleiding van deze incidenten werd de digitale beveiliging verbeterd.

WNT

De beloning van de directeur-bestuurder voldoet aan de normen van de Wet normering topinkomens (WNT). Zijn bezoldiging – vermeerderd met de sociale-verzekeringspremies, belastbare vaste en variabele onkostenvergoedingen en voorzieningen ten behoeve van beloningen betaalbaar op termijn – bleef onder het sectorale plafond dat voor deze functie voor het Letterenfonds in 2019 is vastgesteld op € 134.000 per jaar bij een voltijds dienstverband. Zie voor de verschillende bestanddelen de WNT-verantwoording die is opgenomen in de bijlage Balans & exploitatierekening.

Archiefwet

In overleg met het Nationaal Archief zijn afspraken gemaakt over de door het Nationaal Archief te verlenen bijstand bij het opstellen van een nieuwe selectielijst voor het Nederlands Letterenfonds in 2020. In 2020 wordt een medewerker geworven om de achterstanden bij de overbrenging van oude archieven in te lopen.

5.2 Bezwaar, beroep en klachten

Het Letterenfonds heeft een bezwaar- en klacht-procedure die is beschreven in het huishoudelijk reglement. Een interne commissie met een externe onafhankelijke voorzitter (Pieter de Jong, voormalig algemeen directeur WPG Uitgevers) onderzoekt de ingediende bezwaren, hoort de bezwaarmakers en brengt advies uit aan de directeur-bestuurder over de afhandeling ervan. Tegen de voor bezwaar en beroep vatbare besluiten van de directeur-bestuurder werden in 2019 in totaal 22 bezwaarschriften ingediend. Er werden twee bezwaarschrift gegrond en dertien ongegrond verklaard. Twee bezwaarschriften werden ingetrokken. Eind 2019 waren er nog vijf bezwaarschriften in behandeling.

Daarnaast werden tien bezwaarschriften uit 2018 afgehandeld. Van deze bezwaren werden er drie gegrond en zeven ongegrond verklaard.

Er werden geen beroepschriften ingediend. De rechtbank Utrecht verklaarde een door een auteur in 2018 ingediend beroep ongegrond. Eén auteur diende een klacht in. Deze klacht was aan het eind van het jaar nog in behandeling.

5.3 Personeelsbeleid en Code Culturele Diversiteit en Inclusie

De totale formatie van het bureau bedroeg eind 2019: 28,5 fte. Daarnaast waren er in 2019 twee stagiaires. Verder kon het fonds ook dit jaar weer een beroep doen op een vrijwilliger bij de organisatie van een van de fellowships en werkte een andere vrijwilliger mee aan de campagne *New Dutch Writing*.

Het personeelsverloop bij het Letterenfonds is laag, de dienstverbanden zijn langdurig. Het bevorderen van de culturele diversiteit, ook in de samenstelling van de organisatie, is een van de uitgangspunten van het personeelsbeleid en is een zaak van langere adem. Bij enkele vacatures die in 2019 ontstonden werd bij de werving nadrukkelijk gezocht naar deskundige collega's met een niet-westerse migratieachtergrond. Om de kansen te vergroten werd gebruik gemaakt van een gespecialiseerd wervingsbureau. Eind 2019 is de samenstelling van het Nederlands Letterenfonds als volgt: 35 medewerkers; waarvan 11% met een niet-westerse migratieachtergrond en 17% met een westerse migratieachtergrond. (Voor een vergelijking: uitgaande van de definitie van het CBS is op landelijk niveau de bevolkingssamenstelling 13,7% niet-westerse migratieachtergrond res-

pectievelijk 10,5% westerse migratieachtergrond.) Bij personeelsswisselingen en een verdere uitbreiding van de organisatie zal het fonds zich blijven inspannen om de diversiteit te vergroten, waarbij ook aandacht uit zal gaan naar meer balans in gender.

Arbeidsvoorwaarden en HRM/Fair Practice Code

Het Letterenfonds kent een eigen arbeidsvoorwaardenreglement. Het fonds is aangesloten bij het ABP Pensioenfonds en volgt als trendvolger in beginsel de loonontwikkeling bij de Rijksoverheid. In juli 2019 stegen de lonen met 2%. Structurele werkzaamheden van substantiële omvang voor het Letterenfonds worden zo veel mogelijk uitgevoerd op basis van een arbeidscontract. Bij het verlenen van opdrachten wordt toepassing gegeven aan de Fair Practice Code.

In de zomer werd een Risico Inventarisatie en Evaluatie (RI&E) uitgevoerd door een externe veiligheidkundige, daaruit volgde de aanbevelingen alerter te zijn op te langdurig (aaneengesloten) beeldschermgebruik, te onderzoeken of er verbeteringen mogelijk zijn ten aanzien van de lunchruimte en beleid te formuleren over het gebruik van alcohol.

In het najaar is voor de eerste keer een medewerkersonderzoek gehouden door onderzoeksbureau DUO Market Research. Daaruit kwam naar voren dat ongeveer 80% van de medewerkers over het algemeen tevreden is over het werken bij het fonds. Sterke punten zijn de inhoud van het werk en de goede werksfeer. Ook is er een grote betrokkenheid. Er zijn ook knelpunten, waaronder breed ervaren hoge werkdruk en de beperkte aandacht voor ontwikkeling en door groei. Ook is er ruimte voor verbetering op het gebied van de aansturing, de interne communicatie en samenwerking. De externe klantgerichtheid bleek hoog, substantieel hoger dan het landelijk gemiddelde. In aansluiting op de resultaten van het medewerkersonderzoek zal er meer aandacht uitgaan naar het personeelsbeleid, onder andere door invoering van een persoonlijk ontwikkelplan voor medewerkers per 2020.

In de loop van 2020 wordt met een organisatie- en een HRM-adviseur de organisatiestructuur van het bureau onder de loep genomen en worden waar nodig functiebeschrijvingen bijgesteld en de functies opnieuw gewaardeerd.

Medezeggenschap

De Personeelsvertegenwoordiging (PVT) kwam in 2019 verschillende keren in vergadering bijeen en overlegde dit jaar met de directeur-bestuurder over onder meer de Wet normalisering rechtspositie ambtenaren, de werkkostenregeling, de evaluatie van de diversiteitsbijeenkomst georganiseerd door Colourful People, de uitvoering van een medewerkersonderzoek en de inzet van een externe HRM-adviseur. Op 13 juni vond het jaarlijkse overleg van de PVT met de Raad van Toezicht plaats waarin onder meer personeelsbeleid en loopbaanontwikkeling en de interne communicatie ter sprake kwamen. Ook vond er aan

het begin van het jaar een overleg van de PVT's van de rijkscultuurfondsen plaats bij Fonds Podiumkunsten in Den Haag.

Omdat in het voorjaar de zittingstermijn voor de leden van de PVT was verstreken werd er een oproep gedaan voor nieuwe leden die eind van het jaar aantraden: Eva Prakken, Barbara den Ouden en Raoul Markaban. Op 26 november werd er een PVT-cursus georganiseerd voor de nieuwe leden.

Extern vertrouwenspersoon

Het Letterenfonds heeft een klokkenluidersregeling. Per september 2018 is Greetje van den Bergh benoemd tot extern vertrouwenspersoon van het fonds voor de duur van twee jaar.

5.4 ICT

De in 2012 neergezette hardware-infrastructuur werd geheel gerenoveerd. Er werden nieuwe *thin clients* in gebruik genomen, de telefooncentrale werd gevirtualiseerd en de switches en firewall werden vervangen. Op de kantoorserver werden nieuwe versies van besturingssystemen en databaseomgeving geïnstalleerd. Deze machine, waarop diverse virtuele servers draaien, werd overgebracht naar een datacentrum uit oogpunt van het verlagen van risico's met betrekking tot uitval.

Naast deze vernieuwing van hardware werd de configuratie gemoderniseerd van de omgeving waarin relaties, aanvragen, subsidies, evenementen en titels worden beheerd. Omvangrijke operaties die in het najaar werden afgerond. In 2020 vinden aan de hand van de gebruikerservaringen van de nieuwe configuratie nog enkele bijstellingen plaats.

5.5 Huisvesting

Het Letterenfonds is gevestigd in het Letterenhuis in Amsterdam. De panden Nieuwe Prinsengracht 89 en 91 zijn in eigendom en beheer van het fonds. Zowel nummer 91 als een groot deel van het hoofdgebouw op nummer 89 wordt door het Letterenfonds verhuurd. Huurders zijn Stichting Lezen, De Schrijverscentrale, Amsterdam University Press en Nationaal Comité 4 en 5 mei. Nummer 91 werd tot augustus verhuurd aan de Just Media Group, de rechtsopvolger van uitgeverij Memphis Belle B.V. Daarna heeft het Fonds Bijzondere Journalistieke Projecten er zijn intrek genomen.

Op 28 februari werd door het hulpverleningsteam van het Letterenhuis de jaarlijkse ontruimingsoefening gehouden.

In de bibliotheek van het Letterenhuis werden ook dit jaar tal van literaire bijeenkomsten georganiseerd door en voor samenwerkingspartners van het Letterenfonds, waaronder de Elspeet Conferentie en het diner ter ere van de winnaars van de Woutertje Pieterse Prijs 2019 (Kathleen Vereecken en Charlotte Peys met het boek *Alles komt goed, altijd*).

Uitvoering groot onderhoud

In de tweede helft van 2019 zijn er grootschalige onderhoudsactiviteiten aan de buitenkant van het Letterenhuis uitgevoerd, waarvoor het pand meerdere maanden in de steigers stond. Deze werkzaamheden en het onderhoud aan nummer 91 lopen deels door in 2020. De werkzaamheden behelzen onder andere de renovatie van de houten bergingen, vervanging van dakgoten en -lood, het schoonmaken van de gevels, restauratie van de ornamenten en het schilderen van al het houtwerk. Het grootste deel van de werkzaamheden is na een aanbestedingsprocedure gegund aan Viterzo bv.

Vertalershuis Amsterdam

Het Vertalershuis, een onderdeel van het Letterenfonds, is gevestigd aan de Van Breestraat 19 in Amsterdam, en is eveneens fondseigendom. In 2019 werden 56 gasten ontvangen die doorgaans enkele weken in een van de vijf appartementen van het huis verbleven. Daarnaast werden in de bibliotheek van het Vertalershuis naast meerdere bijeenkomsten van het fonds zelf, vertaalateliers georganiseerd door de Vertalersvakschool en werd de ruimte beschikbaar gesteld voor de redactievergaderingen van *Pluk*, tijdschrift voor (beginnende) vertalers.

Het plan om in 2019 enkele appartementen op te knappen werd uitgesteld, omdat uit extern onderzoek bleek dat na twintig jaar intensief gebruik een veel grondiger renovatie van het Vertalershuis noodzakelijk is om zijn functie op termijn te kunnen behouden. Ook zijn er maatregelen nodig om het energieverbruik terug te dringen. De noodzakelijke investering is in kaart gebracht.

Residenties

De schrijversresidentie aan het Spui in Amsterdam en de residentie aan het Merwedeplein (programma Amsterdam Vluchtstad), waar het Letterenfonds jaarlijks verblijf biedt aan buitenlandse schrijvers, worden door het Letterenfonds gehuurd van de Stichting Johan Polak respectievelijk de Anne Frank Stichting. Aan het Spui verbleven acht schrijvers gedurende maximaal twee maanden. Zij werkten daar aan hun volgende boek, gaven interviews over hun werk en verzorgden gastoptredens op literaire podia. Het appartement aan het Merwedeplein wordt in de regel voor langere perioden van ongeveer een jaar ter beschikking gesteld. In de zomer heeft de Anne Frank Stichting de beglazing van het appartement laten vervangen door dubbelglas en is het appartement aan de buitenkant geschilderd. Op 4 mei was het appartement voor ongeveer honderd bezoekers te bezichtigen in het kader van *Open Joodse Huizen*. Ter gelegenheid van de negentigste geboortedag van Anne Frank op 12 juni heeft de Anne Frank Stichting een virtuele rondleiding door het appartement laten ontwikkelen. Hiermee is dit bijzondere cultureel erfgoed voor iedereen toegankelijk.

5.6 Exploitatieresultaat, financiële positie, realisatie doelstellingen

Het Nederlands Letterenfonds stelt jaarlijks in het derde kwartaal cijfers op waarin een prognose is opgenomen voor het boekjaar – met name voor nog te besteden projectsubsidies – en bespreekt deze met de Raad van Toezicht. De financiële overzichten worden opgesteld conform het *Handboek verantwoording subsidies Cultuurfondsen voor de subsidieperiode 2017–2020* en de hierin vermelde overige wet- en regelgeving, waaronder de Wet op het specifiek cultuurbeleid.

De structurele subsidie van OCW voor de periode 2017–2020 werd begin juni gewijzigd en bedraagt € 47.074.670. Dit is inclusief loon- en prijsbijstellingen, inclusief de subsidies van € 1.510.000 en € 862.500 voor beleid op het gebied van talentontwikkeling en vernieuwing (eerste en tweede tranche) voor de jaren 2018, 2019 en 2020. Daarnaast ontving het fonds voor de periode 2017–2020 een projectsubsidie op grond van een motie van Kamerlid Vermue c.s. van € 150.000, een projectsubsidie internationaal cultuurbeleid van € 1.296.000, die eind augustus 2018 werd aangevuld met een projectsubsidie internationalisering van totaal € 945.000 voor activiteiten in de jaren 2018, 2019 en 2020. Eind november werd een subsidie van € 1.525.000 verleend voor het oplossen van arbeidsknelpunten en het versterken van arbeidsvoorwaarden voor de hele culturele sector voor de periode 2019 en 2020. Het Letterenfonds is penvoerder namens de andere rijkscultuurfondsen voor deze subsidie.

Voor aanvang van het laatste jaar van deze beleidsperiode kan worden vastgesteld dat uitgaven voor de meeste posten gefinancierd uit de structurele subsidie in lijn zijn met de begroting. De uitgaven in het kader van de *regeling Projectsubsidies voor publicaties* van schrijvers waren duidelijk hoger dan de vorige jaren vanwege veel kwalitatief hoogwaardige projectvoorstellen. Bij de *regeling Projectsubsidies voor literaire vertalingen* bleven de uitgaven net onder het daarvoor beschikbare budget. Helaas kon de subsidie voor de Master Literair Vertalen niet worden toegekend vanwege het tijdelijk stoppen van de opleiding. De master wordt in 2020 hervat. Het programma voor hoorspelauteurs werd in de loop van 2019 definitief beëindigd. Deze middelen worden in 2020 ingezet voor extra projectsubsidies voor publicaties.

Wegens de benodigde voorbereidingstijd van programma's en de aanpassingen van subsidieregelingen, konden er in 2018 nog maar beperkt uitgaven worden gedaan op het beleidsterrein talentontwikkeling en vernieuwing. In 2019 konden de eerste ontwikkelbeurzen voor schrijvers worden toegekend en werden de begrote uitgaven gerealiseerd. Dit gebeurde onder andere door de subsidiëring van programma's voor nieuw talent van verscheidene landelijke festivals en een subsidie aan de Leescoalitie voor de jaren 2019 en 2020.

De subsidie van OCW 'Extra Investerings Kunst en Cultuur' voor interdisciplinaire subsidies werd in 2019 niet uitgegeven. Deze uitgave werd wel voorbereid en wordt verwacht in het begin van 2020.

Bij de projectsubsidies internationaal cultuurbeleid (ICB) waren de uitgaven volgens verwachting. Er werden twee internationale fellowships van gefinancierd en succesvolle campagnes in Frankrijk, Groot-Brittannië en Leipzig. Voor de projectsubsidie 'Internationalisering' blijven de activiteiten achter bij de plannen, die in de praktijk arbeidsintensiever blijken dan tevoren ingeschat. De uitgaven zijn daardoor eveneens achtergebleven. De verwachting is dat een groot deel van deze achterstand in 2020 wordt ingelopen.

Bij de apparaatskosten zijn de belangrijkste afwijkingen ten opzichte van vorige jaren de verhoogde ICT-kosten en afschrijvingen IT-middelen die rechtstreeks in verband staan met vervanging van de hardware en de modernisering van de configuratie.

Van de Stichting Nederlandse Literaire Klassieken, die in december 2017 werd opgeheven, ontving het Nederlands Letterenfonds € 519.726. Daaraan was de opdracht verbonden van dat bedrag een bestemmingsfonds te vormen met als doel het subsidiëren dan wel (doen) uitvoeren van projecten op het gebied van Nederlandstalig erfgoed, met name projecten met een educatieve of digitale component. In 2019 werden hieruit nog geen onttrekkingen gedaan.

Daarnaast is er een bestemmingsfonds Pensioenen NLPFV ten behoeve van premies voor het nabestaandenpensioen van voormalig medewerkers van het NLPFV ter hoogte van € 11.275. (onttrekking in 2019: € 4.208). Het bestemmingsfonds ICT van € 47.723 ten behoeve van verbeteringen aan de ICT werd geheel besteed.

Met terugwerkende kracht zijn de lager vastgestelde subsidies uit de jaren 2017 en 2018 onttrokken aan het bestemmingsfonds OCW. Dit betreft een bedrag van € 97.575. Dit bedrag is toegevoegd aan de algemene reserve. De in 2019 lager vastgestelde en ingetrokken subsidies ter hoogte van € 36.269 zijn eveneens aan de algemene reserve toegevoegd. Hiermee bedraagt de algemene reserve ultimo 2019: € 572.625.

Door de netto onttrekking van € 62.796 aan het bestemmingsfonds OCW ten behoeve van een subsidie voor de Dichter des Vaderlands voor de periode 2017–2019 is het exploitatieresultaat in 2019 uiteindelijk € 73.411 negatief.

Het eigen vermogen van het Letterenfonds inclusief de hiervoor genoemde bestemmingsfondsen en het bestemmingsfonds OCW bedraagt eind 2019 totaal € 2.827.325.

5.7 Risicomanagement

Risicomanagement is een integraal onderdeel van het gevoerde beleid en omvat de onderdelen strategie, operationeel, financieel, financiële verslaglegging en (verandering van) wet- en regelgeving. Directeur-bestuurder en Raad van Toezicht van het Nederlands Letterenfonds zijn goed op de hoogte van de belangrijkste risico's en onzekerheden van een publiek cultuurfonds en de literaire sector, en zijn van mening dat de interne risicomanagement- en controlesystemen waarmee de organisatiebrede risico's worden beheerst, in 2019 goed hebben gewerkt. De belangrijkste strategische risico's voor het Nederlands Letterenfonds zijn het behouden van de (wettelijke) functie en de financiering door het ministerie van OCW en de reputatie van het Nederlands Letterenfonds. Operationele risico's betreffen met name de rechtmatigheid van de te verstrekken subsidies, de kwaliteit en tijdigheid van de door het fonds georganiseerde (internationale) activiteiten, ICT-infrastructuur en het beheer van het Letterenhuis.

Periodiek wordt de financiële positie bewaakt en op basis van de financiële risico's worden plannen zo nodig bijgesteld.

Gelet op de aard en omvang van de voorgenomen activiteiten voor de periode 2017–2020 en de daaraan verbonden risico's heeft het Letterenfonds bij zijn jaarrekening van 2016 een streefpercentage voor de algemene reserve geformuleerd van ongeveer 5%, met uitzondering van het laatste jaar waarin een percentage van circa 8% noodzakelijk wordt geacht. Dit percentage is gerelateerd aan de financiële risico's die verbonden zijn aan de behandeling van de relatief omvangrijke vierjarige subsidies voor literaire festivals en educatieve instellingen, die in het laatste jaar van de beleidsperiode plaatsvindt. De minister van OCW heeft in haar brief van 16 augustus 2017 laten weten zich te kunnen vinden in de door het fonds geformuleerde streefpercentages. De risicoevaluatie geeft aanleiding de algemene reserve voor aanvang van het jaar 2020 te verhogen met € 138.891 (lager vastgestelde subsidies), daarmee komt het percentage op 4,9%. Dat is voor het jaar 2020 te laag. Met de minister wordt in overleg getreden over de tijdelijke verdere verhoging van de algemene reserve in 2020, ten laste van het bestemmingsfonds OCW, totdat de behandeling van de vierjarige subsidies is afgerond.

Introducing New Dutch Writing to UK readers.

#NewDutchWriting

New Dutch Writing

“New Dutch Writing will focus on presenting a new generation of Dutch authors, an exciting young literature written at the heart of Europe, by Britain's closest neighbours on the continent – both geographically and psychologically. A literature that feels familiar and exotic at the same time.”

Bas Pauw over de campagne in *The Bookseller*, 12 juli 2019

“Simon Schama closed the day with a passionate talk about Rembrandt. I stopped taking notes, hanging on his every word.”

Blog van Marja Kingma over een evenement rond Nederlandse literatuur in de *British Library*, oktober 2019

“The New Dutch Writing campaign launched this week, with a focus on literary translation and presenting a new generation of Dutch authors. Dutch and British representatives from the world of books and translation gathered to celebrate the launch at The Union Club in Soho on Wednesday evening (3rd July). Speeches were given by Brechje Schwachofer, deputy ambassador of the Dutch Embassy, and Bas Pauw from the Dutch Foundation for Literature.”

The Bookseller, 12 juli 2019

“Robben’s novel explores raw and unsettling psychological territory. It is a story that once read will stick with the reader for a long time.”

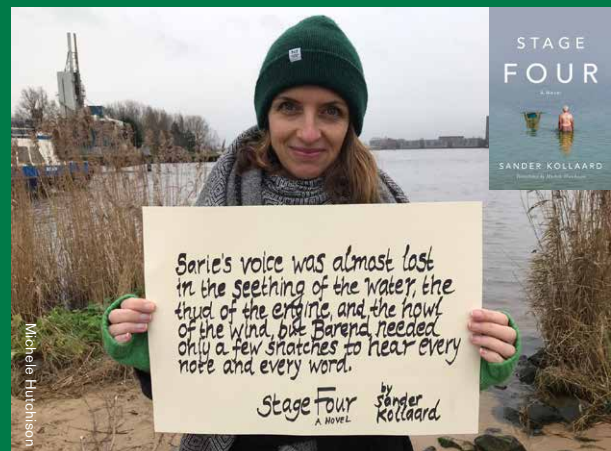
‘A Review of *You Have Me to Love* by Jaap Robben’ door Elizabeth Jaeger op *The Literary Review*

“It is very difficult to select a single sentence to represent a whole book, but the one I have chosen really is a kernel from which many other aspects of the book grow. It is simple and profound; it is lyrical and responsive.”

‘On a single sentence from Eva Meijer’s *Bird Cottage*’, blog door Antoinette Fawcett, december 2019

“As is often the case in translation matters, there wasn’t always a clear, single answer to the questions; our group consisted of Belgian, Dutch, Scottish, English, American and Australian participants, which added an extra dimension to the discussions! But the conversations were enriching and insightful, often flowing over the sessions into our lunchbreaks and evening meals.”

‘Translator in Residence – ten days in Norwich’, blog door Alice Tetley-Paul, 1 november 2019

“Doordat we werden gevraagd naar wat ons werk Nederlands maakte, werd het dat ineens. We bespraken onder andere opkomend populisme, het minderwaardigheidscomplex over de eigen literatuur en het feit dat Nederlanders veel verschillende talen lezen op de middelbare school. Misschien zijn Nederlandse schrijvers daardoor behoorlijk internationaal georiënteerd.”

‘Van het Nederlands naar het Engels en terug’, blog door Eva Meijer op *Boekblad*, 17 oktober 2019

“Onno Blom’s biography of the young Rembrandt plays this game of artistic nature versus nurture to fascinating effect. It is a book that sets itself a conundrum: ‘How did Rembrandt become Rembrandt?’”

‘Young Rembrandt by Onno Blom review – a boy born to be immortal’ door Michael Prodger, *The Times*, 6 december 2019

5.8 Recoupment

Auteurs hebben een meldplicht als zij de inkomensgrens overschrijden. Die grens is € 45.000 belastbaar verzamelinkomen gemiddeld tijdens de duur van het project. Als minimumduur geldt een jaar, maximaal geldt het gemiddelde verzamelinkomen over drie jaar – ook als het schrijven of vertalen van het boek langer dan drie jaar in beslag neemt. De melding bij het Letterenfonds moet door de auteur worden gedaan na ontvangst van de definitieve belastingaanslag van de inspecteur over de relevante jaren. Ook in 2019 lieten enkele schrijvers en vertalers weten dat zij de inkomensgrens hadden overschreden in de voor hun relevante periode. Desgevraagd betaalden zij de subsidies gedeeltelijk terug of werd een betalingsregeling getroffen. In totaal was hiermee een bedrag van € 9.942 gemoeid.

Wegens gebrek aan capaciteit werd dit jaar geen steekproef gehouden. Dit onderzoek is uitgesteld naar volgend jaar waarin de subsidies die aan auteurs zijn verleend in 2014 op grond van de *regeling Projectsubsidies voor publicaties* van schrijvers, en aan vertalers in 2016 op grond van de *regeling Projectsubsidies voor literaire vertalingen* alsnog worden gecontroleerd.

Bij twee subsidieregelingen voor uitgevers, namelijk de *regeling Geïllustreerde kinder- en jeugdliteratuur* en de *regeling* voor moeilijk te exploiteren *Literaire uitgaven*, is sprake van een tekortfinanciering. Indien het tekort op de productie van het boek uiteindelijk lager blijkt te zijn dan begroot in het calculatieformulier bij de aanvraag, bijvoorbeeld omdat er meer exemplaren zijn verkocht dan tevoren ingeschat, wordt de subsidie lager vastgesteld. Dit verschil is dit jaar toegevoegd aan de algemene reserve.

De *Schwob-regeling* bepaalt dat de uitgever de uitbetaalde subsidie terugbetaalt wanneer het aantal verkochte exemplaren het in het besluit tot subsidieverlening vermelde aantal heeft bereikt binnen drie jaar na dat besluit. Dit aantal is vastgesteld op 4.000 verkochte exemplaren. In 2019 was er geen titel waarbij dit verkoopcijfer werd bereikt.

5.9 Liquiditeitenbeheer

Sinds 2011 worden de liquide middelen van het Letterenfonds op grond van de wettelijke bepalingen op dit gebied volledig aangehouden op een rekening courant bij het ministerie van Financiën.

5.10 Financiële en organisatorische vooruitzichten

Aan het Letterenfonds is een vierjaarlijkse instellingsubsidie (inclusief loon- en prijsbijstelling) verleend van € 47.074.670 ter uitvoering van het beleidsplan 2017–2020 en in totaal € 3.916.000 aan projectsubsidies. Het percentage van de structurele OCW-subsidie dat aan de fondsorganisatie – ‘het apparaat’ – mag worden besteed is maximaal 24,84 voor structurele subsidies, aangevuld met maximaal 14,07 voor projectsubsidies. Deze doelstelling werd gehaald. In 2020 wordt door het Letterenfonds namens alle cultuurfondsen uitvoering gegeven aan een subsidieregeling voor Arbeidsmarktmiddelen voor de hele cultuursector. Verder wordt in 2020 onderzocht of de organisatiestructuur van het bureau wijziging behoeft mede met het oog op de nieuwe uitdagingen waarvoor het fonds gesteld staat in de beleidsperiode 2021–2024. Het fonds heeft eind januari 2020 een beleidsplan ingediend voor die periode, en vertrouwt op een gunstige beschikking van de minister van OCW na Prinsjesdag 2020. Onderdeel van de aanvraag is het verzoek om extra investeringen te mogen doen ten laste van het bestemmingsfonds OCW om het Vertalershuis te Amsterdam in de volgende beleidsperiode te kunnen renoveren en verduurzamen.

Hoofdstuk 6

Vooruitzichten 2020 en verder

2020 wordt het laatste jaar van de lopende subsidieperiode, waarna de balans kan worden opgemaakt over de jaren 2017–2020. Op de agenda staan onder meer het aanpassen en vernieuwen van verschillende regelingen, onder meer met het oog op de per 2021 gewenste verbreding van het domein van het Letterenfonds. Internationaal wordt de op het Franse taalgebied gerichte promotiecampagne *Les Phares du Nord* voortgezet. Deze wordt in 2020 afgerond. De in 2019 gelanceerde grootschalige campagne in Groot-Brittannië bereikt in 2020 zijn hoogtepunt met deelname van Nederlandse en Vlaamse schrijvers aan ruim twintig Engelse festivals.

Beleidsplan 2021–2024

De literatuur ontwikkelt zich in steeds meer vormen, binnen en buiten het boek. Tegelijkertijd zijn veranderingen in vrijetijdsbesteding en leesmotivatie – met name onder jongeren – van grote invloed op de boeken- en leescultuur. In het Beleidsplan 2021–2024, dat op 30 januari 2020 is aangeboden aan de minister van OCW, richt het Letterenfonds zich daarom op verbreding van het domein, diversiteit en inclusie, fair practice, duurzaamheid, en, samen met de partners in de Leescoalitie, op leesbevordering.

Het budget voor de vier grootste subsidieregelingen – de projectsubsidies voor oorspronkelijk werk en literaire vertalingen, de ondersteuning van literaire en literair-educatieve evenementen en festivals en de *translation grants* voor buitenlandse uitgeverijen blijft behouden of wordt verruimd.

Naast de ontwikkelbeurzen voor schrijvers wordt per 2021 ook aan literair vertalers de mogelijkheid geboden om op deze manier hun professionele ontwikkeling en ondernemerschap te versterken. Om overlap te vermijden wordt de *regeling Reiskosten buitenland* (studiereizen) beëindigd.

Andere veranderingen die in het Beleidsplan 2021–2024 worden voorgesteld:

- Het Letterenfonds zal in de komende periode spoken word, podcasts en digitale vormen van literatuur breder ondersteunen. Voor makers buiten het boek wordt een aanvraagmogelijkheid gecreëerd. De literaire podia kunnen hierbij een rol als poortwachter vervullen; zoals de uitgeverijen dat voor het boek doen.
- Het Letterenfonds zal fair practice nadrukkelijker op de voorgrond plaatsen en het, in de vorm van de door de cultuursector opgestelde Fair Practice Code, per 2021 ook expliciet onderdeel maken van de regelingen voor vier- en tweejarige subsidies. Verder blijft het Letterenfonds de door de letterensector gemaakte afspraken hanteren als subsidievoorwaarde.
- Een grotere diversiteit van het aanbod, met literair werk dat verschillende lezersgroepen aanspreekt, kan ook de ontleding helpen terugdringen. Daarom zal de *regeling Geïllustreerde kinder- en jeugdliteratuur* worden uitgebreid met subsidiemogelijkheden voor de productie van jeugdboeken gericht op een (cultureel) divers publiek.
- Samen met de partners in de Leescoalitie spant het fonds zich in voor literatureducatie, promotie van literatuur en een betere afstemming van leesbevorderingsactiviteiten.
- Het fonds wil een bijdrage leveren aan een duurzame wereld en zal het aantal reizen beperken. Tegelijk wil het uiteraard wél de kwaliteit en betrokkenheid van het internationale netwerk, dat essentieel is voor de verspreiding van de Nederlandse literatuur, hoog houden. Daarom wordt nu samengewerkt met een vijftal intendanten, ambassadeurs voor specifieke regio's (Zuid-Amerika, Turkije, het Arabische taalgebied, Rusland en Noord-Amerika). Ook zullen de (inter)nationale festivals in Nederland meer worden betrokken bij de promotie van de Nederlandse literatuur en haar auteurs in het buitenland.
- Het buitenlandse promotie- en manifestatiebeleid van het fonds blijft de komende jaren in de eerste plaats gericht op grote, strategisch belangrijke taalgebieden als het Engelse en het Duitse. Daarnaast zijn manifestaties in onder meer Göteborg voorzien.
- Bij de samenstelling van de *10 Books* zal een externe redactie worden betrokken. Bij de andere buitenlandbrochures gebeurde dat al.
- Om nieuwe literair vertalers te werven en behouden zal het Vertalershuis Amsterdam de verblijfmogelijkheden voor beginnende vertalers vergroten.

Hoofdstuk 7

Samenwerking cultuurfondsen in 2019

De rijkscultuurfondsen, het Fonds voor Cultuurparticipatie, het Fonds Podiumkunsten, het Nederlands Filmfonds, het Mondriaan Fonds, het Stimuleringsfonds Creatieve Industrie en het Nederlands Letterenfonds, hebben een gezamenlijke verantwoordelijkheid voor het bevorderen van de kwaliteit en diversiteit van de cultuursector. Een belangrijk deel van de integrale rijksvisie is bij de cultuurfondsen belegd. Tegen deze achtergrond zijn de fondsen de afgelopen jaren zowel beleidsmatig als projectmatig steeds nauwer gaan samenwerken. Zij beschouwen het daarom als hun opdracht om de kennis over hun werkterreinen intensief te delen met o.a. het ministerie en de Raad voor Cultuur met inachtneming van ieders positie. Vanuit de rol als beleidsvoorbereider op hun terreinen hebben de fondsen ook in 2019 hun gezamenlijke, inhoudelijke inbreng geleverd voor een heldere afstemming en rolverdeling, in overleg met alle actoren, waarbij met name het functioneren van de driehoek OCW – fondsen – Raad voor Cultuur bijzondere aandacht kreeg. De afgelopen periode heeft uitgewezen dat de positionering van de fondsen, Raad voor Cultuur en OCW een helderder definiëring behoeft.

Vorbereiding beleidsperiode 2021–2024

2019 stond volop in het teken van voorbereiding op de beleidsperiode 2021–2024. Niet alleen waren de rijkscultuurfondsen actief als beleidsvoorbereider, ze spanden zich ook in om in samenspraak met het ministerie en de Raad voor Cultuur de veranderingen in het cultuurbeleid uit te dragen. Zo hebben de fondsen inhoudelijke inbreng geleverd tijdens verschillende overlegmomenten met de Raad voor Cultuur (RvC). Het op 11 april gepresenteerde advies over het cultuurstelsel 2021–2024 van de RvC, getiteld *Cultuur dichtbij, dicht bij Cultuur*, riep veel reacties op in het culturele veld. De fondsen deelden verschillende opvattingen en constatering van de RvC, maar er was ook zorg over de consequenties van het stelseladvies. Zorg die in een gezamenlijke brief van de fondsen met de Minister werd gedeeld waarbij er ook oplossingen werden aangedragen voor de door de Minister en de RvC geconstateerde weeffouten in het stelsel, bijvoorbeeld ten aanzien van de ondersteuning van de regionale infrastructuur. De fondsen droegen daarnaast bij aan verschillende discussiebijeenkomsten over het stelseladvies, onder meer in april in De Nieuwe Liefde te Amsterdam, op uitnodiging van Kunsten '92.

Deze input werd door de Minister meegenomen in de op 11 juni gepresenteerde Uitgangspuntenbrief. Ruim

een week later, op 20 juni, leverden de fondsen een inhoudelijke bijdrage aan een hoorzitting van de Vaste Kamercommissie Cultuur.

De fondsen trokken vervolgens in het voor- en najaar gezamenlijk op met OCW in een uitgebreide tournee langs de 11 regio's die op verzoek van de minister een (culturele) proeftuin hadden ingediend ter versterking van de dialoog met andere overheden.

Eind november namen de fondsen samen met OCW en de RvC deel aan informatiebijeenkomsten in Zwolle, Utrecht en Eindhoven waar ongeveer 300 vertegenwoordigers van culturele instellingen werden geïnformeerd over de aanvraagmogelijkheden binnen de landelijke culturele infrastructuur, zowel in het kader van de subsidieregeling culturele basisinfrastructuur 2021–2024 als de aanvraagmogelijkheden bij de rijkscultuurfondsen.

In het najaar stelde de Minister de beleidskaders vast voor de zes rijkscultuurfondsen waarbinnen elk fonds een uitwerking van beleidsvoornemens voor de nieuwe beleidsperiode dient te formuleren. De beleidsplannen werden op 31 januari 2020 aan de Minister gepresenteerd.

Gedragscodes

De fondsen waren behulpzaam bij de totstandkoming van de verschillende gedragscodes voor werken en ondernemen in kunst, cultuur en creatieve industrie op het gebied van good governance, fair practice en diversiteit & inclusie, die voor de nieuwe beleidsperiode als subsidievoorwaarde gelden voor aanvragen van instellingen binnen de basisinfrastructuur en bij de meerjarige subsidies van de fondsen. Zo was een afvaardiging van de directeuren namens alle fondsen betrokken bij de herziening van de *Code Cultural Governance* die door Cultuur+Ondernemen in 2019 werd uitgebracht, en leverden de fondsen ook bij de totstandkoming van de nieuwe code diversiteit inhoudelijke inbreng.

Tijdens de presentatie van de nieuwe Code Diversiteit & Inclusie aan de Minister op 1 november in het Kinderboekenmuseum te Den Haag werden ook de door de fondsen gefinancierde &Awards uitgereikt. De twee prijzen, zijn bedoeld voor een organisatie en een professional die zich bijzonder hebben ingezet voor een inclusievere sector. Dit jaar waren dit respectievelijk 'Wat Telt!' dat zich richt op doven en slechthorenden en Joan Windzak van boekwinkel Educulture (vanwege haar inzet voor taalontwikkeling en liefde voor lezen bij kinderen). De *Fair Practice Code* maakt deel uit van de door de cultuursector breed gedragen 'Arbeidsmarktagenda voor de Culturele en Creatieve Sector 2017–2023'. Een vertegenwoordiging van de fondsen heeft zitting in de Regiegroep Uitvoering Arbeidsmarktagenda die de voortgang van de agenda bewaakt en begeleidt. De Regiegroep wordt in 2020 omgevormd tot een nieuwe ondersteuningsstructuur, het Platform Arbeidsmarkt Culturele en Creatieve Toekomst (PACCT), waarin de cultuurfondsen eveneens vertegenwoordigd zullen zijn.

Met de extra middelen Arbeidsmarktagenda die de fondsen van het Ministerie ontvangen zal in 2020 onder meer een vouchersysteem worden ingericht om de Fair Practice Code goed te doen landen bij de meerjarig gesubsidieerde instellingen. De fondsen droegen tevens bij aan de publiciteit en verspreiding van de code onder hun aanvragers.

Collegiale samenwerking en overleg

Er was in 2019 een effectief structureel overleg van de directeuren over strategie en (beleids)ontwikkeling en er werd ook op uitvoerend niveau meer samengewerkt tussen de rijkscultuurfondsen. Zo werkten in 2019 vier van de zes fondsen met dezelfde HR-consulent op zzp-basis. Deze HR-consulent houdt zich met name bezig met de opstelling van een ontwikkel- en opleidingsplan voor de fondsmedewerkers. Het gezamenlijke aanspreekpunt voor cross-sectorale vragen dat de fondsen in 2017 inrichtten werd ook dit jaar voortgezet. Zowel projecten die meerdere cultuurgebieden combineren als projecten die een duidelijk maatschappelijke component hebben, kunnen bij het aanspreekpunt terecht voor advies. Tevens nemen medewerkers van de fondsen deel aan een gezamenlijke werkgroep diversiteit waarin ook de private fondsen vertegenwoordigd zijn. In het kader van de Europese privacywetgeving Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG), die mei 2018 in werking trad, benoemden de fondsen gezamenlijk een onafhankelijke functionaris gegevensbescherming (FG) die toezicht houdt op en adviseert over de naleving van de verordening.

De juristen van de fondsen hebben geregeld overleg. Controllers bespreken zaken die de financiën aangaan en stemmen begrotingsbeheer en verantwoording af. ICT-medewerkers vervangen elkaar bij afwezigheid en wisselen informatie uit. Er is periodiek overleg van communicatiemedewerkers voor kennisdeling op het gebied van communicatiebeleid, onder meer richting potentiële aanvragers. De vijf personeelsvertegenwoordigingen en de ene ondernemingsraad wisselen onderling kennis uit. Daarnaast is er de werkgroep onderzoek fondsen die zich buigt over evaluaties en onderzoek, die samen met het ministerie van OCW en de Raad voor Cultuur optrekt.

De onderlinge strategische en beleidsmatige samenwerking is inmiddels structureel ingebed in de praktijk van de rijkscultuurfondsen. Ze houden elkaar goed op de hoogte van relevante ontwikkelingen en vinden elkaar op die terreinen en onderwerpen waar gezamenlijk optrekken zinvol en effectief is. Deze paragraaf geeft uitdrukking aan die samenwerking en is terug te vinden in de jaarverslagen 2019 van de zes rijkscultuurfondsen. Het bijgevoegde overzicht van samenwerkingsverbanden en gezamenlijke regelingen maakt deel uit van deze paragraaf.

Overzicht samenwerkingsverbanden en -regelingen fondsen 2019

samenwerkende fondsen	samenwerking / regeling	beschrijving
Filmfonds en Mondriaan Fonds	De Verbeelding	Films op het snijvlak van beeldende kunst en cinematografie, gemaakt in een samenwerking tussen kunstenaars en producenten.
Stimuleringsfonds Creatieve Industrie en Letterenfonds	Literatuur op het Scherm	Dichters/schrijvers maken met vormgevers nieuw werk in het digitale domein.
Stimuleringsfonds Creatieve Industrie en Mondriaan Fonds	Voorlichting talent binnen en buiten het kunstvakonderwijs	De fondsen geven gezamenlijk voorlichting over o.a. talentontwikkeling en regelingen bij de fondsen. Dit gebeurt binnen en buiten het kunstvakonderwijs.
Stimuleringsfonds Creatieve Industrie en Mondriaan Fonds	Residency Arita/Japanw	Het Stimuleringsfonds Creatieve Industrie en het Mondriaan Fonds bieden sinds 2016 gezamenlijk twee residentie-perioden aan in de Japanse keramiekregio Saga. De werkperiode in Japan biedt aan veelbelovende kunstenaars en ontwerpers de ruimte om onderzoek te doen op artistiek en technisch gebied en hun eigen werk te ontwikkelen. Een belangrijk uitgangspunt van deze residentie is om speciale technieken te leren binnen de oudste keramische industrie van Japan en deze in het eigen werk toe te passen.
Filmfonds en Stimuleringsfonds Creatieve Industrie	Immerse\Interact	Met de regeling Immerse\Interact worden projecten binnen het interdisciplinaire medialandschap gestimuleerd. Artistiek onderzoek en experiment op het vlak van digital storytelling en de inzet van interactieve of immersieve media staan hierbij centraal.
Stimuleringsfonds Creatieve Industrie, Mondriaan Fonds, Fonds Cultuurparticipatie	Stimuleren eigentijds gebruik ambachten	Het Stimuleringsfonds Creatieve Industrie en Mondriaan Fonds hebben een open oproep ontwikkeld voor ontwerpers en beeldend kunstenaars om een samenwerking aan te gaan met één of meerdere ambachtslieden en zo eigentijds gebruik van ambachten te stimuleren. Het Fonds voor Cultuurparticipatie zet in op eigentijdse beoefening en het borgen van onder andere ambachtelijke kennis en vaardigheden via de regeling Immaterieel erfgoed.
Stimuleringsfonds Creatieve Industrie en Fonds Podiumkunsten	Upstream	Met Upstream ondersteunt het Stimuleringsfonds Creatieve Industrie samen met het Fonds Podiumkunsten en Sena vernieuwende artistieke formats en samenwerkingen binnen de Nederlandse pop-/urban muziek. De fondsen en Sena willen met behulp van Upstream de muziekindustrie in Nederland verbreden en versterken, internationaal sterker voor de dag komen en crossovers naar andere disciplines stimuleren.
Fonds Podiumkunsten en Fonds voor Cultuurparticipatie	Urban kunstenaars	Samenwerking bij de talentontwikkeling van jonge urban kunstenaars, die sinds 2018 verder is uitgebreid.
Filmfonds en Letterenfonds	Netwerkbijeenkomsten	Organisatie internationale netwerkbijeenkomsten voor filmproducenten en rechtenmanagers van literaire uitgeverijen.
Fonds Podiumkunsten en Letterenfonds	Regeling toneelschrijvers	Gezamenlijke werkbijdrage voor theatertekst met het doel de kwaliteit, diversiteit en ontwikkeling van het Nederlands theaterrepertoire te stimuleren.
Fonds Podiumkunsten en Letterenfonds (ism Literatuur Vlaanderen en de Taalunie)	Toneelschrijfprijs	Heeft als doel de Nederlandstalige toneelschrijfkunst en de opvoering van Nederlandstalig toneelwerk onder de aandacht te brengen en te stimuleren. De prijs wordt uitgereikt aan de auteur van het beste oorspronkelijk Nederlandstalig toneelwerk.
Stimuleringsfonds Creatieve Industrie, Mondriaan Fonds en Fonds voor Cultuurparticipatie	Digitaal erfgoed	Samenwerking met betrekking tot regelingen rondom digitaal erfgoed.
Fonds Podiumkunsten, Fonds voor Cultuurparticipatie en VSBfonds, in afstemming met Mondriaan Fonds	Matchmakers steden	Een gezamenlijk netwerk van matchmakers in 16 steden, waaronder Groningen, Arnhem en Eindhoven. In de steden bewegen zich de cultuurmakers van morgen wiens werk en werkwijze onlosmakelijk verbonden zijn met de stedelijke dynamiek. Door de inzet van matchmakers die geworteld zijn in de steden en daar hun werkpraktijk en netwerk hebben, hopen de fondsen veel nieuwe initiatieven te bereiken. Het Mondriaan Fonds heeft in 2017 vier regionmakelaars aangesteld in Noord, Midden en Zuid-Nederland. Zij hebben een onderzoekende en stimulerende rol bij het bereiken van potentiële aanvragers, opdrachtgevers en adviseurs. Een andere taak is het signaleren van nieuwe initiatieven, doelgroepen en andere actuele ontwikkelingen op het gebied van beeldende kunst en cultureel erfgoed. Tussen matchmakers en regionmakelaars organiseren de drie fondsen regelmatig afstemming.
Stimuleringsfonds Creatieve Industrie, Fonds Podiumkunsten, Filmfonds, Letterenfonds en Mondriaan Fonds	Residentie Van Doesburghuis	Fondsen bieden sinds 2017 via open oproepen gezamenlijk een residentie aan in het Van Doesburghuis in Meudon-Val-Fleury/Parijs waar makers hun artistieke praktijk verder kunnen ontwikkelen.
Letterenfonds en Fonds Podiumkunsten	#NieuweStukken	Subsidiereregeling sinds november 2018 voor beginnende schrijvers (ook dichters en woordkunstenaars) waarvan de verhalen nog te weinig te horen zijn op de Nederlandse podia. Er wordt samengewerkt met vijf partners die ervaring hebben met het produceren van teksten voor het podium, en een netwerk hebben dat aanvullend is op het netwerk van de fondsen. Jaarlijks is er ruimte voor tien beginnende schrijvers.
Fonds Podiumkunsten t.b.v. alle sectoren	Slecht Weer Fonds	Revoluerend fonds waaruit festivalorganisaties die een tekort hebben opgelopen als gevolg van onvoorziene omstandigheden een bijdrage kunnen krijgen. Het staat open voor festivals uit alle sectoren.
Alle zes cultuurfondsen	Aanspreekpunt cross-sectorale vragen	Gezamenlijk aanspreekpunt voor (potentiële) aanvragers van projecten die meerdere cultuurgebieden combineren en projecten die een duidelijk maatschappelijke component hebben.

Bijlage 1

Verslag Raad van Toezicht

In dit verslag legt de Raad van Toezicht (RvT) van het Letterenfonds verantwoording af over de wijze waarop hij in 2019 invulling heeft gegeven aan zijn taak. Aandacht wordt besteed aan de interne organisatie, de uitgangspunten voor het toezicht en de wijze waarop de Raad van Toezicht zijn taken heeft uitgevoerd.

De Raad van Toezicht van het Letterenfonds telt zes personen. De leden hadden in 2019 de volgende relevante (neven)functies.

Roos Vermeij (voorzitter)

Uitvoerend bestuurder Pensioenbeleid en -communicatie PME, voorzitter bestuur Stichting Opzij, voorzitter Raad van Toezicht muziektheater Orkater (tot 1 juli 2019), bestuurslid Stichting Machiavelli, voorzitter Raad van Toezicht van Stichting Bert Schierbeekfonds en Stichting Steunfonds Stimulering Nederlandse Literatuur.

Willem Otterspeer

Emeritus hoogleraar Universiteitsgeschiedenis Universiteit Leiden; conservator Academisch Historisch Museum, Leiden; voorzitter Stichting De Gids; essayist en biograaf; publicist *de Volkskrant*; bestuurslid Clusius-Stichting, lid Raad van Toezicht van Stichting Bert Schierbeekfonds en Stichting Steunfonds Stimulering Nederlandse Literatuur.

Michele Lopes Cardozo

Financieel manager en consultant, hoofd Bedrijfsvoering bij Over-gemeenten, bestuurslid van de Stichting Blooming, lid Raad van Toezicht van Stichting Primo NH in liquidatie, bestuurslid van de Mgr. A. van Loon Stichting, lid Raad van Toezicht van Stichting Bert Schierbeekfonds en Stichting Steunfonds Stimulering Nederlandse Literatuur.

Ruben Maes

Eigenaar/directeur Bureau &MAES, voorzitter Raad van Toezicht PS Theater (tot 1 januari 2020), voorzitter

ter van de selectiecommissie van de VPRO, (per 1 januari 2020) lid Raad van Toezicht Leidse Podia, lid Raad van Toezicht van Stichting Bert Schierbeekfonds en Stichting Steunfonds Stimulering Nederlandse Literatuur.

Claudia Zuidema

Directeur-uitgever deLex en deLex Media, Amsterdam, interimmanagement en consultancy in uitgeverijbranche, lid bestuur Stichting Female Intellectual Property Experts, lid Media Consulting Group, lid Raad van Toezicht van Stichting Bert Schierbeekfonds en Stichting Steunfonds Stimulering Nederlandse Literatuur.

Kasper van Noppen (tot 1 november 2019)

Zelfstandig tekstschrjver en communicatieadviseur, bestuurslid Vondelpark Open.Lucht.Theater, lid algemeen bestuur Vereniging Amsterdam City, lid Raad van advies van de Weekend Academie, lid Raad van Toezicht van Stichting Bert Schierbeekfonds en Stichting Steunfonds Stimulering Nederlandse Literatuur.

De leden van de RvT worden benoemd door de minister van OCW. Tiziano Perez is directeur-bestuurder (hierna: het bestuur) van het Letterenfonds. Hij werd benoemd met ingang van 1 april 2014. De benoemingstermijn bedraagt vijf jaar met de mogelijkheid van herbenoeming. Op 19 maart 2019 is Tiziano Perez herbenoemd voor een laatste periode van vijf jaar. De bestuurder van het Letterenfonds wordt benoemd door de minister van OCW, op voordracht van de RvT.

Collectieve verantwoordelijkheid

De RvT werkt volgens het principe van collectieve verantwoordelijkheid. Dit principe komt ook terug in de samenstelling van de RvT, waarvoor het uitgangspunt is dat elk van de leden in principe in staat moet zijn het functioneren van het Letterenfonds op hoofdlijnen te beoordelen.

Profiel en mutaties

Er is een profiel voor de RvT als geheel. Wanneer er een vacature ontstaat wordt daarnaast een specifiek profiel opgesteld. Daarbij wordt gekeken naar zowel de competenties die aanwezig zijn in de raad als naar de diversiteit in achtergronden van de verschillende

Naam	Functie en profiel	Geboortejaar	Begin termijn	Einde termijn	Herbenoembaar
Mevrouw R. Vermeij	Voorzitter, Politiek en bestuur, management	1968	1 sept 2018	1 sept 2022	ja
De heer K. van Noppen	Secretaris, Voorlichting en marketing	1958	1 nov 2015	1 nov 2019	nee
De heer W. Otterspeer	Kennis literatuur in brede zin	1950	1 mei 2016	1 mei 2020	nee
Mevrouw M. Lopes Cardozo	Financiën	1964	1 april 2018	1 april 2022	nee
De heer R. Maes	Beleidsprocessen, Media, (verander)management	1976	1 juli 2019	1 juli 2023	nee
Mevrouw C. Zuidema	kennis uitgeverijen, management, juridische expertise	1963	1 juli 2016	1 juli 2020	ja

leden. De man-vrouwverhouding en de culturele diversiteit zijn daarbij belangrijke elementen. Per 1 november 2019 nam de RvT volgens rooster afscheid van Kasper van Noppen. Zijn vacature is nog niet ingevuld.

De man-vrouwverdeling bestaat per 2019 uit drie vrouwen (onder wie de voorzitter) en twee mannen. De achtergrond van de leden is divers en kan worden getypeerd als een evenwichtige mengeling van openbaar bestuur, letteren/non-profitsector en bedrijfsleven.

Governance

Het Letterenfonds hanteert de *Governance Code Cultuur* en de nieuwe *Code Diversiteit en Inclusie*. De RvT en het bestuur streven naar excellente uitvoering van deze codes, om daarmee ook een voorbeeld te kunnen zijn voor andere organisaties. Leidend voor zowel RvT als het bestuur is de gedachte dat goed governance in de kern gaat over doen. Basis zijn de normen uit de codes en de interne reglementen voor het bestuur en de RvT; maar wezenlijker is dat alle betrokkenen gezamenlijk verantwoordelijkheid nemen voor die normen. Als het gaat om de rolverdeling tussen partijen geldt dat de afspraak is dat beide partijen vanuit hun eigen rol dit onderscheid bewaken. De voorzitter van de RvT heeft hier expliciet een rol waar het gaat om het bewaken van de rolverdeling tussen besturen en toezicht houden.

De RvT baseert zich in het toezicht zowel op de door het bestuur verstrekte stukken als op eigen waarneming. Dit doet hij bijvoorbeeld door het bijwonen van bijeenkomsten die het Letterenfonds organiseert, kennis uit het eigen netwerk, presentaties over actuele onderwerpen voorafgaand aan de reguliere vergaderingen, et cetera.

De RvT benoemt de externe accountant en voert jaarlijks ook buiten aanwezigheid van de directeur-bestuurder een gesprek met de accountant over diens bevindingen bij de controle van de jaarrekening. Daarnaast spreekt de RvT op basis van vertrouwelijkheid ook ieder jaar met de personeelsvertegenwoordiging en het managementteam. Op deze wijze wordt een brede blik op het functioneren van de organisatie verzekerd.

Het toezien op de integriteit van organisatie en proces is een belangrijk onderdeel van de taak van de RvT. Enerzijds krijgt dit vorm in de omgang met meldingen van mogelijke integriteitsschendingen. Het Letterenfonds kent hiervoor onder meer een Klokkenluidersregeling en een vertrouwenspersoon. Het huishoudelijk reglement van het Letterenfonds bevat bepalingen om belangenverstremgeling bij leden van de RvT te voorkomen. Kern is dat zij geen belang mogen hebben bij de beslissingen van het Letterenfonds. De nevenfuncties van de leden van de RvT zijn te raadplegen op de website van het Letterenfonds.

Werkzaamheden 2019

De RvT is in 2019 vijf keer formeel bijeengekomen. Naast de meer financieel-technische zaken die in het

kader van de planning- en controlcyclus jaarlijks terugkomen, stond het jaar onder meer in het teken van de voorbereidingen op de komende cultuurplanperiode. Er is derhalve aandacht besteed aan het advies van de Raad van Cultuur aangaande het cultuurbestel 2021–2024, de reactie van de minister daarop en het daaropvolgende politieke debat. Verder werden de risico's en kansen in kaart gebracht van strategische keuzes die het fonds in de komende periode moet maken. Er is gesproken over de uitvoering van de subsidieregelingen en de programma's en het beslag dat dat legt op een relatief kleine organisatie. Dit heeft er mede toe geleid dat er scherper gekeken gaat worden naar wat haalbaar is bij het gewenste kwaliteitsniveau dat het fonds nastreeft.

Daarbij werd in het bijzonder gelet op de impact van het fonds en hoe die meer geëxpliciteerd kan worden. Op deze manier geeft de RvT invulling aan haar adviserende rol.

Zelfevaluatie

De zelfevaluatie van de Raad van Toezicht vond plaats op 19 september 2019. De evaluatie werd gedaan op basis van de handreiking die is gemaakt door Cultuur + Ondernemen bij de *Governance Code Cultuur*. Onderwerpen die daarbij aan bod kwamen zijn: diversiteit van samenstelling van de RvT, integriteit, tegenspel en weten wat er speelt in de organisatie. De Raad van Toezicht heeft geconstateerd dat een dergelijke periodieke zelfreflectie waardevol is. Ten behoeve van een nieuw lid van de Raad van Toezicht – als opvolging van Kasper van Noppen – is diversiteit expliciet meegenomen in de procedure.

De RvT heeft ook in 2019 apart gesproken met de personeelsvertegenwoordiging en met het MT. Daarnaast is gesproken over het functioneren van en de samenwerking met het bestuur. De remuneratiecommissie heeft de bevindingen als basis genomen voor het jaarlijkse functioneringsgesprek dat zij namens de RvT met de directeur-bestuurder heeft gevoerd.

WNT-verantwoording

Functie	Voorzitter: R. Vermeij	Lid: M. Lopes Cardozo	Lid: C. Zuidema
Periode	1/1 – 31/12	1/1 – 31/12	1/1 – 1/11
WNT-maximum	€ 20.100	€ 13.400	€ 13.400
beloning	0	€ 2.184	€ 1.911

De voorzitter heeft besloten af te zien van een beloning en kostenvergoeding. De twee overige leden hebben minder dan € 1.700 ontvangen. De uitbetaalde bedragen blijven ruim onder de maximale WNT-norm.

Bijlage 2

Raad van advies, externe lezers & bureau

Bureau

De website van het Letterenfonds biedt onder Over het fonds een actueel overzicht van alle medewerkers en hun werkzaamheden. Er zijn drie afdelingen met elk een eigen hoofd: binnenland, buitenland en bedrijfsvoering. Enkele medewerkers vallen rechtstreeks onder de directeur, zoals de coördinator van het Vertalershuis Amsterdam en communicatie.

Sinds juni versterkt Xenia van Diest de afdeling binnenland, in het bijzonder bij de regelingen Literaire manifestaties en activiteiten, Literaire tijdschriften, en Digitale literatuur en bij de Schwob-regeling. Lisa Thunnissen ondersteunde de afdeling binnenland tijdelijk bij de Projectsubsidies. Maaïke Pereboom nam begin oktober afscheid van het Letterenfonds om verder te gaan als zelfstandig project- en event-manager in de cultuur en literatuur. In de afgelopen elf jaar was ze medeverantwoordelijk voor de projectsubsidie-regeling voor auteurs, in het bijzonder de debutanten (startersronde). Daarnaast organiseerde ze voor het fonds activiteiten zoals Ken je Buren (i.s.m. het Vlaams Fonds voor de Letteren) en het jaarlijkse debutantenprogramma, en was ze sinds 2017 coördinator van de schrijversresidentie aan het Spui in Amsterdam. Raoul Markaban volgde Maaïke Pereboom op als beleidsmedewerker op de afdeling binnenland, en is ook verantwoordelijk voor de schrijversresidentie. Junior communicatiemedewerker Laurie Hasselt nam eind 2019 afscheid van het fonds om in het nieuwe jaar haar horizon te verbreden. Ilonka Reintjens werkte als freelancer mee aan de organisatie van activiteiten in Duitsland. Daarnaast hebben twee stagiairs in 2019 stage gelopen bij het fonds: Audrey McMahon en Camilla Pargentino. Jan Steinz en Reintje Gianotten waren betrokken als vrijwilligers.

De totale fondsformatie kwam eind 2019 uit op 28,5 fte. Van de in totaal 35 werknemers zijn er 25 vrouw en 10 man. Hiervan hebben er vier een biculturele, niet-westerse achtergrond, en zes een westerse migratieachtergrond. De werknemers vallen in de volgende leeftijdsgroepen: 5 werknemers onder de 30 jaar, 5 werknemers tussen de 30 en 40 jaar, 15 werknemers tussen de 40 en 55 jaar en 10 werknemers van 55 jaar of ouder.

Samenstelling, (neven)functies en rooster van aftreden Raad van advies per 31 december 2019

– Linda Ackermans (1988), *benoemd tot 1 januari 2021, herbenoembaar*

Is docent Nederlands en promoveert via een Promotiebeurs voor Leraren van NWO aan de Radboud Universiteit Nijmegen. Haar onderzoek focust op de status van YA-literatuur in het Nederlandse literaire veld en de inzet van deze vorm van literatuur in het voortgezet onderwijs. Haar recensies en bijdragen over (jeugd)literatuur verschijnen in diverse media. Tevens is Ackermans extern redacteur voor NBD Biblion. Eerder werkte zij als projectmedewerker bij de CPNB.

– Steven van Ammel (1976), *benoemd tot 1 juli 2020, niet herbenoembaar*.

Is boekhandelaar en programmamaker bij het internationale literatuurhuis Passa Porta in Brussel. Eerder werkte hij als boekhandelaar bij Fnac, De Groene Waterman en het door hem opgerichte antiquariaat Rosencrantz & Guildenstern. Hij zetelde als jurylid in 'De wachtkamer van de canon' van de Buren en als juryvoorzitter in de European Union Prize for Literature.

– Thomas Heerma van Voss (1990), *benoemd tot 1 januari 2020, herbenoembaar*.

Is redacteur van literair tijdschrift *De Revisor* en schrijft voor onder meer *De Groene Amsterdammer*. Hij schreef een verhalenbundel, een essaybundel en de romans *De Allestafel* (2009) en *Stern* (2013).

– Juan Khalaf (1979), *benoemd tot 1 februari 2021, niet herbenoembaar*.

Werkt als adviseur en trainer in het sociaal domein. In 2017 werd hij uitgeroepen tot Beste Bibliothecaris van Nederland door uitgeverij NBD Biblion en vaktijdschrift *Bibliotheekblad*. Hij heeft veel ervaring met projecten voor en door nieuwkomers, treedt regelmatig op als spreker en heeft kennis van zowel Nederlandse als Arabische literatuur. Tevens was hij jurylid van de Woutertje Pieterse Prijs (2019) en is hij bestuurslid van Het Begint met Taal.

– Joost Krijnen (1983), *benoemd tot 1 januari 2020, niet herbenoembaar*.

Docent en tutor bij Amsterdam University College en visiting professor aan de Universiteit Gent. In 2014 promoveerde hij cum laude aan de Rijksuniversiteit Groningen op de dissertatie *Impious Renewal: The Holocaust and Jewish American Fiction After Post-modernism*.

– Dirk Leyman (1965), *benoemd tot 1 januari 2020, herbenoembaar*.

Is literair journalist bij dagblad *De Morgen*. Daarnaast recenseert en interviewt hij voor diverse andere media. Leyman schrijft vooral over Nederlandse en Franse literatuur, literaire non-fictie en fotografie. Hij

was de oprichter en coördinator van boekenwebsite De papieren man (2006-2011). In 2015 verscheen *Lezen, een gebruiksaanwijzing. De wereldliteratuur in vijftig personages*, in 2016 het boek *Europe Express. Een toeristische tijdreis*. Leyman zetelde in diverse letterenjury's en is redactiesecretaris van het magazine *DW B*.

– Ted van Lieshout (1955), *benoemd tot 1 januari 2021, herbenoembaar*.

Is een veelbekroond dichter, schrijver en beeldend kunstenaar. Hij is de auteur van de succesvolle prentenboekenserie *Boer Boris*, maar ook van de controversiële roman *Mijn meneer*. Ted van Lieshout is voorzitter van de jury die tweejaarlijks de Fiep Westendorp Stimuleringsprijzen toekent aan beginnende illustratoren.

– Canan Marsaligil (1979), *benoemd tot 1 januari 2021, herbenoembaar*.

Is schrijver, literair vertaler, uitgever, podcastmaker en curator. Ze werkt in het Engels, Frans, Turks, Nederlands en soms ook in het Spaans, in Nederland en in het buitenland. Ze is vooral geïnteresseerd in het uitdagen van officiële discoursen en in de strijd om vrije meningsuiting wereldwijd. Deze interesse komt tot uiting via een waaier aan creatieve projecten en activiteiten, van literatuur tot films en strips.

– Marijke Meijer Drees (1954), *benoemd tot 1 februari 2021, niet herbenoembaar*.

Is hoofddocent en senior onderzoeker bij de opleiding Nederlandse taal en cultuur aan de Rijksuniversiteit Groningen en directeur van het Dutch Studies Program voor internationale studenten. Ze publiceert artikelen en boeken over vroegmoderne beeldvorming, burgerschap, satire en rampverwerking. Meijer Drees is sinds 2018 lid van het landelijke vakdidactische Meesterschapsteam voor het schoolvak Nederlands. Tot 2019 was ze hoofdredacteur van *Internationale Neerlandistiek* (Amsterdam University Press).

– Janita Monna (1971) *benoemd tot 2020, herbenoembaar*.

Werkt als journalist en recensent en schrijft wekelijks over poëzie voor *Trouw*. Ze woonde lange tijd op Bonaire waar ze als correspondent werkzaam was voor onder meer Caribisch Netwerk. Ook werkte ze als redacteur voor verscheidene literaire festivals, waaronder het Poetry International Festival. Daar initieerde ze mede de jaarlijkse Gedichtendag. Monna studeerde Nederlandse taal- en letterkunde in Amsterdam.

– Gijs Müller (1971), *benoemd tot 1 januari 2020, herbenoembaar*.

Is hoofddocent op de afdeling Beeld en Taal van de Gerrit Rietveld Academie. Daarnaast is hij adviseur bij o.a. de Rijksbouwmeester en de kunstredactie van de *Volkskrant*. Hij studeerde aan de toenmalige A.K.I. in Enschede en het Sandberg Instituut.

– Jelle Noorman (1964), *benoemd tot 1 augustus 2021, niet herbenoembaar*.

Is literair vertaler en auteur. Na zijn studie Franse taal- en letterkunde aan de Universiteit van Amsterdam heeft hij zich toegelegd op het vertalen van fictie en non-fictie uit het Frans, Engels, Spaans en Portugees. Ook schreef hij twee essayistische werken over de Franse cultuur: *De haan op de mesthoop* en *Mijn Frankrijk*. In 2014 verscheen zijn eerste roman *Geen tijd voor Proust*.

– Rachid Novaire (1979), *benoemd tot 1 januari 2021, herbenoembaar*.

Is auteur van proza en theater. In 2015 verscheen zijn vijfde roman *Zeg maar dat we niet thuis zijn*. Daarvoor publiceerde hij onder meer de roman *Afkomst* (2008), *Het lied van de rog* (2007) en *Maisroest* (2003). In 1999 debuteerde hij met de verhalenbundel *Reigers in Cairo*. Novaire werd tweemaal genomineerd voor de Libris Literatuur Prijs.

– Lidewijde Paris (1962), *benoemd tot 1 januari 2020, herbenoembaar*.

Is oprichter en ambassadeur van De Lees!ambassade, die het literaire lezen op een toegankelijke en onderhoudende manier promoot. Haar boeken *Hoe lees ik?*, *Hoe lees ik korte verhalen?*, de scheurkalenders *365 dingen die je als boekenlezer moet weten* en *365 romans die je als boekenlezer gelezen wilt hebben* en haar series *Hoe lees ik een film?* in Amsterdam en Den Haag hebben hetzelfde doel. Ze reist door het land met lees!workshops, geeft les of interviewt schrijvers. Ze is een van de recensenten van MAX Nieuwsweekend.

– Staša Pavlović (1987), *benoemd tot 1 januari 2021, herbenoembaar*.

Is literair vertaler. Ze vertaalde werk van Wiesław Myśliwski, Justyna Bargielska en Joanna Bator uit het Pools in het Nederlands; ook verzorgde ze vertalingen in het Sloveens uit het Bosnisch-Servisch-Kroatisch, onder meer van Dubravka Ugrešić, Srećko Horvat en David Albahari, en uit het Nederlands van onder anderen Stefan Hertmans en Toon Tellegen. Daarnaast werkt ze als zelfstandig redacteur, adviseur en proeflezer voor diverse uitgevers en instellingen en schrijft ze over taal, literatuur en cultuur. Eerder was ze curator en organisator van culturele manifestaties en festivals in Slovenië en werkte ze als redacteur bij de Sloveense uitgeverij Beletrina.

– Berend Schans (1967), *benoemd tot 1 februari 2021, niet herbenoembaar*.

Is directeur van de Vereniging Nederlandse Poppodia en -Festivals (VNPF). Daarnaast is hij voorzitter van de Stichting Weet Waar Je Koopt en bekleedt hij bestuurszetels bij de Federatie Cultuur (penningmeester), de Stichting Popcoalitie (secretaris), de Stichting Kwaliteit Evenementen Nederland en is hij adviseur bij de Werkgeversvereniging Nederlandse Poppodia en -Festivals. Eerder was Schans senior

beleidsmedewerker bij de Vereniging Schouwburg en Concertgebouwdirecties en hoofd publiciteit en marketing bij de Melkweg in Amsterdam.

– Elly Schippers (1945), *benoemd tot 1 januari 2020, herbenoembaar*.

Is literair vertaler Duits-Nederlands. Ze vertaalde werk van o.a. Elias Canetti, Jenny Erpenbeck, Charles Lewinsky, Joseph Roth en Arthur Schnitzler. Daarnaast is ze docent aan de Vertalersvakschool in Amsterdam en begeleidt ze beginnende literair vertalers. Ze studeerde Duitse taal- en letterkunde aan de Universiteit van Amsterdam en legde zich al vroeg toe op het vertalen van Duitse literatuur.

– Tammo Schuringa (1962), *benoemd tot 1 januari 2020, herbenoembaar*.

Is docent bij de afdeling illustratie bij ArtEZ Zwolle en ook bij de vooropleiding van de Rietveld Academie. Sinds de oprichting van de Illustratie Biënnale in 2010 is hij nauw betrokken bij de programmering van dit evenement. Schuringa illustreert voor diverse kranten en tijdschriften, in 2005 won hij de Dutch Design Prize Illustration.

– Doeke Sijens (1955), *benoemd tot 1 juli 2020, niet herbenoembaar*.

Is schrijver en bibliothecaris. Hij recenseert Friese literatuur voor de *Leeuwarder Courant*. Sijens publiceerde in het Fries de verhalenbundel *Nei it lân fan palmerûzjen*, de essaybundel *Douwe Kalma yn piama* en de biografie *Sa'n tûzen blauwe skriften* en in het Nederlands de roman *Blauw*, de verhalenbundel *Friese Jongens* en biografische essays over kunstenaars als Alida Pott, Jaap Min, Boele Bregman, Gerrit Benner en Wobbe Alkema.

– Monica Soeting (1955), *benoemd tot 1 februari 2021, niet herbenoembaar*.

Is hoofdredacteur van het *European Journal of Life Writing*, medeoprichter en -bestuurder van het Nederlands Dagboekarchief en werkt aan een biografie van koningin Emma. Ze maakte deel uit van de redacties van *De Parelduiker* en *De Gids* en was hoofdredacteur van de tijdschriften *Surplus* en *Biografie Bulletin*. Ze promoveerde in 2017 op een biografie van Cissy van Marxveldt. Samen met Dik van der Meulen publiceerde ze in 2010 *Hoe schrijf ik een biografie*. Als recensente was ze voorheen verbonden aan de *Volkscrant* en *Vrij Nederland*; momenteel schrijft ze voor *Trouw*. Ze studeerde filosofie in Tübingen en Amsterdam.

– Kila van der Starre (1988), *benoemd tot 1 januari 2021, herbenoembaar*.

Is literatuurwetenschapper, gespecialiseerd in hedendaagse poëzie. Aan de Universiteit Utrecht rondt zij een proefschrift af over 'poëzie buiten het boek'. Haar focus ligt op poëzie in de openbare ruimte, in rouwadvertenties, op Instagram, op gebruiksvoorwerpen, op de radio, op het lichaam (poëzietatoeages) en op het podium. Samen met Babette Zijlstra gaf zij

in 2018 het poëzie-doe-boek *woorden temmen. 24 uur in het licht* van Kila&Babsie uit. In 2017 lanceerde ze de crowdsourcingwebsite *Straatpoëzie.nl* en publiceerde ze het onderzoeksrapport *Poëzie in Nederland*. Ze was medesamensteller van het boek *Dichters van het nieuwe millennium* (2016) en jurylid van de C. Buddingh'-Prijz (2019).

– Thomas Verbogt (1952), *benoemd tot 1 februari 2021, niet herbenoembaar*.

Schrijft romans, korte verhalen en toneelstukken. In 2017 verscheen zijn roman *Hoe alles moest beginnen* en in 2019 de verhalenbundel *Olifant van zeep*. Ook is hij dagelijks columnist van *De Gelderlander*, de krant van zijn geboortestreek. Zijn roman *Als de winter voorbij is* (2015) stond op de shortlist van de Libris Literatuur Prijs en de longlist van de ECI Literatuurprijs. Hij debuteerde in 1981 met de verhalenbundel *De feestavond*.

– Sabine Verhulst (1956), *benoemd tot 1 januari 2020, herbenoembaar*.

Is erehoogleraar Italiaanse literatuur en cultuurkunde van Italië aan de Universiteit Gent en lid van de KVAB. Haar onderzoek ligt op het gebied van de relaties tussen de Vijftigers en het naoorlogse Italië en op dat van literatuur en ecologie (ecopoëtica). Ze publiceerde over de literatuur van de middeleeuwen, de renaissance en de barok; over de ideeëngeschiedenis in Frankrijk en Italië, het Italië van de Grand Tour; over Dante en Leopardi. Haar recentste boek belicht het werk van Vitaliano Brancati (2016). Eerder was ze verbonden aan de Université Libre de Bruxelles (1990-2002).

– Jiske Walstra (1969), *benoemd tot 1 januari 2020, herbenoembaar*.

Werkt sinds 1995 voor diverse omroepen en televisieprogramma's als producer, productie leider en nu als facilitair manager productiezaken bij BNNVARA. In de periode 2011-2014 heeft zij diverse festivals georganiseerd. Ze studeerde dramaturgie aan de Universiteit Utrecht.

– Marjoleine Wolf (1970), *benoemd tot 1 januari 2020, herbenoembaar*.

Werkt sinds 2015 als senior boekverkoper bij De Amsterdamse Boekhandel. Ze adviseert onder andere de CPNB op het gebied van kinderboeken, organiseert auteursbezoeken en richt schoolbibliotheken in. Sinds 2018 schrijft ze een column in *Boekblad Magazine*. Van 1999 tot en met 2014 was ze mede-eigenaar van kinderboekwinkel Helden & Boeven in Amsterdam. Als researcher heeft ze meegewerkt aan de ontwikkeling van een aantal (literaire) documentaires. Van 2005 tot 2008 was ze lid van de Griffeljury.

– Kenneth van Zijl, *benoemd tot 1 januari 2021, herbenoembaar*.

Is journalist en programmamaker. Momenteel werkt hij onder meer aan enkele documentaires. De afgelopen

twintig jaar heeft Van Zijl honderden interviews met schrijvers gemaakt en vele schrijversportretten, met nationale en internationale auteurs. Hij presenteerde het radioprogramma *Knetterende Letteren* dat later als televisieprogramma op NPO Cultura werd voortgezet, en de maandelijkse talkshow *Letteren &cetera*.

– Floortje Zwigman (1974), *benoemd tot 1 januari 2020, herbenoembaar*.

Is auteur van romans voor jongvolwassenen. Haar werk werd bekroond met de Gouden Uil Jeugdliteratuurprijs, de Zilveren Zoen en de Zeeuwse Boekenprijs. Daarnaast schrijft ze non-fictieteksten over onderwerpen als natuur en mythologie en werkt ze voor verschillende educatieve uitgeverijen. Ze recenseerde kinder- en jeugdliteratuur voor NBD Biblion en werkte mee aan lesmethodes voor het taal- en wereldoriëntatieonderwijs bij o.a. Malmberg, Zwijsen en Jeelo. Ook jureerde ze voor de Zeeuwse Boekenprijs.

Leden voor de Raad van advies worden op voordracht van de selectiecommissie door het bestuur benoemd voor een periode van twee jaar. De benoeming kan maximaal één keer worden verlengd. In de loop van 2019 traden Arie Altena, Jan-Willem Anker, Brigitte Coopmans, Paulien Dresscher, Ilke Froyen, Mireille Geus, Niels 't Hooft, Harminke Mendorp, Tanja Mlaker, Kaweh Modiri, Jephtha Peijs, Chantal Samson, Marloes Schrijvers en Floor van Spaendonck af; op 1 januari 2020 eindigt de termijn van Joost Krijnen. In 2019 traden zeven nieuwe leden toe: Linda Ackermans, Ted van Lieshout, Canan Marsaligil, Rachid Novaire, Staša Pavlović, Kila van der Starre en Kenneth van Zijl. Per 1 januari 2020 zijn elf nieuwe leden aangesteld.

Uit de Raad van advies worden per regeling adviescommissies gevormd voor de beoordeling van specifieke aanvragen. Op de volgende pagina's vindt u per regeling de samenstelling van de betreffende adviescommissie en vervolgens per regeling (waar relevant) de externe lezers.

Samenstelling adviescommissies per regeling of programma

Biografieregeling

Hein Aalders (toegevoegd adviseur), Marijke Meijer Drees, Monica Soeting en Doeke Sijens
secretariaat: Greetje Heemskerk (technisch voorzitter), Jan Kamp en Raoul Markaban

Digitale literaire projecten

Arie Altena, Paulien Dresscher, Niels 't Hooft, Kaweh Modiri, Jephtha Peijs, Chantal Samson en Floor van Spaendonck
secretariaat: Suzanne Meeuwissen (technisch voorzitter), Xenia van Diest en Raoul Markaban

Geïllustreerde kinder- en jeugdboeken

eerste en tweede ronde: Mireille Geus (tekst), Marloes Schrijvers (tekst), Tammo Schuringa (beeld) en Marjoleine Wolf (tekst)
derde en vierde ronde: Linda Ackermans (tekst), Ted van Lieshout (beeld en tekst), Tammo Schuringa (beeld) en Marjoleine Wolf (tekst)
secretariaat: Marlies Hoff (technisch voorzitter) en Agnes Vogt

Incidentele literaire projecten en manifestaties

eerste ronde: Ilke Froyen, Jiske Walstra, Juan Khalaf en Berend Schans
secretariaat: Pieter Jan van der Veen (technisch voorzitter) en Raoul Markaban
tweede ronde: Canan Marsaligil, Gijs Müller, Kila van der Starre en Jiske Walstra
secretariaat: Pieter Jan van der Veen (technisch voorzitter) en Xenia van Diest

Literair grensverkeer

Bas Kwakman en Barbara Wyckmans (Literatuur Vlaanderen), Juan Khalaf, Lidewijde Paris en Berend Schans (voorzitter) (Nederlands Letterenfonds)
secretariaat: Matthias Dillen en Lore Piers (Literatuur Vlaanderen), Pieter Jan van der Veen en Xenia van Diest (Nederlands Letterenfonds)

Literaire tijdschriften

Arie Altena, Maarten van der Graaff (toegevoegd adviseur), Monica Soeting en Kenneth van Zijl
secretariaat: Suzanne Meeuwissen (technisch voorzitter) en Raoul Markaban

Literaire uitgaven

secretariaat: Jan Kamp

Projectsubsidies voor literaire vertalingen

eerste ronde: Brigitte Coopmans (voorzitter), Joost Krijnen, Jelle Noorman, Staša Pavlović, Elly Schippers en Sabine Verhulst
secretariaat: Fleur van Koppen (Frans, Italiaans, Slavische en overige talen), Petra Schoenmaker (Duits, Spaans en Scandinavische talen), Anne Swarttouw (Engels) en Raoul Markaban

tweede ronde: Brigitte Coopmans (voorzitter), Joost Krijnen, Staša Pavlović, Elly Schippers en Sabine Verhulst
secretariaat: Petra Schoenmaker (Duits, Spaans en Scandinavische talen), Anne Swarttouw (Engels) en Lisa Thunnissen (Frans, Italiaans, Slavische en overige talen)
derde ronde: Joost Krijnen (voorzitter), Jelle Noorman, Staša Pavlović, Elly Schippers en Sabine Verhulst
secretariaat: Fleur van Koppen, Petra Schoenmaker, Anne Swarttouw (verdeling taalgebieden als in eerste ronde) en Raoul Markaban

Projectsubsidies voor publicaties

adviescommissie 'starters': Arie Altena, Thomas Heerma van Voss, Dirk Leyman, Janita Monna, Doeke Sijens (voorzitter), Monica Soeting, Kenneth van Zijl en Floortje Zwigtman
secretariaat: Raoul Markaban en Greetje Heemskerk
adviescommissie 'oeuvrebouwers': Thomas Heerma van Voss, Dirk Leyman, Janita Monna, Rashid No-vaire, Doeke Sijens (voorzitter), Monica Soeting, Thomas Verbogt, Kenneth van Zijl en Floortje Zwigtman
secretariaat: Jacques Huiskes, Jan Kamp en Raoul Markaban
adviescommissie 'ervaren schrijvers': Annelies Fontijne (toegevoegd adviseur), Thomas Heerma van Voss, Dirk Leyman, Janita Monna, Doeke Sijens (voorzitter) en Thomas Verbogt
secretariaat: Jacques Huiskes, Jan Kamp en Raoul Markaban

Reiskosten buitenland

secretariaat: Raoul Markaban en Maaïke Pereboom (studiereizen) en Akane Luiken (promotiereizen)

Schwob-regeling

Steven Van Ammel, Jelle Noorman en Lidewijde Paris
secretariaat: Alexandra Koch (technisch voorzitter), Jan Kamp (eerste ronde) en Xenia van Diest (tweede ronde)

Slow Writing Lab

selectie: Kim van Kaam (Wintertuin/Nieuwe Oost), Marije Koens (Poetry Circle Nowhere), Mohamed Mahdi (El Hizja), Gijs Müller (Gerrit Rietveld Academie, Beeld en Taal), Frank Tazelaar (ArtEZ, Creative Writing) en Mathijs Verboom (HKU, Writing for Performance)
externe begeleider: Michiel Koelink (ArtechLab, Amsterdams Hogeschool voor de Kunsten, Academie Minerva Groningen)
secretariaat: Lucette Châtelain en Pieter Jan van der Veen

Verblijfsbeurzen residenties: Spui, NIAS en Vluchtstad (Amsterdam) en Ledig House, Banff en Van Doesburghuis (buitenland)

secretariaat: Maaïke Pereboom, Martine Bibo, Greetje Heemskerk, Fleur van Koppen en Raoul Markaban

Wanderlust, talentontwikkeling in internationale context

Arie Altena en Thomas Heerma van Voss; Hicham Khalidi en Erik Lindner (Jan van Eyck Academie), Maaïke Gouwenberg (Deltaworkers)
secretariaat: Pieter Jan van der Veen, Raoul Markaban en Maaïke Pereboom (residenties)

Werkbijdrage theatertekst

Mischa Andriessen, Gita Hacham, Şaban Ol, Rob Schouten, Anna Maria Versloot en Elma Drayer (voorzitter)

secretariaat: Peter Hendriks, Jenny Mijnhijmer en Senne Vercouteren (Fonds Podiumkunsten) en Jacques Huiskes (Nederlands Letterenfonds)

Externe lezers (per regeling)

* nieuwe adviseur

Biografieregeling

Totaal 14 adviseurs van wie 12 nieuw

Mischa Andriessen*, Thomas van der Bergh*, Joke Corporaal*, Marco Entrop*, Sjoerd van Faassen, Koen Hilberdink*, Klaas van der Hoek*, Sara Kee*, Marita Mathijssen*, Barber van de Pol*, Rob Schouten, Gé Vaartjes*, Menno Voskuil* en Joost de Vries*

Incidentele literaire projecten en manifestaties

Totaal 5 externe adviseurs van wie 2 nieuw

Diede Al*, Michele Hutchison, John Kanon, Tanja Mlaker, Marlies Rijnveld*

Literaire uitgaven

Totaal 8 adviseurs van wie 1 nieuw

Hein Aalders, Harry Bekkering, Maarten Dessing, Sjoerd van Faassen, Lia van Gemert*, Alpita de Jong, Rieuwert Krol, Rob Schouten

Projectsubsidies voor publicaties

Totaal 118 externe lezers van wie 27 nieuw

Proza: Jan van Aken, Sarah Beeks*, Persis Bekkering, Roel Bentz van den Berg, Thomas van den Bergh, Lars Bernaerts, Willem Bongers-Dek, Jos Borré, Elke Brems, Joke Corporaal, Maarten Dessing, Warda El-Kaddouri*, Gerard van Emmerik, Yolanda Entius, Paul Gellings*, Elke Geurts, Sofie Gielis, Sanneke van Hassel, Monique de Heer*, Roman Helinski, Bo van Houwelingen, Kris Humbeeck*, Tom van Imschoot, Marijn van der Jagt, Lotte Jensen, Yves van Kempen, Sebastiaan Kort, Maartje Kroonen*, Marijke Meijer Drees, Jan van Mersbergen, Dries Muus, Evelien van Nieuwenhoven*, Pamela Pattynama, Miriam Pijters*, Matthijs Ponte, Wanda Reisel, Floor van Renssen, Bennie Roeters, Tom Rummens*, Jann Ruyters, Rob Schouten, Pauline Slot*, Sofie De Smyter, Kees Snoek, Judith Stoelinga-Janssen, Daan Stoffelsen, Geert Swaenepoel, Florence Tonk*, Manon Uphoff, Lodewijk Verduin*, Joost Vormeer, Wytske Versteeg, Edith Vroon, Gerwin van der Werf, Nell Westerlaken, Nienke Willemssen*, Lodewijk van Zonneveld

Non-fictie: Manu van der Aa, Hein Aalders, Mischa Andriessen, Sander Bax, Jutta Chorus, Hans Cottyn, Maarten Dessing, Marco Entrop, Sjoerd van Faassen, Kester Freriks, Rob Hartmans, Frank Helleman, Koen Hilberdink, Leen Huet, Lotte Jensen, Atte Jongstra, Lieve Joris*, Sara Kee, Bernke Klein Zandvoort*, Marita Mathijssen, Marijke Meijer Drees, Arjen van Meijgaard, Dik van der Meulen, Dries Muus, Barber van de Pol, Miriam Rasch, Rob Schouten, Monica Soeting, Lieselot De Taeye, Carolijn Visser, Joost de Vries, Geertjan de Vugt*, Nell Westerlaken, Lodewijk van Zonneveld

Poëzie: Mischa Andriessen (oud advies), Maria Barnas, Gerda Blees*, Elke Brems, Charlotte Van den Broeck*, Maarten Buser*, Gillis Dorleijn, Lies Van Gasse*, Dirk De Geest, Hélène Gelens, Paul Gellings*, Eva Gerlach, Elma van Haren, Erwin Jans*, Bernke Klein Zandvoort*, Peter van Lier*, Jan Pollet, Rob Schouten, Bart Van der Straeten, Han van der Vegt, Geertjan de Vugt*

Kinder- en jeugdliteratuur: Linda Ackermans*, Joukje Akveld, Toin Duijx, Christophe Van Eecke, Nicole Harmsen, Jos van Hest*, Harm de Jonge, Marco Kunst*, Joke van Leeuwen, Mirjam Noorduijn, Sanne Parlevliet, Jürgen Peeters, Miriam Piters, Herman Verschuren, Henk van Viegen*

Drama: Paulien Geerlings*, Dennis Meyer*, Wanda Reisel

Fries: Joke Corporaal, Rieuwert Krol, Hylke Tromp

Projectsubsidies voor literaire vertalingen

Totaal 98 adviseurs van wie 5 nieuw

Arabisch: Kees Nijland, Djûke Poppinga, Hafid Bouazza, Jan Jaap de Ruiter

Chinees: Daan Bronkhorst

Deens: Anders Bay, Annelies van Hees, Suze van der Poll

Duits: Henri Bloemen, Anneke Brassinga, Sander Brouwer, Gerrit Bussink, Hans Ester, Iannis Goerlandt, Henk Harbers, Iwona Maczka, Piet Meeuse, Ingrid Paulis, Jerker Spits, Jaap van Vredendaal

Engels: Peter Bergsma, Sara Van den Bossche, Hassnae Bouazza, Astrid Bracke, Anneke Brassinga, Peter Claessens, Sjaak Commandeur, Harm Damsma, Aleid van Eekelen-Benders, Jan Fastenau, Aleid Fokkema, Iannis Goerlandt, Lissette Graswinckel, Daphne de Heer, Toef Jaeger, Jenny de Jonge, Annelies Jorna, Andrea Kluitmann, Rob Kuitenbrouwer, Barbara de Lange, Paul van der Lecq, Frank Lekens*, Nan Lenders*, Peter Liebrechts, Menno Liefers, Berthold van Maris, Maydo van Marwijk Kooy, Piet Meeuse, Janneke van der Meulen, Niek Miedema, Barber van de Pol, Maria Postema, Guido Snel, Huub Stegeman*, Tjadine Stheeman, Tom Toremans, Rob van der Veer, Han van der Vegt, Rien Verhoef, Corrie Vink, Peter de Voogd, Bart Voorzanger*, Frans van der Wiel

Estisch: Aire Wilbrink

Fins: Sanna van Leeuwen

Frans: Maarten van Buuren, Rokus Hofstede, Jeanne Holierhoek, Sjef Houppermans, Katrien Lievois, Piet Meeuse, Rebecca van Raamsdonk, Henriette Ritter, Marc Smeets, Geert de Weyer

Hebreeuws: Wouter van Bekkum, Uzi Hagaï

Italiaans: Yond Boeke, Philiep Bossier, Alpita de Jong, Liesje Schreuders, Reinier Speelman

Japans: Ivo Smits, Jos Vos

Litouws: Liutauras Kazakevicius, Eric Metz

Middelnederlands: Frank Brandsma, Karina van Dalen-Oskam*

Noors: Suze van der Poll

Pools: Eric Metz

Portugees: Britt Dams, Fernando Venâncio

Russisch: Otto Boele, Arthur Langeveld, Eric Metz, Jenny Stelleman, Nina Targan Mouravi

Spaans: Marike Brijder, Brigitte Coopmans, Hub Hermans, Jacqueline Hulst, Stella Linn, Berthold van Maris

Tsjechisch: Eva Drion, Richard Ernest, Eric Metz

Zweeds: Petra Broomans, Annelies van Hees, Maydo van Marwijk Kooy, Suze van der Poll

Schwob-regeling

Totaal 8 adviseurs van wie 3 nieuw

Maarten van Buuren*, Jo Govaerts*, Peter van Groenewold, Toef Jaeger, Dorin Perie, Elly Schippers, Jenny Stelleman*, Peter de Voogd

Talentontwikkeling intercultureel

Floor van Spaendonck, Ricardo Burgzorg, Nazila Ahmedie

Bijlage 3

Subsidies

	aantal aanvragen*	aantal afwijzingen	ingetrokken	aantal toekenningen*	aantal bezwaren**	besteed budget €*
Biografierегeling	18	12	0	6	1	200.000
Projectsubsidies publicaties voor schrijvers van literair werk	192	58	2	132	13	2.678.000
Ontwikkelbeurzen	58	0	1	57	0	119.804
Werkbijdrage theatertekst (i.s.m. Fonds Podiumkunsten)	0	0	0	0	0	43.375
Talentontwikkeling (o.a. Slow Writing Lab en Wanderlust)	35	8	0	27	0	438.763
Subsidies deskundigheidsbevordering literair vertalers	1	0	0	1	0	27.300
The Chronicles	1	0	0	1	0	6.000
Projectsubsidies voor literaire vertalingen	254	38	4	212	12	1.550.840
Eregelden	12	0	0	12	0	90.000
Literaire tijdschriften	14	0	0	14	0	256.000
Reiskosten buitenland (studiereizen) en verblijfsbeurzen NIAS / Banff / Ledig House	49	12	1	36	0	88.808
Reiskosten buitenland (promotiereizen)	85	1	1	83	0	49.470
Reiskosten buitenland (Promotie Engelse taalgebied)	14	0	0	14	0	12.888
Writer in Residence Spui Amsterdam	7	0	0	7	0	8.750
Vertalershuis Amsterdam	56	0	0	56	0	60.532
Geïllustreerde kinder- en jeugdliteratuur	20	14	1	5	0	18.096
Schwob-regeling (vertalingen)	16	1	1	14	0	59.073
Literaire uitgaven (oorspronkelijk)	16	2	1	13	0	86.403
Digitale literaire projecten	15	3	5	7	0	122.822
Literaire festivals (indexatie vierjarige subsidies)	0	0	0	0	0	86.860
Literaire festivals meerjarige subsidies (2e tranche Talentontwikkeling)	15	0	0	15	0	862.500
Literaire manifestaties en activiteiten (inclusief indexatie tweejarige subsidies)	52	23	0	29	0	428.588
Vertaalsubsidies buitenland / Translation grants	314	8	5	301	0	938.401
Aanvullend honorarium voor literair vertalers uit het Nederlands	6	0	0	6	0	10.713
Productiekosten subsidies Egypte/Mexico	0	0	0	0	0	2.800
Stimuleren nieuwe genres (Spoken voor de klas)	1	0	0	1	0	2.000
Algemeen reglement	9	1	0	8	1	110.400
Totaal	1.260	181	22	1.057	27	8.359.186

* afgehandeld in 2019, inclusief afgehandelde aanhoudingen uit 2018

** afgehandeld in 2019, inclusief afgehandelde bezwaren uit 2018. Er werd uitspraak gedaan in 1 beroepsschrift (ongegrond) en er werd 1 klacht ingediend (nog in behandeling).

Prijzen

	Aantal	besteed budget €	vastgesteld in 2019 €
Nederlands Letterenfonds Vertaalprijs 2019 voor de vertaler als cultureel bemiddelaar: Aai Prins	1	15.000	15.000
Europese Literatuurprijs: Wil Hansen en Arno Geiger	2	15.000	15.000

Aanvragen voor een subsidie dienen altijd voorafgaand aan het project te worden voorgelegd. Aanvragen kunnen ofwel worden ingediend door natuurlijke personen (individuele schrijvers en vertalers) ofwel door rechtspersonen, zoals in Nederland gevestigde reguliere literaire uitgeverijen met een (inter)nationaal distributienetwerk en aansluiting bij de erkende boekhandel. Organisaties die zich uitsluitend bezighouden met wetenschap of onderwijs kunnen geen subsidie aanvragen. Conform de Gedragscode Cultuurfondsen zijn hieronder de gehonoreerde aanvragen en de afgewezen aanvragen van rechtspersonen vermeld. Subsidies zijn in principe brutobedragen waarover nog belasting moet worden betaald.

Biografieregeling

De biografieregeling stimuleert de totstandkoming van biografieën met als onderwerp één of meer hoofdpersonen die toonaangevend dan wel van groot belang zijn (geweest) voor de letterkunde of cultuurgeschiedenis van Nederland. Biografen kunnen binnen deze regeling subsidie aanvragen om (archief) onderzoek te kunnen doen en voor het schrijven van de biografie. Bij de beoordeling van de aanvragen wordt voorrang gegeven aan biografieën over personen met een groot letterkundig belang. Een maximale beurs bedraagt € 40.000.

De volgende aanvragen uit 2019 zijn gehonoreerd:
Michèl de Jong voor een biografie van **Heinz Hermann Polzer/Drs. P.**, Joh. Enschedé Amsterdam, € 20.000

Arjen Fortuin voor een biografie van **Gerrit Kouwenaar**, Querido, € 40.000

Mariëlle Hageman voor een biografie van **Margaretha Jacoba de Neufville**, Van Oorscot, € 30.000

Rick Honings voor een biografie van **Nicolaas Beets**, Prometheus, € 40.000

Annet Mooij voor een biografie van **Ischa en Jaap Meijer**, Prometheus, € 30.000

Daan Rutten voor een biografie van **Jan Romein**, Querido, € 40.000

Projectsubsidies publicaties voor schrijvers van literair werk

* eerste toekenning

Projectsubsidies voor publicaties worden door het Nederlands Letterenfonds toegekend als investering in de totstandkoming van literair Nederlands- en Friestalig werk dat bij een reguliere uitgever in een redelijke oplage wordt uitgegeven en dat in de reguliere boekhandel verkrijgbaar is. Het kan daarbij gaan om werk in alle literaire genres: romans, verhalen, literaire non-fictie, poëzie en kinder- en jeugdboeken.

Binnen de regeling worden drie groepen auteurs onderscheiden met elk een eigen aanvraagmoment: de groep recent gedebuteerde schrijvers alsmede de schrijvers die inmiddels twee literaire titels hebben gepubliceerd, de starters; de groep schrijvers die al minimaal drie literaire titels hebben gepubliceerd en nog geen vijf projectsubsidies c.q. werkbeurzen hebben ontvangen, de oevrebouwers, en tot slot de schrijvers die al minimaal vijf projectsubsidies c.q. werkbeurzen hebben ontvangen, de ervaren schrijvers.

In totaal zijn 130 aanvragen gehonoreerd; 13 schrijvers die voor het eerst een aanvraag indienden zagen deze gehonoreerd*, onder wie acht debutanten.

In de '**startersgroep**' konden 50 aanvragen (2018: 45) in behandeling worden genomen en 22 (2018: 20) gehonoreerd. Aan acht debutanten zijn subsidies verstrekt van € 10.400; de subsidiebreedte voor de aanvragers voor een derde boek loopt van € 10.400 tot € 31.200.

Debutanten:

Daan Borrel* voor een non-fictieboek, De Bezige Bij, € 10.400

Mirthe van Doornik* voor een roman, Prometheus, € 10.400 (en ontwikkelbeurs voor scholing, € 656)

Dore van Duivenbode* voor een non-fictieboek, De Geus, € 10.400 (en ontwikkelbeurs voor scholing en reizen, € 2.490)

Liesbeth Goedbloed* voor een roman, Mozaïek, € 10.400 (en ontwikkelbeurs voor scholing, € 2.481)

Mariken Heitman* voor een roman, Atlas Contact, € 10.400 (en ontwikkelbeurs voor scholing en residentie, € 1.885)

Julien Ignacio* voor een roman, Van Oorscot, € 10.400 (en ontwikkelbeurs voor residentie, € 2.500)

Roberta Petzoldt* voor een dichtbundel, Van Oorscot, € 10.400

Gregor Verwijmeren* voor een roman, Van Oorscot, € 10.400 (en ontwikkelbeurs voor residentie, € 2.500)

Voor het schrijven van een derde boek:

Karolien Berkvens voor een roman, Lebowski, € 10.400

Mano Bouzamour voor een roman, Prometheus, € 10.400 (en ontwikkelbeurs voor reizen, € 2.500)

Stefan van Dierendonck voor een roman, Thomas Rap, € 10.400

Gamal Fouad voor een roman, Querido, € 10.400 (en ontwikkelbeurs voor scholing, € 1.186)

Fieke Gosselaar voor een roman, Ambo|Anthos, € 10.400 (en ontwikkelbeurs voor scholing, € 1.885)

Jonathan Griffioen voor een dichtbundel, Lebowski, € 20.800, en een roman, Lebowski, € 10.400 (en ontwikkelbeurs voor scholing, € 2.500)

Guido van Hengel* voor een non-fictieboek, Van Oorschot, € 15.600

Mirjam van Hengel voor een non-fictieboek, De Bezige Bij, € 31.200 (en ontwikkelbeurs voor onderzoek en reizen, € 2.350)

J.Z. Herrenberg* voor een roman, Wereldbibliotheek, € 10.400

Frank Keizer voor een dichtbundel, Polis, € 10.400 (en ontwikkelbeurs voor scholing, € 1.340)

Adwin de Kluyver voor een non-fictieboek, Het Spectrum, € 15.600 (en ontwikkelbeurs voor coaching/begeleiding, € 2.500)

Kathy Mathys voor een roman, Polis, € 15.600

Anton Stolwijk* voor een non-fictieboek, De Geus, € 10.400

Voor de oeuvrebouwers loopt de subsidiebandbreedte van € 10.400 tot € 52.000. In totaal konden 62 aanvragen van 61 auteurs worden gehonoreerd.

Mischa Andriessen voor een dichtbundel, De Bezige Bij, € 41.600 (en ontwikkelbeurs voor coaching/begeleiding, € 2.500)

Frouke Arns voor een roman, De Arbeiderspers, € 10.400 (en ontwikkelbeurs voor onderzoek en reizen, € 1.941)

Reggie Baay voor een roman, Atlas Contact, € 15.600

Maria Barnas voor een dichtbundel, Van Oorschot, € 41.600 (en ontwikkelbeurs voor scholing, € 2.500)

Martijn Benders voor een dichtbundel, De Kaneelfabriek, € 15.600 (en ontwikkelbeurs voor scholing, € 2.500)

Mohammed Benzakour voor een roman, Ambo|Anthos, € 10.400

Gerda Blees voor een dichtbundel, Podium, € 15.600 (en ontwikkelbeurs voor scholing, € 2.500)

Basje Boer voor een non-fictieboek, Nijgh & Van Ditmar, € 10.400

Pauline de Bok voor een non-fictieboek, Atlas Contact, € 15.600

Ivo Bonthuis voor een roman, Nieuw Amsterdam, € 15.600

Désanne van Brederode voor een roman, Querido, € 15.600

Anne Eekhout voor een roman, Lebowski, € 15.600 (en ontwikkelbeurs voor scholing, € 2.500)

Yolanda Entius voor een roman, Van Oorschot, € 36.400

Wilma Geldof voor een jeugdroman, Luitingh-Sijthoff, € 20.800 (en ontwikkelbeurs voor coaching/begeleiding, € 2.500)

Hélène Gelèns voor een roman, Cossee, € 10.400 (en ontwikkelbeurs voor scholing, € 1.863)

Laura van der Haar voor een roman, Podium, € 20.800 (en ontwikkelbeurs voor reizen, € 850)

Hanneke Hendrix voor een roman, Das Mag, € 15.600 (en ontwikkelbeurs voor scholing en onderzoek, € 2.500)

Ingmar Heytze voor een dichtbundel, Podium, € 31.200

Bregje Hofstede voor een roman, Das Mag, € 26.000 (en ontwikkelbeurs voor coaching/begeleiding, € 2.500)

Marie Kessels voor een roman, De Bezige Bij, € 52.000

Bertram Koeleman voor een roman, Atlas Contact, € 20.800

Enne Koens voor een roman, Podium, € 15.600

Sander Kollaard voor een roman, Van Oorschot, € 26.000

Marije Langelaar voor een dichtbundel, De Arbeiderspers, € 31.200 (en ontwikkelbeurs voor ondernemerschap, € 2.500)

Peter Lenssen voor een roman, In de Knipscheer, € 10.400 (en ontwikkelbeurs voor reizen, € 2.500)

Martine Letterie voor een jeugdroman, Leopold, € 15.600 (en ontwikkelbeurs voor scholing, € 1.030)

Walter Lucius* voor een roman, Luitingh-Sijthoff, € 10.400 (en ontwikkelbeurs voor coaching/begeleiding, € 2.266)

Wayne McLennan voor een non-fictieboek, Atlas Contact, € 10.400

Peter Middendorp voor een roman, De Bezige Bij, € 31.200

Nicolien Mizze voor een roman, Nijgh & Van Ditmar, € 26.000

Thomas Möhlmann voor een roman, Prometheus, € 10.400 (en ontwikkelbeurs voor scholing en reizen, € 2.448)

Marloes Morshuis voor een jeugdroman, Lemniscaat, € 10.400

Roelof ten Napel voor een dichtbundel, Hollands Diep, € 20.800

Donald Niedekker voor een roman, Koppernik, € 20.800 (en ontwikkelbeurs voor scholing, € 2.490)

Erik Nieuwenhuis voor een roman, Brooklyn, € 10.400

Şaban Ol* voor een roman, Jurgen Maas, € 10.400

Erik van Os voor een jeugdroman, Rubinstein, € 10.400 (en ontwikkelbeurs voor scholing en reizen, € 2.500)

Luc Panhuysen voor een non-fictieboek, Atlas Contact, € 52.000 (en ontwikkelbeurs voor scholing, € 2.298)

Ester Naomi Perquin voor een roman, Van Oorschot, € 26.000

Anna van Praag voor een jeugdroman, Lemniscaat, € 15.600 (en ontwikkelbeurs voor coaching/begeleiding, € 2.000)

Ineke Riem voor een dichtbundel, De Arbeiderspers, € 20.800 (en ontwikkelbeurs voor scholing, € 1.297)

Sjeng Scheijen voor een biografie, Prometheus, € 41.600 (en ontwikkelbeurs voor scholing, € 2.474)
Elmer Schönberger voor een biografie, Prometheus, € 15.600
Jan Paul Schutten voor een jeugdroman, Gottmer, € 36.400
Kees Spiering voor een jeugdroman, Luitingh-Sijthoff, € 10.400
Naema Tahir voor een non-fictieboek, Prometheus, € 10.400
Babab Tarawally voor een non-fictieboek, Ten Have, € 10.400 (en ontwikkelbeurs voor coaching/begeleiding, € 2.250)
Michael Tedja voor een dichtbundel, IJzer, € 15.600 en een roman, IJzer, € 10.400 (en ontwikkelbeurs voor ondernemerschap, € 2.500)
Willem Thies voor een dichtbundel, Podium, € 15.600
Geart Tigchelaar voor een dichtbundel, Hissel, € 10.400 (en ontwikkelbeurs voor coaching/begeleiding, € 1.457)
Florence Tonk voor een dichtbundel, Nieuw Amsterdam, € 10.400 (en ontwikkelbeurs voor scholing, € 2.312)
Franca Treur voor een roman, Prometheus, € 20.800
Anton Valens voor een roman, Atlas Contact, € 36.400 (en ontwikkelbeurs voor reizen, € 1.900)
Jan Vantoortelboom voor een roman, Atlas Contact, € 20.800 (en ontwikkelbeurs voor scholing, € 2.498)
Rob Verschuren voor een roman, In de Knipscheer, € 10.400
Wyske Versteeg voor een roman, Querido, € 31.200
Marja Vuijsje voor een non-fictieboek, Atlas Contact, € 46.800 (en ontwikkelbeurs voor scholing, € 1.400)
Robert Vuijsje voor een roman, Lebowsky, € 10.400
Robbert Welagen voor een roman, Nijgh & Van Ditmar, € 26.000
Frank Westerman voor een non-fictieboek, Querido, € 41.600 (en ontwikkelbeurs voor scholing, € 2.490)
Aukelen Weverling voor een roman, Meulenhoff Boekerij, € 20.800 (en ontwikkelbeurs voor onderzoek, € 2.299)

Voor de ervaren schrijvers loopt de subsidieband-breedte van € 10.400 tot € 31.200. In totaal konden 48 aanvragen van 48 auteurs worden gehonoreerd.

Jan-Willem Anker voor een roman, De Arbeiderspers, € 15.600 (en ontwikkelbeurs voor scholing, € 1.173)
Jan Baeke voor een dichtbundel, De Bezige Bij, € 31.200
Erik Bindervoet voor een dichtbundel, De Harmonie, € 20.800
Marion Bloem voor een non-fictieboek, De Arbeiderspers, € 15.600
Anneke Brassinga voor een non-fictieboek, De Bezige Bij, € 31.200
Jeroen Brouwers voor een roman, Atlas Contact, € 26.000
Tsead Bruinja voor een dichtbundel, Afûk, € 15.600

Frans Budé voor een dichtbundel, Meulenhoff Boekerij, € 31.200
Hans Dekkers voor een dichtbundel, Wereldbibliotheek, € 15.600 (en ontwikkelbeurs voor scholing, € 1.084)
Peter Delpout voor een roman, Atlas Contact, € 31.200
Lida Dijkstra voor een jeugdroman, Luitingh-Sijthoff, € 20.800
Eva Gerlach voor een dichtbundel, De Arbeiderspers, € 31.200
Mireille Geus voor een jeugdroman, Lemniscaat, € 15.600 (en ontwikkelbeurs voor coaching/begeleiding, € 2.224)
Wouter Godijn voor een dichtbundel, Atlas Contact, € 20.800
Joke Hermesen voor een non-fictieboek, De Arbeiderspers, € 26.000 (en ontwikkelbeurs voor scholing, € 2.300)
Sylvia Hubers voor een roman, Prometheus, € 10.400 (en ontwikkelbeurs voor coaching/begeleiding, € 2.431)
René Huigen voor een dichtbundel, De Bezige Bij, € 31.200
Auke Hulst voor een roman, Ambo|Anthos, € 26.000 (en ontwikkelbeurs voor ondernemerschap, € 2.500)
Atte Jongstra voor een non-fictieboek, AFdH, € 31.200
Marco Kamphuis voor een roman, De Arbeiderspers, € 15.600 (en ontwikkelbeurs voor reizen, € 2.000)
Geert van der Kolk voor een roman, De Kring, € 20.800
Frans Kuipers voor een dichtbundel, Atlas Contact, € 20.800
Sjoerd Kuyper voor een jeugdroman, Hoogland & Van Klaveren, € 10.400
Liesbeth Lagemaat voor een dichtbundel, Wereldbibliotheek, € 26.000 (en ontwikkelbeurs voor scholing, € 2.390)
Astrid Lampe voor een dichtbundel, Querido, € 31.200
Tomas Lieske voor een roman, Querido, € 31.200
Jannah Loontjens voor een roman, Podium, € 15.600 (en ontwikkelbeurs voor onderzoek en reizen, € 2.470)
Nicolaas Matsier voor een non-fictieboek, De Bezige Bij, € 31.200
Mariët Meester voor een non-fictieboek, De Arbeiderspers, € 15.600 (en ontwikkelbeurs voor studie, € 2.050)
K. Michel voor een non-fictieboek, Atlas Contact, € 31.200
Edzard Mik voor een roman, Querido, € 26.000
Arjen Mulder voor een non-fictieboek, De Arbeiderspers, € 31.200
Charlotte Mutsaers voor een roman, Das Mag, € 31.200
Selma Noort voor een jeugdroman, Leopold, € 15.600 (en ontwikkelbeurs voor onderzoek, € 2.500)

Tonnus Oosterhoff voor een roman, *De Bezige Bij*, € 31.200
Wanda Reisel voor een roman, *Atlas Contact*, € 31.200
Daan Remmerts de Vries voor een roman, *Querido*, € 10.400
Allard Schröder voor een dichtbundel, *De Bezige Bij*, € 10.400
Rosita Steenbeek voor een roman, *Prometheus*, € 15.600
Herman Stevens voor een non-fictieboek, *Balans*, € 15.600
Hans Tentije voor een dichtbundel, *De Harmonie*, € 31.200 (en ontwikkelbeurs voor reizen, € 2.500)
P.F. Thomése voor een roman, *Pluim*, € 31.200
Willem van Toorn voor een roman, *Querido*, € 31.200 (en ontwikkelbeurs voor onderzoek, € 2.337)
Vrouwke Tuinman voor een dichtbundel, *Cossee*, € 15.600
Manon Uphoff voor een roman, *Querido*, € 31.200
Tijbe Veldkamp voor een jeugdroman, *Querido*, € 20.800
Koos van Zomeren voor een roman, *De Arbeiderspers*, € 10.400
Floortje Zwigman voor een jeugdroman, *Luitingh-Sijthoff*, € 20.800

Werkbijdrage theatertekst

De regeling Werkbijdrage theatertekst is in samenwerking met het Fonds Podiumkunsten voor de derde keer uitgevoerd. Het Fonds Podiumkunsten was penvoerder. De werkbijdragen worden toegekend als investering in de totstandkoming van nieuw werk voor theater. Het gezamenlijke doel is de kwaliteit, diversiteit en ontwikkeling van het Nederlandse theaterrepertoire te stimuleren. Van de achttien aanvragen die in behandeling zijn genomen, konden dertien aanvragen worden gehonoreerd en zijn vijf aanvragen afgewezen. De verleende bedragen zijn inclusief een bijdrage van 1.500 euro voor een openbare presentatie:

Jorieke Abbing voor *Band of Sisters*, € 14.500
Aaf Brandt Corstius voor *Margreet heeft de groep verlaten*, € 9.500
Milou Brockhus voor *Nederland: een teleurstellend kutland in Europa*, € 14.500
Nick Bruckman voor *Anna van S.*, € 14.500
Jurre Bussemaker voor *Huisvrede*, € 9.500
Eva Jansen Manenschijn voor *Executie*, € 14.500
Dunya Khayame voor *De patatduif*, € 9.500
Marjet Moorman voor *Upload to heaven*, € 14.500
Bouke Oldenhof voor *Kneppelfreed*, € 14.500
Marielle van Sauers voor *Zebapost en tropen-sneeuw*, € 14.500
Frank Siera voor *Ballade van Bodie*, € 14.500
Erik Snel voor *Van ons*, € 14.500
Willem de Vlam voor *Gijs van Amstel*, € 14.500

Talentontwikkeling in Nederland en in internationale context

Bovenop het bestaande budget voor programma's gericht op talentontwikkeling (€ 168.000 jaarlijks) heeft de minister van OCW voor de jaren 2019-2020 extra subsidies van € 670.000 en € 287.500 jaarlijks verleend voor talentontwikkeling, nieuwe makers en nieuwe genres. Het fonds zet deze middelen in voor de volgende vier prioriteiten: de doorgroeimogelijkheden van talentvolle makers, het stimuleren van nieuwe genres (buiten het boek), de versterking van een cultureel divers aanbod en het stimuleren van initiatieven gericht op specifieke groepen lezers. Een belangrijk deel van de middelen is bestemd voor ontwikkelbeurzen voor schrijvers en vertalers en voor literatuurfestivals en literair-educatieve organisaties. Daarnaast heeft het fonds geïnvesteerd in de Leescoalitie om landelijke programma's gericht op literaire leesbevordering mogelijk te maken.

Voorts konden met de extra investeringen de lopende programma's die talentvolle makers de kans bieden om zich artistiek en professioneel te ontwikkelen worden voortgezet en versterkt: *Slow Writing Lab*, het *Wanderlust*-programma gericht op internationale talentontwikkeling en de programma's gericht op vergroten van de culturele diversiteit in de letteren.

Slow Writing Lab

In 2019 vond de vierde editie van het *Slow Writing Lab* plaats. Voor het *Slow Writing Lab IV* in 2019 – 2020 werden negen deelnemers geselecteerd (met tussen haakjes door welke instantie zij zijn voorgedragen): **Lisa Huissoon** en **Robin Barry** (ArtEZ), **Machteld Touwen** en **Vera Morina** (HKU), **Hava Özbas** en **Wietske Joan** (Gerrit Rietveld Academie), **Tirsa With** en **Zeinab el Bouni** (Poetry Circle) en **Maureen Ghazal** (El Hizra).

Deelnemers ontvangen ieder een beurs van € 7.000 voor o.a. coaching, cursussen, materiaalkosten en reizen. Zij kregen masterclasses en workshops van diverse professionals uit het kunstenveld. In Hoofdstuk 2 van dit jaarverslag leest u meer over het *Slow Writing Lab*.

Wanderlust

Wanderlust, het programma voor internationale talentontwikkeling, biedt schrijvers, programmamakers en tijdschriftredacteuren de gelegenheid hun kennis en vaardigheden te vergroten in een internationale en interdisciplinaire omgeving.

In 2019 verbleven in het kader van de internationale talentontwikkeling van schrijvers zes auteurs in internationale residenties. Bij Van Eyck in Maastricht resideerden achtereenvolgens **Nina Polak**, **Laura Broekhuysen** en **Persis Bekkering** twee tot drie maanden. Voor 2020 zijn **Gerda Blees** en **Gamal Fouad** voor een verblijf aan de Van Eyck Academie geselecteerd.

Kunstenaarsresidentie Deltaworkers in New

Orleans ontving in het voorjaar van 2019 **Dean Bowen** en **Simon(e) van Saarloos**. Bowen verbleef twee maanden (april en mei) in de multidisciplinaire kunstenaarsresidentie Deltaworkers; Van Saarloos één maand (half maart tot half april). Beiden onderzochten, elk op hun eigen wijze, de eclectische dynamiek van New Orleans om thema's zoals de meervoudigheid en constructie van identiteiten, individu en rolmodel, geschiedenis en heden te uit te diepen. Voor een verblijf bij Deltaworkers in New Orleans in 2020 zijn Nhung Dam en Frank Keizer geselecteerd.

Bregje Hofstede verbleef de maand oktober in Dragon Hall, de schrijversresidentie van het National Centre for Writing in Norwich. Daar werkte zij aan haar derde roman met de werktitel *De oplossing van Hadewych*. Het verblijf kon zij onder meer besteden aan studie en onderzoek, met name naar de Middeleeuwen, spiritualiteit en religie, en ook naar het huidige Europa. Ze schoof als auteur aan bij de Vice Versa-vertaalworkshop. Op woensdag 9 oktober trad Hofstede samen met Eva Meijer op in Norwich, waar ze geïnterviewd werden door Daniel Hahn.

De totale investering in internationale residenties in 2019 was € 48.700.

Daarnaast richt het Wanderlust-programma zich op de internationale ontwikkeling van bemiddelaars in de literatuur. In 2019 waren er binnen dit programma voor bemiddelaars in de literatuur en de internationale talentontwikkeling vijf aanvragen, waarvan er drie gehonoreerd zijn:

Anna Eble (redacteur tijdschrift Terras) € 5.000 voor het eerste deel van een onderzoek naar nieuwe stemmen in de poëzie van de Scandinavische landen en de Baltische staten. Zij ging daarvoor in gesprek met festivalprogrammeurs, dichters, culturele instellingen en redacteurs in verschillende landen. De resultaten zullen zichtbaar worden in een speciaal nummer van het tijdschrift Terras.

Bernke Klein Zandvoort (redacteur tijdschrift De Revisor) € 5.531, voor een onderzoek in Mexico-stad waar zij de redacties zal bezoeken van twee literaire tijdschriften, waarvan één werd opgericht door schrijver Octavio Paz. Inhoudelijk gaat zij onderzoeken welke rol een literair tijdschrift kan spelen in het zichtbaar maken van een onzichtbaar verleden. De redacties wordt gevraagd een aantal auteurs voor te dragen dat zich in hun werk in- of expliciet met die thematiek bezighoudt in voorbereiding op een publicatie in De Revisor.

Ebissé Rouw (podcast Dipsaus, programmeur Writers Unlimited) € 10.000 voor een onderzoek naar (internationale) literaire festivals en/of platforms die zich met name richten op schrijvers van kleur. Hoe worden die programma's gecreëerd? Zij zal daarvoor festivals, uitgevers, programmamakers en redacteurs in Afrika, Amerika, India en Europa bezoeken.

Projectsubsidies voor literaire vertalingen

*eerste toekenning

Met de projectsubsidies voor literaire vertalingen investeert het fonds in de kwaliteit van nog tot stand te komen literaire vertalingen in het Nederlands in alle genres: romans, verhalen, literaire non-fictie, poëzie, drama en kinder- en jeugdboeken. Aanvragen kunnen zowel worden ingediend door beginnende als door ervaren vertalers. Voor de vertaling dient een modelcontract te zijn afgesloten met een reguliere uitgever. Bij de beoordeling spelen onder meer de literaire kwaliteit en de moeilijkheidsgraad van de brontekst en de literaire (vertaal)kwaliteit van eerder werk van de aanvrager een belangrijke rol.

In 2019 vroegen negentien vertalers voor de eerste keer een projectsubsidie aan; van negen vertalers* is de eerste aanvraag gehonoreerd. Daarnaast werd voor het schrijven van een voor- of nawoord bij zestien vertalingen een aanvullend subsidiebedrag verstrekt.

Margaretha van Andel* voor de vertaling uit het Engels van Kevin Crossley-Holland *Between Worlds*, Lemniscaat, € 7.133

Jos den Bekker voor de vertaling uit het Spaans van Javier Cercas *El monarca de las sombras*, De Geus, € 8.295

Lidewij van den Berg voor haar aandeel in de vertaling uit het Frans van Émile Zola *L'Oeuvre*, Oevers, € 6.165

Monique ter Berg voor de vertaling uit het Engels van Rosie Price *What Red Was*, Prometheus, € 4.147

Elbert Besarís* voor de vertaling uit het Duits van Wlada Kolosowa *Fliegende Hunde*, De Geus, € 4.302

Lidwien Biekman voor de vertaling uit het Engels van Maggie O'Farrell *Hamnet*, Nijgh & Van Ditmar, € 11.235, en voor haar aandeel in de vertalingen van Ottessa Moshfegh *Homesick for Another World*, Hollands Diep, € 4.494 en Margaret Atwood *The Testaments*, Prometheus, € 5.565

Ingrid Erica Biesheuvel* voor de vertaling uit het Middelnederlands van *Roman van Heinric en Margriete van Limborgh*, Athenaeum - Polak & Van Gennep, € 35.983

Maike Bijnsdorp voor haar aandeel in de vertaling uit het Engels van Sigrid Nunez *The Friend*, Atlas Contact, € 2.676

Erik Bindervoet voor de vertaling uit het Engels van Dylan Thomas *Under Milk Wood*, Athenaeum - Polak & Van Gennep, € 2.375, en voor zijn aandeel in de vertaling van David Markson *Wittgenstein's Mistress*, Van Oorschot, € 5.260

Koen Boelens voor zijn aandeel in de vertaling uit het Engels van Deborah Levy *The Man Who Saw Everything*, De Geus, € 2.655

Anneke Bok voor de vertalingen uit het Engels van Adam Baron *You Won't Believe This*, Billy Bones, € 6.300, van Lisa Thompson *The Day I Was Erased*,

Billy Bones, € 6.510, en van Deepa Anappara *Djinn Patrol on the Purple Line*, Hollands Diep, € 9.975, en voor haar aandeel in de vertaling van Deborah Levy *The Man Who Saw Everything*, De Geus, € 3.098, **Pauline de Bok** voor haar aandeel in de vertaling uit het Duits van Thomas Bernhard *Holzfällen. Eine Erregung*, IJzer, € 3.122

Floor Borsboom voor de vertaling uit het Frans van Joseph Ponthus *À la ligne*, De Arbeiderspers, € 4.246, en van Delphine de Vigan *Les grâtitudes*, De Geus, € 2.531

Tjalling Bos voor de vertaling uit het Engels van Adib Khorram *Darius the Great is Not Okay*, Gottmer, € 7.110

Jan Robert Braat voor de vertaling uit het Russisch van Leonid Andrejev *Rasskaz o semi povesjennyh*, Thomas Rap, € 2.510

Geert van Bremen* voor de vertaling uit het Japans van Natsu Miyashita *Hitsuji to hagane no mori*, Meulenhoff Boekery, € 4.950

Linda Broeder voor de vertaling uit het Engels van Namwali Serpell *The Old Drift*, Atlas Contact, € 24.570

Edgar de Bruin voor de vertaling uit het Tsjechisch van Karel Čapek *Dášeňka*, Voetnoot, € 805, van Marek Šindelka *Zůstaňte s námi*, Voetnoot, € 1.451, en van Jáchym Topol *Citlivý člověk*, Voetnoot, € 12.713

Peter Claessens voor de vertaling uit het Duits van Friedrich Nietzsche *Sämtliche Briefe, Kritische Studienausgabe* (selectie), De Arbeiderspers, € 15.900

Erik Coenen voor de vertaling uit het Spaans van Antonio Machado *Soledades. Galerías. Otros poemas en Campos de Castilla*, De Wilde Tomaat, € 4.214

Kiki Coumans voor de vertaling uit het Frans van Jean Genet *Journal du voleur*, De Bezige Bij, € 10.914

Gerard Cruys voor de vertaling uit het Deens van Peter Høeg *Gennem dine øjne*, Meulenhoff Boekery, € 7.478

Bernadette Custers voor de vertaling uit het Zweeds van Jenny Jägerfeld *Comedy Queen*, Ploegsma, € 4.620

Harm Damsma voor zijn aandeel in de vertalingen uit het Engels van Colson Whitehead *The Nickel Boys*, Atlas Contact, € 3.048, en van Hilary Mantel *The Mirror and the Light*, Meridiaan, € 21.840

Irene Dirkes voor haar aandeel in de vertaling uit het Duits van Zsuzsa Bánk *Schlafen werden wir später*, Nieuw Amsterdam, € 9.405

Toon Dohmen voor de vertaling uit het Engels van Orlando Figes *The Europeans*, Nieuw Amsterdam, € 19.768, en van Catel *Le roman des Gosciny: Naissance d'un Gaulois*, De Geus, € 2.730

Pieter van der Drift voor de vertaling uit het Italiaans van Davide Morosinotto *La sfolgorante luce di due stelle rosse*, Fantoom, € 7.350

Mariella Duindam voor haar aandeel in de vertaling uit het Engels van Min Jin Lee *Free Food for Millionaires*, Meulenhoff Boekery, € 12.180

Maarten Elzinga voor de vertaling uit het Frans van Patrick Modiano *Encre sympathique*, Querido, € 2.835

Anne Folkertsma voor de vertalingen uit het Duits van Jens Rehn *Nichts in Sicht*, Nieuw Amsterdam, € 3.402, en van Natascha Wodin *Irgendwo in diesem Dunkel*, Atlas Contact, € 6.300, en voor haar aandeel in de vertaling van Harald Jähner *Wolfszeit. Deutschland und die Deutschen 1945-1955*, De Arbeiderspers, € 5.880

Molly van Gelder voor de vertalingen uit het Engels van Tim Winton *The Shepherd's Hut*, De Geus, € 7.325, en van Carson McCullers *Reflections in a Golden Eye*, Athenaeum - Polak & Van Gennep, € 4.725

Rob Gerritsen voor de vertaling uit het Italiaans van Sandro Veronesi *Canì d'estate*, Prometheus, € 1.243

Reintje Ghoos voor haar aandeel in de vertalingen uit het Frans van Nicolas Mathieu *Leurs enfants après eux*, Meulenhoff Boekery, € 7.011, en Maylis de Kerangal *Un monde à portée de main*, De Bezige Bij, € 4.227, en voor haar aandeel in de vertaling uit het Engels van James Baldwin *Go Tell It on the Mountain*, De Geus, € 4.314

Lisette Graswinckel voor de vertaling uit het Engels van Jean Rhys *The Collected Short Stories*, Orlando, € 12.886, en van Ann Petry *The Street*, Atlas Contact, € 12.625

Eef Gratama voor de vertaling uit het Frans van Eric-Emmanuel Schmitt *Madame Pylinska et le secret de Chopin*, Atlas Contact, € 1.551, en van Christelle Dabos *Les Fiancés de l'hiver*, Luitingh-Sijthoff, € 14.316

Nico Groen voor zijn aandeel in de vertaling uit het Engels van Lydia Davis *Essays 1*, Atlas Contact, € 6.505

Martin de Haan voor de vertaling uit het Frans van Abbé Prévost *Manon Lescaut*, Athenaeum - Polak & Van Gennep, € 8.733

Jan van der Haar voor de vertaling uit het Italiaans van Giorgio Bassani *Epitaffio*, Koppennik, € 8.355, en van Antonio Scurati *M, il figlio del secolo*, Podium, € 21.600

Goverdien Hauth-Grubben voor de vertalingen uit het Duits van Judith Schalansky *Verzeichnis einiger Verluste*, Meridiaan, € 6.678, en uit het Pools van Witold Szablowski *Jak nakarmic dyktatora*, Nieuw Amsterdam, € 5.775

Ria van Hengel voor de vertalingen uit het Duits van *Gehen* en *Die Billigesser*, beide van Thomas Bernhard en voor Vleugels, € 2.814 en € 2.804, en van Stefan Zweig *Die Mondscheingasse. Gesammelte Erzählungen*, Van Oorschot, € 24.900

Robbert-Jan Henkes voor de vertaling uit het Russisch van Pjotr Jersjov *Konjók-Gorboenók (Jersjov)*, Pegasus, € 4.833, en voor zijn aandeel in de vertaling uit het Engels van David Markson *Wittgenstein's Mistress*, Van Oorschot, € 5.260

Henriëke Herber voor de vertaling uit het Italiaans van Enrico Galiano *Eppure cadiamo felici*, Luitingh-Sijthoff, € 4.667

Nicolette Hoekmeijer voor de vertalingen uit het Engels van Nathan Englander *Kaddish.com*, Ambo|Anthos, € 5.121, en Yaa Gyasi *Transcendent*

Kingdom, De Bezige Bij, € 7.875, en voor haar aandeel in de vertaling van Lydia Davis *Essays 1*, Atlas Contact, € 6.505

Adriaan van der Hoeven voor zijn aandeel in de vertaling uit het Noors van Dag Solstad *Elleve roman, bok atten*, Podium, € 2.205

Sylvie Hoyinck voor de vertalingen uit het Hebreeuws van Ronit Matalon *Vehakala sagra et hadelet*, Ambo|Anthos, € 2.835, en van Iddo Geffen *Chof hajam sjel Jeroesjalajim*, Signatuur, € 10.059

Astrid Huisman voor haar aandeel in de vertaling uit het Engels van Jen Beagin *Pretend I'm Dead & Vacuum in the Dark*, Atlas Contact, € 6.957

Jenny de Jonge voor de vertalingen uit het Engels van Katherine Rundell *The Explorer*, Luitingh-Sijthoff, € 6.430, en van Rebecca Stead *The List of Things That Will Not Change*, Querido, € 4.410

Eline Edith Jongsma* voor haar aandeel in de vertaling uit het Zweeds van Matilda Gustavsson *Klubben*, Nijgh & Van Ditmar, € 3.105

Johannes Jonkers voor de vertaling uit het Engels van Ocean Vuong *On Earth We're Briefly Gorgeous*, Hollands Diep, € 6.500

Jan Bert Kanon voor de vertaling uit het Duits van Laura Freudenthaler *Geistergeschichte*, Ambo|Anthos, € 4.448

Hans Kloos voor de vertaling uit het Engels van Robin Robertson *The Long Take*, Querido, € 5.324

Edith Koenders voor haar aandeel in de vertaling uit het Noors van Dag Solstad *Elleve roman, bok atten*, Podium, € 2.573

Inge Kok voor de vertaling uit het Engels van Elizabeth Jane Howard *All Change*, Atlas Contact, € 15.720

Maartje de Kort voor de vertaling uit het Portugees van Ana Paula Maia *De gados e homens*, Zirimiri Press, € 2.544

Sophie Kuiper voor de vertaling uit het Fins van Olli Jalonen van *Taivaanpallo*, KokBoekencentrum, € 14.441

Barbara de Lange voor de vertaling uit het Engels van Virginia Woolf *Night and Day*, Athenaeum - Polak & Van Gennep, € 23.955

Arthur Langeveld voor de vertaling uit het Russisch van Guzel Jachina *Deti moji*, Querido, € 12.841

Paul van der Lecq voor de vertaling uit het Engels van Tash Aw *We, the Survivors*, De Bezige Bij, € 10.710, en voor zijn aandeel in de vertaling van Min Jin Lee *Free Food for Millionaires*, Meulenhoff Boekerij, € 12.180

Auke Leistra voor de vertalingen uit het Engels van Kevin Barry *Night Boat to Tangier*, De Bezige Bij, € 5.434, van Paul Theroux *On the Plain of Snakes. A Mexican Road Trip*, Atlas Contact, € 16.663, en van Thomas Harding *Legacy*, De Arbeiderspers, € 15.225

Harrie Lemmens voor de vertalingen uit het Portugees van Fernando Pessoa *Poesia 1902-1935*, De Arbeiderspers, € 9.303, van Cyro dos Anjos *O amanuense Belmiro*, Koppertnik, € 6.593, en van Maria do Rosário Pedreira *Poesia reunida*, Koppertnik, € 2.580

Nan Lenders voor de vertaling uit het Engels van

Maz Evans *Simply the Quest*, Meis & Maas, € 6.825

Karol Lesman voor de vertaling uit het Pools van Hanna Krall *Król kier znów na wylocie*, De Geus, € 3.098, en van Jakub Malecki *Rdza*, Querido, € 5.775

Inger Limburg voor haar aandeel in de vertalingen uit het Engels van *The Other Americans* en *The Moor's Account*, beide van Laila Lalami en voor Nieuw Amsterdam, € 5.408 en € 6.648

Gertrud Maes voor de vertaling uit het Frans van Camille Bordas *Isidore et les autres*, Nieuw Amsterdam, € 8.100

Silvia Marijnissen voor de vertaling uit het Chinees van Yang Mu *Yang Mu shiji, deel 1, 2, 3*, Vleugels, € 14.084

Nisrine Mbarki* voor de vertaling uit het Arabisch van Asmaa Azaizeh [*Geloof me niet als ik je over de oorlog vertel*], Jurgen Maas, € 3.671

Koos Mebius voor de vertaling uit het Engels van Joan Didion *We Tell Ourselves Stories In Order to Live* (selectie), De Arbeiderspers, € 7.780

Sanne van der Meij voor de vertaling uit het Frans van *Croire au merveilleux* en *Plonger*, beide van Christophe Ono-dit-Biot en voor Borgerhoff & Lamberigts, € 5.292 en € 9.377

Caroline Meijer voor de vertalingen uit het Engels van *The Odd Woman and the City: A Memoir* en *The End of the Novel of Love*, beide van Vivian Gornick en voor Nijgh & Van Ditmar, € 4.242 en € 4.200 en voor haar aandeel in de vertalingen van Siri Hustvedt *Memories of the Future*, De Bezige Bij, € 7.508, en van Rachel Cusk *Coventry*, De Bezige Bij, € 1.506.

Kees Meiling voor de vertaling uit het Hebreeuws van Abraham B. Yehoshua *Haminhara*, Wereldbibliotheek, € 10.243

Emilia Menkveld voor de vertaling uit het Italiaans van Gabriele d'Annunzio *Il compagno dagli occhi senza cigli*, Vleugels, € 3.908

Kees Mercks voor de vertaling uit het Tsjechisch van Pavel Šrut *Lichožrouti*, Rubinstein, € 4.515

Janneke van der Meulen voor de vertaling uit het Engels van Adam Ehrlich Sachs *The Organs of Sense*, Atlas Contact, € 7.046

Irene van de Mheen voor de vertaling uit het Spaans van Andrés Barba *Las manos pequeñas*, De Bezige Bij, € 1.229

Janny Middelbeek-Oortgiesen voor de vertaling uit het Zweeds van Jonas Hassen Khemiri *Jag ringer mina bröder*, Nijgh & Van Ditmar, € 1.798, en van Sami Said *Människan är den vackraste staden*, De Geus, € 8.646, en van Johanna Frid *Nora eller Brinn Oslo Brinn*, Podium, € 3.790, en voor haar aandeel in de vertaling van Matilda Gustavsson *Klubben*, Nijgh & Van Ditmar, € 3.623

Niek Miedema voor zijn aandeel in de vertalingen uit het Engels van Colson Whitehead *The Nickel Boys*, Atlas Contact, € 3.048, van Hilary Mantel *The Mirror and the Light*, Meridiaan, € 21.840

Anita van der Molen voor de vertaling uit het Litouws van Balys Sruoga *Dievų miškas - Memuarai*, Sterck & De Vreese, € 8.010

Marianne Molenaar voor de vertaling uit het Noors

van Jon Fosse *Septologien I-II*, Oevers, € 12.474
Femke Muller voor de vertaling uit het Deens van Jens Christian Grøndahl *Inde fra stormen*, Meulenhoff Boekerij, € 5.424
Frans van Nes voor de vertaling uit het Estisch van Jaan Kross *Rakvere roman*, Prometheus, € 17.194
Liesbeth van Nes voor de vertaling uit het Frans van Laurent Binet *Civilizations*, Meulenhoff Boekerij, € 9.818
Ireen Niessen voor de vertaling uit het Engels van Ece Temelkuran *How to Lose a Country*, Ambo|Anthos, € 5.880
Jan de Nijs voor de vertaling uit het Engels van Isabella Hammad *The Parisian*, Ambo|Anthos, € 10.199
Arjaan van Nimwegen voor zijn aandeel in de vertalingen uit het Engels van Donal Ryan *From a Low and Quiet Sea*, De Arbeiderspers, € 2.757, en van Aravind Adiga *Amnesty*, Nieuw Amsterdam, € 3.970
Thijs van Nimwegen voor de vertaling uit het Engels van Gerald Murnane *The Plains*, Signatuur, € 1.630, en voor zijn aandeel in de vertalingen van Donal Ryan *From a Low and Quiet Sea*, De Arbeiderspers, € 2.757, en van Aravind Adiga *Amnesty*, Nieuw Amsterdam, € 3.970
Jelle Noorman voor de vertaling uit het Engels van Nana Kwame Adjei-Brenyah *Friday Black*, Atlas Contact, € 6.200
Esther Ottens voor de vertaling uit het Engels van Catherine Gilbert Murdock *The Book of Boy*, Querido Kinderboek, € 5.290
Hilde Pach voor de vertaling uit het Hebreeuws van Nir Baram *Jekitsa*, De Bezige Bij, € 13.335
Harry Pallemans voor de vertaling uit het Engels van Mark Haddon *The Porpoise*, Atlas Contact, € 10.160
Els van der Pluijm voor de vertaling uit het Italiaans van Roberto Calasso *Il cacciatore celeste*, Wereldbibliotheek, € 15.275
Bodil Carina Ponte-Kok* voor de vertaling uit het Spaans van Leónidas Lamborghini *El solicitante descolocado*, Poëziecentrum, € 2.728
Jantsje Post voor haar aandeel in de vertaling uit het Duits van Harald Jähner *Wolfszeit. Deutschland und die Deutschen 1945-1955*, De Arbeiderspers, € 5.880
Ard Posthuma voor de vertalingen uit het Duits van Wolfgang Hilbig *Alte Abdeckerei*, Koppernik, € 2.642, en van Friedrich Nietzsche *gedichten* (een selectie), Historische, € 7.489
Charlotte Pothuizen voor de vertaling uit het Pools van Włodzimierz Odojewski *Sezon w Wenecji*, Querido, € 2.462, en van Szczepan Twardoch *Król*, Nieuw Amsterdam, € 8.833
Aai Prins voor de vertaling uit het Russisch van Andrej Platonov *Sobranië sotsjinenië*, Van Oorschoot, € 34.943
Lucienne Pruijs voor de vertaling uit het Duits van Dorte Hansen *Mittagsstunde*, HarperCollins Holland, € 7.225, en voor haar aandeel in de vertaling van Zsuzsa Bánk *Schlafen werden wir später*, Nieuw Amsterdam, € 9.405
Annemarie Raas voor de vertaling uit het Fins van

Riikka Pulkkinen *Lasten planeetta*, De Arbeiderspers, € 9.282
Nadia Ramer voor de vertalingen uit het Engels van Penelope Lively *Life in the Garden*, De Geus, € 5.810, en van Lee Israel *Can You Ever Forgive Me? Memoirs of a Literary Forger*, De Geus, € 2.569
Corrie Rasink voor de vertaling uit het Spaans van Aroa Moreno Durán *La hija del comunista*, Querido, € 3.804
Josephine Rijnaarts voor de vertalingen uit het Duits van Bodo Kirchhoff *Dämmer und Aufruhr*, Lebowski, € 14.842, en van Esther Kinsky *Hain*, Pluim, € 7.031
Lucie van Rooijen voor haar aandeel in de vertalingen uit het Engels van *The Other Americans* en *The Moor's Account*, beiden van Laila Lalami en voor Nieuw Amsterdam, € 5.408 en € 6.648
Els de Roon Hertoge voor de vertalingen uit het Engels van Dorothea Tanning *Chasm*, Orlando, € 1.665, en uit het Russisch van Sigizmoend Krzizjanovski (verhalen), Vleugels, € 1.396
Josephine Ruitenbergh voor de vertaling uit het Engels van Jennifer Nansubuga Makumbi *Kintu*, Cossee, € 13.755
Karina van Santen voor haar aandeel in de vertalingen uit het Engels van Ali Smith *Spring*, Prometheus, € 3.232, en van Salman Rushdie *Quichotte*, Atlas Contact, € 6.867
Lucie Schaap voor haar aandeel in de vertaling uit het Engels van Sigrid Nunez *The Friend*, Atlas Contact, € 2.676
Theo Schoemaker* voor de vertaling uit het Engels van Daniel Mason *The Winter Soldier*, Hollands Diep, € 10.080
Marijke Scholts voor haar aandeel in de vertaling uit het Frans van Émile Zola *L'Oeuvre*, Oevers, € 7.193
Eugenie Schoolderman voor haar aandeel in de vertalingen uit het Spaans van Samanta Schweblin *Kentukis*, Atlas Contact, € 3.145, en van Luis Landeró *Lluvia fina*, Wereldbibliotheek, € 2.536
Hilda Schraa voor de vertaling uit het Italiaans van Marco Missiroli *Fedelta*, Cossee, € 6.878
Roel Schuyt voor de vertalingen uit het Sloveens van Drago Jančar *In ljubezen tudi*, Querido, € 8.925, en uit het Kroatisch van Daša Drndić *Belladonna*, De Geus, € 12.416
Manon Smits voor de vertalingen uit het Italiaans van Alessandro Baricco *The Game*, De Bezige Bij, € 7.875, en van Laura Durastanti *La straniera*, De Bezige Bij, € 7.140, en uit het Engels van Elif Shafak *10 Minutes 38 Seconds in This Strange World*, Nieuw Amsterdam, € 10.303
Jan Pieter van der Sterre voor zijn aandeel in de vertalingen uit het Frans van Nicolas Mathieu *Leurs enfants après eux*, Meulenhoff Boekerij, € 7.011, en van Maylis de Kerangal *Un monde à portée de main*, De Bezige Bij, € 4.227, en uit het Engels van James Baldwin *Go Tell It on the Mountain*, De Geus, € 4.314
Tjadine Stheeman voor haar aandeel in de vertalingen uit het Engels van Ottessa Moshfegh *Homesick for Another World*, Hollands Diep, € 4.494, en van Margaret Atwood *The Testaments*, Prometheus,

€ 5.565

Edith Sybesma-de Groot voor de vertaling uit het Zweeds van Nina Wähä *Testamente*, Prometheus, € 15.757

Hester Tollenaar voor de vertaling uit het Frans van Ahmed Bouanani *L'Hôpital*, Jurgen Maas, € 4.361

Jabik Veenbaas voor de vertaling uit het Frans van Jean Le Rond D'Alembert *Discours préliminaire de l'Encyclopédie*, Wereldbibliotheek, € 4.388

Jeske van der Velden* voor haar vertaling uit het Engels van R.O. Kwon *The Incendiaries*, De Arbeiderspers, € 4.183, haar aandeel in de vertalingen van Siri Hustvedt *Memories of the Future*, De Bezige Bij, € 6.435, en van Rachel Cusk *Coventry*, De Bezige Bij, € 4.559

Ruben Verhasselt voor de vertalingen uit het Hebreeuws van Etgar Keret *Takala biktsee hagalakaja*, Podium, € 5.880, en van Amos Oz *Mima asoei hatapoeach?*, De Bezige Bij, € 6.107, en van David Grossman *Iti hachajiem mesacheek harbee*, Cossee, € 9.668

Rien Verhoef voor de vertaling uit het Engels van Ian McEwan *Machines Like Me*, De Harmonie, € 9.660

Marijke Versluys voor de vertaling uit het Engels van Elizabeth Strout *Olive, Again*, Atlas Contact, € 9.747

Willem Visser voor de vertaling uit het Engels van Adam Smith *The Theory of Moral Sentiments*, Boom, € 23.205

Annemarie Vlamming voor de vertalingen uit het Duits van Juli Zeh *Neujahr*, Ambo|Anthos, € 4.791, en van Daniela Krien *Die Liebe im Ernstfall*, Ambo|Anthos, € 6.458

Ronald Vlek voor de vertalingen uit het Engels van Madhuri Vijay *The Far Field*, Meulenhoff Boekerij, € 13.860, en van Julian Barnes *The Man in the Red Coat*, Atlas Contact, € 7.430

Pietha de Voogd voor de vertaling uit het Italiaans van Matteo Righetto *L'ultima patria*, Atlas Contact, € 4.979

Lette Vos voor de vertaling uit het Engels van Regina Porter *The Travelers*, De Bezige Bij, € 9.555

Martine Vosmaer voor haar aandeel in de vertalingen uit het Engels van Ali Smith *Spring*, Prometheus, € 3.232, en van Salman Rushdie *Quichotte*, Atlas Contact, € 6.867

Arie van der Wal voor de vertaling uit het Spaans van Karina Sainz Borgo *La hija de la española*, Meulenhoff Boekerij, € 5.417, en voor zijn aandeel in de vertalingen van Samanta Schweblin *Kentukis*, Atlas Contact, € 3.145, en van Luis Landero *Lluvia fina*, Wereldbibliotheek, € 4.088

Roos van de Wardt voor de vertaling uit het Engels van Jenny Offill *Weather*, De Geus, € 3.193, en voor haar aandeel in de vertaling van Jen Beagin *Pretend I'm Dead & Vacuum in the Dark*, Atlas Contact, € 6.957

Monse Weijers voor de vertaling uit het Russisch van Joeri Kazakov *Prokljatyj sever*, De Wilde Tomaat, € 4.003

Maarten van der Werf voor de vertalingen uit het Engels van Lewis Dartnell *Origins. How the Earth*

Made Us, Thomas Rap, € 5.513, en van Sinclair McKay *The Fire and the Darkness*, Atlas Contact, € 6.510

Frans van der Wiel voor de vertaling uit het Engels van Colum McCann *Apeirogon*, De Harmonie, € 13.418

Mark Wildschut voor de vertalingen uit het Duits van Peter Sloterdijk *Polyloquien*, Boom, € 1.155, en van Thomas Macho *Das Leben nehmen*, Boom, € 3.150, en van Theodor W. Adorno *Aspekte des neuen Rechtsradikalismus*, Octavo, € 1.078

Eva Wissenburg voor de vertalingen uit het Frans van Éric Chevillard *Le caoutchouc décidément*, Vleugels, € 3.932, en van Élisabeth Filhol *Doggerland*, Wereldbibliotheek, € 7.613

Martine Woudt voor de vertaling uit het Frans van David Diop *Frère d'âme*, Cossee, € 3.210, en *Le fabuleux et triste destin d'Ivan et Ivana* en *En attendant la montée des eaux*, beide van Maryse Condé en voor Orlando, € 7.879 en € 7.833

Michal van Zelm voor de vertaling uit het Deens van Lili Elbe *Fra mand til kvinde*, Oevers, € 5.400

Prescilla van Zoest voor de vertaling uit het Frans van Christophe Boltanski *Le guetteur*, Cossee, € 6.264

Individuele deskundigheidsbevordering vertalers in en uit het Nederlands i.s.m. het Expertisecentrum Literair Vertalen

In samenwerking met de letterenfonds en faciliteert het Expertisecentrum Literair Vertalen (ELV) een drietal vormen van individuele begeleiding voor literair vertalers gedurende meerdere stadia van hun carrière.

Beginnende vertalers zonder vertaalopdracht kunnen in aanmerking komen voor een **ontwikkelingsbeurs**, waarbij zij met een ervaren vertaler aan de slag gaan met de vertaling van een zelfgekozen kort verhaal of een literair fragment. Hierbij wordt ook aandacht besteed aan de praktische kant van een vertaalloopbaan, met als beoogd resultaat de publicatie in een literair tijdschrift of publicatie van het gekozen boek. Vanaf 2018 zijn er twee sluitingsdata per jaar ingesteld. Jaarlijks kan slechts een beperkt aantal aanvragen worden gehonoreerd.

Vertalers komen in aanmerking voor een **mentoraat** als zij beschikken over een modelcontract en aan het begin staan van hun vertaalcarrière. De beginnende vertaler wordt bij het vertalen van een literair werk begeleid door een ervaren vertaler, waarbij het belangrijkste doel is om de opgedane kennis bij deze en volgende vertaalopdrachten in de praktijk te brengen.

Een ervaren vertaler komt in aanmerking voor individuele begeleiding in de vorm van een **coachings-traject** als hij of zij voor een vertaling specifieke kennis mist. De mentoren zijn zeer ervaren literair collega's of adviseurs die gespecialiseerd zijn op een bepaald gebied.

Het ELV verzorgt alle aanvragen. De helft van de kosten voor een ontwikkelingsbeurs of mentoraat wordt betaald door het ELV, de andere helft komt, afhankelijk van de vertaalrichting en de nationaliteit van de auteur of vertaler, voor rekening van het Nederlands Letterenfonds of Literatuur Vlaanderen. Een coachingstraject wordt volledig gefinancierd door het Letterenfonds.

In 2019 zijn er bij het Nederlands Letterenfonds 28 **ontwikkelingsbeurzen** voor vertalers **in** het Nederlands aangevraagd en zes toegekend (21 aanvragen zijn afgewezen en 1 aanvraag werd ingetrokken). Een project is in 2019 afgerond, de rest is startende of bezig. Er zijn 8 ontwikkelingsbeurzen voor vertalers **uit** het Nederlands aangevraagd en 2 toegekend. Beide projecten zijn nog bezig.

Vertalers in het Nederlands:

Vertaler: Anna Dieleman
Mentor: Kitty Pouwels
Titel: *Oreo*
Auteur: Frances D. Ross
Brontaal: Engels

Vertaler: Charlotte van Rooden
Mentor: Jan Willem Bos
Titel: *Dama de cupă*
Auteur: Iulian Ciocan
Brontaal: Roemeens

Vertaler: Julie Dohmen (afgerond)
Mentor: Astrid Huisman
Titel: *Gretel and the Dark*
Auteur: Eliza Granville
Brontaal: Engels

Vertaler: Mattho Mandersloot
Mentor: Remco Breuker
Titel: *82-nyōnsaeng Kim Jiyōng*
Auteur: Cho Namjoo
Brontaal: Koreaans

Vertalers: Wilfred Ploeg & Anne Tilleman
Mentor: Miriam Bunnik
Titel: *La vita riflessa*
Auteur: Ernesto Aloia
Brontaal: Italiaans

Vertaler: Anda Schippers
Mentor: Guido Golūke
Titel: *Some Tame Gazelle*
Auteur: Barbara Pym
Brontaal: Engels

Vertalers uit het Nederlands:

Vertaler: Melissa Csikszentmihályi
Mentor: Scabolcs Wekerle
Titel: *Misschien is doodgaan wel hetzelfde als een vlinder worden*
Auteur: Pimm van Hest
Doeltaal: Hongaars

Vertaler: Terezinha Muraro
Mentor: Mariângela Guimaraes
Titel: *Winterdieren*
Auteur: Bibi Dumon Tak
Doeltaal: Portugees

In 2019 zijn acht **mentoraten** voor vertalers **in** het Nederlands aangevraagd en vijf toegekend (2 aanvragen zijn afgewezen en 1 is ingetrokken). Drie van de zes zijn in het lopende jaar afgerond. Er zijn 6 mentoraten voor vertalers **uit** het Nederlands aangevraagd. Alle zes aangevraagde mentoraten zijn toegekend. Drie projecten zijn in 2019 afgerond, de rest is startende of bezig.

Vertalers in het Nederlands:

Vertaler: Nisrine Mbarki
Mentor: Mohamed Saadouni
Titel: *Abu Hayyan al Tawhidi*
Auteur: Tayeb Sadikki
Brontaal: Arabisch

Vertaler: Anita van der Molen
Mentor: Hans Boland
Titel: *Dievy miškas - Memuarai*
Auteur: Balys Sruoga
Brontaal: Litouws

Vertaler: Ralph Aarnout (afgerond)
Mentor: Wil Boesten
Titel: *1913. Was ich unbedingt noch erzählen wollte*
Auteur: Florian Illies
Brontaal: Duits

Vertaler: Liesbeth Huijter (afgerond)
Mentor: Lisette Keustermans
Titel: selectie uit de poëzie
Auteur: Ulf Karl Olov Nilsson
Brontaal: Zweeds

Vertaler: Ariane Schluter (afgerond)
Mentor: Tjadine Stheeman
Titel: *Notes to self*
Auteur: Emilie Pine
Brontaal: Engels

Vertalers uit het Nederlands:

Vertaler: Nevin Soysal (afgerond, vertaling gepubliceerd bij Ginko Kitap)
Mentor: Erhan Güler
Titel: *Het raadsel van alles wat leeft*
Auteur: Jan Paul Schutten
Doeltaal: Turks

Vertaler: Svitlana te Pas Denysenko (afgerond, vertaling gepubliceerd bij Nairi)
Mentor: Olena Vlasenko
Titel: *Brief voor de koning*
Auteur: Tonke Dragt
Doeltaal: Oekraïens

Vertaler: Kyoungsook Keum (gedeeltelijk afgerond, vertaling gepubliceerd bij Hyundae Munhak)
Mentor: Teun Meeuwssen
Titel: *De Republiek*
Auteur: Joost de Vries
Doeltaal: Koreaans

Vertaler: Christina Siever
Mentor: Christiane Kuby
Titel: *Het werk 1941-1943*
Auteur: Etty Hillesum
Doeltaal: Duits

Vertalers: Eileen Stevens & Anna Asbury
Mentor: Michele Hutchison
Titel: *Jij zegt het*
Auteur: Connie Palmen
Doeltaal: Engels

Vertaler: Irene De la Torre
Mentor: Goedeke De Sterck
Titel: *De jongen, het stof*
Auteur: Lotte Lentes
Doeltaal: Spaans

In 2019 is één **coachingtraject** aangevraagd en toegekend.

Vertaler: Eva Wissenburg
Coach: Jasper van Bruchem
Titel: *Doggerland*
Auteur: Elisabeth Filhol
Brontaal: Frans

The Chronicles & De Vertalersfabriek

In samenwerking met het Crossing Border Festival in Den Haag is in 2019 voor de dertiende keer *The Chronicles* georganiseerd. Het Letterenfonds verstrek- te hiervoor een bijdrage van € 6.000. Ieder jaar doet een aantal jonge Nederlandse en internationale auteurs verslag van het festival. Een team van even- eens beginnende en veelbelovende vertalers vertaalt hun columns: deze zijn te lezen op thechronicles.eu. **Asha Karami** werd uit het Nederlands in het Frans vertaald door **Noëlle Michel**, **Simone Atangana Bekono** werd in het Engels vertaald door **Emma Rault**, **Mazen Maarouf** werd uit het Arabisch vertaald door **Arjwan al Fayle**, **Jazmina Barrera** werd uit het Spaans vertaald door **Alyssia Sebes** en **Caroline Albertine Minor** werd vertaald uit het Deens door **Michal van Zelm**. Daarbij kregen zij begeleiding in de vorm van masterclasses met als mentoren Myriam Bouzid (Nederlands-Frans), David Colmer (Neder- lands-Engels), Helge Daniëls (Arabisch-Nederlands), Lisa Thunissen (Spaans-Nederlands) en Edith Koenders (Deens-Nederlands).

Aansluitend werkten de vertalers in de zogeheten Vertalersfabriek in het Vertalershuis Amsterdam twee weken lang aan nog niet eerder vertaalde teksten van 'hun' Chronicles-auteurs. Ze werden daarbij begeleid door ervaren vertalers Philippe Noble en Mireille Cohendy (beiden Nederlands-Frans), David Colmer en Laura Watkinson (Nederlands-Engels), Jan Jaap de Ruiter en Fathi Mourali (Nederlands-Arabisch), Brigitte Coopmans (Spaans-Nederlands) en Femke Muller en Edith Koenders (Deens-Nederlands).

Literaire tijdschriften

Er is aan 14 literaire tijdschriften een meerjarige subsidie toegekend voor de periode 2019 – 2020. Het totaal aantal aanvragen was 14, alle aanvragen zijn dus gehonoreerd. Per tijdschrift kon maximaal € 24.000 worden aangevraagd. Voor deze ronde was het mogelijk een extra investering in de literaire tijdschriften te doen, waardoor alle aanvragen konden worden gehonoreerd voor een totaalbedrag van € 336.000.

Stichting 1877

De Gids
€ 24.000

Stichting De Gids

De Internet Gids
€ 22.000

Stichting De Nederlandse Boekengids

De Nederlandse Boekengids
€ 24.000

Stichting Filter

Filter
€ 24.000

Stichting Hissel

Ensafh
€ 24.000

Stichting Hollands Maandblad

Holland Maandblad
€ 24.000

Stichting iwosyg

Terras
€ 24.000

Stichting Liter

Liter
€ 19.000

Stichting Plint

Dichter.
€ 24.000

Stichting Poëzieclub

Awater
€ 24.000

Stichting De Revisor

Revisor
€ 24.000

Stichting Trespassers W

Extaze
€ 24.000

Stichting Vrienden van De Parelduiker

De Parelduiker
€ 24.000

Uitgeverij G.A. van Oorschot

Tirade
€ 24.000

Eregelden

Sinds 1992 wordt door het fonds de regeling eregelden uitgevoerd waarbij bij aanvang ongeveer 25 oudere schrijvers en vertalers een jaarlijks eregeld ontvingen. Deze regeling is medio 2012 in opdracht van het Ministerie van OCW stopgezet; nieuwe toekenningen zijn niet meer mogelijk. Zij die reeds een eregeld kregen toegekend van het Nederlands Letterenfonds zullen dit ook in de toekomst blijven ontvangen.

Reeds voor 1960 verleende het toenmalige ministerie van CRM eregelden aan letterkundigen. Kunstenaarsverenigingen konden leden voor deze eregelden voordragen. In 1992 hevelde het ministerie het lopende 'eregeldbudget' over naar het fonds. Een eregeld werd verleend op grond van de verdiensten van de schrijver of vertaler voor de Nederlandstalige of de Friestalige literatuur, de leeftijd van de schrijver en de daarmee verband houdende vermindering van de mogelijkheid het schrijver- en/of vertalerschap op de oude voet voort te zetten. De hoogte van de subsidie is maximaal 7.500 euro per jaar.

In 2019 ontvingen 12 schrijvers en vertalers een eregeld: J.M.A. Biesheuvel, Remco Campert, Aline Glastra van Loon, Anton Haakman, Margriet Heymans, Else Hoog, Hannes Meinkema, Marga Minco, Els Pelgrom, Ton van Reen, Bea Vianen (†) en Frans van Woerden.

Marga Minco kreeg in 2019 de P.C. Hooftprijs uitgereikt.

† Bea Vianen is op 6 januari 2019 in Paramaribo te Suriname op 83-jarige leeftijd overleden.

Reiskosten Buitenland

Met deze regeling stelt het Letterenfonds subsidies beschikbaar ter vergoeding van reiskosten voor de deelname van Nederlands- of Friestalige auteurs en vertalers in het Nederlands aan literaire programma's, manifestaties en/of promotionele activiteiten ten behoeve van vertaald eigen werk in het buitenland – de zogenoemde **promotiereizen**, dan wel ter vergoeding van reiskosten naar het buitenland (inclusief Bonaire, Sint-Eustatius en Saba en Aruba, Curaçao en Sint Maarten) gemaakt ten behoeve van de totstandkoming van nieuw literair werk: de zogenoemde **studiereizen**. Het Letterenfonds stelt ook beurzen beschikbaar voor de deelname van Nederlands- en Friestalige auteurs en vertalers aan enkele **writer in residence** programma's in het buitenland.

In 2019 is over de volgende aanvragen voor een **promotiereis** besloten:

4 september 2018-22 februari 2019: **Olivier van Beemen** op promotietour door Frankrijk, diverse steden: Parijs, Bordeaux, Bergerac, Lille, Montpellier, Aix-en-Provence (Frankrijk), € 1.519

6 januari-28 februari: **Mariët Meester** voor de promotie van de Spaanse editie van *De tribune van de armen* naar Málaga (Spanje), € 400

24 januari-27 januari: **Typex** neemt deel aan het Internationaal Stripfestival in Angoulême (Frankrijk), € 336

5 februari-7 februari: **Hans Beelen** geeft een lezing op het Goethe Instituut Frankfurt in het kader van het culturele programma Niederländische Sprache und Kultur, Frankfurt am Main (Duitsland), € 350

16 februari-21 februari: **Mineke Schipper** voor de presentatie van *Na ons de zondvloed* naar Caïro (Egypte), € 778

24 februari-7 maart: **Lisa Weeda** en **Jonathan Reeder** als onderdeel van het gastschrijversprogramma van de Taalunie naar Sheffield, Londen, Nottingham (Groot-Brittannië), € 452

26 februari-1 maart: **Olivier van Beemen** voor de promotie van de vertaling van *Heineken in Africa* naar Londen (Groot-Brittannië), € 400

26 februari-27 februari: **Thomas Rau** voor de presentatie van de vertaling van *Material Matters* naar Rome (Italië), € 350

28 februari-2 maart: **Gaston Dorren** neemt deel aan Oversatte Dager - Days of Translation in Oslo (Noorwegen), € 250

7 maart-2 april: **Rozalie Hirs** neemt deel aan het World Poetry Festival in Montevideo (Uruguay), € 862

11 maart-11 februari: **Michele Hutchison**, **David McKay**, **David Colmer**, **Jetske Bilker** en **Tsead Bruinja** voor de presentatie van de bloemlezing *Swallows and Floating Horses* naar Londen (Groot-Brittannië), € 1.000

14 maart-22 maart: **Kader Abdolah** op promotietour in Italië voor de vertaling van *Salam! Europa*, Rome,

Milaan, Padova, Triëst (Italië), € 600

16 maart-17 maart: **Gerry van der Linden** presenteert de Franse vertaling van haar gedichten, *Fauves des villes suivi de Un croque avec Brodsky*, op Livre Paris, Parijs (Frankrijk), € 188

20 maart-24 maart: **Mischa Andriessen** neemt deel aan het Goran Poetry Festival in Zagreb (Kroatië), € 352

30 maart-5 april: **Christine Otten** voor de promotie van *De laatste dichters* naar Washington en New York (Verenigde Staten), € 1.200

4 april-7 april: **Typex** neemt deel aan het Comic Barcelona festival, Barcelona (Spanje), € 370

5 april-7 april: **Frank Keizer** neemt deel aan het European Poetry Festival in Londen (Groot-Brittannië), € 150

10 april-18 april: **Wiel Kusters** voor de promotie van de poëziebundel *Lyra neerlandica* naar Bologna en Napels (Italië), € 250

12 april-13 april: **Marente de Moor** houdt een lezing bij Literaturverein Münster (Duitsland), € 162

24 april-27 april: **Rinske Hillen** neemt deel aan de European First Novel Festival in Boedapest (Hongarije), € 350

24 april-28 april: **Simone van der Vlugt** neemt deel aan het Internationale Literatuurfestival in Reykjavik en presenteert de vertaling van *Blauw water*, Reykjavik (IJsland), € 445

26 april-30 juni: **Menno Metselaar** op promotietour in Noord-Amerika t.b.v. de negentigste verjaardag van Anne Frank en de Holocaustherdenking, Toronto (Canada), € 1.750

27 april-27 april: **Rozalie Hirs** presenteert haar vertaling bij de openbare bibliotheek van San Francisco ter gelegenheid van de National Poetry Month, San Francisco (Verenigde Staten), € 666

27 april-27 april: **Erik Lindner** neemt deel aan The Shuffle Poetry Series in Londen (Groot-Brittannië), € 130

28 april-8 mei: **Benny Lindelauf** en **Mylo Freeman** nemen deel aan het Bay Area Book Festival in Berkeley als onderdeel van het programma Never Grow Up!, Berkeley (Verenigde Staten), € 1.908

2 mei-5 mei: **Mirthe van Doornik** neemt deel aan het European Festival of the First Novel in Kiel (Duitsland), € 550

6 mei-8 april: **Cees Nooteboom** voor de promotie van de Franse editie van 533 naar Parijs (Frankrijk), € 250

9 mei-12 mei: **Wyske Versteeg** neemt deel aan de boekenbeurs in Turijn en presenteert de vertaling van *Boy*, Turijn, Asti, Aquir, Alessandria (Italië), € 300

9 mei-16 mei: **Aimée de Jongh** neemt deel aan het Toronto Comic Arts Festival, Toronto (Canada), € 420

9 mei-13 mei: **Typex** neemt deel aan het Toronto Comic Art Festival, Toronto (Canada), € 812

14 mei-3 juni: **Jacqueline Bel** is gastschrijver op de universiteiten in Montreal, Ottawa, Toronto, Calgary en Vancouver (Canada), € 1.600

20 mei-26 mei: **Arnon Grunberg** neemt deel aan het Zagreb Book Festival, Zagreb (Kroatië), € 1.500

22 mei-26 mei: **Marije Langelaar** neemt deel aan het Poëziefestival in Vilnius (Litouwen), € 159

22 mei-27 mei: **Maria Barnas** neemt deel aan Poetry on the Road Bremen (Duitsland), € 300

24 mei-25 mei: **Cees Nooteboom** houdt een lezing bij Literaturverein Münster (Duitsland), € 364

24 mei-26 mei: **Luan Buleshkaj**, **Gershwin Bonevacia**, **Babs Gons**, **Cees de Beer**, **Onias Landveld** en **Naomi Veldwijk** nemen deel aan Wintertuin Curaçao, Willemstad (Curaçao), € 3.000

28 mei-2 juni: **Frank Westerman** gastschrijver aan de Comenius Universiteit in Bratislava, Žilina (Slowakije), € 450

31 mei-3 juni: **Gerbrand Bakker** neemt deel aan The Independent Book Fair in La Bisbal en presenteert de vertaling van *Juni*, La Bisbal de l'Empordà (Spanje), € 450

11 juni-13 juni: **Ernest van der Kwast** ten behoeve van de presentatie van *De ijsmakers* naar Zagreb (Kroatië), € 326

13 juni-16 juni: **Henk van der Waal** neemt deel aan het poëziefestival in Marrakesh (Marokko), € 400

15 juni-16 juni: **Frank Westerman** neemt deel aan het BRaK Festival in Bratislava (Slowakije), € 193

20 juni-25 juni: **Typex** neemt deel aan de jaarlijkse conferentie van de American Library Association in Washington D.C (Verenigde Staten), € 800

20 juni-23 juni: **Arnon Grunberg** neemt deel aan het Big Book Festival in Warschau ter promotie voor de vertaling van *Tirza*, Warschau (Polen), € 1.300

21 juni-23 juni: **Bibi Dumon Tak** neemt deel aan het Big Book Festival in Warschau en presenteert de vertaling van *Bibi's doodgewone dierenboek*, Warschau (Polen), € 200

23 juni-28 juni: **Jan Brokken** op promotietour in Italië, Milaan, Rovereto, Bologna (Italië), € 331

29 juni-6 juli: **Quito Nicolaas** neemt deel aan het Medellín International Poetry Festival, Medellín (Colombia), € 1.100

1 juli-6 juli: **Benno Barnard** en **Wyske Versteeg** nemen deel aan het Vrystaat Literatuur Festival in Bloemfontein (Zuid-Afrika), € 2.000

2 juli-7 juli: **Arnon Grunberg**, **Kader Abdolah** en **Chris Keulenmans** nemen deel aan het Bookstan Festival in Sarajevo (Bosnië), € 1.200

4 juli-6 juli: **Olivier van Beemen** neemt deel aan de conferentie van het Centre of Investigation in Londen, Leeds, Edinburgh (Groot-Brittannië), € 265

4 juli-5 juli: **Marjolijn van Heemstra** voor de promotie van de Duitse vertaling van *En we noemen hem* naar Berlijn (Duitsland), € 245

12 juli-19 juli: **Harriet van Reek** naar Japan voor de heruitgave van *De avonturen van Lena Lena*, Tokyo, Nagoya-shi, Yokohama-shi (Japan), € 1.000

12 juli-13 juli: **Paulien Cornelisse** is gastdocent op de Universiteit van Zagreb (Kroatië), € 300

12 juli-13 juli: deelname **Arnon Grunberg** aan het Barco Hollandês-programma van het Internationale Literatuurfestival Paratay (FLIP) in Rio de Janeiro (Brazilië), € 0

20 juli-4 augustus: **Gerry van der Linden** naar

Frankrijk voor de promotie van *Fauves des villes*, Noyers sur Serein (Frankrijk), € 450

22 augustus-25 augustus: **Anneke Brassinga** neemt deel aan het Poetry Moon Festival in Helsinki (Finland), € 300

23 augustus-25 augustus: **Typex** neemt deel aan het Edinburgh International Book Festival, Edinburgh (Groot-Brittannië), € 256

29 augustus-31 augustus: **Rozalie Hirs** neemt deel aan POESIS Kunsttempel Kassel (Duitsland), € 200

3 september-18 september: **Olivier van Beemen** op promotiereis langs 12 steden in de Verenigde Staten en Canada in Noord-Amerika voor de vertaling van *Bier voor Afrika*, (Verenigde Staten en Canada), € 1.500

4 september-8 september: **Simone Atangana Bekono** en **Radna Fabias** nemen deel aan het Open Book Festival in Kaapstad (Zuid-Afrika), resp. € 900 en € 900

5 september-10 september: **Roland Colastica** neemt deel aan de boekenbeurs in Medellin (Colombia), € 500

11 september-21 september: **Enne Koens** voor een workshop en een lezing over *Ik ben Vincent en ik ben niet bang* naar Berlijn (Duitsland), € 250

11 september-16 september: **Aimee de Jongh** en **Typex** nemen deel aan de Small Press Expo in Washington D.C. (Verenigde Staten), € 1.600

12 september-28 september: **Simon(e) van Saarloos** op promotietour door Noord-Amerika voor de Engelse vertaling van *Het monogame drama*, verschillende steden (Verenigde Staten en Canada), € 1.500

22 september-22 september: **Miek Zwamborn** voor een workshop over natuurschrijven naar Sulzbach-Rosenberg (Duitsland), € 207

26 september-29 september: **Eva Meijer** en **Miek Zwamborn** nemen deel aan de boekenbeurs in Göteborg en presenteren de vertalingen van respectievelijk *Dierentalen* en *De duimsprong*, Göteborg (Zweden), resp. € 166 en € 578

30 september-10 oktober: **Kader Abdolah** neemt deel aan het BookStar Festival in Skopje (Macedonië), € 300

3 oktober-6 oktober: **Hagar Peeters** neemt deel aan FIL Santiago, Santiago (Chili), € 758

4 oktober-5 augustus: **Jan Brokken** neemt deel aan het literaire programma van het Barcolana Zeil Festival in Triëst (Italië), € 360

5 oktober: **Jaap Blonk**, **Rozalie Hirs** en **Daniel Cunin** nemen deel aan het poëziefestival georganiseerd door het Van Doesburghuis, Parijs (Frankrijk), € 317

10 oktober-15 oktober: **Hagar Peeters** op promotietour voor *Malva* en neemt deel aan het LitQuake festival in San Francisco (Verenigde Staten), € 1.000

13 oktober-14 oktober: **Hagar Peeters** presenteert de vertaling van *Malva* op Beyond Baroque, San Francisco (Verenigde Staten), € 161

15 oktober-21 oktober: **Babs Gons** neemt deel aan het FLUP in Rio de Janeiro (Brazilië), € 900

15 oktober-9 november: **Bas Heijne** voor een

gastdocentschap aan de Sorbonne naar Parijs (Frankrijk), € 250

17 oktober-18 oktober: **Jens van Tricht** presenteert de Duitse vertaling van *Waarom feminisme goed is voor mannen* op de boekenbeurs in Frankfurt am Main (Duitsland), € 219

18 oktober-27 oktober: **Hans Wap** neemt deel aan het Poesia a Sul festival in Olhão (Portugal), € 356

19 oktober-27 oktober: **Sjoerd Kuiper** op promotietour door Italië, Milaan, Florence, Castel Maggiore, Modena, Rome (Italië), € 600

21 oktober-23 oktober: **Friso Wielenga** voor de presentatie van de Albanese vertaling van *Geschiedenis van Nederland* naar Tirana (Albanië), € 570

22 oktober-29 oktober: **Marije Langelaar** neemt deel aan het poëziefestival Poets in Transylvania in Sibiu (Roemenië), € 325

22 oktober-28 oktober: **Rodaan Al Galidi** neemt deel aan het Ubud Writer's Festival, Ubud (Indonesië), € 700

22 oktober-28 oktober: **Peter van Dongen** naar Jakarta voor de promotie van de heruitgave van *Rampokan* en deelname aan het Ubud Writer's Festival, Ubud (Indonesië), € 1.060

23 oktober-3 november: **Wyske Versteeg** neemt deel aan het Gender Bender Festival in Bologna (Italië), € 350

23 oktober-24 oktober: **Joke Hermesen** voor de presentatie van de vertaling van *Melancholie van de onrust* naar Madrid (Spanje), € 350

30 oktober-6 november: **Barbara Stok** neemt deel aan het European Literature Festival in Tokio (Japan), € 1.035

4 november-19 november: **Mark Janssen** en **Linde Faas** voor de presentatie van vertalingen en schoolbezoeken naar Lalitpur (Nepal), € 1.900

6 november-8 november: **Gijs van der Hammen** en **Hanneke Siemensma** voor een workshop en lezing over de *Kleine wijze wolf* bij The Children's Bookshow naar Coventry (Groot-Brittannië), € 435

7 november-3 december: **Bettina Bach** voor een lezing en een gesprek over haar vertaling van *De heilige Rita* naar Frankfurt am Main en München (Duitsland), € 171

12 november-13 november: **Jens van Tricht** presenteert de Duitse vertaling van *Waarom feminisme goed is voor mannen* in Berlijn (Duitsland), € 130

15 november-17 november: **Aart Taminau** neemt deel aan het stripboekenfestival in Colomiers (Frankrijk), € 132

16 november-19 november: **Cees Nooteboom** neemt deel aan BookCity Milano, Milaan (Italië), € 434

19 november-21 november: **Jamal Ouariachi** voor de presentatie van de Bulgaarse vertaling van *Een honger* naar Sofia (Bulgarije), € 252

22 november-25 november: **Elmar Kuiper** neemt deel aan het poëziefestival in Calcutta (India), € 1.238

1 december-4 december: **Joris Luyendijk** neemt deel aan de boekenbeurs in Guadalajara (Mexico), € 1.100

10 december-21 december: Vertaalster **Yumiko**

Kunimori ter promotie van de vertaling van *Nippon* naar Tokio (Japan), € 800
13 december-16 december: **Serge van Duijnhoven** neemt deel aan het poëziefestival in Timisoara (Roemenië), € 400
14 maart-19 maart: **Roanne van Voorst** op promotie-tour in Indonesië voor de vertaling van *De Beste Plek ter Wereld*, Jakarta, Yogyakarta, Surabaya (Indonesië), € 915

In 2019 werden voorts de volgende aanvragen voor een **studiereis** gehonoreerd:

Erik Bindervoet en **Robbert-Jan Henkes** wonen in verband met de herziening van de vertaling van *Finnegans Wake* in Zwitserland de *Finnegans Wake*-workshop Zerothustr o.l.v. de Joyce-specialist Fritz Senn bij: beide € 1.750
Linda Broeder reist naar Canada om het Translation Programme 2019 bij te wonen: € 1.100
Kiki Coumans verblijft in Parijs in verband met research voor de vertaling van *Colline*, de debuutroman van Jean Giono, die komend voorjaar in vertaling zal verschijnen: € 735
Kiki Coumans doet onderzoek in Parijs naar de editiegeschiedenis van *Journal du voleur* (1949) van Jean Genet: € 994
Esther Ending reist in verband met een roman die zich afspeelt in New England, Maine, af naar de Verenigde Staten: € 3.475
Dore van Duivenbode reist naar Polen in verband met research voor een tweede roman: € 5.000
Mira Feticu reist in verband met een non-fictieboek naar Roemenië om onderzoek te doen: € 1.388
Mireille Geus reist voor het eerst naar Suriname om op zoek te gaan naar haar thuisgevoel voor een vervolg op haar roman *Madame Jeanette*: € 4.575
Daan Heerma van Voss schrijft aan een non-fictiewerk over angst, waarvoor hij onderzoek doet in Italië: € 3.390, en in de Verenigde Staten: € 1.610
Ellen Heijmerikx reist in verband met een volgende roman naar Belize voor onderzoek: € 3.524
Rebekka Hermán Mostert reist in verband met een verblijf in het Ledig House naar de Verenigde Staten: € 900
Bregje Hofstede reist in het kader van 'Terloops', een serie van Van Oorschot over de favoriete wandelingen van auteurs, naar Italië om de berg De Sassongher te beklimmen: € 952
Michele Hutchison reist in verband met de Engelse vertaling van *Wieren* van Miek Zwanborn naar Schotland: € 750
Aimée de Jongh reist door de zuidelijke staten van de Verenigde Staten, van Oklahoma naar Californië, om onderzoek te doen voor een graphic novel over de Dust Bowl: € 3.514
Emily Kocken reist naar Parijs voor haar derde roman die zich daar afspeelt in de jaren vijftig: € 1.460
Sander Kok reist naar Italië in verband met zijn tweede roman die deels in Milaan is gesitueerd: € 3.223

Elmar Kuiper, Cornelis van der Wal, Syds Wiersma en **Geart Tigchelaar** reizen naar Denemarken om in samenwerking met Deense dichters te werken aan een tweetalige bundel: elk € 675
Bas Kwakman verblijft een maand in Literary Residence 1863 in A Coruña in Spanje om lezingen te houden en te participeren in discussieprogramma's over poëzie, en om research te doen voor zijn tweede roman: € 1.800
Martine Letterie reist naar Israël om voor een jeugdboek over kinderen in de Tweede Wereldoorlog in gesprek te gaan met de zes kinderen van de familie Birnbaum die het concentratiekamp Bergen-Belsen overleefden: € 1.280
Jannah Loontjes doet onderzoek in Zweden i.v.m. een roman die grotendeels in Stockholm is gesitueerd: € 1.710
Silvia Marijnissen bezoekt in verband met de vertaling van een bundel gedichten van Yang Mu in Taipei een congres over de dichter: € 1.850
Ineke Riem reist naar Sao Miguel op de Azoren om onderzoek te doen voor haar tweede roman: € 884
Astrid Roemer reist naar Suriname om onderzoek te doen voor deel 2 van haar trilogie over Suriname: € 5.000
Maartje Smits reist naar Ierland om de Electronic Literature Conference van de Universiteit van Cork bij te wonen in voorbereiding op nieuw werk: € 614
Rosita Steenbeek reist voor haar historische roman over Julia, de dochter van keizer Augustus, naar Troje, Jeruzalem, Ventotene en Reggio Calabria: € 3.000
Anne Vegter reist samen met **Maartje Wortel** door Japan om te werken aan een literair reisverslag: beide € 2.500
Etchica Voorn reist naar Suriname voor haar tweede boek, een vervolg op de autobiografische roman *Dubbelbloed*: € 5.000
Syds Wiersma reist naar Ierland om een dichtbundel in en over Ierland te schrijven: € 5.000
Wim Willems reist naar Leipzig en Boedapest om archieven te bezoeken en spreekt de nazaten van de hoofdpersonen van zijn boek *De Wereldwandelaars* in Israël: € 4.880

Writer-in-residenceprogramma's

Buitenland

In de oneven jaren wordt er in kunst- en cultuurst centrum Art Omi in de Hudson Valley (Verenigde Staten) een plek gereserveerd voor een Nederlandse vertaler. In de maand mei resideren schrijvers en vertalers daar samen in het zogeheten **Ledig House**. Zij nemen ieder hun eigen project mee om in stilte aan te werken, maar tegelijkertijd is er ook voldoende ruimte voor discussies en ontmoetingen. Voor vertaler Hongaars-Nederlands **Rebekka Hermán Mostert** was het een kans om in opmerkelijke concentratie haar laatste omvangrijke Miklós Bánffy-vertaling af te ronden, inmiddels verschenen als *Te licht bevonden* (Atlas Contact). Hermán Mostert ontving een beurs van € 900.

In samenwerking met de Vlaamse literaire organisatie **Passa Porta** biedt het Nederlands Letterenfonds een verblijfsmogelijkheid in België. In het hart van Brussel staat een appartement ter beschikking in het bekende, meertalige literatuurhuis Passa Porta. In 2019 verbleef Caroline van Keeken in het appartement om aan haar volgende roman te werken.

Het Nederlands Letterenfonds biedt in samenwerking met het **Banff Centre** jaarlijks een literair vertaler de mogelijkheid om deel te nemen aan het Banff Literary Translation Programme in het International Literary Translation Centre in Canada. Aangezien het programma dankzij de aanwezige mentoren ook erg geschikt is voor jonge vertalers is er in 2019 gekozen voor de afvaardiging van **Linda Broeder** (1984). Zij werkte er aan de vertaling uit het Engels van *The Old Drift* van Namwali Serpell. Ze ontving een beurs van € 1.100 voor reiskosten en deelname aan het programma.

Nederland

Het Letterenfonds ontvangt sinds 2006 buitenlandse auteurs in zijn **schrijversresidentie** aan het Spui in Amsterdam. Deze residentie is één van de weinige plekken in Nederland waar buitenlandse gastschrijvers voor langere tijd op uitnodiging kunnen wonen en werken. Tientallen schrijvers uit de hele wereld hebben zich tijdens hun verblijf laten inspireren op en door deze plek. Zeven schrijvers die in 2019 in de residentie verbleven, verzorgden in totaal bijna twintig openbare optredens in Nederland en Vlaanderen. Het publieksbereik varieerde van tien tot tweehonderd, in totaal werden er naar schatting 980 mensen bereikt. Zie voor een nadere omschrijving van deze activiteiten bijlage 4.

In 2019 verbleven er negen auteurs als writer-in-residence in Amsterdam, waarvan er twee reeds in 2018 een beurs ontvingen:

Hugh Aldersley-Williams (Verenigd Koninkrijk; uitgeverij Thomas Rap), 3 december 2018 tot en met 15 januari 2019.

Antjie Krog (Zuid-Afrika; Podium), 21 januari tot en met 20 februari.

Kate Mosse (Verenigd Koninkrijk; Meulenhoff Boekerij), 3 april tot en met 26 april.

Rosemary Sullivan (Canada; Ambo|Anthos), 2 mei tot en met 31 mei.

Frank Báez (Dominicaanse Republiek; Karaat), 7 juni tot en met 30 juni.

Kamil Baluk (Polen; De Geus), 2 juli tot en met 31 augustus.

Erika Fatland (Noorwegen; De Geus), 3 september tot en met 29 september.

Dorthe Nors (Denemarken; Podium), 1 oktober tot en met 11 november.

Lies Van Gasse (België; Wereldbibliotheek), 15 november tot en met 15 december.

Het voormalige woonhuis van Anne Frank aan het Merwedeplein in Amsterdam fungeert als **Amsterdam Vluchtstad**-appartement, dat onderdak biedt aan schrijvers of journalisten die in hun land omwille van hun geschriften worden vervolgd, bedreigd, of anderszins in hun schrijverschap worden belemmerd. In 2019 werd het appartement bewoond door **Kawa Nemir**, een Koerdische dichter, schrijver van korte verhalen, vertaler en redacteur. Tijdens zijn residentie voltooide hij onder meer een Koerdische vertaling van *Ulysses* van James Joyce, waar hij sinds 2012 aan werkt. Ook ging tijdens zijn verblijf in Amsterdam de door Nemir vertaalde opera *Tosca* in première. Het is de eerste Koerdische opera ooit. Over de opera, Nemirs verblijf in Amsterdam, en zijn rol in de Koerdische literatuur verscheen een interview op de website van het Letterenfonds.

Het Letterenfonds is een van de sponsors die jaarlijks deelnemers afvaardigt aan het residentieprogramma van het **NIAS** (het Netherlands Institute for Advanced Studies). Zo komen schrijvers tijdens een langdurig verblijf in contact met wetenschappers. De kruisbestuiving die ontstaat is zeer waardevol en heeft al menig roman en non-fictiewerk verrijkt. Elk academisch jaar is er in Amsterdam gedurende een semester plaats voor een Nederlandstalige schrijver en voor een anderstalige schrijver wiens werk in vertaling verschijnt bij een uitgeverij in Nederland. Aan de Nederlandse auteur wordt door het Letterenfonds een verblijfsbeurs verstrekt van € 10.000, de beurs voor de buitenlandse schrijver komt voor rekening van het NIAS.

Van september 2018 tot 1 februari 2019 werkte dichter **Hélène Gelens** als writer-in-residence aan de afronding van haar eerste roman getiteld *Op de golven* (werktitel): een zesspraak over rebellie, idealisme, thuiszijn, ontheemding, liefde en respect, die bij uitgeverij Cossee zal verschijnen. In het hoorspel *Golfbrekers*, dat Gelens eerder voor NPO Radio 1 schreef, preludeerde ze al op dit prozadebuut. Hierin staan vier sterke vrouwen ten tijde van de Eerste Wereldoorlog centraal: Marie Curie, Hertha Ayrton, Emma Goldman en Carry van Bruggen.

Van februari tot en met juni 2019 verbleef de Palestijns-Zweedse dichter **Ghayath Almadhoun** aan het NIAS. Door zijn gedwongen vertrek uit Syrië, het adopteren van Zweden als tweede thuisland, het vele reizen als dichter en zijn tijdelijke verblijf in Amsterdam, leeft Almadhoun permanent in een staat van exil. Het onderweg zijn hoort bij hem en is een belangrijk thema in zijn werk. Mede dankzij zijn uitgever Jurgen Maas heeft Almadhoun tijdens zijn verblijf dertien optredens gegeven, verspreid over heel Nederland. Met zijn NIAS-fellows ging hij onder meer in gesprek over de verhouding tussen systematische informatieverwerking en vrijheid bij het schrijven van poëzie.

Per 1 september trad schrijver en dichter **Hagar Peeters** aan als writer-in-residence. Zij werkte in de residentie vijf maanden aan een trilogie, die gestoeld is op wetenschappelijk onderzoek en op ervaringen van haarzelf en haar moeder, zowel van binnenuit beschreven als van buitenaf bekeken. Op 19 september verscheen het eerste deel van dit drieluik, de dichtbundel *De schrijver is een alleenstaande moeder* bij uitgeverij De Bezige Bij. Het vervolg zal bestaan uit prozaexercities en filosofische beschouwingen.

Vertalershuis Amsterdam

Het Vertalershuis Amsterdam ontving in 2019 56 vertalers uit 20 verschillende landen die uit het Nederlands vertalen in 20 verschillende talen, voor een periode van minimaal 2 weken en maximaal 2 maanden. In het kader van The Chronicles en de Vertalersfabriek (zie aldaar) zijn drie deelnemers (Arjwan al Fayle, Noëlle Michel en Emma Rault) en twee mentoren (Brigitte Coopmans, Philippe Noble) ontvangen. De gasten werkten aan de volgende projecten:

Brent Annable (Australië, Engels), Jan Caeyers: *Beethoven. Een biografie*

Françoise Antoine (België, Frans), Peter Goes: *Rivieren* en Ilja Leonard Pfeijffer: *Grand Hotel Europa*

Bettina Bach (Duitsland, Duits), Sien Volders: *Noord*
Tibor Bérczes (Hongarije, Hongaars), Geert Mak: *De levens van Jan Six*

Margarita Bonatsou (Griekenland, Grieks), Harry Mulisch: *De zaak 40/61*

Katharina Borchardt (Duitsland), te gast i.v.m. persbezoek Duitse journalisten

Christiane Burkhardt (Duitsland, Duits), Eddy de Wind: *Eindstation Auschwitz*

Adam Bžoch (Slowakije, Slowaaks), W.F. Hermans: *De tranen der acacia's*

Jana Červenková (Tsjechië, Tsjechisch), Wilma Geldof: *Het meisje met de vlechtjes*

Carmen Clavero Fernández (Spanje, Spaans), Guus Kuijer: *Ik ben Polleke hoor*

Mireille Cohendy (Frankrijk, Frans), Tonke Dragt: *De brief aan de koning en Geheimen van het Wilde Woud*, en als moderator tijdens de Vertalersfabriek

Antonio Cruz Romero (Spanje, Spaans), Menno Wigman: *Ik weet niet tot wie ik spreek*

Daniel Cunin (België, Frans), Lieke Marsman: *Het tegenovergestelde van een mens*

Aneta Dantcheva-Manalova (Bulgarije, Bulgaars), Tommy Wieringa: *Dit zijn de namen*

Anikó Daróczy (Hongarije, Hongaars), Martin Michael Driessen: *Rivieren*

Goedele De Sterck (Spanje, Spaans), Jamal Ouariachi: *Een honger* en Edward van de Vendel: *Ik juich voor jou*

Jane Draycott (Verenigd Koninkrijk), te gast vanwege juryvergadering Vondel Translation Prize

Birgit Erdmann (Duitsland, Duits), Sanne Blauw: *Het bestverkochte boek ooit (met deze titel)*

Rolf Erdorf (Duitsland, Duits), Anne Frank: *Het Achterhuis* en Hannes Wallrafen: *De blinde fotograaf*

Ulrich Faure (Duitsland, Duits), Pieter Waterdrinker: *Tsjajkovskistraat 40*

Miklós Fenyves (België, Hongaars), Stefan Hertmans: *De bekeerlinge*

Catalina Ginard Féron (Spanje, Spaans), W.F. Hermans: *Het behouden huis* en Arnon Grunberg: *Tirza*

Julio Grande Morales (Spanje, Spaans), Stefan Buijsman: *Plussen en minnen* en Eddy de Wind: *Eindstation Auschwitz*

Svetlana Grubić Samaržija (Kroatië, Kroatisch), Hagar Peeters: *Malva*

Ran HaCohen (Israël, Hebreeuws), Mercedes Garcia-Arenal en Gerard Wiegers: *Samuel Pallache. Koopman, kaper en diplomaat tussen Marrakesh en Amsterdam*

Marianne Holberg (Duitsland, Duits), Anna Bentinck van Schoonheten: *Karl Abraham, Freuds rots in de branding*

Per Holmer (Zweden, Zweeds), Eddy de Wind: *Eindstation Auschwitz* en Annet Schaap: *Lampje*

Bärbel Jänicke (Duitsland, Duits), Henkjan Honing: *Aap slaat maat*

Rainer Kersten (Duitsland, Duits), Johan de Boose: *Het vloekhout*

Jerzy Koch (Polen, Pools), Miriam Van hee: een keuze uit de gedichten van 1992-2018

Minya Lin (Duitsland, Complex Chinees), Annet Huizing: *Hoe ik per ongeluk een boek schreef*

Isabel-Clara Lorda Vidal (Spanje, Spaans), Martin Michael Driessen: *Rivieren*

Marlene Müller-Haas (Duitsland, Duits), Gerwin van der Werf: *Een onbarmhartig pad*

Stefano Musilli (Italië, Italiaans), Marieke Lucas Rijneveld: *De avond is ongemak*

Jan H. Mysjkin (Frankrijk, Frans), samenstelling en vertaling van een bloemlezing *Vijftien Nederlandse dichters* i.s.m. Doina Ioanid.

Gheorghe Nicolaescu (Roemenië, Roemeens), Marente de Moor: *De Nederlandse maagd*

Etsuko Nozaka (Japan, Japans), te gast

Franco Paris (Italië, Italiaans), Tom Lanoye: *Het derde huwelijk* en Johan Huizinga: *Herfsttij der Middeleeuwen*

Isabel Pérez van Kappel (Spanje, Spaans), te gast voor de Literaire Vertaaldagen

Eva Schweikart (Duitsland, Duits), Simone van der Lugt: *Schilderslief*

Mateja Seliškar (Slovenië, Sloveens), Jef Aerts: *De blauwe vleugels*

Alexa Stoicescu (Roemenië, Roemeens), Tonke Dragt: *Geheimen van het Wilde Woud*

Joakim Sundström (Zweden, Zweeds), Stefan Buijsman: *Plussen en minnen* en Frank Westerman: *Wij, de mens*

Julia Telezhko (Rusland, Russisch), Arthur Japin: *Vaslav*

Gioia-Ana Ulrich (Kroatië, Kroatisch), Marjolijn Hof: *Een kleine kans*

Jan Urbaniak (Polen, Pools), Betje Wolff en Aagje Deken: *De historie van mejuffrouw Sara Burgerhart*

Orsolya Varga (Hongarije, Hongaars), Annie M.G. Schmidt: *De A van Abeltje* en Arthur Brand: *De paarden van Hitler*

Maja Weikert (Duitsland, Kroatisch), Jamal Ouariachi: *Een honger*

Stefan Wiczorek (Duitsland, Duits), Roxane van Iperen: *'t Hooge Nest*

Ira Wilhelm (Duitsland, Duits), Ilya Leonard Pfeijffer: *Grand Hotel Europa*

Annette Wunschel (Duitsland, Duits), Johan Huizinga: *Leven en werk van Jan Veth*

Geïllustreerde kinder- en jeugdliteratuur

Voor geïllustreerde kinder- en jeugdboeken die zich door een bijzondere kwaliteit van tekst en beeld onderscheiden van het reguliere aanbod, is een subsidiebijdrage beschikbaar. Bij de bepaling van die kwaliteit is de relatie tussen tekst en beeld van belang.

In 2019 is over de volgende aanvragen besloten:

Blue Roof Productions, *Woebie en het verdwenen licht* van Mies Strelitski, ill. Arnold de Hartog, € 0

Blue Roof Productions, *Woebie en de angsthaas* van Mies Strelitski, ill. Arnold de Hartog, € 0

Gottmer, *Uit elkaar* van Bette Westera, ill. Sylvia Weve, € 4.540

Gottmer, *Mijn papa is het grootst* van Henriëtte Boerendans (eveneens ill.), € 3.406

Gottmer, *Anansi de spin en de gulzige tijger* van Iven Cudogham, ill. Moldybyrd Studio, € 0

Gottmer, *De verhuisdieren* van Pieter van den Heuvel (eveneens ill.), € 0

Gottmer, *Ebbie in de wasbak* van Marjet Huiberts, ill. Milja Praagman, € 0

Gottmer, *Aan tafel met de mestkevers* van Bibi Dumon Tak, ill. Geertje Aalders, € 2.298

Gottmer, *Wat niet in de safarigids van je ouders staat* van Joukje Akveld en fotograaf Ariadne Van Zandberge, € 0

Gottmer, *Bijt-ie in je bil! De 25 meest gezongen crècheliedjes* van Petra Koeleman, ill. Geertje Aalders, € 0

Hoogland & Van Klaveren, *Aladdin* van Sjoerd Kuiper en 20 illustratoren, € 4.852

Leli Uitgevers, *Eilandgekte* van Elle Lepoutre, ill. Marianne Eijgendaal, Georgien Overwater, Lars Deltrap, Gertie Jaquet, Marleen Heidweiller en Yu Watanabe, € 0

Luitingh-Sijthoff, *Het beest met de kracht van tien paarden* van Lida Dijkstra, ill. Djenné Fila, € 3.000

Luitingh-Sijthoff, *Beestachtige burens* van Lotte Stegeman, ill. Marieke Nelissen, € 0

Novecento, *De avonturen van Pinokkio* van Carlo Collodi, ill. Sjaak Rood, € 0

Querido, *Twee vikingen* van Imme Dros, ill. Harrie Geelen, € 0

Rose Stories, *Franklin* van Marga Altena, ill. Brian Elstak, € 0

Rubinstein, *Hup, Herman!* van Yvonne Jagtenberg (eveneens ill.), € 0

Stichting IXL, *Furgen* van Zindzi Zevenbergen en illustratoren Brian Elstak en Hedy Tjin, € 0

Schwob

De Schwob-regeling biedt een handreiking aan literaire uitgeverijen die een risicovolle maar belangrijke nieuwe vertaling in het Nederlands willen publiceren. Nederlandse uitgeverijen kunnen voor dergelijke publicaties een bijdrage in de productie- en promotiekosten aanvragen. Daarbij wordt voorrang gegeven aan vertalingen in het Nederlands uit taalgebieden of landen waar géén instituut of fonds bestaat dat voorzieningen kent ter ondersteuning van de vertaalkosten van een boekuitgave. Bij de beoordeling van de aanvraag spelen onder meer de begroting en de literaire (vertaal)kwaliteit van de voorgelegde 'moderne klassieker' en van de beoogde vertaler een rol. Met dit initiatief wil het Letterenfonds de nieuwsgierigheid naar vertaalde literatuur verbreden en de kwaliteit en diversiteit van literatuur in Nederlandse vertaling ondersteunen.

In 2019 is besloten over de volgende aanvragen:

Atlas Contact - Miklós Bánffy *És híjjával találtattál*, vert. Rebekka Hermán Mostert: € 7.000
Atlas Contact - Ann Petry *The Street*, vert. Lisette Graswinckel: € 7.000
De Geus - Zora Neale Hurston *Barracoon*, vert. Robert Dorsman: € 3.185
Koppernik - Wolfgang Hilbig *Alte Abdeckerei*, vert. Ard Posthuma: € 3.200
Koppernik - Cyro dos Anjos *O amanuense Belmiro*, vert. Harrie Lemmens: € 4.340
Nieuw Amsterdam - Jens Rehn *Nichts in Sicht*, vert. Anne Folkertsma: € 4.154
Orlando Uitgevers - Dorothea Tanning *Chasm*, vert. Els de Roon Hertoge: € 3.846
Peace Palace Library - Bertha von Suttner *Die Waffen nieder!*, vert. Lilian Caris: € 1.500
Pegasus - Mateiu I Caragiale *Craii de Curtea veche*, vert. Jan Willem Bos: € 1.440
Sterck & De Vreese - Balys Sruoga *Dievų miškas - Memuarai*, vert. Anita van der Molen: € 3.050
Uitgeverij Douane - Bozena Nemcova *Pan Učitel*, vert. Irma Pieper: € 0
Uitgeverij Jurgen Maas - Albert Cosseray *Les fainéants dans la vallée fertile*, vert. Mirjam de Veth: € 3.003
Uitgeverij Vleugels - Gellu Naum *Zenobia*, vert. Jan H. Mysjkin: € 6.811
Van Oorschot - Andrej Platonov *[Sobranië]*, vert. Aai Prins: € 6.458
Van Oorschot - David Markson *Wittgenstein's Mistress*, vert. Erik Bindervoet: € 4.086

Literaire uitgaven (oorspronkelijk)

Nederlandse en Friese uitgevers kunnen bij het Nederlands Letterenfonds een tegemoetkoming in de kosten aanvragen voor de uitgave van moeilijk te exploiteren titels, die bestemd zijn voor een algemeen lezerspubliek en die de kwaliteit en diversiteit van het boekenaanbod vergroten.

In 2019 is over de volgende aanvragen besloten:

Ad. Donkers *Deel 18, 19 en 21* door Desiderius Erasmus: € 15.000
De Arbeiderspers *Onrustige dagen* door F.B. Hotz: € 0
De Arbeiderspers *In poëzie en oorlog* door Bas Kwakman: € 4.723
Athenaeum-Polak & Van Genneep *Roman van Heinric en Margriete van Limborch* door Ingrid Biesheuvel: € 17.481
De Buitenkant *Galinka Ehrenfest en El Pintor* door Linda Horn: € 7.500
Concerto B.V. *In Hollandia Suburbia* door Guido van Driel: € 4.000
International Theatre & Film Books (*Van Wormrot tot Hamlet, 30 jaar toneelschrijverschap*) door Don Duyns: € 6.900
Nijgh & Van Ditmar *Verzameld werk. De kip die over de soep vloog en andere verhalen en gedichten* door Frans Pointl: € 5.908
Noord-Holland *Zaans Groen* door o.a. Klaas Woudt en Mart Woudt: € 2.000
Oevers *Door de schaduwen bestormd* door diverse auteurs: € 2.334
Podium *P.S. Van dreig- tot liefdesbrief* door Jet Steinz: € 8.860
Prometheus *Alles voor Vincent* door Hans Luijten: € 4.359
Prometheus *Romantici en revolutionairen* door Rick Honings en Lotte Jensen: € 5.910
De Rijp *Waling Dykstra, duvelskeunstner. Gedicht* onder redactie van Abe de Vries: € 0
Sherpa Strips *Eeuwig 1913* door Marcel Ruijters: € 1.428

Digitale literatuur

De regeling heeft tot doel veelbelovende nieuwe literaire initiatieven op het gebied van digitale media en internet te ondersteunen. Bij de uitvoering van de regeling is samengewerkt (in de zin van afstemming) met Stichting Lezen en het Stimuleringsfonds Creatieve Industrie.

Over de volgende aanvragen is in 2019 besloten:

De Wilde Plataan BV

Babba Beer. Interactief prentenboek
Christiaan Coenraads
€ 19.632

Omroepvereniging VPRO

Terug naar An E. Literaire podcast
Florence Tonk, Irene Houthuis, Randy Vermeulen, SCHIK, e.a.
€ 20.000

Singel Uitgeverijen

LitHub in Nederland. Online platform
Esther van Dijk, e.a.
€ 20.000

Stichting Groninger Forum

De Virtuele Boekenkast. Interactieve installatie (VR, I-Beacons, Kinect)
Chantalla Pleiter, Happy Ship, e.a.
€ 17.500

Stichting Interakt

Gedichten Kubus. AR-installatie
Maria Barnas, Nathalie Bruys, René Mendel, Sander Veenhof
€ 19.285,-

Stichting Perdu

De Verloren Tijd. Literaire podcastserie
Martha Jager, Dean Bowen, Vinny Taylor, e.a.
€ 18.000

Stichting RAUM

Ansicht. Literaire podcastserie
Tom Loois, Wytske Versteeg, e.a.
€ 8.405

Stichting Item

Een krasse eeuw. Augmentend Reality (app)
Mirjam Rotenstreich, Iris Koppe, Sander Veenhof, e.a.
€ 0

Tens Media

TalkRadio. Online platform
€ 0

Vrienden van het Harry Mulisch Huis

Podcast
€ 0

Literaire projecten en manifestaties: incidentele subsidies

Literaire organisaties uit Nederland kunnen subsidie aanvragen voor het organiseren van literaire manifestaties en activiteiten die het Nederlandse literaire klimaat bevorderen en die gericht zijn op een breed en divers publiek. Naast de meerjarige regeling, waarmee festivals en literair-educatieve organisaties van (inter)nationaal belang kunnen worden ondersteund voor vier jaar, kent het Letterenfonds ook incidentele en tweejarige ondersteuningsmogelijkheden. In 2019 konden er alleen incidentele aanvragen worden voorgelegd; in 2020 zijn er weer aanvraagrondes voor zowel de tweejarige als de vierjarige subsidie.

In totaal zijn dit jaar 60 aanvragen ontvangen, waarvan er 56 in behandeling zijn genomen. Onder hen waren 21 nieuwe aanvragers, waarvan er zeven hun aanvraag daadwerkelijk zagen gehonoreerd. Voor deze ronde was het mogelijk een extra investering te doen. Over de volgende aanvragen voor incidentele subsidies is in 2019 besloten:

1 Wereld

Organisatie van een literatuurprogramma op Parkpop 2019 Den Haag.
€ 0

ABCYourself

Talentontwikkelingsprogramma voor jongeren en organiseren prijs Beste Nederlandse Verhalenbundel.
€ 0

Afrikaans en de Lage Landen

De Week van de Afrikaanse roman in diverse steden in Nederland en Vlaanderen.
€ 7.500

Amor Mundi

Drie programma's rond het werk van Rosa Luxemburg en Hannah Arendt.
€ 0

Beter Schrijven

Debutantenbal 2019 in Amsterdam.
€ 10.000

Beter Schrijven

Beter Schrijven Festival (schrijfworkshops).
€ 0

BMP

Poëziepop-up met vluchtelingenverhalen en poëzie in Amsterdam.
€ 0

Buro05

Programma Literaturia op het Noorderzonfestival 2019 in Groningen.
€ 12.000

Centraal Planbureau Rotterdam

Stripmanifestatie Cross Comix in Rotterdam.
€ 15.000

Concordia

Een reeks van talkshows Niet bij Woord alleen in Enschede.
€ 0

Cultuurcafé d'n Dwingel

Muziektheatervoorstelling rond het werk van Jan Hanlo in Valkenburg.
€ 0

Damesleesmuseum

Jubileumcongres Damesleesmuseum.
€ 0

De Balie

Een nieuwe reeks afleveringen van het programma Grote (vrouwelijke) Denkers in Amsterdam.
€ 15.000

De Nieuwe Liefde

Een reeks van acht avonden over wereldpoëzie in Amsterdam.
€ 35.288

De Stad

Manifestatie Nooit Terug rond poëzie en woordkunst op erfgoedlocaties in Dordrecht.
€ 7.500

Dichters des Vaderlands

Portretten in Poëzie (participatieproject) in Friesland.
€ 0

Extra Extra

Drie edities van Extra Extra Night in 2019 rond het erotische verhaal in Rotterdam.
€ 13.500

Frontaal

Een reeks van negen literaire avonden in 2020 in Rotterdam.
€ 13.500

Granate

Drie afleveringen van de voorstelling Reading Gilgamesh! in Amsterdam, Assen en Zwolle.
€ 15.000

Grote Vriendelijke Stichting

12 afleveringen van de Grote Vriendelijke Podcast over jeugdliteratuur (landelijk).
€ 7.950

Het Verhalenhuis

Literatuurprogramma rond de internationale ICORN-conferentie 2019 in Rotterdam.
€ 20.000

IBBY Nederland

Jaarprogramma 2019.
€ 14.350

Kleine Lettertjes

Drie edities van het Mooie Kinderboekenfestival in Amsterdam, Den Bosch en Hoogeveen.
€ 26.000

Laaktheater

Mesopotamiëfestival (cultuurparticipatie) in Rotterdam.
€ 0

Lamoer

Meerdere edities van het literatuurprogramma Lamoer in samenwerking met Het Patronaat, Haarlem.
€ 0

Libris Literatuurprijs

Organisatie van leesclubs voor jongeren rond de genomineerde boeken van de Libris Literatuurprijs (landelijk).
€ 10.000

Literaire activiteiten Nijmegen

Meerdere projecten in de Poëziweek 2020 onder de noemer Poëzie in de stad.
€ 8.000

Literair Salon Venlo

Manifestatie Alphabet City in Venlo.
€ 0

Lumumba!

Schrijfworkshops en bijeenkomsten voor amateur-schrijvers in Drenthe.
€ 0

Nowhere

Meerdere edities van Babs Woordsalon 2.0 op verschillende festivals en podia in het land.
€ 25.000

Openbare Bibliotheek Deventer

Aantal creative writing workshops voor jongeren.
€ 0

Openbare Bibliotheek Gelderland-Zuid

Project Buiten Zinnen.
€ 0

Open Fanfare Orkest

Twee muziekvoorstellingen met Arthur Japin in Deventer en Zwolle.
€ 0

Passionate Bulkboek

Educatieproject Er was Eens op meerdere VMBO-scholen door het land.
€ 40.000

PEN Nederland

Het jaarlijkse programma.
€ 24.500

Poëzieclub

Educatie-trajecten en randprogrammering rond de Grote Poëzieprijs 2020.
€ 12.500

Poëziepaleis

Organisatie van de finale van het project Kinderen en Poëzie op het Boekidsfestival 2019 in Den Haag.
€ 13.000

Rotown Magic

Zeven edities in 2019 van het literatuurprogramma Boek & Meester van Ernest van der Kwast in Rotterdam.
€ 15.000

Samenleving en Kunst

Een editie van het vmbo-project Stap op de Rode Loper! maart 2019 in Eindhoven.
€ 15.000

Samenleving en Kunst

Twee edities van het vmbo-project Stap op de Rode Loper! in november 2019 in Eindhoven en januari 2020 in Groningen.
€ 30.000

Schrijvers Binnen

Manifestatie Literatuurfestival Lutterzand 2019 in Twente.
€ 0

Schrijvers Binnen

Manifestatie Literatuurfestival Lutterzand 2020 in Twente.
€ 8.500

Square Web

Zeven afleveringen van de talkshow Onder de Vulkaan in Groningen.
€ 8.500

StoryLine

Drie edities van het programma Europe: Stories of Love and Hate in Maastricht en Heerlen.
€ 0

Tekstsmederij

Talentontwikkelingsprogramma 2019 gericht op toneelschrijven (landelijk).
€ 17.000

Uitgelezen Verhalen

Reeks Uitgelezen Verhalen in Deventer.
€ 0

Watershed

Activiteiten rond talentontwikkeling en literatuur-programmering in Eindhoven.
€ 32.500

Watershed

Bijdrage aan Wolk, een talentontwikkelingstraject in Noord-Brabant.
€ 0

Werkgroep Caraïbische Letteren

Letterdagen 2019 in de OBA in Amsterdam.
€ 9.000

Woordnacht

Woordnachtfestival 2019 in Rotterdam.
€ 15.000

Wordsinhere

Reeks van zes avonden rond literatuur en kunst in Amsterdam, onder de titel Verso.
€ 8.500

Writers Unlimited

Outreachprogramma De Stad is ons Podium in de wijken van Den Haag rond het Winternachtenfestival 2020.
€ 20.000

Writerswriter

Ode aan het werk van H.H. ter Balkt in Nijmegen.
€ 0

Zeebriesz

20 voorstellingen Spetterende Letteren (muziek-voorstelling) in Drenthe en Amsterdam.
€ 0

Zomerzinnen

Literatuurfestival Zomerzinnen 2019 in Dwingeloo, Drenthe.
€ 10.000

Zonnewende

Sunsation poëziefestival 2019 in Flevoland.
€ 0

Literair Grensverkeer

De regeling Literair Grensverkeer beoogt literaire projecten en initiatieven te ondersteunen die duurzame uitwisseling van kennis en expertise in het letterenveld stimuleren tussen de verschillende delen van het Nederlands taalgebied. Een gezamenlijke Vlaams-Nederlandse adviescommissie adviseerde over zestien binnengekomen aanvragen voor in totaal € 151.300. Het beschikbare budget was € 65.000. Acht aanvragen werden toegekend (50%), voor een totaalbedrag van € 65.000. Zeven aanvragen werden afgewezen en één werd niet-ontvankelijk verklaard.

August Vermeylenfonds

Burenliefde: € 0

Bibliotheek Leuven

Buzz Festival: € 0

De Dagen

De Lage Landen Lezen Samen: € 8.000

DNT

10 toneelteksten: € 10.500

Explore the North

Nieuwe Werelden: € 0

Kluger Hans

Richtingen: € 0

Mensen zeggen dingen

MZD x Wintertuin Curaçao: € 5.000

Poëziecentrum

Poëzieweek: € 10.500

ROSE Stories

Nieuwe Literatuurshow: € 10.500

School der Poëzie

Prijs der Poëzie: € 5.000

School Wijsbegeerte

Zo mooi is onderwijs: niet ontvankelijk

Stichting Beter Schrijven

Lage Landen Schrijfweek: € 0

Universiteit Gent

Lyrisch activisme: € 5.000

Wintertuin

Proyecto di Kuenta: € 10.500

Woordnacht

De Vlamingen komen!, Woordnachtfestival: € 0

Het zoekend hert

De doordachte overbrugging: € 0

Vertaalsubsidies buitenland/Translation Grants

Buitenlandse uitgevers kunnen een aanvraag indienen voor een bijdrage (van maximaal 70%) in de vertaalkosten van een oorspronkelijk Nederlands literair werk. Aanvragen kunnen in principe voor de eerste drie vertalingen van het werk van een bepaalde auteur worden ingediend. Bij de beoordeling van de aanvraag spelen de literaire kwaliteit van zowel het boek als van het werk van de beoogde vertaler alsmede de professionaliteit van de buitenlandse uitgever een belangrijke rol. Naast de Translation Grants worden incidenteel ook productiesubsidies aan buitenlandse uitgevers verleend en zgn. aanvullende honoraria aan literair vertalers uit het Nederlands. Aan aanvragen voor Translation Grants gaat doorgaans een uitgebreid adviestraject vooraf. In de praktijk worden daardoor vrijwel uitsluitend kansrijke aanvragen ingediend. Op www.vertalingendatabase.nl is een overzicht van reeds verschenen vertalingen van Nederlandstalige literatuur, zowel ondersteund als niet-ondersteund, te vinden.

In 2019 kwamen 314 aanvragen van buitenlandse uitgevers binnen; het merendeel (301) voldeed aan alle voorwaarden en kon worden gehonoreerd. Hieronder zijn alle aanvragen gegroepeerd op genre.

Beeldverhaal

Maaïke Hartjes *Burn-out dagboek* **Patmos**

(Duitsland, Duits), Bärbel Jänicke, € 3.721

Aimée de Jongh *Taxi!* **Nool** (Frankrijk, Arabisch),

Randa Ali, € 1.250

Erik Kriek *De balling* **Avant-Verlag** (Duitsland, Duits),

Katrin Herzberg, € 2.698

Erik Kriek *In the pines* **Nool** (Frankrijk, Arabisch),

Mohamed Abdel Aziz, € 2.342

Herman de Man *De kleine Alexander* **Forlæns**

(Denemarken, Deens), Naja Møllmann-Ibsen, € 132

Aart Taminiau *Wol* **Presque Lune** (Frankrijk, Frans),

Laurent Bayer, € 1.760

Fictie

Historie van Melusine **S. Hirzel Verlag GmbH**

(Duitsland, Duits), Rita Schlusemann, € 5.549

Kader Abdolah *Het huis van de moskee* **Antolog**

(Macedonië, Macedonisch), Eli Pujovska, € 3.641

Gerbrand Bakker *Boven is het stil* **Modrijan** (Slovenië,

Sloveens), Mateja Seliškar Kenda, € 2.275

Gerbrand Bakker *Juni* **Rayo Verde** (Spanje, Spaans),

Maria Rosich Andreu, € 1.764

Gerbrand Bakker *Juni* **Rayo Verde** (Spanje, Catalaans),

Maria Rosich Andreu, € 1.764

Gerbrand Bakker *De omweg* **Solum Bokvennen**

(Noorwegen, Noors), Hedda Vormeland, € 4.125

Abdelkader Benali *Marrakech Noir (In Marrakech*

kijken naar Mars) **Editions du Sirocco** (Marokko,

Frans), Daniel Cunin, € 457

Magne van den Berg *Gender* **Neofelis Verlag GmbH**

(Duitsland, Duits), Eva Maria Pieper, € 546

Karolien Berkvens *Zoon van Berlijn* **Globe - L'école**

des loisirs (Frankrijk, Frans), Emmanuèle Sandron,

€ 6.160

Willem Bilderdijk *Kort verhaal van eene aanmerkelijke luchtreis* **Wydawnictwo IX** (Polen, Pools), Damian Olszewski, € 592

Alfred Birney *De tolk van Java* **Mondadori** (Italië, Italiaans), David Santoro, € 5.950

Ferdinand Bordewijk *Karakter* **LTi Press** (Korea, Koreaans), Myong-suk Chi, € 3.104

Nhung Dam *Duizend vaders* **Ullstein** (Duitsland, Duits), Bettina Bach, € 6.601

Adriaan van Dis *Ik kom terug* **Actes Sud** (Frankrijk, Frans), Daniel Cunin, € 3.179

A. den Doolaard *Het land achter God's rug* **The Montenegrin International Press Institute** (Montenegro, Montenegrijns), Jelica Novaković-Lopušina, € 4.533

Frederik van Eeden *De kleine Johannes* **Knjizevni klub** (Bosnië en Herzegovina, Servisch), Sasha Malenovich, € 1.200

Frederik van Eeden *De kleine Johannes* **Udruga Krug knjiga** (Kroatië, Kroatisch), Goran Sarić, € 1.890

Rob van Essen *De goede zoon* **Homunculus Verlag** (Duitsland, Duits), Ulrich Faure, € 6.504

Anne Frank *Verhaaltjes en gebeurtenissen uit het Achterhuis* **Triáda** (Tsjechië, Tsjechisch), Magda de Bruin-Hübllová, € 1.568

Hendrik Groen *Leven en laten leven* **Albatros** (Polen, Pools), Ryszard Turczyn, € 975

Hendrik Groen *Pogingen iets van het leven te maken* **Al Kotob Khan** (Egypte, Arabisch), Atef Othman, € 1.863

Hendrik Groen *Zolang er leven is* **Presses de la Cité** (Frankrijk, Frans), Myriam Bouzid, € 5.200

Arnon Grunberg *Moedervlekken* **Rádio Londres** (Brazilië, Portugees), Mariângela Guimarães, € 1.536

Arnon Grunberg *Moedervlekken* **Buybook** (Bosnië en Herzegovina, Bosnisch), Maja Weikert, € 3.097

Arnon Grunberg *Tirza* **Elefanta Editorial** (Mexico, Spaans), Catalina Ginard Féron, € 5.530

Hella S. Haasse *Oeroeg* **Al Karma** (Egypte, Arabisch), Amina Abed, € 1.060

Daan Heerma van Voss *De laatste oorlog* **Flower City Publishing House** (China, Chinees), Huaying Wu, € 2.801

Daan Heerma van Voss *Een verlate reis* **Büchergilde Gutenberg** (Duitsland, Duits), Gregor Seferens, € 811

Willem Frederik Hermans *Het behouden huis* **Gatopardo ediciones** (Spanje, Spaans), Catalina Ginard Féron, € 1.200

Dola de Jong *De thuiswacht* **Transit Books** (Verenigde Staten, Engels), Kristen Gehrman, € 3.920

Herman Koch *De greppel* **Salamandra** (Spanje, Spaans), Maria Rosich Andreu, € 1.880

Herman Koch *De greppel* **Belfond** (Frankrijk, Frans), Isabelle Rosselin, € 6.352

Herman Koch *Finse dagen* **Siltala** (Finland, Fins), Antero Helasvuo, € 4.690

Herman Koch *Zomerhuis met zwembad* **Antolog** (Macedonië, Macedonisch), Elizabeta Bozinoska, € 3.402

Lieke Marsman *Het tegenovergestelde van een mens* **Edition Rue de l'Echiquier** (Frankrijk, Frans), Daniel

Cunin, € 2.100

Eva Meijer *Het vogelhuis* **Marginesy** (Polen, Pools), Alicja Oczko, € 1.167

Eva Meijer *Het vogelhuis* **Presses de la Cité** (Frankrijk, Frans), Emmanuelle Tardif, € 4.439

Josepha Mendels *Rolien en Ralien* **Klaus Wagenbach** (Duitsland, Duits), Marlene Müller-Haas, € 4.303

Peter Middendorp *Jij bent van mij* **Oktaven** (Duitsland, Duits), Rolf Erdorf, € 3.462

Marga Minco *Het bittere kruid* **Ebury Press** (Verenigd Koninkrijk, Engels), Jeannette K. Ringold, € 2.485

Marente de Moor *De Nederlandse maagd* **Relacja** (Polen, Pools), Ryszard Turczyn, € 2.305

Harry Mulisch *De ontdekking van de hemel* **Alma Littera** (Litouwen, Litouws), Birutė Aviziniienė-Mumėnaitė, € 6.390

Multatuli *Woutertje Pieterse* **Hohe Publisher** (Ethiopië, Amhaars), Hailemeleket Tekesteberhan, € 11.000

Cees Nooteboom *533* **Fraktura** (Kroatië, Kroatisch), Romana Perećinec, € 1.250

Thomas Olde Heuvelt *Hex* **Nocturna Ediciones** (Spanje, Spaans), Ana Isabel Sánchez Díez, € 2.220

Jamal Ouariachi *Een honger* **Fraktura** (Kroatië, Kroatisch), Maja Weikert, € 2.858

Hagar Peeters *Malva* **Antipod** (Kroatië, Kroatisch), Svetlana Grubić Samaržija, € 1.176

Ilja Leonard Pfeijffer *Grand Hotel Europa* **Porto Editora** (Portugal, Portugees), Maria Leonor Raven-Gomes, € 7.874

Ilja Leonard Pfeijffer *Grand Hotel Europa* **Gyldendal** (Noorwegen, Noors), Hedda Vormeland, € 13.503

Ilja Leonard Pfeijffer *La Superba* **Protea Boekhuis** (Zuid-Afrika, Afrikaans), Stephanus Petrus (Fanie) Olivier, € 3.316

Ilja Leonard Pfeijffer *La Superba* **V.B.Z.** (Kroatië, Kroatisch), Radovan Lučić, € 4.128

Ilja Leonard Pfeijffer *La Superba* **Al Arabi** (Egypte, Arabisch), Hend Adel, € 3.384

Marieke van der Pol *Bruidsvlucht* **Presses de la Cité** (Frankrijk, Frans), Françoise Antoine, € 9.240

Marieke Lucas Rijneveld *De avond is ongemak* **Nutrimenti** (Italië, Italiaans), Stefano Musilli, € 2.660

Marieke Lucas Rijneveld *De avond is ongemak* **Faber and Faber** (Verenigd Koninkrijk, Engels), Michele Hutchison, € 5.603

Marieke Lucas Rijneveld *De avond is ongemak* **Buchet Chastel** (Frankrijk, Frans), Daniel Cunin, € 5.862

Marieke Lucas Rijneveld *De avond is ongemak* **Suhrkamp** (Duitsland, Duits), Helga van Beuningen, € 4.754

Marieke Lucas Rijneveld *De avond is ongemak* **Temas de Hoy** (Spanje, Spaans), Maria Rosich Andreu, € 2.800

Jaap Robben *Zomervacht* **WorldEditions** (Nederland, Engels), David Doherty, € 4.557

Marijke Schermer *Noodweer* **Sureda57 Libros** (Spanje, Catalaans), Maria Rosich Andreu, € 1.166

Toon Tellegen *Het verlangen van de egel* **Homebooks** (Vietnam, Vietnamese), Ngô Thị Huyền, € 0

Theo Thijssen *Kees de jongen* **Wallstein** (Duitsland, Duits), Rolf Erdorf, € 10.336
 Lia Tilon *Archivaris van de wereld* **Deutscher Taschenbuch Verlag** (Duitsland, Duits), Ulrich Faure, € 3.675
 Marjolijn van Heemstra *En we noemen hem* **Seix Barral** (Spanje, Spaans), Goedele de Sterck, € 1.438
 Marjolijn van Heemstra *En we noemen hem* **Hoffmann und Campe** (Duitsland, Duits), Stefan Wieczorek, € 2.940
 Sytske van Koeveringe *Het is maandag vandaag* **BTB** (Duitsland, Duits), Andrea Kluitmann, € 4.200
 Esther Verhoef *Lieve mama* **Lapa Uitgewers** (Zuid-Afrika, Afrikaans), Joanita Fourie, € 3.165
 Esther Verhoef *De kraamhulp* **Balto** (Litouwen, Litouws), Aušra Gudavičūtė, € 1.960
 Judith Visser *Zondagskind* **HarperCollins Germany** (Duitsland, Duits), Barbara Heller, € 6.300
 Simone van der Vlugt *Rode sneeuw in december* **Antonio Vallardi** (Spanje, Spaans), Catalina Ginard Féron, € 2.707
 J.J. Voskuil *Een keuze uit het werk* **Schreibheft, Zeitschrift für Literatur** (Duitsland, Duits), Gerd Busse, € 1.500
 Joost de Vries *De republiek* **Hyundae Munhak** (Korea, Koreaans), Kyoungsook Keum, € 2.856
 Pieter Waterdrinker *Tsjaikovskistraat 40* **Scribe** (Verenigd Koninkrijk, Engels), Paul Evans, € 7.568
 Gerwin van der Werf *Een onbarmhartig pad* **Fischer** (Duitsland, Duits), Marlene Müller-Haas, € 3.640
 Tommy Wieringa *De dood van Murat Idrissi* **Gyldendal** (Noorwegen, Noors), Hedda Vormeland, € 1.342
 Tommy Wieringa *De dood van Murat Idrissi* **Literatura Random House** (Spanje, Spaans), Goedele de Sterck, € 770
 Peter Zantingh *Na Mattias* **Diogenes** (Zwitserland, Duits), Hanni Ehlers, € 2.845

Kinder- en jeugdliteratuur

Paul Biegel *Juttertje* **Tim Can Yayinlari** (Turkije, Turks), Mustafa Özen, € 1.890
 Jozua Douglas *De vreselijke tweeling* **Albin Michel Jeunesse** (Frankrijk, Frans), Emmanuèle Sandron, € 1.461
 Jozua Douglas *De ongelooflijke Ravi Ravioli* **Fischer** (Duitsland, Duits), Eva Schweikart, € 2.253
 Tonke Dragt *De brief voor de koning* **Gallimard Jeunesse** (Frankrijk, Frans), Mireille Cohendy, € 12.000
 Tonke Dragt *De brief voor de koning* **Turbine** (Denemarken, Deens), Lise Bøgh-Sørensen, € 8.554
 Tonke Dragt *De brief voor de koning* **Publishing House "NAIRI"** (Oekraïne, Oekraïens), Svitlana te Pas-Denysenko, € 5.000
 Tonke Dragt *Geheimen van het Wilde Woud* **Paralela 45** (Roemenië, Roemeens), Alexa Stoicescu, € 5.418
 Tonke Dragt *Geheimen van het Wilde Woud* **Tukan förlag** (Zweden, Zweeds), Joakim Sundström, € 12.500
 Tonke Dragt *De goudsmid en de meesterdief* **Pushkin Press** (Verenigd Koninkrijk, Engels), Laura Watkinson, € 6.720

Wilma Geldof *Het meisje met de vlechtjes* **Gerstenberg** (Duitsland, Duits), Verena Kiefer, € 4.090
 Mireille Geus *Dans!* **Samokat** (Rusland, Russisch), Irina Leichenko, € 1.068
 Marjolijn Hof *Een kleine kans* **Lector** (Kroatië, Kroatisch), Gioia-Ana Ulrich, € 630
 Enne Koens *Ik ben Vincent en ik ben niet bang* **Gerstenberg** (Duitsland, Duits), Andrea Kluitmann, € 3.745
 Guus Kuijer *Op je kop in de prullenbak* **Camelozampa** (Italië, Italiaans), Valentina Freschi, € 848
 Guus Kuijer *Het boek van alle dingen* **Urbino** (Oekraïne, Oekraïens), Jaroslav Dovhopolyj, € 936
 Guus Kuijer *De zwarte stenen* **Janet 45** (Bulgarije, Bulgaars), Maria Encheva, € 3.016
 Sjoerd Kuiper *Hotel De Grote L* **Terra Publica** (Litouwen, Litouws), Birutė Avižiniienė-Mumėnaitė, € 1.050
 Sjoerd Kuiper *Hotel De Grote L* **Samokat** (Rusland, Russisch), Irina Leichenko, € 753
 Paul van Loon *De griezelbus 3* **Dituria** (Albanië, Albanees), Ilira Shurbani, € 983
 Paul van Loon *De griezelbus 4* **Dituria** (Albanië, Albanees), Ilira Shurbani, € 1.036
 Tosca Menten *Dummie de mummie en de tombe van Achnetoet* **A-BA-BA-HA-LA-MA-HA Publishers** (Oekraïne, Oekraïens), Iryna Koval, € 605
 Marloes Morshuis *De schaduwen van Radovar* **Kompas Guide** (Rusland, Russisch), Ekaterina Astakhova, € 2.384
 Gideon Samson *Zeb. Miš Založba* (Slovenië, Sloveens), Katjuša Ručigaj, € 824
 Erna Sassen *Een indiaan als jij en ik* **Freies Geistesleben** (Duitsland, Duits), Rolf Erdorf, € 4.048
 Erna Sassen *Een indiaan als jij en ik* **Takatuka** (Spanje, Catalaans), Gustau Raluy, € 1.359
 Erna Sassen *Een indiaan als jij en ik* **Takatuka** (Spanje, Spaans), Gustau Raluy, € 1.787
 Annet Schaap *Lampje* **Turbine** (Denemarken, Deens), Lise Bøgh-Sørensen, € 2.818
 Annet Schaap *Lampje* **Samokat** (Rusland, Russisch), Irina Leichenko, € 2.412
 Annet Schaap *Lampje* **Dwie Siostry** (Polen, Pools), Jadwiga Jędryas, € 1.050
 Annet Schaap *Lampje* **La Nuova Frontiera** (Italië, Italiaans), Anna Patrucco Becchi, € 2.702
 Annet Schaap *Lampje* **Pagès editors** (Spanje, Catalaans), Maria Rosich Andreu, € 1.680
 Annie M.G. Schmidt *Minoes LLC "Akademnashr NMM" Publishing house* (Oezbekistan, Oezbeeks), Sharif Ahmedov, € 1.500
 Jan Paul Schutten *Het raadsel van alles wat leeft en de stinksokken van Jos Grootjes uit Driel* **Ginko Kitap** (Turkije, Turks), Nevin Soysal, € 4.452
 Maren Stoffels *Fright Night* **Pelledoca** (Italië, Italiaans), Anna Patrucco Becchi, € 1.680
 Harmen van Straaten *En toen kwamen de monsters* **Freies Geistesleben** (Duitsland, Duits), Rolf Erdorf, € 758
 Tjibbe Veldkamp *Katvis* **Carlsen** (Duitsland, Duits),

Andrea Kluitmann, € 1.348
 Mel Wallis de Vries *Vals* **Scolar** (Hongarije, Hongaars), Szabolcs Wekerle, € 550
 Anna Woltz *Gips* **Global Kids Books** (Taiwan, Complex Chinees), Minya Lin, € 872
 Anna Woltz *Honderd uur nacht* **Orion** (Servië, Servisch), Jelica Novaković-Lopušina, € 1.451
 Anna Woltz *Mijn bijzonder rare week met Tess* **Dwie Siostry** (Polen, Pools), Iwona Mączka, € 462
 Anna Woltz *Alaska* **Polyandria** (Rusland, Russisch), Irina Trofimova, € 697
 Anna Woltz *Alaska* **Lilla Pirat förlaget** (Zweden, Zweeds), Olov Hyllienmark, € 2.324
 Anna Woltz *Mijn bijzonder rare week met Tess* **Beisler** (Italië, Italiaans), Anna Patrucco Becchi, € 840
 Anna Woltz *Gips* **Gelmès Publishing** (Litouwen, Litouws), Birutė Avizienienė-Mumėnaitė, € 693

Kinder- en jeugdliteratuur; Non-fictie

Nienke Denekamp *De Grote Van Gogh Atlas* **Ast** (Rusland, Russisch), Daria Soesloparova (Susloparova), € 553
 Nienke Denekamp *De grote Gauguin Atlas* **Yale University Press** (Verenigde Staten, Engels), Laura Watkinson, € 2.275
 Nienke Denekamp *De grote Gauguin Atlas* **Ast** (Rusland, Russisch), Daria Soesloparova (Susloparova), € 470
 Bibi Dumon Tak *Het heel grote vogelboek* **Mondadori** (Italië, Italiaans), Dafna Fiano, € 952
 Marc ter Horst *Palmen op de Noordpool* **Siruela** (Spanje, Spaans), Gonzalo Fernández, € 4.272
 Marc ter Horst *Palmen op de Noordpool* **Spartacus** (Noorwegen, Noors), Guro Dimmen, € 5.560
 Marc ter Horst *Palmen op de Noordpool* **Editoriale Scienza** (Italië, Italiaans), Olga Amagliani, € 3.860
 Marc ter Horst *Palmen op de Noordpool* **Thienemann-Esslinger Verlag GmbH**, (Duitsland, Duits), Rolf Erdorf, € 5.273
 Menno Metselaar *Alles over Anne* **Móra** (Hongarije, Hongaars), Miklós Fenyves, € 1.353
 Menno Metselaar *Alles over Anne* **Kreativni centar** (Servië, Servisch), Nevena Kukuljac, € 1.810
 Jan Paul Schutten *Binnenstebinnen* **Mann, Ivanov and Ferber** (Rusland, Russisch), Irina Trofimova, € 2.805
 Jan Paul Schutten *Het mysterie van niks en oneindig veel snot* **Spartacus** (Noorwegen, Noors), Bodil Engen, € 5.577
 Jan Paul Schutten *Het mysterie van niks en oneindig veel snot* **Format** (Polen, Pools), Malgorzata Woźniak Diederer, € 3.851

Kinder- en jeugdliteratuur; Poëzie

Wim Hofman *Klein Duimpje* **éditions LansKine** (Frankrijk, Frans), Jan H. Mysjkin, € 2.485
 Bette Westera *Was de aarde vroeger plat?* **Susanna Rieder Verlag** (Duitsland, Duits), Rolf Erdorf, € 3.250

Kinder- en jeugdliteratuur; Poëzie; Prentenboek

Henriëtte Boerendans *Daarbuiten slaapt een aap* **Aracari** (Zwitserland, Duits), Rolf Erdorf, € 1.919
 Annemarie van der Eem *Ik wil een leeuw!* **Can Yayinlari** (Turkije, Turks), Sinan Çakmak, € 926
 Annemarie van der Eem *Ik wil een leeuw!* **Samokat** (Rusland, Russisch), Yulia Tanakova, € 1.140
 Linde Faas *De jongen en de walvis* **Kathalaya** (Nepal, Nepalees), Bimal Kumar Subedi, € 1.110
 Linde Faas *De jongen en de walvis* **Fortellerforlaget** (Noorwegen, Noors), Finn Valgermo, € 1.150
 Jesse Goossens *Springende pinguïns en lachende hyena's* **Ekaré** (Spanje, Spaans), Cisca Corduwener, € 1.725
 Jesse Goossens *Springende pinguïns en lachende hyena's* **Kathalaya** (Nepal, Nepalees), Jaya Prashad Lamsal, € 1.216
 Annemarie van Haeringen *Mijn Mama* **Gecko Press** (Nieuw Zeeland, Engels), Bill Nagelkerke, € 2.950
 Mies van Hout *Van 1 tot 10* **Aracari** (Zwitserland, Duits), € 2.800
 Mark Janssen *Eiland* **Can Yayinlari** (Turkije, Turks), Sinan Çakmak, € 775
 Mark Janssen *Niets gebeurt* **Samokat** (Rusland, Russisch), Yulia Tanakova, € 1.110
 Mark Janssen *Stop! Monsters!* **Kathalaya** (Nepal, Nepalees), Shanta Dahal, € 1.022
 Madelon Koelinga *De schoenenprinses* **Boustany's Publishing House** (Egypte, Arabisch), Ola Adel, € 600
 Ted van Lieshout *Boer Boris* **Bata press** (Macedonië, Macedonisch), Eli Doežè (Eli Pujovska), € 650
 Sanne te Loo *Ieber en Knoert* **Aracari** (Zwitserland, Duits), Eva Schweikart, € 1.560
 Janny van der Molen *Buiten is het oorlog* **Iwanami Shoten** (Japan, Japans), Yumi Nishimura, € 4.080
 Maranke Rinck *Knikkeruil* **Yapi Kredi** (Turkije, Turks), Lale Şimşek Çalışkan, € 618
 Maranke Rinck *Memorykonijn* **Schaltzeit Verlag** (Duitsland, Duits), Rolf Erdorf, € 2.575
 Karina Schaapman *Sam & Julia in het theater* **The Old Lion** (Oekraïne, Oekraïens), Iryna Koval, € 1.392
 Jan Paul Schutten *De beste geweldigste meest fantastische opa's ter wereld* **Gottmer** (Italië, Italiaans), Laura Pignatti, € 1.025
 Noëlle Smit *In de tuin* **Little Island Books** (Ierland, Engels), Laura Watkinson, € 1.288
 Harmen van Straaten *Joris puzzelt een dino* **Freies Geistesleben** (Duitsland, Duits), Rolf Erdorf, € 1.488
 Harmen van Straaten *Hé, wie zit er op de wc?* **Carlo Gallucci Editore** (Italië, Italiaans), Claudia Cozzi, € 1.050
 Toon Tellegen *Ik wou* **Elsewhere Editions** (Verenigde Staten, Engels), David Colmer, € 1.085
 Marije en Ronald Tolman *Het boek* **La Joie de Lire** (Zwitserland, Frans), € 1.160
 Marit Törnqvist *Het gelukkige eiland* **Tokuma Shoten** (Japan, Japans), Saki Nagayama, € 2.950
 Edward van de Vendel *Ik juich voor jou* **Barbara Fiore** (Spanje, Spaans), Goedeke De Sterck, € 1.433

Kinder- en jeugdliteratuur; Prentenboek

Edward van de Vendel *Vosje* **IRHCLI** (Iran, Perzisch), Tuba Saberi, € 655
Edward van de Vendel *Vosje II Castoro* (Italië, Italiaans), Laura Pignatti, € 1.448
Edward van de Vendel *Vosje Albin Michel* (Frankrijk, Frans), Emmanuèle Sandron, € 2.950
Max Velthuis *Klein-Mannetje helpt een vriend* **IRHCLI** (Iran, Perzisch), Tuba Saberi, € 350
Max Velthuis *Klein-Mannetje heeft geen huis* **IRHCLI** (Iran, Perzisch), Tuba Saberi, € 350
Max Velthuis *Klein-Mannetje vindt het geluk* **IRHCLI** (Iran, Perzisch), Tuba Saberi, € 350
Max Velthuis *De arme houthakker en de duif* **IRHCLI** (Iran, Perzisch), Maryam Akhgari, € 350
Max Velthuis *Kikker en de vallende ster* **Freies Geistesleben** (Duitsland, Duits), Rolf Erdorf, € 1.543
Bette Westera *Jawlensky - Haar ogen* **Freies Geistesleben** (Duitsland, Duits), Rolf Erdorf, € 1.625
Bette Westera *Aap, Beer, Zebra* **Aracari** (Zwitserland, Duits), Rolf Erdorf, € 2.265
Floortje Zwigtman *Fabeldieren Voozfirm* (Zuid-Korea, Koreaans), Jin-Young Choi, € 3.710

Non-fictie

Literature Newspaper. A non-fiction Dutch issue
Literature Newspaper (Bulgarije, Bulgaars), Aneta Dantcheva-Manolova, € 983
Olivier van Beemen *Bier voor Afrika* **Add editore** (Italië, Italiaans), Stefano Musilli, € 3.360
Olivier van Beemen *Bier voor Afrika* **Hurst & Co.** (Verenigd Koninkrijk, Engels), Bram Posthumus, € 1.750
Olivier van Beemen *Bier voor Afrika* **UMco** (Slovenië, Sloveens), Mateja Seliškar Kenda, € 2.592
Anne Berk *Object Love* **Museumsverein Morsbroich e.V.** (Duitsland, Duits), Anna Carstens, € 0
Sanne Blauw *Het bestverkochte boek ooit (met deze titel)* **Garzanti** (Italië, Italiaans), Maria Cristina Coldagelli, € 1.973
Onno Blom *De jonge Rembrandt* **Pushkin Press** (Verenigd Koninkrijk, Engels), Beverley Jackson, € 4.200
Rick Blom *Honger* **Unicorn** (Verenigd Koninkrijk, Engels), Suzanne Heukensfeldt Jansen, € 4.900
Mariëtte Boon *Vet belangrijk* **Quercus** (Verenigd Koninkrijk, Engels), Colleen Higgins, € 3.197
Mariëtte Boon *Vet belangrijk* **Plataforma** (Spanje, Spaans), Marta Arguilé Bernal, € 1.544
Menno ter Braak *Het nationaal-socialisme als rancuneleer* **Apeiron** (Italië, Italiaans), Gerrit van Oord, € 700
Arthur Brand *De paarden van Hitler* **Dunod** (Frankrijk, Frans), Daniel Cunin, € 4.347
Jan Brokken *De rechtvaardigen* **Baltos lankos** (Litouwen, Litouws), Aušra Gudavičūtė, € 2.583
Stefan Buijsman *Plussen en minnen* **Libri** (Hongarije, Hongaars), Miklós Fenyves, € 1.120
Stefan Buijsman *Plussen en minnen* **Alianza** (Spanje, Spaans), Julio Grande (Morales), € 2.289
Stefan Buijsman *Plussen en minnen* **Vuibert** (Frankrijk,

Frans), Guillaume Deneufbourg, € 3.718
Stefan Buijsman *Plussen en minnen* **Znak** (Polen, Pools), Iwona Mączka, € 980
Stefan Buijsman *Plussen en minnen* **Ponte Alle Grazie** (Italië, Italiaans), Stefano Beretta, € 1.588
Stefan Buijsman *Plussen en minnen* **C.H. Beck** (Duitsland, Duits), Bärbel Jänicke, € 3.360
Stefan Buijsman *Plussen en minnen* **Natur och Kultur** (Zweden, Zweeds), Joakim Sundström, € 3.150
Stefan Buijsman *Plussen en minnen* **Weidenfeld & Nicolson** (Verenigd Koninkrijk, Engels), Andy Brown, € 3.718
Herman Burgers *De garoeda en de ooievaar* **Suara Harapan Bangsa** (Indonesië, Indonesisch), Toenggol Siagian, € 7.041
Louis Couperus *Nippon* **Sakuhinsha** (Japan, Japans), Yumiko Kunimori, € 7.000
Mathijs Deen *Over oude wegen* **Solbitkil** (Korea, Koreaans), Ki-Sook Lee, € 2.495
Theo van Doesburg *Een keuze uit het werk* **Európa** (Slowakije, Slowaaks), Adam Bžoch, € 2.495
Gaston Dorren *Babel* **Pax** (Noorwegen, Noors), Hedda Vormeland, € 7.070
Douwe Draaisma *De dromenwever* **n.n.W** (China, Chinees), Liu Xi, € 0
Marjolein Dubbers *Eet meer energie - Voor een vitaal en vrolijk leven* **Scolar** (Hongarije, Hongaars), Krisztina Soós, € 0
Ger Groot *De geest uit de fles* **Deutscher Taschenbuch Verlag** (Duitsland, Duits), Bärbel Jänicke, € 7.000
Holger Gzella *De eerste wereldtaal* **Eerdmans** (Verenigde Staten, Engels), Benjamin Suchard, € 8.591
Joke J. Hermsen *Melancholie van de onrust* **Siruela** (Spanje, Spaans), Gonzalo Fernández, € 1.965
Joke J. Hermsen *Het tij keren* **Aljmhuriya Collective** (Duitsland, Arabisch), Rehab Shaker, € 536
Etty Hillesum *Het verstoorde leven* **Abigailé Vši** (Litouwen, Litouws), Jolita Vosylienė-Urnikytė, € 2.908
Henkjan Honing *Aap slaat maat* **Seemann Henschel** (Duitsland, Duits), Bärbel Jänicke, € 2.856
Johan Huizinga *In de schaduw van morgen* **Gelmès Publishing** (Litouwen, Litouws), Antanas Gailius, € 2.000
Roxane van Iperen *'t Hooge Nest* **Bompiani** (Italië, Italiaans), Francesco Panzeri, € 3.850
Roxane van Iperen *'t Hooge Nest* **Hoffmann und Campe** (Duitsland, Duits), Stefan Wiczorek, € 5.376
Lammert Kamphuis *Filosofie voor een weergaloos leven* **Aufbau** (Duitsland, Duits), Bärbel Jänicke, € 3.500
Simone Korkus *Het dienstmeisje van Degrelle* **La Renaissance du Livre** (België, Frans), Christophe Van Staen, € 4.734
Roel Kuiper *Moreel kapitaal* **Monergismo** (Brazilië, Portugees), Francis Petra Janssen, € 2.800
Lisette Kreischer *The Plant Pharmacy* **Scolar** (Hongarije, Hongaars), Andrea Rádai, € 0
Wouter Kusters *Filosofie van de waanzin* **The MIT**

Press (Verenigde Staten, Engels), Nancy Forest-Flier, € 15.996

Arnold van de Laar *Onder het mes* **Dobrovsky s.r.o.**

(Tsjechië, Tsjechisch), Petra Schürová, € 2.469

Arnold van de Laar *Onder het mes* **Codice** (Italië, Italiaans), Laura Pignatti, € 3.750

Marcel Langedijk *Gelukkig hebben we de foto's nog* **Courier Book** (Korea, Koreaans), Dong-Ick You, € 560

Ton van der Lee *Het zandkasteel* **Pagma Verlag**

(Duitsland, Duits), Anna Soonius, € 0

Alessandro Ludovico *Post-Digital Print. The Mutation of Publishing since 1894* **Ediciones Uniandes**

(Colombia, Spaans), Maria Mercedes Correa, € 0

Frank Meester *De opvoeders* **Saenggakuijip** (Korea, Koreaans), Kyoungsook Keum, € 1.610

Eva Meijer *Dierentalen* **Grada Publishing** (Tsjechië, Tsjechisch), Veronika ter Harmsel Havliková, € 1.120

Eva Meijer *Dierentalen* **Weyler förlag** (Zweden, Zweeds), Johanna Hedenberg, € 3.304

Eva Meijer *Dierentalen* **John Murray** (Verenigd Koninkrijk, Engels), Laura Watkinson, € 3.360

Eva Meijer *De grenzen van mijn taal* **Katz Editores** (Argentinië, Spaans), Marcela Cazau, € 1.015

Eva Meijer *De grenzen van mijn taal* **Linia** (Polen, Pools), Robert Pucek, € 770

Anja Meulenbelt *Wat weten feministen van de liefde?* **Al-Rahba** (Syrië, Arabisch), Rehab Shaker, € 3.200

Dorien Pessers *De rechtsstaat voor beginners*

Aljumhuriya Collective (Duitsland, Arabisch), Rehab Shaker, € 291

Linda Polman *Death row dollies* **Athenaeum (Lira)** (Hongarije, Hongaars), Viola Mátis, € 0

Linda Polman *Niemand wil ze hebben* **Luiss University Press** (Italië, Italiaans), Olga Amagliani, € 3.102

Rob Riemen *De terugkeer van Europa* **Taiwpu**

Universitas (Polen, Pools), Alicja Oczko, € 364

Simon(e) van Saarloos *Het monogame drama*

Musagetes Foundation (Canada, Engels), Liz Waters, € 1.587

Paul Scheffer *De vorm van vrijheid* **Hanser** (Duitsland, Duits), Gregor Seferens, € 3.293

Sjeng Scheijen *Diaghilev* **Louison Editions** (Frankrijk, Frans), Noëlle Michel, € 11.340

Sjeng Scheijen *De avant-gardisten* **Azbooka-Atticus** (Rusland, Russisch), Ekaterina Assoian, € 5.600

Mineke Schipper *Heuvels van het paradijs* **Klett-Cotta** (Duitsland, Duits), Bärbel Jänicke, € 3.598

K. Schippers *De bruid van Marcel Duchamp* **Manuella Editions** (Frankrijk, Frans), Judith Wambacq, € 2.547

Baruch de Spinoza *Theologisch-Politiek Traktaat*

Sefsafa (Egypte, Arabisch), Abdelrehim Youssef Ramadan, € 6.400

Baruch de Spinoza *Theologisch-Politiek Traktaat*

Solum (Noorwegen, Noors), Ragnar Næss, € 16.661

Alejandra Slutzky *De stilte* **Punto de Encuentro**

(Argentinië, Spaans), Jan de Jager, € 2.520

Pieter Steinz *Lezen met ALS* **Masr El Arabia for**

Publishing (Egypte, Arabisch), Mohammad Ramadan Hussein, € 2.747

Stefan van der Stigchel *Concentratie* **The MIT Press** (Verenigde Staten, Engels), Danny Guinan, € 3.399

Dick Swaab *Ons creatieve brein* **Hemiro** (Oekraïne, Oekraïens), Svyatoslav Zubchenko, € 1.087

Nico Tinbergen *Eskimoland* **C.H. Beck** (Duitsland, Duits), Gerd Busse, € 4.200

Jens van Tricht *Waarom feminisme goed is voor mannen* **Christoph Links** (Duitsland, Duits), Christina Brunnenkamp, € 2.457

Ivo van Vulpen *De melodie van de natuur* **TIM press** (Kroatië, Kroatisch), Snježana Cimić, € 3.080

Simon Vestdijk *Een keuze uit het werk* **Association Francis Jammes** (Frankrijk, Frans), Daniel Cunin, € 320

Ellen de Visser *Die ene patiënt* **Münchner Verlagsgruppe** (Duitsland, Duits), Mirjam Madlung, € 2.100

Hannes Wallrafen *De blinde fotograaf* **Freies Geistesleben** (Duitsland, Duits), Rolf Erdorf, € 3.807

Jaap van de Weg *Waarom doe ik wat ik doe?* **Freies Geistesleben** (Duitsland, Duits), Marianne Holberg, € 906

Ysbrand van der Werf *Iedereen slaapt* **Patmos** (Duitsland, Duits), Bärbel Jänicke, € 2.419

Frank Westerman *Wij, de mens* **Weyler förlag** (Zweden, Zweeds), Joakim Sundström, € 4.550

Gerard Wiegers *Samuel Pallache* **The Magnes Press** (Israël, Hebreeuws), Ran HaCohen, € 5.194

Eddy de Wind *Eindstation Auschwitz* **Planeta do Brasil** (Brazilië, Portugees), Mariângela Guimarães, € 1.600

Eddy de Wind *Eindstation Auschwitz* **Piper** (Duitsland, Duits), Christiane Burkhardt, € 6.354

Eddy de Wind *Eindstation Auschwitz* **Rizzoli** (Italië, Italiaans), Dafna Fiano, € 2.975

Eddy de Wind *Eindstation Auschwitz* **Werner Söderström Osakeyhtiö (WSOY)** (Finland, Fins), Sanna van Leeuwen, € 4.400

Eddy de Wind *Eindstation Auschwitz* **Athenaeum (Lira)** (Hongarije, Hongaars), Mari Alföldy, € 1.574

Eddy de Wind *Eindstation Auschwitz* **Klim** (Denemarken, Deens), Birthe Lundsgaard, € 4.138

Eddy de Wind *Eindstation Auschwitz* **Espasa-Calpe** (Spanje, Spaans), Julio Grande (Morales), € 5.233

Eddy de Wind *Eindstation Auschwitz* **Columna** (Spanje, Catalaans), Maria Rosich Andreu, € 4.500

Eddy de Wind *Eindstation Auschwitz* **Gyldendal** (Noorwegen, Noors), Guro Dimmen, € 7.500

Eddy de Wind *Eindstation Auschwitz* **Foksal** (Polen, Pools), Iwona Mączka, € 1.454

Eddy de Wind *Eindstation Auschwitz* **Transworld** (Verenigd Koninkrijk, Engels), David Colmer, € 7.500

Eddy de Wind *Eindstation Auschwitz* **Michel Lafon** (Frankrijk, Frans), Marie Hooghe, € 6.144

Annejet van der Zijl *De Amerikaanse prinses* **Znak** (Polen, Pools), Alicja Oczko, € 1.400

Miek Zwamborn *Wieren* **Greystone Books** (Canada, Engels), Michele Hutchison, € 1.883

Non-fictie; Poëzie

Erik Lindner *Vorm en evenwicht* **Literary Society of Thuringia** (Duitsland, Engels), Karlien van den Beukel, € 565

Erik Lindner *Vorm en evenwicht* **Literary Society of Thuringia** (Duitsland, Duits), Anna Eble, € 379

Poëzie; Bloemlezingen

(50th Poetry International Festival) **Stichting Poetry International** (Nederland, Engels), Scott Emblen-Jarrett, € 2.527

Cincisprezece poeți neerlandezi **Casa de Editura Max Blecher** (Roemenië, Roemeens), Jan H. Mysjkin, € 8.060

La più profonda delle pianure **Raffaelli Editore** (Italië, Italiaans), Giuseppe Cocomazzi, € 2.980

Oikouménè / Cahier Douze Poètes Néerlandais **Revue NUNC - Editions de Corlevour** (Frankrijk, Frans), Daniel Cunin, € 2.722

Neue Texte aus Flandern und den Niederlanden **Literarische Arena** (Duitsland, Duits), Stefan Wieczorek, € 1.593

Poésie contemporaine des Pays-Bas **Poésie première** (Frankrijk, Frans), Jan H. Mysjkin, € 4.378

Poésie Néerlandaise contemporaine **Le Castor Astral** (Frankrijk, Frans), Daniel Cunin, Kim Andringa, Paul Gellings, Bertrand Abraham, Pierre-Marie Finkelstein en René Puthaar, € 4.080

Poètes néerlandais du nouveau millénaire **Association franco-anglaise de poésie** (Frankrijk, Frans), Jan H. Mysjkin, € 8.207

Poetry of the Holocaust **Arc Publications** (Verenigd Koninkrijk, Engels), David Colmer, € 1.854

Suite néerlandaise **Les Ecrits** (Canada, Frans), Jan H. Mysjkin, € 2.433

Trimaran #1. Lyrikmagazin, poëziemagazine **Lillienfeld Verlag** (Duitsland, Duits), € 1.400

Trois poètes néerlandais **atelier de l'agneau éditeur** (Frankrijk, Frans), Jan H. Mysjkin, € 1.758

Poëzie; Bundels

Benno Barnard *Het trouwservies* **Naledi** (Zuid-Afrika, Afrikaans), Daniel Hugo, € 7.235

Anneke Brassinga *Een keuze uit het werk* **Nuoren**

Voiman Liitto (Finland, Fins), Lieven Ameel, € 566

Radna Fabias *Habitus* **Caractères** (Frankrijk, Frans), Daniel Cunin, € 5.562

Vicky Francken *Röntgenfotomodel* **Vozdukh** (Rusland, Russisch), Nina Targan Mouravi, € 283

Judith Herzberg *Een keuze uit het werk* **Pre-textos** (Spanje, Spaans), Ronald Brouwer, € 4.960

Rozalie Hirs *Een keuze uit het werk* **Yaugurú** (Uruguay, Spaans), Diego Puls, € 1.600

Hester Knibbe *Een keuze uit het werk* **Sarzamin-i-Ahurai press** (Iran, Perzisch), Amir Afrassabi, € 5.176

Frank Koenegracht *Vroege sneeuw* **Spuyten Duyvil** (Verenigde Staten, Engels), Koenraad Kuiper, € 6.400

Rutger Kopland *Een keuze uit het werk* **DA Poetry** (Bulgarije, Bulgaars), Borianna Katzarska, € 4.400

Rutger Kopland *Dit uitzicht* **Editions érès** (Frankrijk, Frans), Jan H. Mysjkin, € 1.390

Wiel Kusters *Leesjongen* **Raffaelli Editore** (Italië, Italiaans), Marco Prandoni, € 2.138

J.A. dèr Mouw (Adwaita) *Een keuze uit de gedichten* **Raffaelli Editore** (Italië, Italiaans), Giorgio Faggini, € 1.425

Hagar Peeters *Een keuze uit de gedichten*

Shoestring Press (Verenigd Koninkrijk, Engels), Judith Wilkinson, € 3.813

Alfred Schaffer *Mens Dier Ding* **Eyewear Publishing** (Verenigd Koninkrijk, Engels), Michele Hutchison, € 6.753

Jan Jacob Slauerhoff *Bloemlezing* **Ensemble** (Italië, Italiaans), Patrizia Filia, € 6.121

Ilse Starkenburg *Een keuze uit de gedichten*

Ravenswood Books Editorial (Spanje, Spaans), Antonio Cruz Romero, € 520

Saskia Stehouwer *Vrije uitloop* **Dutch Poet Press** (Verenigde Staten, Engels), Saskia Stehouwer, € 2.103

Toon Tellegen *Een keuze uit het werk* **Shoestring Press** (Verenigd Koninkrijk, Engels), Judith Wilkinson, € 8.692

Willem van Toorn *De jongenskamer* **Di Felice Edizioni** (Italië, Italiaans), Patrizia Filia, € 5.930

Kira Wuck *Een keuze uit de gedichten* **Virgines** (Duitsland, Duits), Stefan Wieczorek, € 4.782

Lela Zečković *Een keuze uit het werk* **Edizioni LietoColle** (Italië, Italiaans), Patrizia Filia, € 3.917

Aanvullende honoraria voor literair vertalers uit het Nederlands

Aan de volgende vertalers is voor zes vertalingen uit het Nederlands een financiële bijdrage verstrekt als aanvullend honorarium:

Gonzalo Fernández Gomez: € 959

Mariângela Guimarães: € 2.389

Radovan Lučić: € 2.618

Alena Muravska: € 600

Veronika ter Harmsel Havlíková: € 2.130

Diego Puls: € 2.017

Algemeen reglement

Het bestuur kan met inachtneming van het Algemeen reglement een financiële bijdrage verstrekken ter uitvoering van door het bestuur vastgestelde beleidsprioriteiten.

In dit kader zijn subsidies verleend aan onder meer Crossing Border voor *The Chronicles* (€ 6.000), de CEEBP (€ 12.500), *De Gids* voor de tiende en laatste Kousbroek-lezing (€ 2.500), de Schrijverscentrale ten behoeve van promotie van Spoken voor de klas (€ 2.000). Ook zijn bijdragen verleend aan de Faculteit Geesteswetenschappen van de UvA voor een bundel over het oeuvre van Harry Mulisch met daarin onder meer interviews van Mulisch-kenners (€ 500) en aan het Department of Culture Studies van de Universiteit van Tilburg (€ 400) als honorarium voor de lezing van schrijver Edward van Vendel op de internationale conferentie *Beyond Boundaries. Authorship and Readership in Life Writing* over levensverhalen in de literatuur en de kunsten. Tot slot werd € 25.000 geïnvesteerd in de Boekenweek voor Jongeren die door de CPNB in samenwerking met een reeks partners is georganiseerd.

Bijlage 4

Programma's en activiteiten

Buitenland

Bezoekersprogramma

periode	naam	samenwerkingsverband
21-23 januari	Fellowship uitgevers Engelstalige kinder- en jeugdboeken in het kader van New Dutch Writing. Deelnemers: Karen Boersma, Owlkids Books (Canada) Hilary Van Dusen, Candlewick (VS) Adam Freudenheim, Pushkin Press (VK) Maya Gartner, Phaidon (VS) Kait Feldmann, Scholastic/Arthur Levine Press (VS) Julia Marshall, Gecko Press (Nieuw-Zeeland) Anna McFarlane, Allen & Unwin (Australië) Belinda Rasmussen, Pan Macmillan (VK) Harriet Wade, Oneworld Publications (VK)	Uitgeverij Rubinstein, WPG, Ploegsma, Leopold, Condor, De Kinderboekwinkel, CPNB, OBA, ROSE stories, Singel Uitgeverijen, Querido, Rijksmuseum, vertalers Laura Watkinson, David Colmer, Nancy Forest-Flier en Michele Hutchison.
9-10 mei	Bill Swainson, freelance redacteur voor MacLehose Press en Oneworld, Verenigd Koninkrijk.	Athenaeum Boekhandel, Prometheus, Atlas Contact, Das Mag, De Bezige Bij, Cossee, Nijgh & Van Ditmar, Arbeiderspers, Van Oorschot, Lebowski, Pluim, Podium.
12-13 juni	Fiona McCrae, uitgever Greywolf Press, Verenigde Staten.	Kopernik, Athenaeum Boekhandel, Das Mag, Balans, Van Oorschot, De Harmonie, Pluim, Atlas Contact, De Bezige Bij, Hollands Diep, Lebowski, Sebes & Bisseling, Ambo Anthos, De Geus, Nijgh & Van Ditmar, Cossee; vertalers David McKay, Jonathan Reeder en Laura Watkinson.
14 juni	Kort programma voor internationale uitgevers (onder wie Shearsman en Bloodaxe) en organisatoren (oa van Ledbury Festival) uit Verenigd Koninkrijk, voorafgaand aan het festival.	Poetry International
2-4 september	Ontvangst Britse en Ierse programmamakers, festivaldirecteuren en journalisten in het kader van New Dutch Writing. Deelnemers: Sarah-Jane Roberts (Manchester Literature Festival) Lyndsey Fineran en Loraine Evans (Cheltenham Literature Festival) Vanessa Toulmin en Sara Unwin (Off the Shelf Festival) Deborah Bankole (Southbank Centre London/Imagine! Festival) Anita Sethi (The Observer/The Guardian) Julia Eccleshare (Hay Children's Festival) Sanne Vliegthart (boekblog 'Books and Quills') Martin Colthorpe en Sarah Webb (International Literature Festival Dublin)	Athenaeum Boekhandel, CPNB, Rijksmuseum / Hermitage, uitgeverij Leopold, Singel Uitgeverijen (Querido, Volt), SLAA, Het Mooie Kinderboekenfestival, Boekids festival. Netwerkbijeenkomst i.s.m. Wintertuin, Writers Unlimited, Poetry International, Brainwash, Internationaal Literatuurfestival Utrecht en Read My World.
5-6 september	Ontvangst Duitse literaire journalisten rond Nederlandse klassiekers, waaronder de nieuwe Duitse vertaling van <i>Kees de jongen</i> . Deelnemers: Bettina Baltschev (Mittel Deutsche Rundfunk; Deutschlandfunk) Gerit Bartels (Der Tagesspiegel) Katharina Borchardt (SWR2 - Die Tageszeitung) Isabella Caldart (freelance journalist en blogger) Tomasz Kurianowicz (freelance journalist, voor feuilleton Die Zeit & Die Welt) Anna Vollmer (Frankfurter Allgemeine Zeitung)	Theo Thijssen Museum, vertaler Rolf Erdorf, Lieneke Frerichs, Marion Bloem; Sander Donkers.
9-11 september	Amsterdam International Fellowship. Deelnemers: Ornit Cohen Barak (Modan, Israël) David Gressot (Actes Sud, Frankrijk) Katharina Hierling (Hoffmann und Campe, Duitsland) Yasemin Kilingç (Yapi Kredi, Turkije) Darja Marinšek (Mladinska Knjiga, Slovenië) Martina Rinaldi (Nutrimenti, Italië) Lene Sandvold Evensen (Gyldendal Norsk Forlag, Noorwegen) Luis Solano (Libros del Asteroide, Spanje) Marie Vinter (Rosinante, Denemarken) Akira Yamaguchi (Haayakawa, Japan)	Diverse uitgeverijen, rechtenmanagers, het Rijksmuseum, Athenaeum Boekhandel
23-24 september	Yuki Yamaguchi, graphicnoveluitgever bij uitgeverij Kadensha uit Japan.	Singel Uitgeverijen, Prometheus, Scratchbooks, Nieuw Amsterdam, Atlas Contact, De Bezige Bij, Athenaeum Boekhandel, Barbara Stok, vertalers Kawano Natsumi en Unoki Katie.
1-2 november	Netwerkbijeenkomst tijdens The Addict in Den Haag en lunch met uitgevers en agenten in Scheveningen.	Crossing Border, Den Haag

Stands op boekenbeurzen

periode	naam	aantal bezoekers stand Letterenfonds; aantal afspraken
24-26 januari	Festival de la Bande Dessinée, Angoulême, Frankrijk. Stand i.s.m. Literatuur Vlaanderen.	ca. 25 afspraken
15-19 maart	Livre Paris, Parijs, Frankrijk. Stand op het gastlandpaviljoen i.s.m. de Nederlandse ambassade in Parijs.	ca. 25 afspraken
1-4 april	Fiera del Libro per Ragazzi, Bologna, Italië.	ca. 75 afspraken; 400 gasten op 'the Dutch Party'
16-20 oktober	Frankfurter Buchmesse, Frankfurt, Duitsland.	ca. 290 afspraken; 250 gasten op het feest van het fonds.

Prospectiereizen

periode	plaats en omschrijving	aantal afspraken
25-27 januari	Mannheim: deelname Schwob aan internationale netwerkbijeenkomst Alpbacher Kreis voor uitgevers.	
12-15 februari	New York: Children's Book Salon. Driedaagse kennismaking met Amerikaanse kinderboekenmarkt op uitnodiging.	20
15 februari	Brussel: Foire du Livre. Deelname aan professionele programma Flirt Flamand van Literatuur Vlaanderen en ontmoetingen buitenlandse uitgevers.	10
4-6 maart	Oslo: presentatie Letterenfonds op de Nederlandse ambassade i.s.m. vertaler Paula Stevens, en uitgeversbezoeken.	6 uitgevers-bezoeken
12-14 maart	Londen: London Book Fair. Afspraken met uitgevers en organisatoren van literaire festivals in Engeland in het kader van New Dutch Writing. Tevens afspraken in het kader van Schwob en internationale Schwob-netwerkbijeenkomst i.s.m. de Duitse uitgeverij dtv.	ca. 145
15-19 maart	Parijs: afspraken met uitgevers en agenten tijdens Livre Paris.	15
11-12 april	Berlijn: uitgeversbezoeken samen met collega van Literatuur Vlaanderen.	6
9-13 mei	Turijn: Salone Internazionale del Libro Torino. Afspraken met uitgevers en literair agenten, bijwonen boekpresentatie Wytske Versteeg en prijsuitreiking Premio Strega Europeo (i.v.m. nominatie Ilja Leonard Pfeijffer).	15
20-22 mei	Stockholm: bijeenkomst met kinderboekenuitgevers en vertalers Nederlands-Zweeds op de Nederlandse ambassade; bezoeken aan andere uitgevers en zusterfonds Kulturradet.	10
28 mei - 2 juni	New York: bezoek aan International Rights Center tijdens Book Expo America en diverse afspraken en netwerkevenementen in de stad.	24
19-23 juni	Zuid-Korea: bezoek Seoul International Bookfair en Literature in Translation Institute Korea.	20
28 juni	Parijs: speeddates met Franse uitgevers.	9
8 juli	Istanbul: bijeenkomst met kinderboekenuitgevers en vertalers, i.s.m. het Nederlands consulaat-generaal Istanbul.	
12-14 september	Ulm: deelname Schwob aan internationale netwerkbijeenkomst voor uitgevers Alpbacher Kreis.	
2-6 oktober	Iasi: Roemeens literatuurfestival FILIT ter promotie van Schwob.	
16 oktober	Frankfurt: internationale Schwob-netwerkbijeenkomst i.s.m. de Duitse uitgeverij dtv.	6
24 oktober-4 november	Genoa: presentatie i.s.m. de Nederlandse ambassade in Rome over schermleven (via de Immer-app) op Festival della Scienza.	
14-15 november	Straelen: redactiebijeenkomst poëzietijdschrift Trimaran met de NRW Kunststiftung en Literatuur Vlaanderen.	
15-17 november	Shanghai: Shanghai Children's Book Fair (CCBF). Afspraken met uitgevers en instellingen (Nederlandse ambassade, het consulaat-generaal in Shanghai en de beursorganisatie).	25
27-28 november	Montreuil: Salon du Livre et de la Presse Jeunesse. Afspraken met uitgevers.	5

Campagne Frankrijk: Les Phares du Nord

periode	naam en plaats en samenwerkingspartner	bezoekers
17-20 januari	Programma <i>Amsterdam-Le Havre: Les littératures populaires</i> met Niña Weijers en Margot Dijkgraaf (litterair intendant) tijdens Festival le Goût des Autres in Le Havre. Partner: de Nederlandse ambassade in Parijs.	ca. 80
28 januari	Optreden Kader Abdolah en Jeroen Olyslaegers in het Maison de la Poésie Parijs. Partner: de Nederlandse ambassade in Parijs en uitgeverij Stock.	ca. 50
14 februari	Avond rond <i>la nouvelle génération</i> in het Atelier Néerlandais Parijs met Niña Weijers, Sytske van Koeveringe en Charlotte Van den Broeck. Partner: de Nederlandse ambassade in Parijs.	ca. 40
18-19 februari	Auteursoptredens Eva Meijer en Thijs Goldschmidt tijdens Festival Lettres d'Europe et d'Ailleurs in Parijs. Partner: de Nederlandse ambassade in Parijs.	ca. 70
15-19 maart	Gastlandpresentatie tijdens Livre Paris. Digitale literatuur (apps, VR-installaties) en diverse auteursoptredens. Met Anita Terpstra, Olivier van Beemen, Typex, Peter van Dongen, Frank Westerman, Stefan Hertmans, Jan Paul Schutten en Luuk van Middelaar. Partners: de Nederlandse ambassade in Parijs, Livre Paris en Centre National du Livre.	
15 maart	<i>Café Pro</i> over het uitgeven van poëzie tijdens Livre Paris met Margot Dijkgraaf, Peter Nijssen (De Arbeiderspers), Jean-Yves Reuzeau (Le Castor Astral) en Paul Gellings (poëzievertaler). Partner: BIEF (Bureau International de l'Edition Française).	ca. 25
20-24 maart	Optredens Simon van der Geest en Stefan Hertmans tijdens Festival Le Printemps du Livre, Grenoble. Partner: de Nederlandse ambassade in Parijs.	ca. 70 per optreden
april t/m november	Verscheidende programma's met betrekking tot literatuur in het kader van Paris-Amsterdam Rendez-Vous 2019 (culturele samenwerking Parijs en Amsterdam). - 15 juni: openingsprogramma in Parijs met illustrator Philip Hopman (ca. 200 bezoekers) - 27 juni: <i>Panorama de la littérature jeunesse néerlandaise</i> : introductie tot Nederlandse kinder- en jeugdliteratuur in Médiathèque Françoise Sagan in Parijs (50 bezoekers) - 26 september: programma 'Amsterdam & les Pays-Bas, entre terre et mer' in Bibliothèque Germaine Tillion in Parijs met Maarten Asscher (ca. 70 bezoekers) - 26 oktober: optreden van Guido van Driel en René Appel in Bibliothèque des Littératures Policières (ca. 60 bezoekers) - 8 november: optreden Anna Enquist en Jean Echenoz in Médiathèque Françoise Sagan (ca. 80 bezoekers). Partners: de Nederlandse ambassade in Parijs, Bibliocité en de betrokken bibliotheken.	totaal ca. 460
5-7 april	Optreden Luuk van Middelaar tijdens Festival Le Livre in Metz. Partner: de Nederlandse ambassade in Parijs.	ca. 80
14-16 mei	Festival Café Amsterdam tijdens Maison de la Poésie in Parijs met Tommy Wieringa, Adriaan van Dis, Frank Westerman, Anna Enquist, Eva Meijer, Lieke Joris en Jan Brokken. Medeorganisator: de Nederlandse ambassade in Parijs, Maison de la Poésie. Mediapartnerschap: BibliObs, Toute la Culture.	ca. 300
5-9 juni	Gastlandpresentatie op Marché de la Poésie in Parijs. Met Benno Barnard, Simone Atangana Bekono, Anneke Brassinga, Tsead Bruinja, Radna Fabias, Rozalie Hirs, Frank Keizer, Hester Knibbe, Astrid Lampe, Martijn den Ouden, K. Schippers en Marieke Lucas Rijneveld, en vertalers Kim Andringa, Daniel Cunin en Jan Mysjkin.	ca. 50 per optreden
28 juni	Le Boekenbal in Parijs, gala-avond met optredens voor o.a. Nederlandse, Vlaamse en Franse uitgevers, en B2B-bijeenkomst bij het Centre National du Livre. Met Tommy Wieringa, Connie Palmen, Marjolijn van Heemstra en Stefan Hertmans. Partners: de Nederlandse ambassade in Parijs, Bureau International de l'Edition Française (BIEF), Centre National du Livre, Vertegenwoordiging van de Vlaamse Regering in Parijs.	ca. 350
3 oktober	Optreden Lieke Marsman in het Maison de la Poésie in Parijs. Partner: de Nederlandse ambassade in Parijs en uitgeverij Rue de l'échiquier.	ca. 50
13 oktober	'Vive la littérature Néerlandaise' in Villa Marguerite Yourcenar (Saint-Jans-Cappel, Noord-Frankrijk) met Margot Dijkgraaf, Inge Schilperoord, Eva Meijer en Thomas Beaufils. Partners: Nederlandse ambassade Parijs, Villa Marguerite Yourcenar, Centre Départemental de Résidence d'Ecrivains Européens.	ca. 50
14-17 november	Gastlandpresentatie met Vlaanderen tijdens Festival Littératures Européennes in Cognac. Met Stefan Brijs, Stefan Hertmans, Toine Heijmans, Jolien Janzing, Jeroen Olyslaegers, Inge Schilperoord, Chris De Stoop, Simone van der Vlugt, Frank Westerman, Sebastiaan Van Doninck, Peter van Dongen, Wouter Mannaert en Brecht Evens. Partners: de Nederlandse ambassade in Parijs, Literatuur Vlaanderen en de Vertegenwoordiging van de Vlaamse Regering in Parijs.	200-400
22-26 november	Optredens tijdens de <i>Rencontres Littéraires Internationales</i> van het festival MEETING in St. Nazaire en Parijs en in het Maison de la Poésie in Parijs met Toine Heijmans, Niña Weijers, Inge Schilperoord, Adriaan van Dis en Saskia Goldschmidt. Partners: Nederlandse ambassade Parijs, Literatuur Vlaanderen en de Vertegenwoordiging van de Vlaamse Regering in Parijs.	ca. 100
27 november-2 december	Presentatie Edward van de Vendel en Marije Tolman tijdens <i>Salon du Livre et de la Presse Jeunesse</i> in Montreuil. Partner: de Nederlandse ambassade in Parijs.	ca. 150

Campagne Verenigd Koninkrijk: New Dutch Writing

periode	activiteit, plaats	bezoekers
5 juli	Lancering van de campagne in de Union Club in Londen voor uitgevers, vertalers, literair agenten en journalisten.	ca. 70
10-26 augustus	Optredens Tommy Wieringa, Typex en Mylo Freeman op het Edinburgh International Book Festival.	
7-11 oktober	Residentie van Eva Meijer aan het National Centre for Writing in Norwich.	
7-31 oktober	Residentie van Bregje Hofstede aan het National Centre for Writing Norwich.	
9 oktober	'A Celebration of New Dutch Writing': Eva Meijer en Bregje Hofstede in gesprek met Daniel Hahn in de Dragon's Hall in Norwich.	ca. 50
9 oktober	BBC Radio 3, uitzending 'Modern Dutch Writing', met Rodaan Al Galidi, Eva Meijer, Herman Koch en Onno Blom.	
10-12 oktober	Vice versa vertaalworkshop Nederlands-Engels en Engels-Nederlands aan het National Centre for Writing in Norwich, gewijd aan werk van Ilja Leonard Pfeijffer en (i.s.m.) Bregje Hofstede. Deelnemers: Janne Van Beek, Koen Boelens, Eefje Bosch, David Doherty, Kristen Gehrman, Vivien Glass, Alice Paul, Tine Poesen. Moderatoren: Nicolette Hoekmeijer, Peter Bergsma, Michele Hutchison en David Colmer.	8 vertalers
11 oktober	Optredens Herman Koch en Simon Schama op het Cheltenham Literature Festival.	totaal 715
12 oktober	Vier literaire programma's in de British Library London: Joris Luyendijk en Naema Tahir, Bart van Es en Jeroen Olyslaegers, Herman Koch en Esther Gerritsen en een afsluitende lezing van Simon Schama over Nederlandse beeldende kunst.	ca. 300
13 oktober	Optredens Bart van Es en Herman Koch op het Durham Book Festival.	resp. 90 en 20
4-5 november	Optredens van Onno Blom in Toppings Bookshop, Bath en in Hatchards London.	resp. 40 en 20
8-10 november	Optredens Miek Zwamborn en Hagar Peeters op Poetry in Aldeburgh en workshop 'Reading and writing poetry'.	resp. 60 en 55

Promotieprogramma's

periode	naam en plaats en samenwerkingspartner	bezoekers
begin 2019 tot half 2020	Gastschrijverschap Ariëlla Kornmehl in Bergen, Duitsland i.s.m. de stad Bergen. Ze verbleef zes afzonderlijke weken in Bergen, trad op Duitse middelbare scholen op en bezocht met leerlingen concentratiekamp Bergen-Belsen.	
21-24 maart	<i>Literatur aus den Niederlanden auf der Leipziger Buchmesse</i> : 18 programma's op de beurs en in de stad (o.a. een illustratie-atelier met Martijn van der Linden). Deelnemende auteurs: Marente de Moor, Otto de Kat, Jan Konst, Mathijs Deen, Eva Meijer en Erna Stassen. Partner: receptie in samenwerking met de Nederlandse ambassade in Berlijn.	1.100
11 april	Uitreiking Else Otten Übersetzerpreis aan Ira Wilhelm op de Vlaamse Vertegenwoordiging in Berlijn. Partners: Literatuur Vlaanderen en uitgeverij Hanser Berlin.	80
15-17 november	Optredens van Loes Riphagen, Harmen van Straaten en Jan Paul Schutten op de Shanghai Children's Book Fair.	ca. 80 per auteur
22-23 november	<i>High Literature from the Lowlands</i> in Peroto Literary Club in Sofia. Partner: de Nederlandse ambassade in Bulgarije en het Bulgaarse National Book Centre. Ambassadeur Bea ten Tusscher, voordracht vertalingen door acteurs, en presentatie over het fonds en Nederlandse fictie.	70

Vertalershuis

datum	workshop	deelnemers
11-13 september	Masterclass literair vertalen Nederlands-Italiaans voor talentvolle studenten van de zes faculteiten Nederlands in Italie, op de Università degli studi di Napoli 'L'Orientale'. Gastschrijver: Ilja Leonard Pfeijffer. Moderator: Franco Paris.	Angela Albanese, Pietro Battiston, Maurizio Campitelli, Luigi Cecca, Giulia Giudici, Camilla Gnesato, Martina Lanese, Anna Miotto, Federico Tognocchi, Marco Turzi en Lisa Visani
26 oktober t/m 2 november	The Chronicles. Vijf jonge vertalers in en uit het Nederlands vertalen blogs van jonge auteurs over het Crossing Border Festival in Den Haag, onder leiding van ervaren vertalers. Mentoren: Myriam Bouzid, David Colmer, Lisa Thunnissen, Edith Koenders en Helge Daniëls. Op 2 november traden de vertalers en auteurs gezamenlijk op op het festival.	Arjwan al Fayle, Noëlle Michel, Emma Rault, Alyssia Sebes en Michal van Zelm
4 t/m 15 november	Vertalersfabriek. Vervolg op The Chronicles i.s.m. Crossing Border Festival Den Haag. Vijf jonge vertalers in en uit het Nederlands verbleven in het Vertalershuis en werden intensief begeleid door ervaren vertalers. Mentoren: Mireille Cohendy, David Colmer, Brigitte Coopmans, Fathi Mourali, Femke Muller, Edith Koenders, Philippe Noble, Jan Jaap de Ruiter en Laura Watkinson. Met auteurs Simone Atangana Bekono en Asha Karami.	Arjwan al Fayle, Noëlle Michel, Emma Rault, Alyssia Sebes en Michal van Zelm
13 & 14 december	Literaire Vertaaldagen: 'Vertalen en muziek – het dienen van twee muzen', op het Montessori Lyceum Amsterdam en in De Rode Hoed in Amsterdam i.s.m. Lira Fonds, Auteursbond, Expertisecentrum Literair Vertalen en Literatuur Vlaanderen.	Symposiumdag: 314; Workshopdag: 168

Binnenland

Schrijversresidentie Amsterdam | Writers Residency Amsterdam

datum	optreden	partner(s)
<i>Hugh Aldersey-Williams (i.s.m. uitgeverij Thomas Rap)</i>		
9 januari	Gesprek over Christiaan Huygens en popularisering van de wetenschap in SPUI25 in Amsterdam met Fabian Kraemer.	SPUI25, NIAS-KNAW
<i>Antjie Krog (i.s.m. uitgeverij Podium)</i>		
23 januari	Lezing voor Akademie van Kunsten in de OBA Oosterdok.	Koninklijke Nederlandse Academie van Kunsten
31 januari	Openingsavond Poëzieweek 2019 in de Arenberg Schouwburg in Antwerpen.	Poëziecentrum Antwerpen
3 februari	Optreden t.g.v. jubileum Poetry International in De Doelen Studio in Rotterdam.	Poetry International
4 februari	Eregast tijdens de overdracht van het stadsdichtersschap in Groningen.	Stichting Literaire Activiteiten Groningen
6 februari	Avond rond haar werk in boekhandel Van Someren & Ten Bosch te Zutphen.	Van Someren & Ten Bosch
15 februari	Gesprek tijdens B-Unlimited met Ellen Deckwitz in de Centrale Bibliotheek Den Haag.	B-Unlimited
18 februari	Verhaal voor <i>Sign of the Times: tussen woede en vergeving</i> in het Internationaal Theater Amsterdam.	Internationaal Theater Amsterdam
<i>Kate Mosse (i.s.m. Meulenhoff Boekerij)</i>		
4 april	Gesprek met Brenda Stoter over het terugschrijven van vrouwen in de geschiedenis in De Balie in Amsterdam.	De Balie
19 april	Interview over haar werk in Athenaeum Boekhandel in Amsterdam.	Athenaeum Boekhandel
20 april	Gesprek in het Cobra Museum in Amstelveen met directeur Stefan van Raay.	Cobra Museum
<i>Rosemary Sullivan (i.s.m. uitgeverij Ambo Anthos)</i>		
22 mei	Gesprek met Michel Krielaars over haar werk bij B-Unlimited in Den Haag.	B-Unlimited
Frank Báez (i.s.m. uitgeverij Karaat)		
15 juni	Optreden tijdens Poetry International Festival in Rotterdam.	Poetry International
20 juni	Interview samen met Valeria Luiselli door Persis Bekkering bij BorderKitchen in Den Haag.	BorderKitchen
<i>Erika Fatland (i.s.m. uitgeverij De Geus)</i>		
26 september	Gesprek over Rusland als buurland met Eric Metz in SPUI25 in Amsterdam.	SPUI25
<i>Dorthe Nors (i.s.m. uitgeverij Podium)</i>		
3 oktober	Gesprek over haar werk in Athenaeum Boekhandel in Amsterdam.	Athenaeum Boekhandel
9 oktober	Seminar met vertaler Edith Koenders voor studenten aan de Universiteit van Amsterdam.	Universiteit van Amsterdam
8 november	Gesprek met Jaap Robben en Manon Uphoff in Nijmegen in de reeks Wintertuin sessies van De Nieuwe Oost Wintertuin.	De Nieuwe Oost Wintertuin
9 november	Interview door Stine Jensen tijdens festival Het Grote Gebeuren in Groningen.	Het Grote Gebeuren

Schwob

datum	activiteit	samenwerkingspartner(s)	bereik
maandelijks	Nieuwe afleveringen van de podcast <i>Lees Dees</i> , waarin steeds een Schwob-titel centraal staat (10 nieuwe afleveringen in 2019).	VPRO	iTunes: 4.444 downloads en 501 nieuwe abonnees. Android-gegevens onbekend.
februari t/m juni	Oprichting van 20 ad-hoc leesclubs rond Japanse literatuur, met elk drie bijeenkomsten rond Japanse titels en een plenaire slotbijeenkomst met Ivo Smits, Jessica Nash en Elbrich Fennema.	Senia	100
15 januari, 18 januari, 24 januari, 7 februari, 10 februari, 13 maart	Lezingenreeks <i>De mijlpalen van de Afro-Amerikaanse literatuur in de 20e eeuw</i> met Michel Krielaars, Toef Jaeger en Dominique van Varsseveld.	Bredero Boeken in Santpoort-Noord, Boekhandel van Kemenade & Hollaers in Breda, Boekhandel Pantheon in Amsterdam, Boekhandel Maximus Hilligersberg in Rotterdam, Focus Filmhuis in Arnhem, Boekhandel Livius de Zevensprong in Tilburg	215
25 september, 30 oktober, 27 november	Lezingenreeks 'Herontdekte klassiekers' door Mathijs Sanders. Deel 1: <i>De grote angst in de bergen</i> . Deel 2: <i>Grand Hotel</i> . Deel 3: <i>Als Beale Street kon praten</i> .	Boekhandel Jansen & De Feijter in Velp	60
30 januari	Leesclub over <i>Fair Play</i> van de Finse schrijfster Tove Jansson, o.l.v. Frederike Bolwijn en met Persis Bekkering.	De Literaire Boekhandel in Utrecht	8
31 januari	Leesclub over <i>Kapitein Michalis</i> van Nikós Kazantzakis o.l.v. Vincent Elzinga.	Kennemer Boekhandel in Haarlem	10
10 februari	Leesclub over <i>Vreemdeling zoekt kamer</i> van Egon Hostovsky o.l.v. Peter Swanborn.	Scheltema in Amsterdam, de Schrijverscentrale	8
14 en 15 februari	Twee leesclubs over <i>Twee mensen samen</i> van Knud Sønderby o.l.v. Theo Hakkert.	Boekhandel Lovink in Lochem	30
25 februari	Presentatie van de nieuwe Schwob-titels (lente 2019) voor boekhandelaren en bloggers, i.s.m. 6 uitgeverijen.	Querido Fosfor, Uitgeverij Podium, Uitgeverij Van Oorschot, Atlas Contact, Athenaeum Boekhandel, Uitgeverij Jurgen Maas	20
27 februari	Presentatie van de nieuwe Schwob-selectie en introductie tot Schwob.	Boekhandel Van der Velde in Drachten	15
28 februari	Leesclub over <i>De liefde van een half leven</i> van Eileen Chang o.l.v. Sylvia Marijnissen.		16
5 maart	Leesclub over <i>Alle verhalen</i> van Leonora Carrington o.l.v. Ingrid Meurs.	Boekhandel Het Leesteken in Purmerend	15
26 maart	Leesclub over <i>Fair Play</i> van Tove Jansson o.l.v. Kim Liebrand.	Boekhandel Pantheon in Amsterdam	30
2 april	Leesclub over <i>Uit de maat</i> van William Melvin Kelley o.l.v. Vincent Elzinga.	Kennemer Boekhandel in Haarlem	10
1 mei	Leesclub over <i>Op jouw bruiloft</i> van Carson McCullers o.l.v. Frederike Bolwijn, met Molly van Gelder en Rob van Zweedijk.	De Literaire Boekhandel in Utrecht	8
14 mei	Leesclub over Kes van Barry Hines o.l.v. Harm Damsma.	Boekhandel Verkaaik in Gouda	20
21 mei	Leesclub over <i>Pelgrim langs Tinker Creek</i> van Annie Dillard o.l.v. Alexander Reeuwijk.	Boekhandel Maximus Hilligersberg in Rotterdam, de Schrijverscentrale	8
23 mei	Leesclub over Kes van Barry Hines o.l.v. Niek Miedema en Harm Damsma.	Boekhandel Kooyker in Leiden, de Schrijverscentrale	4
26 mei	Leesclub over <i>Het bleekblauwe handschrift van een vrouw</i> van Franz Werfel o.l.v. Alexandra Koch.	Boekhandel Van der Velde in Drachten	12
28 mei	Leesclub over <i>Uit de maat</i> van William Melvin Kelley o.l.v. Dominique van Varsseveld en Toef Jaeger.		15
6 juni	Leesclub over <i>Grote dieven, kleine dieven</i> van Albert Cossery o.l.v. Theo Hakkert.	Boekhandel Lovink in Lochem	20
15 september	Leesclub over <i>De grote angst in de bergen</i> van Charles Ferdinand Ramuz o.l.v. de boekhandelaar.	Boekhandel Gillissen & Co in Haarlem	15
16 september	Presentatie van de nieuwe Schwob-titels (herfst 2019 en winter 2019-2020) voor de boekhandel, i.s.m. elf uitgeverijen.	Athenaeum Boekhandel, IJzer, Orlando, Pegasus, Nieuw Amsterdam, Thomas Rap, Atlas Contact, Koppemik, Van Oorschot, Jurgen Maas, De Bezige Bij	20
13 oktober	Leesclub over <i>De grote angst in de bergen</i> van Charles Ferdinand Ramuz o.l.v. Rokus Hofstede.	Boekhandel Van der Velde in Sneek, de Schrijverscentrale	15

22 oktober	Lezing over het thema 'Bergen en literatuur', rondom <i>De grote angst in de bergen</i> van C.F. Ramuz o.l.v. Rokus Hofstede.	Boekhandel Adr. Heinen in Den Bosch	40
27 oktober	Leesclub over <i>Het jachtgeweer</i> van Yasushi Inoue o.l.v. Alexandra Koch.	Boekhandel Van der Velde in Drachten	12
7 november	Presentatie over <i>Nacht en dag</i> van Virginia Woolf door Barbara de Lange.	Boekhandel Livius de Zevensprong in Tilburg, de Schrijverscentrale	40
17 november	Leesclub over <i>Houthakken</i> van Thomas Bernhard o.l.v. Barbara Mariacher.	Boekhandel Gillissen & Co in Haarlem, de Schrijverscentrale	15
20 november	Presentatie van <i>Ambtenaar Belmiro</i> van Cyro dos Anjos door uitgeverij Koppennik met Harrie Lemmens en Jeroen Vullings.	Boekhandel Athenaeum in Haarlem	20
21 november	Presentatie van <i>Ambtenaar Belmiro</i> van Cyro dos Anjos.	Boekhandel Scheltema in Amsterdam	20
17 december	Presentatie door Pauline de Bok en Chris Bakker over de vertaling van <i>Holzfällen</i> van Thomas Bernhard.	Boekhandel Pantheon in Amsterdam	20

Europese Literatuurprijs, Vertalersgeluktournee en bijbehorende leesclubs

datum	activiteit	locatie	bezoekers
<i>Europese Literatuurprijs</i>			
18 juni	Bekendmaking shortlist Europese Literatuurprijs door juryvoorzitter Abdelkader Benali en Iofredenaars Guus Bauer, Kees Merckx, Miriam Piters en Marnix Verplancke.	SPUI25 in Amsterdam	120
3 november	Uitreiking aan de Oostenrijkse auteur Arno Geiger en vertaler Wil Hansen door juryvoorzitter Abdelkader Benali en interviews door Arjan Peters.	Crossing Border Festival, Openbare Bibliotheek Den Haag	140
<i>Vertalersgeluktournee</i>			
11 april	Jona Hoek over <i>De lange droogte</i> van Cynan Jones (vert. uit het Engels), Edith Koenders en Adriaan van der Hoeven over <i>Melancholie I</i> van Jon Fosse (vert. uit het Noors), Liesbeth van Nes over <i>De orde van de dag</i> van Éric Vuillard (vert. uit het Frans) en entr'acte: Claudia Visser en Evelyne Geijtenbeek-Gouw (Vereniging van Nieuwe Vertalers (VvNV)). Moderator: Joost Baars.	Boekhandel Van Rossum in Amsterdam	52
15 april	Edith Koenders en Adriaan van der Hoeven over <i>Melancholie I</i> van Jon Fosse (vert. uit het Noors), Liesbeth van Nes over <i>De orde van de dag</i> van Éric Vuillard (vert. uit het Frans), Ard Posthuma over <i>Simelberg</i> van Michael Fehr (vert. uit het Duits) en entr'acte: Klaske Kamstra, Elsbeth Mulder en Ireen Niessen (VvNV). Moderator: Erwin de Vries.	Groninger Forum Bibliotheek in Groningen	Ruim 100
8 mei	Geri de Boer over <i>Het verhaal van een huwelijk</i> van Geir Gulliksen (vert. uit het Noors), Wil Hansen over <i>Onder de Drachenwand</i> van Arno Geiger (vert. uit het Duits), Karina van Santen en Martine Vosmaer over <i>Winter</i> van Ali Smith (vert. uit het Engels) en entr'acte: Lore Aertsen en Myrthe van den Bogaert (VvNV). Moderator: Joni Zwart.	Athenaeum in Haarlem	50
14 mei	Gerrit Bussink over <i>Icarië</i> van Uwe Timm (vert. uit het Duits), Hendrik Hutter over <i>Vaderland</i> van Fernando Aramburu (vert. uit het Spaans), Anne Jongeling over <i>Huis in brand</i> van Kamila Shamsie (vert. uit het Engels) en entr'acte: Annelies de Hertogh en Els de Roon Hertoge (VvNV). Moderator: Miriam Piters.	Maximus Hillegersberg in Rotterdam	25
17 mei	Edgar de Bruin over <i>Materiaalmoeheid</i> van Marek Šindelka (vert. uit het Tsjechisch), Jona Hoek over <i>De lange droogte</i> van Cynan Jones (vert. uit het Engels), Martine Woudt en Saskia Taggenbrock over <i>De verdwijning van Josef Mengele</i> van Olivier Guez (vert. uit het Frans, i.s.m. Geertrui Marks) en entr'acte: Callas Nijsskens en Lisette Graswinckel (VvNV). Moderator: Gina van den Berg.	Boekhandel Van Pampus in Amsterdam	30
18 mei	Anneke Bok over <i>Elmet</i> van Fiona Mozley (vert. uit het Engels), Gerrit Bussink over <i>Icarië</i> van Uwe Timm (vert. uit het Duits), Martine Woudt en Saskia Taggenbrock over <i>De verdwijning van Josef Mengele</i> van Olivier Guez (vert. uit het Frans, i.s.m. Geertrui Marks) en entr'acte: Jorrit Bosma en Pieter van Scherpenberg (VvNV). Moderator: Janna Navis.	Centre Céramique in Maastricht	36
24 mei	Edgar de Bruin over <i>Materiaalmoeheid</i> van Marek Šindelka (vert. uit het Tsjechisch), Mariella Duindam over <i>De paradox van geluk</i> van Aminatta Forna (vert. uit het Engels), Martine Woudt en Saskia Taggenbrock over <i>De verdwijning van Josef Mengele</i> van Olivier Guez (vert. uit het Frans, i.s.m. Geertrui Marks) en entr'acte: VvNV. Moderator: Anne Lopes Michielsens.	Boekhandel Van Piere in Eindhoven	13

28 mei	Mariella Duindam over <i>De paradox van geluk</i> van Aminatta Forna (vert. uit het Engels), Janny Middelbeek-Oortgiesen over <i>De polyglotte geliefden</i> van Lina Wolff (vert. uit het Zweeds), Ard Posthuma over <i>Simeliber</i> van Michael Fehr (vert. uit het Duits) en entr'acte: Janne Van Beek en Maaïke Harkink (VvNV). Moderator: Wieke Rommers.	Boekhandel Dekker v.d. Vegt in Nijmegen	15
---------------	--	---	----

ELP-leesclubs

7 mei	Leesclub over <i>Melancholie I</i> van Jon Fosse met Edith Koenders en Adriaan van der Hoeven. Moderatoren: Maartje Kroonen (Boekhandel Bijleveld) en Nienke Willemsen (Literaire Boekhandel).	Literaire Boekhandel in Utrecht	7
4 juni	Leesclub over <i>Onder de Drachenwand</i> van Arno Geiger met Wil Hansen. Moderatoren: Maartje Kroonen (Boekhandel Bijleveld) en Nienke Willemsen (Literaire Boekhandel).	Boekhandel Bijleveld in Utrecht	15
17 juni	Leesclub van De Leesclub van Alles over <i>De orde van de dag</i> van Eric Vuillard met Liesbeth van Nes. Moderator: Roeland Dobbelaer.	De Schuur in Utrecht	15
20 juni	Leesclub/gesprek over <i>Winter</i> van Ali Smith met Karina van Santen en Martine Vosmaer. Moderator: Marieke de Groot.	Boekhandel Pantheon in Amsterdam	25
6 november	Leesclub over <i>Icarîe</i> van Uwe Timm met vertaler Gerrit Bussink.	Helmond	22
9 december	Leesclub over <i>Vaderland</i> van Fernando Aramburu met Hendrik Hutter. Moderator: Netty Bot.	Dordrecht	15

Overige activiteiten en programma's

Datum	activiteiten	partner	bezoekers
10 april	Eindpresentatie programma Literatuur op het Scherm in Spring House in Amsterdam. Presentatie van drie afgeronde projecten: - 'Ping Pong' door Kumi Hiroi (grafisch ontwerp), Anneke Hymmen (fotograaf), Basje Boer (auteur) en van Leeuwen & van Leeuwen (interactieontwerp) - 'Lijn 3' door International Silence: Twan Janssen en Johannes Verwoerd (ontwerp) en Lieke Marsman (auteur) - 'Een hele echte' door Marjolijn Ruyg (interactieontwerp), Arjan Scherpenisse (programmeur) en Dirk van Weelden (auteur). Met keynotelezingen van Michel Reilhac en Miriam Rasch.	Stimuleringsfonds Creatieve Industrie	

Exposities

13 mei t/m 22 november	Expositie vertalingen van Nederlandse fictie in het Huis van Alle Talen in de Openbare Bibliotheek Amsterdam (structurele samenwerking sinds 2019). Eind oktober nieuwe expositie in het kader van New Dutch Writing.	Openbare Bibliotheek Amsterdam	
7 juni t/m 28 september	Expositie vertalingen Annie M.G. Schmidt (collectie Marlies Hoff) in het Drukkerijmuseum Meppel.	Drukkerijmuseum Meppel	
1 juli t/m 31 december	Expositie vertalingen van Nederlands werk over Rembrandt in de Airport Library Schiphol.	Airport Library Schiphol, CPNB	
hele jaar	Drie exposities in de bibliotheek van de Boekmanstichting: - 14 augustus–16 september: 'Vertalingen van Nederlandse romans' - 2 oktober–9 december: '16 Gouden Griffels in vertaling' - 16 december 2019–2 maart 2020: 'Dichtbundels in vertaling'	Boekmanstichting	

Slow Writing Lab

27 juni	Optredens deelnemers Slow Writing Lab (SWL) tijdens het Nieuwe Types Literatuurfestival in Arnhem.	Gerrit Rietveld Academie, Hogeschool voor de Kunsten Utrecht, ArtEZ, El Hizra, Poetry Circle Nowhere, One World	ca. 100
26 oktober	Speciaal programma met optredens deelnemers SWL tijdens het Brainwash-festival in Amsterdam.	idem	ca. 75
2 november	Afsluitende presentatie in de bibliotheek van het fonds in aanwezigheid van Gijs Müller (Rietveld), Kim Van Kaam (ArtEZ), Mathijs Verboom (HKU), Marije Koens (Poetry Circle Nowhere), Mohamed Mahdi (El Hizra), coaches Niels 't Hooft, Bernke Klein Zandvoort en Marthe Willemsen en de nieuw geselecteerde deelnemers van SLW V.	idem	ca. 20

Bijlage 5

Publicaties, websites, sociale media en voorlichting

Publicaties

- *Jaarverslag 2018*, twee edities, een beknopte gedrukte versie (62 p., 200 ex.) en een uitgebreide digitale versie inclusief alle subsidiebesluiten (114 p., pdf)
- *10 Books from Holland* - London Book Fair Issue, Spring 2019 (16 p., 2.500 ex., Engels)
- *10 Books from Holland* - Frankfurt Book Fair Issue, Autumn 2019 (16 p., 2.545 ex., Engels)
- *Children's Books from Holland* - Spring 2019 (16 p., 1.650 ex., Engels)
- *Quality Non-Fiction from Holland* - Spring 2019 (16 p., 2.850 ex., Engels)
- *Quality Non-Fiction from Holland* - Autumn 2019 (16 p., 2.910 ex., Engels)
- *Reading for empathy. 29 children's books to build understanding* (32 p., 1.500 ex., Engels)
- *Slow Writing Lab 2019* (80 p., 600 ex.)
- Aan Poetry International Web toegevoegde dichters: Kira Wuck en Jonathan Griffioen
- Programmaboekje Literaire Vertaaldagen 2019 (16 p., 450 ex.)

Websites

www.letterenfonds.nl
www.vertalingendatabase.nl
www.schwob.nl
www.vertalershuis.nl
www.europeseliteratuurprijs.nl
www.vertalersgeluk.nl
www.writerinresidence.nl
www.slowwritinglab.nl
www.lespharesdunord.nl
www.newdutchwriting.co.uk

Video: YouTube-kanaal Letterenfonds

De afleveringen van de literaire talkshow *Letteren Live* mogen rechtenvrij worden gedeeld. De edities zijn ook gepubliceerd op de website van Het Parool:

- #3 met Babs Gons, Marente de Moor, Jasper Albinus en Rita Zipora
- #2 met Kees van Beijnum, Aai Prins, Bregje Hofstede en Iduna Paalman
- #1 met Rob van Essen, Barbara de Lange, Gershwin Bonevacía en Stacey Esajas

Video's met de volgende writers in residence, tevens gepubliceerd op de website *Why I Love This Book*:

- Lies van Gasse over haar boek *Een held* en over *Stem op de okapi* van Edward van de Vendel en Martijn van der Linden
- Erika Fatland over haar boek *De grens* en over *Honger* van Knut Hamsun
- Kamil Baluk over zijn boek *Alle kinderen van Louis* en over *Detroit* van Charlie LeDuff

- Rosemary Sullivan over haar boek *De dochter van Stalin* en over *De weg naar het water* van Barbara Gowdy
- Antjie Krog over haar boek *Hoe alles hier verandert* en over *The cry of Winnie Mandela* van Njabulo Ndebele

Voorts:

- Duitse journalisten in Amsterdam krijgen een demonstratie van de zwembadpas uit Theo Thijssens *Kees de jongen*, in 2019 vertaald in het Duits door Rolf Erdorf
- Interview door Bettina Baltschev met Ira Wilhelm, laureaat van de Else Otten Übersetzerpreis (in het Duits)
- Interviews met de genomineerden van de Toneelschrijfprijs 2019: Freek Mariën ('The Wetsuitman'), Hannah van Wieringen ('Als vrouwen vrienden zijn'), Nico Boon ('Komt op/Gaat af') en Nima Mohaghegh & Saman Amini ('A Seat at the Table')
- Bezoekers reageren op 'Soep!' van Stacey Esajas, het eerste resultaat van de subsidieregeling #NieuweStukken waarin beginnende schrijvers nieuwe verhalen schrijven voor het podium
- In het kader van het programma *Literatuur op het Scherm* presenteerden drie teams de prototypes van hun vernieuwende en grensoverschrijdende digitale literaire projecten: 'Een hele echte', 'Lijn 3' en 'Ping Pong'. Michel Reilhac (interactive story architect) verzorgde de keynote lezing.
- Videotrailer *Lotus* van Niels 't Hooft, een meditatieve novelle verrijkt met geluid, kleur en animatie.
- Deelnemers aan de Vertalersfabriek over hun ervaringen in het Vertalershuis Amsterdam: Noëlle Michel, Emma Rault, Arjwan al Fayle en Alyssia Sebes
- Twee muzikale momenten vastgelegd tijdens de eenentwintigste Literaire Vertaaldagen: Stefanie De Wolf zingt Brels 'Als het liefde zou zijn' in Nederlandse vertaling van Geert Van Istendael en Koen Stassijns, en de hele zaal zingt 'On a Sunny Whitsunday', de door David Colmer verzorgde Engelse vertaling van Annie M.G. Schmidts 'Op een mooie Pinksterdag'.
- Drie animaties over vertalen voor de Vertalersgeluk-tournee, gemaakt door Rietveld-studenten (Beeld & Taal) Sanne van Balen, Iza Tromp en Lambertine van Veldhuizen

Bereik

De tweetalige website van het Letterenfonds is in 2019 bezocht door gemiddeld 22.741 unieke bezoekers per maand. In 2018 ging het om gemiddeld 33.449 unieke bezoekers per maand.

In 2019 stuurde het fonds 11 keer een algemene (Nederlandstalige) en 2 keer een thematische nieuwsbrief naar circa 2.500 abonnees. Hiermee worden de verschillende doelgroepen van het fonds geïnformeerd over de activiteiten en subsidies (deadlines, toekenningen, nieuwe regelingen, et cetera).

Voorts zijn 26 Nederlandse persberichten verstuurd.

Eind 2019 telde het Nederlandse Twitter-account @Letterenfonds 3.647 volgers (3.270 in 2018). Het aantal vind-ik-leuks van de Nederlandse Facebookpagina @Letterenfonds steeg naar 6.109 (5.597 in 2018) en het aantal volgers naar 6.134 (5.588 in 2018). Het aantal views steeg naar gemiddeld 33.605 per maand (28.741 in 2018).

De website rond de Europese Literatuurprijs, www.europeseliteratuurprijs.nl, werd door ongeveer 13.800 unieke bezoekers bezocht (in 2018 waren dat er 24.238). De bijbehorende Facebookpagina kwam uit op 1.147 vind-ik-leuks (1.011 in 2018).

De site www.slowwritinglab.nl werd in 2019 door ca. 5.760 bezoekers bezocht (32.245 in 2018).

De vertalingendatabase werd ook in 2019 vaak geraadpleegd: 18.599 paginaweergaves, een lichte stijging ten opzicht van 2018. Buitenlandse uitgeverijen – ca. 720 geadresseerden – werden vijf keer geïnformeerd over recent verschenen titels via de *Highlights*-nieuwsbrieven. Internationale contacten – ca. 1.970 abonnees – ontvingen drie keer de *What's New In Dutch Literature*-nieuwsbrief, met daarin nieuws over Nederlandse literatuur en de activiteiten van het fonds in het buitenland. Ten behoeve van de *Phares du Nord*-campagne werd vijf keer een nieuwsbrief verstuurd naar ca. 450 abonnees.

Wat betreft de Engelstalige @DutchLiterature accounts waren er eind 2019 op Twitter 1.043 volgers (723 in 2018). De Facebookpagina had 4.772 vind-ik-leuks (4.625 in 2018) en 4.803 volgers (4.642 in 2018), het aantal views steeg naar totaal 83.592 (64.887 in 2018). Sinds september 2017 is er ook een Instagramaccount waarop nieuwe vertalingen van Nederlandse literatuur worden gedeeld, het aantal volgers groeide dit jaar naar 1.379 (1.093 in 2018).

Vertalers van Nederlandse literatuur en andere geïnteresseerden worden ook via de besloten Facebookgroep 'Nederlandse literatuur in vertaling' geïnformeerd. Deze telde in 2019 881 leden (was 849). De Facebookpagina van het Vertalershuis Amsterdam kwam uit op 807 vind-ik-leuks (was 745).

Schwob

De website www.schwob.nl bereikte in 2019 een totaal aantal van 12.000 gebruikers in 15.000 bezoekerssessies. 59% daarvan kwam uit Nederland, 12% uit België, de Verenigde Staten waren met circa 6%, Polen en Frankrijk met 2% vertegenwoordigd. Het totaal aantal gebruikers is gelijk gebleven ten opzichte van 2018, het aantal sessies is wel licht gedaald (16.000 sessies).

De Facebookpagina van Schwob heeft nu 2.925 vind-ik-leuks (2.860 in 2018); het aantal impressies daalde in 2019 sterk naar 87.325 (385.000 in 2018). Op Twitter heeft SchwobBooks 928 volgers (was 900); omdat er in 2019 weinig tweets geplaatst zijn daalde het bereik naar 10.200 impressies (78.900 in 2018). Op het Instagramaccount @Schwobbooks steeg het aantal volgers naar 872 (700 in 2018).

Voorlichting

12 februari: introductie Letterenfonds en relevante regelingen en programma's voor studenten van de opleiding Beeld & Taal van de Rietveld Academie door Hanneke Marttin.

21 februari: presentatie over het Letterenfonds, en in het bijzonder het vertaalbeleid en de ondersteuning van literair vertalers voor veertien studenten en hun docente van de master Literair Vertalen aan de Universiteit Utrecht, door Hanneke Marttin en Petra Schoenmaker.

13 maart: college door Greetje Heemskerk over de rol van het Nederlands Letterenfonds in het literair bedrijf voor acht bachelorstudenten Literatuur en Samenleving aan de Vrije Universiteit te Amsterdam.

1 april: 'college' over het werk van het Letterenfonds en in het bijzonder het vertaalbeleid in binnen- en buitenland voor tien studenten en hun docent in het kader van het college Vertaalwetenschap in de master Neerlandistiek/Dutch Studies aan de Universiteit Leiden door Hanneke Marttin, Petra Schoenmaker en Victor Schiferli.

30 september: presentatie over het (literaire) veld rondom de drie organisaties door het Letterenfonds (Hanneke Marttin), De Schrijverscentrale (Jasper van Merwijk) en Stichting Lezen (Daan Beeke) aan circa 30 studenten literatuurwetenschap en hun docent in het kader van het college 'Republic of Letters' aan de Universiteit Utrecht.

12 november: presentatie over het Letterenfonds voor de vijf deelnemers aan de Vertalersfabriek.

4 december: gastcollege over het Letterenfonds en de werkwijze van de afdeling buitenland door Barbara den Ouden in de collegereeks Literatuur: tussen het lokale en globale voor ca. 20 MA-studenten Literatuur Vandaag en Nederlandse Literatuur en Cultuur aan de Universiteit Utrecht.

12 december: presentatie van het project Schwob voor 25 studenten Master Redacteur/editor door Alexandra Koch.

Bijlage 6

Balans & exploitatierekening

Balans

	31/12/2019	31/12/2018
	€	€
Balans na resultaatbestemming		
Vaste activa		
Materiële vaste activa		
Gebouwen	3.209.450	3.356.599
Inventaris	170.601	89.820
Kunst	4.538	4.538
Totaal materiële vaste activa	3.384.589	3.450.957
Totaal vaste activa	3.384.589	3.450.957
Vlottende activa		
Vorderingen		
Ministerie van OCW	13.838.933	24.850.874
Overige vorderingen	181.351	171.399
Totaal vorderingen	14.020.284	25.022.273
Liquide middelen	7.198.008	7.188.084
Totaal vlottende activa	21.218.292	32.210.357
Totaal activa	24.602.881	35.661.314

	31/12/2019 €	31/12/2018 €
Eigen vermogen		
Stichtingskapitaal	45	45
Algemene reserve	572.625	438.781
Bestemmingsfonds OCW	1.723.667	1.878.991
Overige Bestemmingsfondsen	530.988	582.919
Totaal eigen vermogen	2.827.325	2.900.736
 Voorzieningen	 238.096	 398.877
 Langlopende schulden	 3.750.958	 16.727.120
 Kortlopende schulden		
Subsidieverplichtingen	3.278.113	3.388.050
Nog te realiseren activiteitenlasten	8.570.040	8.884.853
Nog te realiseren apparaatslasten	2.972.283	2.604.668
Overige kortlopende schulden	2.966.066	757.010
Totaal kortlopende schulden	17.786.502	15.634.581
 Totaal passiva	 24.602.881	 35.661.314

Exploitatierekening

		realisatie	begroting	realisatie
		2019	2019	2018
		€	€	€
BATEN	Directe opbrengsten			
	Lager vastgestelde subsidies	36.269	0	54.642
	Ingetrokken subsidies	47.312	67.707	79.116
	Overige opbrengsten (o.a. verhuur pand)	306.513	306.300	302.347
	Totale opbrengsten	390.094	374.007	436.105
	Subsidie OCW	12.142.591	12.730.699	10.698.456
	Overige subsidies en bijdragen publiek	37.553	35.485	137.338
	Bijdragen privaat	53.415	84.515	52.460
	Totale subsidies en bijdragen	12.233.559	12.850.699	10.888.254
	Totale baten	12.623.653	13.224.706	11.324.359
LASTEN	Apparaatskosten			
	Personeelslasten	2.193.508	2.189.589	2.035.926
	Materiële lasten	944.830	948.522	805.239
	Totale apparaatskosten	3.138.338	3.138.111	2.841.165
	Activiteitenlasten			
	Programma's en projecten	586.782	639.000	517.365
	Verleende subsidies	8.236.107	8.730.115	7.227.874
	Overige activiteitenlasten	735.837	690.385	924.601
	Totale activiteitenlasten	9.558.726	10.059.500	8.669.840
	Totale lasten	12.697.064	13.197.611	11.511.005
	Saldo uit gewone bedrijfsvoering	-73.411	27.095	-186.646
	Bijzondere baten en lasten	0	0	100
	Exploitatieresultaat	-73.411	0	-186.546
	Bestemmingsfondsen onttrekkingen	-51.931		-10.523
	Bestemmingsreserves onttrekkingen	0		-62.665
	Dotatie algemene reserve	133.844		0
	Bestemmingsfonds OCW lager vastgestelde subsidies	0		54.642
	Bestemmingsfonds OCW onttrekkingen	-155.324		-168.000
		-73.411	0	-186.546

Bijlage 7

Private stichtingen

De Stichting Nederlands Letterenfonds voert met publiek geld een publieke taak uit, in de voorafgaande pagina's werd hiervan verslag gedaan. Los daarvan draagt het Letterenfonds verantwoordelijkheid voor twee stichtingen die privaat geld beheren: de Stichting Steunfonds Stimulering Nederlandse Literatuur (Steunfonds) en het Bert Schierbeekfonds (BSF).

De directeur-bestuurder van het Letterenfonds en de leden van de Raad van Toezicht zijn q.q. tevens directeur-bestuurder respectievelijk lid van de Raad van Toezicht van deze twee stichtingen. Het Steunfonds en het BSF zijn door de fiscus erkend als culturele Algemeen Nut Beogende Instelling (ANBI).

Het Steunfonds

Het Steunfonds beheert een nalatenschap van de Engelse dichter, vertaler en criticus James Brockway (Birmingham, 21 oktober 1916 – 's-Gravenhage, 15 december 2000). Met zijn vertalingen gaf hij een Engels lezerspubliek toegang tot de poëzie van Rutger Kopland, Hans Lodeizen, M. Vasalis, Gerrit Achterberg en vele andere Nederlandstalige dichters. In 1966 werd hem voor zijn verdiensten als vertaler de Martinus Nijhoff Prijs toegekend en in 1997 ontving hij om dezelfde reden een ridderorde. Brockway liet de helft van zijn financiële nalatenschap na aan een rechtsvoorganger van het Nederlands Letterenfonds. De andere helft liet hij na aan het Literatuurmuseum in Den Haag.

Het Steunfonds kent periodiek de Brockway Prize toe, en organiseert meerdaagse vertaalworkshops voor internationale poëzievertalers. De Brockway Prize bedraagt € 5.000 en wordt toegekend voor een bijzondere en excellente poëzievertaling uit het Nederlands. Per editie wisselt het doeltaalgebied dat centraal staat; de prijs ging eerder naar Daniel Cunin (2018, Frans), Ard Posthuma (2015, Duits), Judith Wilkinson (2013, Engels), Francisco Carrasquer Launed (2011, Spaans; †2012), Jan H. Mysjkin en Pierre Gallissaires (2009, Frans), Gregor Seferens (2007, Duits) en Francis R. Jones (2005, Engels). In 2021 zal de prijs worden uitgereikt voor een vertaling in het Engels.

De Geert Van Oorschoot Stichting besloot in 2017 een jaarlijkse bijdrage ter beschikking te stellen waarmee het Steunfonds in de periode van 2017 tot en met 2023 aanvullende vertaalhonoraria kan verlenen aan excellente vertalers uit Midden- en Oost-Europa, de Baltische staten, Rusland en Armenië voor vertalingen van oorspronkelijk Nederlandstalig literair werk. Wegens beperkte capaciteit en een andere prioriteitstelling werden, anders dan in 2018, in 2019 geen aanvullende honoraria verleend. In 2020 wordt de verlening van de aanvullende honoraria hervat.

In 2019 werd door het Steunfonds een bedrag van € 12.673 ter beschikking gesteld aan het Bert Schierbeekfonds om de exploitatie van het A. Roland Holsthuis in Bergen financieel mogelijk te maken.

Het Bert Schierbeekfonds

Het BSF is in 1998 door een rechtsvoorganger van het Nederlands Letterenfonds opgericht in aanwezigheid van Thea en Michiel Schierbeek, de echtgenote en de zoon van de in 1996 overleden dichter. Het vermogen van de stichting (dat onder meer afkomstig is uit de erfenis van schrijver en docent Barend Rijdes, 1910-1975) werd aanvankelijk aangewend om een variatie aan bijzondere literaire projecten die door overheidssubsidies niet bediend kunnen worden, op vlieghoogte te brengen. In 2002 is (in samenwerking met de Stichting Adriaan Roland Holst Fonds) het A. Roland Holsthuis geopend waar schrijvers, dichters en vertalers sindsdien tegen een geringe huurprijs in "betrekkelijke ballingschap" aan hun oeuvre kunnen werken. Gelet op het budget, beperkt het BSF zich sinds 2009 tot de exploitatie van het Roland Holsthuis in Bergen. In beginsel wordt het huis telkens voor één maand verhuurd.

In 2019 waren de bewoners: Anne van Amstel, Peter Bergsma, Bregje Bleeker, Niels Bokhove, Florette Dijkstra, Erik Lindner, Erik Rozing, Hanneke van Schooten, Mustafa Stitou, Arjen van Veelen, Pauline Vijverberg, Christiaan Weijs en Sophie Zijlstra.

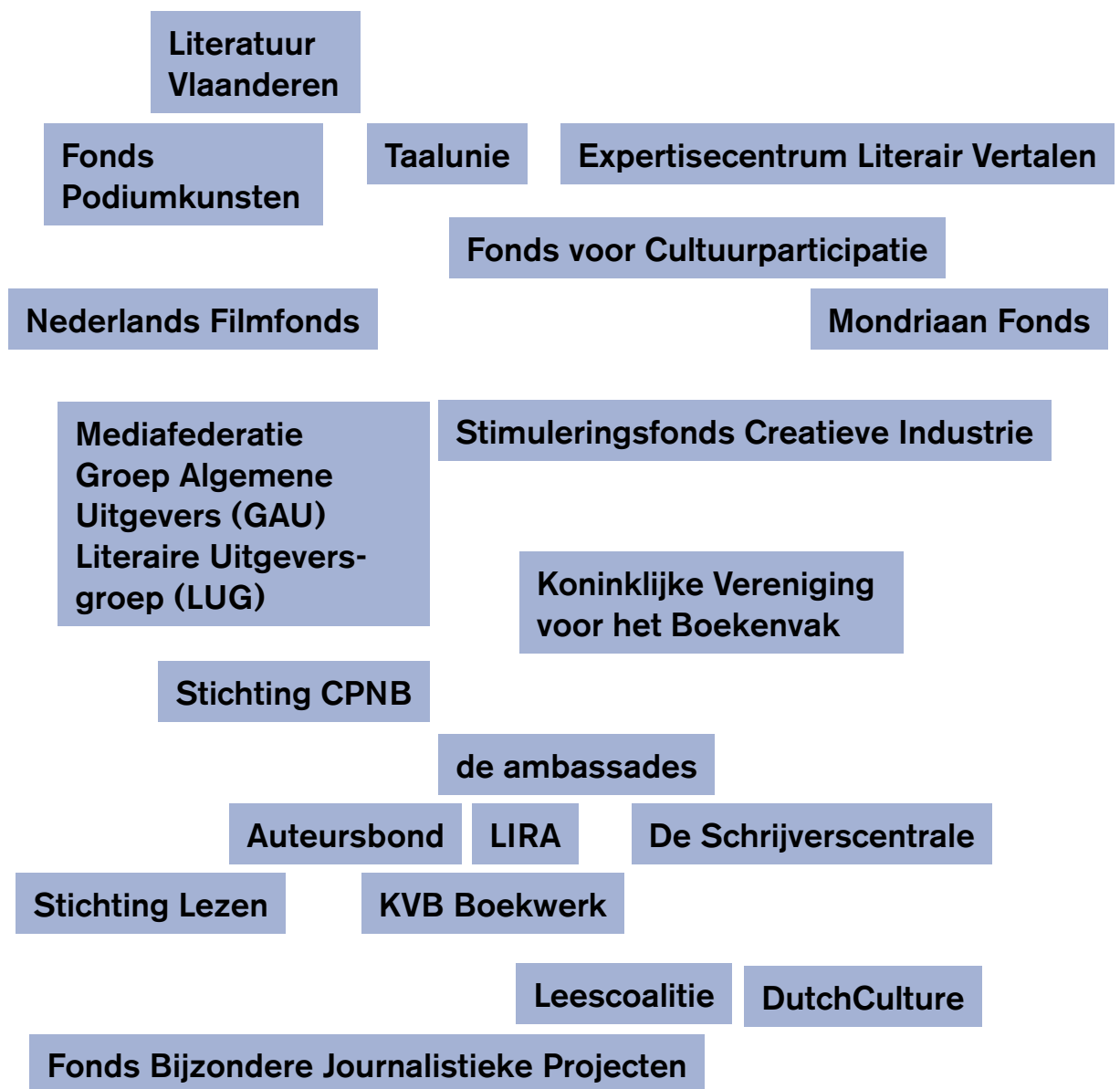
Tijdens hun verblijf gaven Anne van Amstel, Peter Bergsma, Bregje Bleeker, Florette Dijkstra, Erik Lindner, Pauline Vijverberg en Sophie Zijlstra een rondleiding in Museum Kranenburgh in Bergen, waarmee in 2017 een samenwerking is gestart.

Christiaan Weijs schreef een uitgebreid verslag over zijn verblijf en plaatste dit in een literair-historische context. Het stuk is gepubliceerd in de rubriek 'Wat is er vandaag nog over van historische literaire plekken?' In deze serie reist Weijs door het land met foto's uit het archief van het Literatuurmuseum en schiet die 'opnieuw'. Deze keer was dat het Adriaan Roland Holsthuis in Bergen.

De jaarlijkse open dag van het Roland Holsthuis tijdens de Bergense Kunst10daagse op zondag 27 oktober werd bezocht door 95 belangstellenden. Drie voormalige huurders van het huis droegen die middag voor uit eigen werk: literair vertaler Peter Bergsma, schrijver en beeldend kunstenaar Florette Dijkstra en dichter en schrijver Erik Linder.

Sinds 2017 werkt het BSF samen met het BNG Cultuurfonds: de jaarlijkse winnaar van de BNG Bank Literatuurprijs (Prijs van de Lezersjury) krijgt een verblijfsmaand naar keuze in het Roland Holsthuis aangeboden in het jaar erop. BNG betaalt het Bert Schierbeekfonds daarvoor een vergoeding. In het verslagjaar was dat Arjen van Veelen, in 2020 zal prijswinnares Nina Polak een maand in het huis verblijven.

Institutionele partners

& bedankt ook

de uitgeverijen en boekhandels in Nederland, de Koninklijke Bibliotheek, Vereniging Openbare Bibliotheken, Probiblio, Huis van Alle Talen, ArtEZ, Rietveld Academie, Hogeschool voor de Kunsten Utrecht, het Bijlmer Parktheater, Stichting El Hizja, One World, Poetry Circle Nowhere, ROSE stories, Theater Zuidplein, de Van Eyck Academie, het NIAS-KNAW, de Anne Frank Stichting, Art Omi, Deltaworkers, Banff, het Lira Fonds, Sabam for Culture, de De Lancey & De La Hanty Foundation, Passa Porta, Ons Erfdeel, DeBuren, De Brakke Grond, Stichting Lezen & Schrijven, VPRO, SPUI25, Het Parool, Boekblad, De Groene Amsterdammer, NRC Handelsblad, Bazarow, Hebban, Senia, de Poëzieclub, Athenaeum Boekhandels, de Vereniging van Nieuwe Vertalers, en vele andere partners in het veld.

Fotoverantwoording

Prijzen Binnenland:

Foto van de uitreiking van de Anna Blamanprijs aan Edward van de Vendel door Marco De Swarte; foto van de ANV Debutantenprijs laureaten door Loek Groot.

Hoofdstuk 2

Foto Friese dichters in Denemarken, Cornelis van der Wal en Carsten René Nielsen in het Aarhus Litteratuurcenter, door Geart Tigchelaar; cover Slow Writing Lab door Vormlust; foto The Chronicles op Crossing Border (v.l.n.r. presenter Jello Arts, vertaler Arijwan al Fayle en schrijver Mazen Maarouf) door Wouter Vellekoop; workshop door Jörgen Gario op Markland College in Oudenbosch, Still uit de video Spoken voor de Klas gemaakt door Luuk Heezen Producties in opdracht van De Schrijverscentrale; 'Hoeft een naam iets?' Dichter des Vaderlands leest gedicht bij het voorlezen van de 102.000 namen te Westerbork; foto Manon Sikkil met ambtsketting Kinderboekenambassadeur door Jörgen Koopman-schap; foto ontvangst Vertalersgeluktoernee bij Athenaeum Haarlem door Nicolette Hoekmeijer; affiche *Tosca*; foto Hannah van Wieringen, Freek Mariën, Nico Boon en Nima Mohaghegh & Saman Amini, de genomineerden en prijswinnaars van de Toneelschrijfprijs 2019 door Robbie van Zoggel, Foto van Aai Prins die de Letterenfonds Vertaalprijs 2019 ontvangt uit handen van directeur Tiziano Perez en juryvoorzitter Elly Schippers, door Chris van Houts; foto schrijver Arno Geiger en vertaler Wil Hansen, de laureaten van de Europese Literatuurprijs 2019, met juryvoorzitter Abdelkader Benali door Wouter Vellekoop.

Beeldpagina's Buiten het boek:

Literaire virtual reality experience ROZSYNE door Studio ZZZAP; foto installatie ROZSYNE op het Nieuwe Types festival door Studio Schulte Schultz; foto's #NieuweStukken door Les Adu; foto's Stap op de rode loper! door Corien den Enting; foto Joost Oomen op Explore the North door Xanne Wijkamp; still uit *Ping Pong* gemaakt door Kumi Hiroi (grafisch ontwerp), Anneke Hymmen (fotograaf), Basje Boer (auteur), van Leeuwen & van Leeuwen (interactieontwerp); stills van Gershwin Bonevacua en Jasper Albinus uit de literaire talkshow *Letteren Live*, geproduceerd door Stepping Stone; foto Arnon Grunberg en de app *Immer* uit de apptrailer door Bram Ruiter.

Hoofdstuk 3

Poster van de Netflix Original-serie *The Letter for the King*, gebaseerd op de jeugdroman van Tonke Dragt; Rolf Erdorf vertelt voor het Theo Thijssen Museum in Amsterdam aan de Duitse pers over *Kees de Jongen* en zijn nieuwe Duitse vertaling van deze klassieker, foto door Reintje Gianotten; drie covers Franse poëzievertalingen; foto van optreden Simone Atanga Bekono op de Marché de la Poésie door Bart Koetsier;

kaart Phares du Nord door Philip Stroomberg; foto van Jan Brokken die het festival Café Amsterdam opent door Bart Koetsier; campagnebeeld New Dutch Writing door Office of Craig; foto van schrijvers Joris Luyendijk, Jeroen Olyslaegers, Bart van Es, Herman Koch, Simon Schama en Esther Gerritsen en vertalers David Colmer en Michele Hutchison op de trappen van de British Library in Londen door Sarah Blackie; foto dichters Hagar Peeters en Miek Zwanborn (op het strand) bij het Poetry Aldeburgh festival door Martin Colthorpe; foto van de workshop van illustrator Martijn van der Linden en schrijver Erna Sassen op de Leipziger Buchmesse door Gert Mothes; foto Fellowship kinder- en jeugdliteratuur door Agnes Vogt; foto van Mark Janssen en Linde Faas in Nepal door uitgeverij Thang; foto van de Else Otten Übersetzerpreis laureaat Ira Wilhelm en cultureel attaché Beate Gerlings door Victor Schiferli; foto van David Colmer en Lodewijk Busscher op de Literaire Vertaaldagen 2019 door Chris van Houts; foto workshop Literaire Vertaaldagen door Marije de Bie.

Beeldpagina's Vertalen voor de toekomst:

Foto Luc Delrue (secretaris-generaal Departement Cultuur, Jeugd en Media van de Vlaamse overheid), Hans Bennis (Taalunie) en Barbera Wolfensberger (directeur-generaal Cultuur en Media bij het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, Nederland) door Bart Grietens; infographic uit het vertaalpleidooi door Copper Design, Houten; foto's Cătălina Oşlobanu en Jan Willem Bos door Gaby Jongenelen voor CELA; foto's ELV Zomercursus Duits en Italiaans door Elbert Besaris; foto's Vertalersfabriek door Marije de Bie; foto's entr'acte door vertalers van de Vereniging van Nieuwe Vertalers tijdens de Vertalersgeluktoernee-avonden in Eindhoven en Nijmegen door Nicolette Hoekmeijer.

Beeldpagina's New Dutch Writing:

Campagnebeeld New Dutch Writing door Office of Craig, Manchester, VK; foto's British Library en Simon Schama door Sarah Blackie; foto's New Dutch Writing launch door Sarah Blackie; foto's Jaap Robben en Onno Blom in het Rijksmuseum tijdens het Fellowship door Victor Schiferli; de vier voor de Vondel Prize genomineerde vertalers Engels met hun favoriete zin uit het betreffende boek; foto van vice versa vertaalworkshop in Norwich door Nicolette Hoekmeijer; foto Daniel Hahn interviewt Bregje Hofstede en Eva Meijer in Norwich door Rachel Toogood.

Hoofdstuk 7

Foto's uitreiking & Awards aan 'Wat Telt!' en Joan Windzak (boekwinkel Educulture) door Kirsten van Santen.

Prijzen Buitenland:

Foto Ilja Leonard Pfeijffer door Musacchio, Ianniello & Pasqualini; foto Cees Nooteboom door Margot Dijkgraaf; foto Jan Paul Schutten door Shanghai 99 Readers' Culture Co. Ltd.; foto Babs Gons door Lexie Spiegelreflexie.

Colofon

Jaarverslag 2019

Nederlands Letterenfonds

Ontwerp

Kummer & Herrman, Utrecht.

Drukwerk

Platform P, Rotterdam.

Dit is de uitgebreide digitale publiekseditie van het jaarverslag. Een beknoptere papieren versie verscheen in beperkte oplage en is bij het fonds op te vragen.

In deze pdf zijn links naar video's, blog's en andere achtergrondartikelen opgenomen.

© Nederlands Letterenfonds, maart 2020

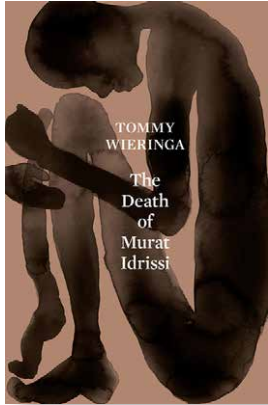
Volledige of gedeeltelijke overname is alleen toegestaan met bronvermelding

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

Ministerie van Buitenlandse Zaken

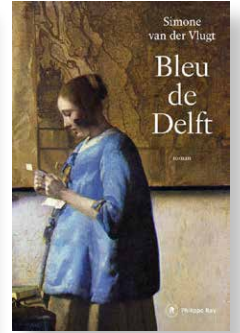
Op de longlist Man Booker International Prize: *De dood van Murat Idrissi*, in het Engels vertaald door Sam Garrett

Tweede bekroning voor Toon Tellegen in Japan: de vertaling van *Bijna iedereen kon omvallen* door Saki Nagayama won de Japan Booksellers' Award in de categorie beste vertaalde roman

Eva Schweikart won de Christoph Martin Wieland Vertaalprijs voor haar Duitse vertaling van *Lampje*

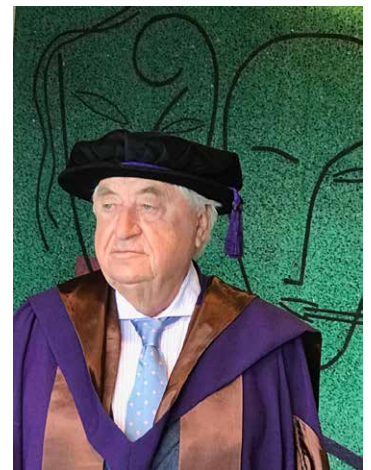
Genomineerd voor de Prix des lecteurs van het Festival Littératures Européennes in Cognac:
— Connie Palmen & vertaler Arlette Ounanian
— Simone van der Vlugt & vertaler Guillaume Deneufbourg

Genomineerd voor de Deutscher Jugendliteraturpreis:
— Rindert Kromhout & vertaler Birgit Erdmann
— Anna Woltz & vertaler Andrea Kluitmann

Ilja Leonard Pfeijffer werd met *La Superba* (vertaling Claudia Cozzi) genomineerd voor de Premio Strega Europeo

Cees Nooteboom ontving een eredoctoraat van het University College London, vanwege zijn belangrijke literaire stem in de hedendaagse wereldliteratuur en omdat zijn werk een inspiratiebron vormt voor vele letterenstudenten

De Top 10 Children's Book Award in China ging naar Jan Paul Schutten, Floor Rieder en vertaler Yihao Wang voor *Het raadsel van alles wat leeft*

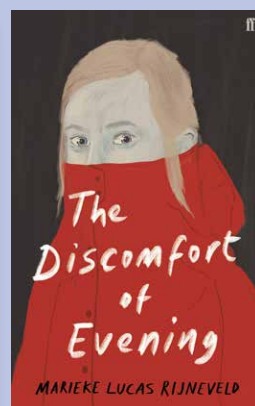

Babs Gons won de internationale spoken word-competitie Slam-o-vision

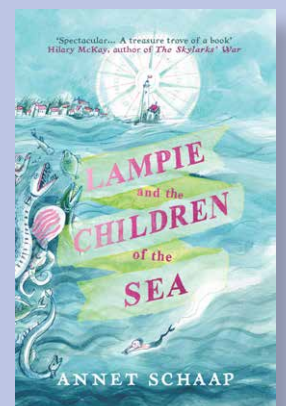
In de media

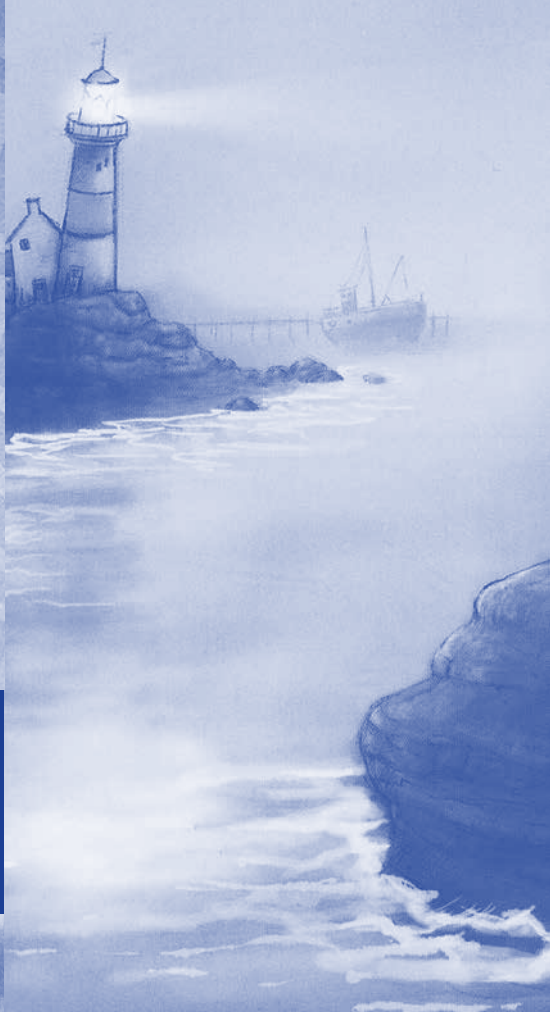
Getipt als een van de belangrijkste boeken van het jaar in de *Süddeutsche Zeitung* (vert. Marlene Mueller-Haas)

Hoewel *The Discomfort of the Evening* (vert. Michele Hutchison) pas in maart 2020 verschijnt, werd in 2019 al reikhalzend naar het boek uitgekeken in *The Observer* en *The Guardian*

Eén van de '100 best holiday books for 2019' volgens *The Guardian* (vert. Laura Watkinson)

NDERS